

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

DOHODA O PARTNERSTVÍ PRO PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2014–2020

ČESKÁ REPUBLIKA

17. dubna 2014 – formální předložení EK

OBSAH

ÚVOD	4
1 ZAJIŠTĚNÍ PROVÁZANOSTI SE STRATEGIÍ EVROPA 2020.....	5
1.1 ANALÝZA DISPARIT, ROZVOJOVÝCH POTŘEB A RŮSTOVÉHO POTENCIÁLU	5
<i>Makroekonomická situace České republiky</i>	<i>5</i>
<i>Východiska pro analýzu disparit, rozvojových potřeb a růstového potenciálu</i>	<i>7</i>
1.1.1 Konkurenceschopnost ekonomiky.....	8
1.1.1.1 Fungující trh práce.....	9
1.1.1.2 Moderní a kvalitní vzdělávací systém	16
1.1.1.3 Efektivní výzkumný a inovační systém	26
1.1.1.4 Konkurenceschopné podniky	35
1.1.2 Infrastruktura	43
1.1.2.1 Dopravní infrastruktura a dostupnost/mobilita	43
1.1.2.2 ICT infrastruktura	50
1.1.2.3 Energetická infrastruktura	53
1.1.3 Veřejná správa	57
1.1.4 Sociální začleňování, boj s chudobou a systém péče o zdraví.....	65
1.1.5 Životní prostředí.....	76
1.1.5.1 Ochrana životního prostředí	76
1.1.5.2 Změna klimatu.....	88
TRANSFER PROSTŘEDKŮ MEZI KATEGORIEMI REGIONŮ	92
SYSTÉMOVÉ ZKUŠENOSTI Z PROGRAMOVÉHO OBDOBÍ 2007-2013.....	96
PRIORITY FINANCOVÁNÍ ČESKÉ REPUBLIKY	98
1.2 SOUHRN EX ANTE EVALUACÍ PROGRAMŮ, POPŘÍPADĚ KLÍČOVÁ ZJIŠTĚNÍ EX ANTE EVALUACÍ DOHODY	101
1.3 VYBRANÉ TEMATICKÉ CÍLE A SOUHRN HLAVNÍCH VÝSLEDKŮ, OČEKÁVANÝCH PRO KAŽDÝ Z FONDŮ A PRO KAŽDÝ TEMATICKÝ CÍL	103
1.4 INDIKATIVNÍ ALOKACE PODPORY UNIE PODLE TEMATICKÝCH CÍLŮ NA NÁRODNÍ ÚROVNI PRO KAŽDÝ FOND A ROVNĚŽ CELKOVÝ INDIKATIVNÍ OBJEM PODPORY PŘEDPOKLÁDANÝ PRO CÍLE SPOJENÉ SE ZMĚNOU KLIMATU	118
1.4.1 Orientační rozdělení podpory Unie dle tematických cílů za každý ESI fond.....	118
1.4.2 Informace k Iniciativě na podporu zaměstnanosti mladých lidí, která se týká tematického cíle 8 “Podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil”	121
1.4.3 Informace k alokaci na technickou pomoc podle kategorie regionů, kde je to vhodné	121
1.4.4 Podíl ESF na strukturálních fondech (EFRR a ESF)	122
1.4.5 Indikativní příspěvek k cíli v oblasti změny klimatu (celková podpora Unie včetně výkonnostní rezervy).....	122
1.5 UPLATNĚNÍ HORIZONTÁLNÍCH PRINCIPŮ A CÍLŮ PRO IMPLEMENTACI FONDŮ.....	123
1.5.1 Zajištění principu partnerství.....	123
1.5.2 Podpora rovnosti mezi muži a ženami, nediskriminace	126
1.5.3 Udržitelný rozvoj	127
1.5.4 Horizontální cíle politik (průřezové strategie, koncepce a politiky)	130
1.6 SEZNAM PROGRAMŮ POD EFRR, ESF A IZM, FS, S VÝJIMKOU PROGRAMŮ SPADAJÍCÍCH POD CÍL EVROPSKÁ ÚZEMNÍ SPOLUPRÁCE A PROGRAMŮ EZFRV A ENRF, SPOLU S PŘÍSLUŠNÝMI ORIENTAČNÍMI PŘÍDĚLY PRO KAŽDÝ ESI FOND NA KAŽDÝ ROK (CELKOVÁ PODPORA UNIE VČETNĚ VÝKONNOSTNÍ REZERVY)	131
1.7 POŽADAVEK NA PŘEVOD ALOKACE STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ MEZI KATEGORIEMI REGIONŮ, KDE JE TO POUŽITELNÉ (ČLÁNEK 93 OBECNÉHO NAŘÍZENÍ)	138
1.8 PŘEVOD PROSTŘEDKŮ Z CÍLE EVROPSKÁ ÚZEMNÍ SPOLUPRÁCE DO CÍLE INVESTICE PRO RŮST A ZAMĚSTNANOST, KDE JE TO VHODNÉ (ČLÁNEK 94 OBECNÉHO NAŘÍZENÍ).....	138
1.9 ŽÁDOST EVROPSKÉ KOMISI O PŘEVOD PROSTŘEDKŮ TECHNICKÉ POMOCI, KDE JE TO VHODNÉ (ČLÁNEK 25 OBECNÉHO NAŘÍZENÍ).....	138

1.10	INFORMACE K ALOKACI TÝKAJÍCÍ SE VÝKONNOSTNÍ REZERVY PODLE ESI FONDŮ A KDE JE TO VHDNÉ PODLE KATEGORIÍ REGION A K OBJEMU PROSTŘEDKŮ VYHAZENÝCH NA VÝKONNOSTNÍ REZERVU (ČLÁNEK 15 (1) (A) (VII) OBECNÉHO NAŘÍZENÍ) ..	139
2	OPATŘENÍ K ZAJIŠTĚNÍ ÚČINNÉ IMPLEMENTACE PODLE ČL. 15 (1,B) OBECNÉHO NAŘÍZENÍ.....	141
2.1	INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC PRO ZAJIŠTĚNÍ KOORDINACE MEZI FONDY A OSTATNÍMU UNIJNÍMI A NÁRODNÍMI NÁSTROJI FINANCOVÁNÍ A S EIB.....	141
2.1.1	<i>Popis opatření k zajištění koordinace mezi ESIF a ostatními unijními a národními zdroji</i>	<i>141</i>
2.1.2	<i>Identifikace oblastí intervencí, které budou vzájemně koordinovány.....</i>	<i>142</i>
2.1.3	<i>Opatření a struktura ke koordinaci podpory ESIF.....</i>	<i>155</i>
2.1.4	<i>Koordinační mechanismy mezi subjekty odpovědnými za implementaci synergií.....</i>	<i>156</i>
2.1.5	<i>Mechanismus pomoci žadatelům k použití fondů doplňkovým způsobem</i>	<i>159</i>
2.2	INFORMACE POŽADOVANÉ PRO EX ANTE OVĚŘENÍ SOULADU S PRAVIDLY ADICIONALITY	160
2.3	HODNOCENÍ NAPLŇOVÁNÍ PŘEDBĚŽNÝCH PODMÍNEK	161
2.4	METODOLOGIE A MECHANISMUS K ZAJIŠTĚNÍ KONZISTENTNOSTI PŘI FUNGOVÁNÍ VÝKONNOSTNÍHO RÁMCE V SOULADU S ČL. 21 OBECNÉHO NAŘÍZENÍ	163
2.5	VYHODNOCENÍ, ZDA EXISTUJE POTŘEBA POSÍLIT ADMINISTRATIVNÍ KAPACITU ÚŘADŮ A PŘÍPADNĚ PŘÍJEMCŮ, A KROMĚ TOHO V ODŮVODNĚNÝCH PŘÍPADECH SOUHRN OPATŘENÍ, KTERÁ MAJÍ BÝT PŘIJATA ZA TÍMTO ÚČELEM.....	164
2.6	SOUHRN AKCÍ PLÁNOVANÝCH V RÁMCI PROGRAMŮ, VČETNĚ INDIKATIVNÍHO HARMONOGRAMU K DOSAŽENÍ SNÍŽENÍ ADMINISTRATIVNÍ ZÁTĚŽE PŘÍJEMCŮ	169
3	POPIS INTEGROVANÉHO PŘÍSTUPU K ÚZEMNÍMU ROZVOJI, PODPOROVANÉMU FONDY NEBO SHRUTÍ INTEGROVANÝCH PŘÍSTUPŮ K ÚZEMNÍMU ROZVOJI NA ZÁKLADĚ OBSAHU PROGRAMŮ PODLE ČL. 15 (2,A) OBECNÉHO NAŘÍZENÍ	175
3.1	OPATŘENÍ PŘIJATÁ PRO ZAJIŠTĚNÍ INTEGROVANÉHO PŘÍSTUPU PŘI VYUŽÍVÁNÍ FONDŮ PRO ÚZEMNÍ ROZVOJ SPECIFICKÝCH SUBREGIONÁLNÍCH OBLASTÍ PODLE ČL.15 (2,II) OBECNÉHO NAŘÍZENÍ	177
3.1.1	<i>Komunitně vedený místní rozvoj (čl. 32 - 35 obecného nařízení, čl. 10 EÚS a nařízení k EZFRV, ESF a EFRR.....</i>	<i>177</i>
3.1.2	<i>Integrované územní investice (ITI).....</i>	<i>179</i>
3.1.3	<i>Udržitelný rozvoj měst, včetně zásad pro vymezení městských oblastí, ve kterých mají být integrované intervence uplatněny (čl. 7 a 8 nařízení k EFRR a čl. 12 nařízení k ESF).....</i>	<i>181</i>
3.1.4	<i>Určení hlavních prioritních oblastí pro spolupráci v rámci fondů a v relevantních případech se zohledněním makroregionálních aj. strategií.....</i>	<i>183</i>
3.1.5	<i>Integrovaný přístup k řešení specifických potřeb území, která jsou nejvíce zasažena chudobou nebo cílových skupin s nejvyšším rizikem diskriminace nebo sociálního vyloučení.....</i>	<i>186</i>
3.1.6	<i>Integrovaný přístup k řešení demografických problémů v regionech nebo specifické potřeby geografických oblastí, postižených silnými nebo trvalým přírodním nebo demografickým znevýhodněním</i>	<i>191</i>
4	OPATŘENÍ K ZAJIŠTĚNÍ EFEKTIVNÍ IMPLEMENTACE DOHODY A PROGRAMŮ PODLE ČL. 15 (2,B) OBECNÉHO NAŘÍZENÍ	192
4.1	ELEKTRONIZACE DAT.....	192
5	PŘÍLOHY	194
5.1	PLATFORMY PRO PŘÍPRAVU PROGRAMOVÉHO OBDOBÍ 2014–2020 A ČLENSTVÍ V KLÍČOVÝCH PLATFORMÁCH	194
5.2	HODNOCENÍ NAPLŇOVÁNÍ PŘEDBĚŽNÝCH PODMÍNEK	198
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	199

Úvod

Dohoda o partnerství pro programové období 2014–2020 (dále také „Dohoda“ nebo „Dohoda o partnerství“) je dokument vypracovaný členským státem Evropské unie, který stanoví cíle a priority **pro efektivní využívání Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) za účelem naplňování strategie Evropa 2020 na základě vydefinovaných národních priorit**. ESIF zahrnují Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), Evropský sociální fond (ESF), Fond soudržnosti (FS), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) a Evropský námořní a rybářský fond (ENRF). Dohoda zastřešuje operační programy (OP) cíle Investice pro růst a zaměstnanost a cíle Evropská územní spolupráce spadající pod politiku soudržnosti EU a programy spadající pod II. pilíř Společné zemědělské politiky a Společné rybářské politiky. Dohoda je zpracována v souladu s čl. 15 návrhu obecného nařízení¹ ESIF, který stanovuje její obsah, a zároveň v souladu s šablonou EK (Draft Template and Guidelines on the Content of the Partnership Agreement, verze 5., 31. 10. 2013), která jej dále rozpracovává. Dohoda o partnerství byla vypracována za účasti partnerů v souladu s přístupem založeným na víceúrovňové správě, tj. se zapojením regionálních partnerů a dalších partnerů (sociální a hospodářští partneři, akademická sféra, nezisková sféra, podnikatelská sféra), a to v souladu s kodexem chování pro partnerskou spolupráci předloženém EK jako návrh delegovaného aktu 10. ledna 2014.

Dohoda je strategickým dokumentem, založeným na důsledné analýze současné sociální a ekonomické situace, ekonomických trendů a potřeb České republiky, na jejichž základě jsou stanoveny priority pro financování v letech 2014–2020 při současném sledování naplňování společných cílů EU. Důraz je kladen na výsledky, které jsou sledovány prostřednictvím indikátorů a finančních ukazatelů a vyhodnocovány dle Evaluačního plánu v souladu s principem 3E.

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

1 Zajištění provázanosti se strategií Evropa 2020

1.1 Analýza disparit, rozvojových potřeb a růstového potenciálu

Makroekonomická situace České republiky

Růst HDP České republiky se od mírného oživení ekonomiky v letech 2010 a 2011 následujícím po období hospodářské recese pohybuje opět v záporných hodnotách (-1,0 % v roce 2012 a -0,9 % v roce 2013). Ve čtvrtém čtvrtletí 2013 byl však již zaznamenán meziročně (oproti 4. čtvrtletí 2012) nárůst + 1,2 %, při srovnání k předchozímu čtvrtletí nastal růst již od 2. čtvrtletí 2013 včetně.² Některé dílčí ukazatele vývoje české ekonomiky za první měsíce roku 2014 potvrzují zrychlující se pozitivní trendy. Dle predikce ČSÚ by HDP v roce 2014 mělo vzrůst o 1,7 %.

V období od začátku hospodářské recese v roce 2008 ČR stále nedokázala navázat na předchozí úspěšné období výrazného hospodářského růstu. V porovnání s rokem 2008 bylo HDP české ekonomiky v roce 2012 o 1,2 % nižší; přírůstek HDP celé EU ve stejném období přitom činil 3,4 %. Německá ekonomika, se kterou je české hospodářství výrazně spojené, zvýšila výkon o 6,9 %, rakouská o 10 % a slovenská téměř o 11 %.³

Na obnovení recese se nejvíce podílely klesající výdaje domácností na konečnou spotřebu, které byly v roce 2012 meziročně nižší o 3,6 %. Pokračuje však rovněž dlouhodobá krize stavební výroby. Hodnota stavebních prací v ČR byla v roce 2012 o 23 % nižší, než v roce 2008 a od roku 2008 až do roku 2013 v každém roce klesla. V roce 2012 mírně poklesla i průmyslová výroba, avšak od prosince minulého roku tento pokles výrazně zrychlil. V březnu 2013 činil meziroční pokles průmyslové výroby již 6 %. Ve 2. čtvrtletí však 2013 došlo k obratu a byl nastartován růst průmyslové výroby, přičemž meziroční růst ve 4. čtvrtletí 2013 dosáhl řádově 6 %.

I přes oživení průmyslové výroby v roce 2013, avšak při celkovém poklesu ekonomiky v daném roce zůstává situace na českém trhu práce stále nepříznivá. V období 2008–2012 se zaměstnanost v české ekonomice snížila o 112 tisíc osob⁴. Dřívější motory růstu - především zpracovatelský průmysl a stavebnictví - se na tomto poklesu podílely největší měrou. Počet nezaměstnaných se proto ve srovnání s polovinou roku 2008, kdy recese začínala, zvýšil o více než čtvrt miliónu (z 4,5 % registrované míry nezaměstnanosti v roce 2008 na 7,4 % v roce 2012, s dalším nárůstem až na 8,2 % v roce 2013⁵). Počet dlouhodobě nezaměstnaných se přiblížil hodnotě dvě stě tisíc. Tím se zvyšuje i riziko sociálního vyloučení a chudoby. ČR má sice celkově nejnižší podíl populace ohrožené chudobou nebo sociálním vyloučením ze všech zemí EU (15,3 %), nicméně vzhledem k dopadům ekonomické recese na trh práce se dá předpokládat, že se tento podíl bude dále zvyšovat.

Některá odvětví však navzdory ekonomické recesi rostou. Často se jedná o odvětví s vyššími nároky na znalosti a dovednosti pracovníků (architektonické a inženýrské činnosti, IT služby nebo výroba elektronických a optických přístrojů). Je velmi pozitivní, že podíl zaměstnaných v těchto odvětvích v české ekonomice stoupá, protože to svědčí o zvyšování kvalifikační náročnosti zde realizovaných činností. Přesun zaměstnanosti do odvětví s vyšší produktivitou

² Zdroj dat: ČSÚ: Čtvrtletní národní účty, Online na: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ccnu010914.doc>

³ Zdroj dat: Eurostat: National Accounts. GDP and Main Components, 2013. Online na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/data/database

⁴ Zdroj dat: ČSÚ: Časová řada základních ukazatelů Výběrového šetření pracovních sil, 2013. Online na: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_cr

⁵ http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=PRA1020CU&&kapitola_id=3

práce a orientace na zlepšení pozice českých zaměstnavatelů v globálních hodnotových řetězcích je klíčovým faktorem zvyšování konkurenceschopnosti země. Zásadním předpokladem je však zvýšení kvality vzdělávání, snižování nesouladu mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce, rozvoj podnikatelské kultury a podnikavosti lidí vedoucí k vyšší tvorbě nových firem a posílení inovační a exportní výkonnosti endogenního podnikového sektoru.

Energetická náročnost české ekonomiky je v porovnání s ostatními členskými zeměmi EU vysoká, přestože Česká republika zaznamenala v této oblasti pozitivní posun (energetická náročnost HDP ČR klesla v období 1995–2011 řádově o jednu třetinu z 0,75 GJ/tis.Kčsc 05⁶ na necelých 0,5 GJ/tis.Kčsc 05). Vyšší náklady na energii při výrobních procesech tak automaticky snižují možnosti podniků rozvíjet svou činnost, investovat do výzkumu, vývoje a inovací a tím tak zvyšovat svoji konkurenceschopnost. V oblasti energetických úspor existuje velký potenciál, vedle efektivnější přeměny primárních energetických zdrojů a omezení ztrát při distribuci, také v oblasti konečné spotřeby (snížení energetické náročnosti budov, instalace energeticky úsporných technologií a spotřebičů v podnicích a domácnostech, doprava). Česká republika si do roku 2020 stanovila dosažení cíle úspory energie ve výši 47,84 PJ na konečné spotřebě energie. Vzhledem ke struktuře ekonomiky a z toho vyplývající struktuře spotřeby energie v sektorech, bude zásadní podíl úspor tohoto cíle energie generován v podnikatelském sektoru. Druhou oblastí bude oblast bydlení a poslední oblastí je oblast veřejného sektoru. Konkrétní cíle v jednotlivých oblastech budou stanoveny v Národním akčním plánu pro energetickou účinnost. Hrubá výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů se v roce 2012 podílela na celkové hrubé výrobě elektřiny 9,2 %. Podíl výroby energie z obnovitelných zdrojů na primárních energetických zdrojích činil 7,8 %. Podíl obnovitelných zdrojů energie na konečné spotřebě se podle mezinárodní metodiky výpočtu pohybuje okolo 10 % a jejich podíl na výrobě tepelné energie okolo 8 %. ČR se musí zaměřit na systematická, celoplošná opatření ke zvýšení energetické efektivity a využívání obnovitelných zdrojů energie jak ke zvýšení konkurenceschopnosti a využití inovačního potenciálu českého hospodářství, tak i pro zvýšení energetické bezpečnosti.

Nutnou podmínkou pro posilování konkurenceschopnosti ČR je rovněž dobudování a modernizace kvalitních pátečních infrastruktur, což umožní zvýšit kvalitu služeb poskytovaných jejich prostřednictvím jak pro obyvatelstvo, tak pro podnikatelský sektor.

Dalším významným faktorem, který ovlivňuje (a limituje) rozvoj podnikání a české ekonomiky je nízká kvalita institucí. Umístění České republiky v tomto ukazateli v žebříčku Zprávy o globální konkurenceschopnosti⁷ (86. místo) je velmi špatnou vizitkou fungování veřejné správy.

Nízké hodnocení ČR ve výše uvedených oblastech se odráží i na celkové pozici země z hlediska mezinárodní konkurenceschopnosti. Zatímco v roce 2006 se ČR nacházela na 29. místě, v letošním roce klesla již na 46. místo, přičemž k největšímu zhoršení došlo v posledních třech letech⁸.

Na nedostatečnou kvalitu výzkumu, podprůměrně fungující vzdělávací systém, nedostatečně využívaný potenciál trhu práce, neefektivní využívání zdrojů a nevýkonnou veřejnou správu upozorňuje ve své pozici i EK.

⁶ Jednotka značí kolik energie (GJ) bylo potřeba k vytvoření HDP ve výši 1000 Kč ve stálých cenách roku 2005.

⁷Zdroj: World Economic Forum: Global Competitiveness Report 2013–2014. Online na: <http://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2013-2014>

⁸Tamtéž.

Globální pozice ČR se tedy zhoršuje a řešení těchto slabin je klíčem k zajištění naší dlouhodobé konkurenceschopnosti. Úspěšná realizace opatření, směřujících do výše uvedených problémových oblastí umožní zvýšit prosperitu a kvalitu života na území ČR a naplnit naši vizi budoucího rozvoje, kterou je země tažena vzdělanými lidmi a inovacemi, vytvářející lepší podmínky pro spokojený život místních obyvatel a přitahující talentované lidi a investice ze zahraničí.

Z hlediska ekonomické výkonnosti se dlouhodobě projevuje (a v období hospodářského poklesu ještě prohloubila) bipolarita území státu daná dominantním postavením Prahy jako jednoho z pólů evropského rozvoje a ostatními částmi republiky s málo výraznými mezikrajskými rozdíly v hospodářské výkonnosti, která je však výrazně pod průměrem EU. Prohlubují se však rozdíly na úrovni menších územních celků, např. správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP).

Velmi výrazná je vazba mezi sektorovou a odvětvovou strukturou a prostorovou strukturou sociálně ekonomického vývoje ČR, včetně jejích vlivů na životní prostředí. Regiony s výrazným podílem tradičních odvětví (zejména těžkého průmyslu v oblasti severozápadních Čech a Ostravska, zemědělství a základních průmyslových odvětví v periferních oblastech nebo dalších tradičních odvětví bez potřebné modernizace) se vyznačují dlouhodobě nízkým tempem ekonomického růstu, vysokou nezaměstnaností a narůstajícími sociálními problémy spjatými s vylidňováním či nárůstem sociálního vyloučení. Naopak oblasti s dynamickými změnami ve vývoji své hospodářské základny (tercierizace, modernizace klíčových průmyslových odvětví) zvyšují svoji konkurenceschopnost v národním, někde i mezinárodním měřítku. Jde o většinu metropolitních oblastí a aglomerací, ale takto se formující póly rozvoje se vyskytují i v menším regionálním či lokálním měřítku napříč republikou.

Mezi negativními jevy, charakterizujícími vývoj prostorové struktury státu v posledních letech, je vedle přetrvávající koncentrace regionálních problémů do oblasti severozápadních Čech a severní Moravy (s rizikem možného prohloubení v důsledku delší stagnace české ekonomiky dopadající na stále profilová tradiční odvětví v těchto regionech) i nárůst rozsahu periferních území, zejména ve vnitrozemských částech státu. Potenciálním vážným regionálním problémem v případě nedostatečného řešení se může stát narůstající územní koncentrace sociálně vyloučených lokalit.

Východiska pro analýzu disparit, rozvojových potřeb a růstového potenciálu

Analýza disparit, rozvojových potřeb a růstového potenciálu (dále jen analýza) je zpracována za problémové oblasti, v rámci kterých jsou identifikovány národní a regionální problémy, rozvojové potřeby a priority, které jednoznačně předurčují zaměření podpory fondů ESI pro období 2014–2020 v ČR.

Jako východisko analýzy a identifikace potřeb byly využity **národní rozvojové priority (NRP)** pro období 2014–2020⁹, které si ČR stanovila jako základ celého programovacího procesu 2014–2020. Jedná se o:

- **Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky, které zahrnuje:**
 - ⇒ **Rozvoj podnikání, podnikavosti a využívání inovací.**
 - ⇒ **Fungující trh práce.**
 - ⇒ **Rozvoj vzdělávání.**

⁹ NRP byly projednány vládou a vzaty na vědomí usnesením vlády č. 650/2011.

⇒ **Podpora prosazování inovací a výzkumu a vývoje.**

- **Rozvoj páteřní infrastruktury.**
- **Zvyšování kvality a efektivity veřejné správy.**
- **Podpora sociálního začleňování, boje s chudobou a systému péče o zdraví.**
- **Integrovaný rozvoj území.**

Po vymezení NRP následovalo stanovení problémových oblastí a celkové logiky programování vůči Dohodě o partnerství.

Problémové oblasti byly stanoveny ve shodě s NRP s tím, že oproti stanoveným NRP byla zvolena jako samostatná problémová oblast **životní prostředí** (v NRP součást rozvoje páteřní infrastruktury a integrovaného rozvoje území). Národní rozvojová priorita Integrovaný rozvoj území je uvedena v souladu se šablonou Dohody o partnerství v samostatné kapitole.

Obsahové zaměření problémových oblastí zahrnuje jak sektorový, tak regionální/územní přístup, což umožní reagovat zejména na rozvojové rozdíly a specifické potřeby plynoucí z rozdílných typů území stanovených ve strategických rozvojových dokumentech a vytvářet tak předpoklady pro vyvážený a integrovaný rozvoj (v návaznosti na působnost jednotlivých aktérů). Se zmíněným kombinovaným přístupem souvisí i odpovídající aplikace (integrovaných) nástrojů navazujících na řešení priorit, u nichž je z hlediska celoplošné účinnosti preferován sektorový přístup. Uvedeným způsobem se horizontálně v Dohodě o partnerství promítá podpora **tzv. územní dimenze** propojující sektorově a regionálně zaměřené podpůrné nástroje a aktivity.

Z hlediska pozice ČR lze konstatovat **soulad Dohody o partnerství a v ní zpracovaných problémových oblastí s prioritami financování EK** (viz tabulka 1-2) definovanými v tzv. Pozičním dokumentu EK z listopadu 2012, který lze považovat za nejadresnější dokument na evropské úrovni vůči konkrétní situaci a problémům v ČR. Bariéry dalšího rozvoje ČR¹⁰ identifikované Pozičním dokumentem EK jsou v souladu s provedenou analýzou a rovněž s řadou strategických dokumentů ČR (včetně Národního programu reformy (NPR), Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti (SMK), aj.), a jejich odstranění patří k hlavním cílům programového období 2014–2020.

1.1.1 Konkurenceschopnost ekonomiky

Tato problémová oblast vychází z národní rozvojové priority „*Zvýšení ekonomické konkurenceschopnosti*“ a rozpracovává ji do níže uvedených **čtyř hlavních pilířů** identifikovaných pro posílení konkurenceschopnosti ekonomiky.

Hlavní pilíře konkurenceschopnosti ekonomiky jsou:

- **fungující trh práce,**
- **moderní a kvalitní vzdělávací systém,**
- **efektivní výzkumný a inovační systém a**
- **konkurenceschopné podniky.**

¹⁰Jsou jimi nedostatečně výkonný systém výzkumu a inovací, nedostatečně rozvinutá dopravní infrastruktura, nevýkonný vzdělávací systém, nedostatečně využívaný potenciál trhu práce, neúčinné využívání zdrojů a neefektivní veřejná správa.

1.1.1.1 *Fungující trh práce*

Východiska a charakteristika

Kvalita lidských zdrojů a efektivně fungující trh práce jsou **klíčové prvky necenové konkurenceschopnosti**. Zejména pro malou a otevřenou ekonomiku jako je ČR je **flexibilita pracovní síly a sladění nabídky a poptávky na trhu práce** důležitým nástrojem, jak se vyrovnat se ztrátou nákladové výhody, která byla významným faktorem růstu v období před nástupem hospodářské recese.

Český trh práce je ovlivňován **nepříznivým vývojem ekonomiky**. **Zaměstnanost** v české ekonomice **klesla v období 2008-2012 již o 112 tisíc míst**.¹¹ Největší pokles zaměstnanosti (v absolutní hodnotě) postihl zpracovatelský průmysl, kde se v období 2008-2012 snížil počet pracovních míst o téměř 80 tisíc; ztráta dalších 56 tisíc míst postihla stavebnictví; odvětví obchodu a dopravy ztratila 35 tisíc pracovních míst.¹² Jedním z faktorů růstu nezaměstnanosti je také regionální struktura ekonomiky a její ekonomická výkonnost.

Důsledkem uvedeného vývoje je **rychle rostoucí počet nezaměstnaných**. V září 2013 jich bylo registrováno již přes 550 tisíc; v porovnání s červnem 2008, kdy jejich počet klesl pod 300 tisíc, jde o nárůst o téměř 90 %. Registrovaná míra nezaměstnanosti dosáhla na konci roku 2012 9,4 %. Přes **192 tisíc nezaměstnaných je v evidenci déle než rok**; v období 2008–2012 toto číslo narostlo o více než 90 %. Hrozí proto nebezpečí zvyšování **strukturálního charakteru nezaměstnanosti**, což by vyžadovalo obtížná a finančně nákladná řešení.

I když v mezinárodním srovnání je situace na českém trhu práce stále ještě poměrně dobrá, realita pro některé skupiny populace je výrazně horší. Značně **vyššímu riziku** ztráty uplatnění a nezaměstnanosti jsou vystaveny **osoby ve věku 50+, lidé se zdravotním znevýhodněním a příslušníci menšin, zejména Romové**. V případě **míry zaměstnanosti starších osob** (49 %¹³) se ČR pohybuje na průměru EU, vykazuje však velký rozdíl mezi muži (60 %) a ženami (39 %). **Míra zaměstnanosti osob se základním vzděláním a bez vzdělání** je výrazně pod průměrem EU (v roce 2012 byla nižší o 13,6 p. b.) a navíc stále klesá. **Míra zaměstnanosti mladých osob** (20–29 let) má rovněž dlouhodobě klesající tendenci (v roce 2000 byla 66 %, v roce 2012 již pouze 57,8 %) a úměrně s tím roste i jejich nezaměstnanost. **Podíl mladých osob mimo trh práce nebo vzdělávání** je sice stále pod průměrem EU, avšak i toto číslo roste (8,9 % v roce 2012). Specifikem českého trhu práce je rovněž **velký rozdíl v míře zaměstnanosti mužů a žen**. Tzv. gender employment gap, tj. rozdíl mezi zaměstnaností českých mužů a žen činí 17,5% oproti průměru EU 12,2%. Ženy v České republice čelí nejvyššímu propadu zaměstnanosti spojenému s mateřstvím a výchovou dětí v Evropě. (Dle dat OECD má ČR nejnižší zaměstnanost žen s dětmi do 12 let věku ze všech členských států EU, z toho minimální zaměstnanost žen s dětmi do 3 let věku.)

I přes složitý vývoj na trhu práce v ČR nadále existují odvětví, kde zaměstnanost roste. Často se jedná o odvětví s vyšší technologickou a znalostní náročností (architektonické a inženýrské činnosti, IT služby nebo výroba elektronických a optických přístrojů), jejich rozvoj je však brzděn **špatnou dostupností kvalifikovaných pracovníků** a mírou nesouladu mezi kompetencemi pracovní síly a požadavky zaměstnavatelů. Tento problém je nutné řešit jak na národní, regionálního a místní úrovni trhu práce, tak v oblasti vzdělávání využitím potenciálu pracovních sil v území v návaznosti na podporu v oblasti vzdělávání v relevantních oborech.

¹¹Zdroj dat: ČSÚ: Časová řada základních ukazatelů Výběrového šetření pracovních sil, 2013. Online na: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_cr

¹²Zdroj dat: ČSÚ: Výběrové šetření pracovních sil, 2013. Vlastní výpočty.

¹³Zdroj dat v této části analýzy: ČSÚ: Výběrové šetření pracovních sil, 2013. Vlastní výpočty.

Ve Strategii pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění („Evropa 2020“) je zvýšení zaměstnanosti věnována velká pozornost. Národní program reforem (NPR), navazující na Evropu 2020, stanovuje v oblasti zaměstnanosti pro ČR několik cílů. I přes obtížnou situaci na trhu práce se od roku 2010 podařilo zvýšit míru zaměstnanosti žen a starších osob a míru zaměstnanosti celkem. Největším problémem je rostoucí míra nezaměstnanosti osob s nízkou kvalitací (viz tabulka na konci kapitoly).

Územní rozdíly

Vývoj na trhu práce se projevuje v jednotlivých krajích rozdílně. V ČR existují na jedné straně „**póly růstu**“ – centra a regiony, kde zaměstnanost roste a na druhé straně strukturálně a hospodářsky slabé regiony s narůstající nezaměstnaností. Potenciál pro růst a zlepšení situace na trhu práce na regionální a místní úrovni je zejména v centrech, ve kterých jsou také zastoupena odvětví s vyšší technologickou a znalostní náročností. Zatímco Praha, Jihomoravský a Středočeský kraj zaznamenaly od recese přírůstek zaměstnanosti, v ostatních krajích došlo k poklesu.¹⁴ Míra nezaměstnanosti se pouze v Praze udržela pod hranicí 5%, v 8 ze 14 krajů ČR byla na konci roku 2012 naopak vyšší než 10 %. V těchto krajích je také velmi špatná situace v poměru nezaměstnaných a volných pracovních míst. Míra nezaměstnanosti mladých ve věku 15–24 let byla nejvyšší v regionu Severozápad. V roce 2012 dosáhla 28,2 %, což je zhruba o 9 p.b. nad průměrem ČR. Tento stav má navíc stále rostoucí tendenci. Podíl zaměstnaných do 34 let a podíl zaměstnaných nad 55 let vykazuje malé rozdíly v území. Naopak podíl zaměstnaných i nezaměstnaných „bez vzdělání“ se vyznačuje výraznými regionálními rozdíly.

Vývoj v Praze a Jihomoravském kraji (kde je růst zaměstnanosti tažen především díky městu Brnu) ale i v dalších regionálních centrech dokládá **zvyšování rozdílů na trhu práce mezi městy a venkovem**. Uchazeči ve venkovských oblastech tvoří přibližně čtvrtinu všech uchazečů, zatímco volná pracovní místa ve venkovských oblastech představují jen šestinu všech volných pracovních míst. **Malá tvorba pracovních míst ve venkovských oblastech** má několik příčin – především horší infrastrukturu pro podnikání nebo horší dostupnost kapitálu. V důsledku nižší hustoty zalidnění (a také vybavenosti) na venkově je založení a zejména provozování podnikatelské aktivity většinou spojeno s vyššími náklady. Z hlediska aktivní politiky zaměstnanosti vykazuje aktivita jednotlivých úřadů práce na úrovni okresů i krajů velké územní rozdíly z hlediska objemu prostředků vynaložených na APZ a objemu rekvalifikací.

Nedostatek pracovních příležitostí ve venkovském prostoru je pak jednou z hlavních příčin migrace především mladých lidí do měst. Stabilizace venkovského obyvatelstva prostřednictvím zajištění pracovních příležitostí je tak jednou z důležitých výzev nového programového období. Klíčové je v této oblasti zvyšování konkurenceschopnosti podnikání na venkově včetně podnikání v zemědělství, které je ve venkovském prostoru stále významným zaměstnavatelem. Další pracovní příležitosti je možné vytvořit i diverzifikací jejich aktivit.

Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

V oblasti trhu práce cílily v programovém období 2007–2013 aktivity na:

- zvýšení schopnosti pracujících a podniků přizpůsobovat se změnám,
- zvýšení flexibility trhu práce,

¹⁴ Tamtéž.

- pomoc osobám ohroženým sociálním vyloučením, zvyšování kvality a dostupnosti sociálních služeb a zavedení opatření zvyšující zaměstnatelnost těchto osob,
- prosazování rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce.

Hospodářská recese zvrátila trend v nivelizování rozdílů míry regionální zaměstnanosti v jednotlivých krajích ČR a rozdíly mezi nimi opětovně vzrostly. Aktuálnost potřeby podpory v oblasti trhu práce a zaměstnanosti tak nadále trvá, resp. její význam ještě vzrostl. Stejně tak **vzrůstá důležitost územní dimenze** – rozdílný dopad recese na regiony ČR a významné strukturální územní rozdíly způsobují koncentraci problémů trhu práce především do některých regionů.

I přes negativní vývoj české ekonomiky se podařilo **zvyšovat celkovou míru zaměstnanosti** v ekonomice stejně jako míru zaměstnanosti žen a starších osob. ČR se tak přiblížila splnění některých národních cílů v oblasti zaměstnanosti v návaznosti na strategii Evropa 2020.

Zkušenosti ze současného programového období ukázaly **důležitost spolupráce všech aktérů na trhu práce** v řešení problémů zaměstnanosti a nutnost **provázat lépe opatření APZ s dalšími nástroji**, zejména v oblasti sociálního začleňování. Dalším významným zjištěním je potřeba **posílit analytické a monitorovací nástroje**, které umožní lépe zacílit intervence a zvýšit efektivitu jejich realizace.

Vzhledem k dopadům hospodářské recese období 2014–2020 se intervence v oblasti trhu práce zaměří především na **zkvalitnění a modernizaci služeb zaměstnanosti** a jejich **provázání s dalšími službami** zejména v oblasti sociálního začleňování. Je třeba dosáhnout zvýšení počtu a podílu uchazečů o zaměstnání podpořených v rámci nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, zvýšení míry zaměstnanosti podpořených osob s důrazem na skupiny osob ohrožených na trhu práce, **zvýšení souladu kvalifikací a dovedností** pracovníků s požadavky zaměstnavatelů, zvýšení využívání flexibilních forem práce a podpory **sladování pracovního a soukromého života**. Zkušenosti ze současného období rovněž ukázaly, že je nutné podpořit zvýšení **účasti dospělých v dalším vzdělávání (DV)** a to jak se zaměřením na rozvoj odborných i klíčových kompetencí. Je však přitom nutné klást **větší důraz na kvalitu DV** a související služby v oblasti **kariérového poradenství**, bez čehož nejsou přínosy DV pro cílové skupiny dostatečné.

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje

Cílem České republiky ve vazbě na Evropu 2020 je zvýšit míru zaměstnanosti v ekonomice na 75 %. Problém nedostatečné míry zaměstnanosti má několik příčin, na které chce ČR s využitím strukturálních fondů v období 2014–2020 reagovat. Ty jsou popsány níže. Pro zlepšení situace na trhu práce je však důležitá zejména tvorba nových pracovních míst, která je podmíněna především obnovením ekonomického růstu a zvyšováním konkurenceschopnosti českých podnikatelských subjektů na mezinárodním trhu. Na to se zaměřuje kapitola Konkurenceschopné podniky.

1. Nedostatečná kvalita a kapacita služeb podporujících zaměstnanost

Výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti (APZ), realizovanou Úřadem práce ČR jsou jedny z nejnižších v EU (dosáhly podílu pouze 0,07 % k HDP v roce 2012). V roce 2012 bylo nástroji APZ podpořeno pouze 7,6 % z celkového počtu uchazečů o zaměstnání, kteří prošli evidencí na ÚP ČR v roce 2012, což představuje oproti roku 2011 pokles o plných 40 %.¹⁵

¹⁵ Zdroj: Úřad práce ČR.

Nástroje APZ navíc již neodpovídají potřebám uchazečů (zejména v oblasti propojování jednotlivých nástrojů tak, aby jejich aplikace vedla k postupnému vstupu na trh práce) a nejsou vždy cíleny na ty, kteří ji nejvíce potřebují, což je dáno také absencí nástrojů pro profilace uchazečů. To se týká především právě specifických skupin obtížně zaměstnatelných osob, kterým se rovněž nedostává vhodná vzdělávací a poradenská podpora.

Rozsah a kvalita informací jak o vývoji trhu práce, tak o dopadech APZ je nedostatečná, vyhodnocování efektivity jednotlivých nástrojů není systematicky prováděno. Ostatní aktéři na trhu práce navíc nejsou dostatečně zapojeni do stanovení cílů politiky zaměstnanosti, ani do samotné její realizace, což účinnost APZ dále snižuje.

Potřeby rozvoje:

- Zavést do praxe inovované nástroje aktivní politiky zaměstnanosti (APZ) s důrazem na individuální přístup a služby, zaměřené zejména na spolupráci se sociálními partnery při tvorbě nových pracovních míst, na prevenci před nezaměstnaností včetně relací ke školskému systému, na aktivaci osob na okraji trhu práce či mimo něj v souladu s jejich individuálními potřebami
- Rozvíjet pravidelné monitorování zacílení a hodnocení dopadů nástrojů APZ
- Podporovat rozvoj a kapacity institucí trhu práce (personální, analytické, metodické a řídicí) s ohledem na potřeby trhu práce
- Podporovat cílenými nástroji zaměstnanost uchazečů a zájemců o zaměstnání a neaktivních osob a jejich návrat na trh práce, se zvláštním zaměřením na osoby starší 55 let, mladé lidi bez praxe, osoby s nízkou kvalifikací, příslušníky menšin, osoby dlouhodobě nezaměstnané, osoby zdravotně znevýhodněné a osoby s pečovatelskými závazky v rodině.
- Zavést do praxe opatření pro zvýšení zaměstnanosti mladých v souladu s programem Záruky pro mladé a zaměřit podporu prostřednictvím těchto opatření zejména na mladé lidi v regionu NUTS II Severozápad

2. Nesoulad kvalifikace pracovní síly s požadavky trhu práce

I přes recesi jsou v české ekonomice odvětví, která zvyšují svou zaměstnanost. Potenciál jejich růstu je však oslabován **nedostatečnou dostupností kvalifikovaných pracovníků**. I v odvětvích s klesající zaměstnaností, jako je například zpracovatelský průmysl, stavebnictví nebo zemědělství, je řada profesí dlouhodobě nedostatkových.

Nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce je způsoben i **nižší relevancí počátečního vzdělávání** k požadavkům zaměstnavatelů (viz také část Vzdělávání). Na úrovni trhu práce je tento problém možné řešit podporou DV dospělé populace. Účinnost tohoto nástroje je však stále nedostatečná. Na jednu stranu jednotlivci často vnímají **přínosy DV pro uplatnitelnost jako nízké**, což poptávku po tomto vzdělávání oslabuje. Zejména **účast osob nejvíce ohrožených nízkou uplatnitelností** (lidí s nižší kvalifikací a ve vyšším věku) na DV je v mezinárodním srovnání **podprůměrná**¹⁶, což vyhlídky této skupiny na trhu práce dále zhoršuje.

Cílovým skupinám rovněž **chybí orientace v nabídce dalšího vzdělávání a schopnost identifikovat nejvhodnější vzdělávací směr** pro zvýšení uplatnitelnosti. Souvisí to rovněž s neexistencí nástrojů pro analýzu a předvídání vývoje a potřeb trhu práce.

¹⁶ Zdroj: Adult Education Survey (Eurostat 2013). Online na: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=trng_aes_102&lang=en

Významnou roli ve vzdělávání dospělých hrají zaměstnavatelé. Důraz na poskytování dalšího vzdělávání zaměstnancům je však patrný spíše v kategorii velkých a středních podniků, zatímco u malých podniků je vzdělávání zaměstnancům poskytováno méně často¹⁷. K hlavním **bariérám rozvoje vzdělávání zejména u menších zaměstnavatelů** patří nedostatečná úroveň řízení a rozvoje lidských zdrojů, finanční náročnost a nutnost uvolnit zaměstnance pro účast na vzdělávání.

Potřeby rozvoje:

- Podporovat další vzdělávání v oblasti odborných, klíčových i podnikatelských kompetencí pro zvýšení uplatnitelnosti dospělých a to včetně neformálního DV mimo školský systém a zavést prvky hodnocení kvality DV, které pomohou zvýšit přínos DV pro cílové skupiny
- Zvýšit účast na DV u skupin dospělé populace nejvíce ohrožené nezaměstnaností a ztrátou uplatnění
- Využívat nástroje pro uznávání výsledků předchozího učení, včetně případné certifikace získaných kompetencí ve spolupráci služeb zaměstnanosti, veřejných, soukromých a neziskových vzdělávacích subjektů.
- Zkvalitnění kariérového poradenství včetně rozvoje programů usnadňující vyhledávání zaměstnání a volbu povolání
- Rozvíjet využívání nástrojů analyzování a předvídání trhu práce a využít je pro slad'ování vzdělávací nabídky s potřebami zaměstnavatelů
- Podpořit odborné praxe a stáže v podnicích
- Poskytovat podporu a poradenství při vytváření a zavádění moderních systémů řízení a rozvoje lidských zdrojů u zaměstnavatelů

3. Obtížné slad'ování soukromého a pracovního života a nerovné postavení žen na trhu práce

Využívání flexibilních forem práce, jako je práce na částečný úvazek nebo práce z domova, které by umožnily vyšší zapojení zejména žen s dětmi a dalších osob, které z různých důvodů nemohou pracovat na plný úvazek, **je v ČR nedostatečné**. Zatímco v EU na částečný pracovní úvazek v roce 2012 pracovalo přibližně 32,6 % zaměstnaných žen a 9,5 % zaměstnaných mužů, v ČR je tento poměr 9,6 % u žen a 2,9 % u mužů. Zaměstnávání osob, které pečují o děti, je dále komplikováno **malou dostupností zařízení předškolní péče o děti**. Zatímco ve školním roce 2005/06 bylo neúspěšně vyřízeno 6 810 žádostí o umístění dítěte do zařízení předškolního vzdělávání, ve školním roce 2012/13 to již bylo 58 939 žádostí.

Obtížné slad'ování soukromého a pracovního života má velký vliv zejména na uplatnitelnost i odměňování žen. Dlouhé výpadky v kariéře žen z důvodu potřeby zajištění péče o malé děti a nedostatečné nabídky odpovídajících služeb vedou k **vysokým rozdílům mezi muži a ženami v mírách zaměstnanosti i v odměňování** – v postavení žen v obou těchto faktorech ČR významně zaostává za průměrem EU.

Rozdíly v odměňování se projevují u žen nejenom v produktivním věku, ale mají také následně dopad na důchody žen. Například v roce 2012 byla **průměrná výše starobního důchodu mužů o čtvrtinu vyšší** než v případě žen. U žen ve starším věku také v mnohem větší míře hrozí **diskriminace na trhu práce**, neboť se mohou stát obětí diskriminace nejen z důvodu pohlaví, ale také věku. Rozdíly v odměňování žen a mužů jsou kromě kariérních

¹⁷ Zdroj: Continuing Vocational Training (Eurostat 2013). Online na: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=trng_cvts02&lang=en

výpadků způsobeny zejména horizontální a vertikální segregací trhu práce dle pohlaví a přímou a nepřímou diskriminací.

Potřeby rozvoje:

- Vytvoření podmínek pro vyšší využívání flexibilních forem práce.
- Podpořit sladění rodinného a pracovního života u rodin s dětmi cestou zvýšení nabídky dostupného předškolního vzdělávání a služeb péče o předškolní děti. Je třeba podpořit dostupnost zařízení pro děti mladší 3 let, u starších předškolních dětí pak zařízení mimo školský systém (firemní školky, dětské skupiny), dále pak využívat možnosti zařadit do běžných mateřských škol (v rámci školského systému) i děti mladší 3 let
- Zlepšit dostupnost vzdělávání a poradenských služeb pro osoby na mateřské a rodičovské dovolené a pečující o závislé osoby či pro ženy ve starším věku, zaměřené na zlepšení jejich přístupu na trh práce, včetně výkonu samostatné výdělečné činnosti.
- Podpořit opatření pro odstranění projevů diskriminace na trhu práce na základě pohlaví a pro snížení horizontální a vertikální segregace trhu práce podle pohlaví a rozdílů v odměňování žen a mužů.
- Zvýšit míru zapojení mužů do péče o děti a další závislé osoby.
- Zlepšení koordinace místních a celostátních politik týkajících se rovných příležitostí žen a mužů a jejich implementace či přizpůsobení.

4. Nedostatečná spolupráce klíčových aktérů a nízká provázanost různých typů nástrojů při řešení problémů na trhu práce

Angažovanost místní samosprávy (obcí, měst) v řešení problematiky zaměstnanosti je nedostatečná. Samosprávy nejsou dostatečně aktivní v mobilizaci vnitřního potenciálu daných lokalit a v podpoře tvorby nových typů pracovních příležitostí. Rovněž spolupráce všech relevantních místních aktérů na trhu práce (samosprávy, služby zaměstnanosti, zaměstnavatelé, vzdělavatelé, neziskový sektor atd.) je nedostatečná.

Provázanost služeb zaměstnanosti a sociálních služeb, sociálních a zdravotních služeb i dalších navazujících služeb je velmi omezená. Pro komplexní řešení uplatnitelnosti osob ohrožených dlouhodobou nezaměstnaností a sociálním vyloučením je přitom provázanost různých nástrojů nezbytná.

Potřeby rozvoje:

- Podpořit a rozvíjet programy spolupráce a partnerství při řešení problémů trhu práce jak na národní, tak zejména regionální a místní úrovni se všemi relevantními aktéry na trhu práce
- Podpořit provázání služeb zaměstnanosti a sociálních služeb, sociálních a zdravotních služeb i dalších navazujících služeb k zajištění komplexního přístupu ke zvýšení uplatnitelnosti cílových skupin.

Specifické potřeby a výzvy městského a venkovského prostoru a přeshraničních regionů:

- přizpůsobení nástrojů politiky zaměstnanosti specifickým podmínkám a požadavkům měst a venkova
- formování potřebné nabídky pracovních sil s požadovanou úrovní a strukturou vzdělání a kvalifikace (specifické požadavky počátečního vzdělávání v oblasti zemědělství a příbuzných oblastech budou řešeny shodně s ostatními obory v rámci školského systému, viz dále kapitola 1.1.1.2 Moderní a kvalitní vzdělávací systém.

Další odborné vzdělávání v oblasti zemědělství, potravinářství a lesnictví je blíže zpracováno zvláště v samostatné podkapitole kapitoly 1.1.1.2)

- stabilizace venkovského prostoru podporou vzniku pracovních příležitostí prostřednictvím:
 - zvýšení konkurenceschopnosti zemědělských podnikatelů a podpora zahájení a rozvoje dalších podnikatelských aktivit na venkově (blíže rozpracováno v kapitole 1.1.1.4 Konkurenceschopné podniky)
 - diverzifikace aktivit zemědělských podnikatelů (zajištění dostatku vstupního i provozního kapitálu pro jejich nezemědělskou činnost)
- spolupráce institucí trhu práce z obou stran hranice, zejména orgánů veřejné správy (úřady práce), které přispívají k řešení nezaměstnanosti a dalších (výměna informací, usnadnění přístupu k práci přes hranici, dojížděka apod.)
- pružnější reakce vzdělávacího systému na obou stranách hranice na potřeby přeshraničního trhu práce – od přizpůsobení vzdělávacích oborů po uznávání kvalifikací pro zvýšení uplatnění uchazečů na obou stranách pracovního trhu

Vazby na dokumenty EU

Strategie Evropa 2020	Cíl Zvýšit zaměstnanost u osob ve věku 20 až 64 let ze současných 69 % na nejméně 75 %; Iniciativa „Mládež v pohybu“ a „Program pro nové dovednosti a pracovní místa“, Integrované hlavní směry 7 „Zvyšování účasti žen a mužů na trhu práce, omezování strukturální nezaměstnanosti a prosazování kvality pracovních míst“, 8 „Rozvoj kvalifikované pracovní síly, která bude reagovat na potřeby trhu práce, a podpora celoživotního učení“, 9 „Zlepšování kvality a výsledků systémů vzdělávání a odborné přípravy na všech úrovních a zvyšování účasti na terciárním nebo srovnatelném vzdělávání“.
Společný strategický rámec	Příloha 1, 5.5 Reakce na demografickou změnu, opatření mj. na zlepšení podmínek pro rodiny a rovnováhu mezi prací a rodinným životem.
Tematické cíle	8. Podpora zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil.
Specifická doporučení Rady 2013	4. Přijmout opatření k posílení efektivnosti a účinnosti veřejných služeb zaměstnanosti. Výrazně zvýšit dostupnost zařízení péče o děti podporující sociální začlenění se zaměřením na děti do tří let a zvýšit účast romských dětí, a to zejména přijetím a provedením zákona o soukromých zařízeních péče o děti a zvýšením kapacity veřejných zařízení péče o děti. Částečně: 3. Zvyšovat zákonem stanovený věk odchodu do důchodu rychleji, než to stanoví stávající právní předpisy, vytvořit jasnou vazbu mezi zákonem stanoveným věkem odchodu do důchodu a nadějí dožití a přezkoumat mechanismus indexace důchodů. Zvyšování věku odchodu do důchodu doplnit o opatření podporující zaměstnatelnost starších pracovníků a omezit možnosti předčasného odchodu do důchodu. Zejména zrušit veřejnou dotaci pro režim předčasného odchodu do důchodu. Přijmout opatření, která by výrazně zlepšila nákladovou efektivnost výdajů na zdravotní péči, zejména na péči v nemocnicích.

Vazby na dokumenty ČR

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: ▪ 4.3.1 Rozvoj trhu práce a aktivní politika zaměstnanosti, zvyšování produktivity práce. Částečná vazba na opatření: ▪ 4.2.7 Zemědělská politika, ▪ 4.3.3 Sociální začleňování a boj s chudobou, ▪ 4.3.4 Slučitelnost rodinného a pracovního života a problematika genderové rovnosti, ▪ 4.3.5 Kvalitní a inkluzivní vzdělávání.
-------------------------------------	--

Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR	6 Trh práce, sladění rodinného života a pracovní kariéry, rozvoj trhu práce (podpora specifických skupin trhu práce, zvýšení vnitřní a vnější flexibility trhu práce, zefektivnění realizace aktivní politiky zaměstnanosti), zvýšení dostupnosti nájemního bydlení, zavedení jednotného inkasního místa, chytrá politika migrace, rozvoj systému celoživotního vzdělávání.
Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020	Priorita 1 Využití potenciálu rozvojových území (opatření 1.5 Adaptabilita trhu práce). Priorita 3 Zkvalitnění sociálního prostředí rozvojových území (opatření 3.X Podpora integrace sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených skupin obyvatelstva). Priorita 4 Vyvážený rozvoj stabilizovaných území (opatření 4.1 Zajištění odpovídající kapacity infrastruktury veřejných služeb). Priorita 5 Oživení periferních území (opatření 5.2 Podpora zvýšení kvality pracovní síly).
Strategie politiky zaměstnanosti	Dokument v přípravě; bude doplněno v další fázi.

Další klíčovými dokumenty vztahující se k dané problematice oblasti jsou dokumenty krajů (programy rozvoje kraje, strategie rozvoje kraje). Vazbu na problémovou oblast trhu práce mají i sektorové územní dokumenty (vztah trhu práce k vzdělávání - Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy kraje) a např. Regionální inovační strategie.

Cíle strategie Evropa 2020 a cíle Národního programu reforem

Další cíle na národní úrovni	Cíl ČR k 2020	Stav ČR k 2010	Stav ČR k 2012
Míra zaměstnanosti žen (20–64 let)	65 %	60,9%	62,5 %
Míra zaměstnanosti starších osob (55–64 let)	55 %	46,5%	49,3 %
Míra nezaměstnanosti mladých osob (15–24 let)	Snížení o třetinu oproti roku 2010 (tj. na 12,3 %)	18,4%	19,5 %
Míra nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací (stupeň ISCED 0–2)	Snížení o čtvrtinu oproti roku 2010 (tj. na 18,75 %).	25 %	28,3 %
Míra zaměstnanosti celkem	75%	70,4%	71,5%

1.1.1.2 Moderní a kvalitní vzdělávací systém

Východiska a charakteristika

Kvalita lidských zdrojů a jejich dostupnost se stávají klíčovým faktorem úspěšnosti a kvality života jednotlivých zemí. Kvalifikovaná pracovní síla je zdrojem konkurenční výhody firem a přitahuje investice firem nadnárodních, zároveň existují přesvědčivé důkazy o tom, že vzdělání zvyšuje občanskou angažovanost, životní spokojenost a zdraví.¹⁸ Společenský a ekonomický rozvoj ČR bude proto ve stále větší míře podmíněn vzdělaností a tedy kvalitou vzdělávacího systému.

Vzdělávací výsledky českých žáků se však dlouhodobě zhoršují. **Nízká kvalita počátečního vzdělávání** podkopává budoucí ekonomickou konkurenceschopnost ČR. Má-li země uspět

¹⁸Viz např. OECD, PIAAC.

v mezinárodní konkurenci, je třeba tento trend obrátit a zajistit schopnost absolventů flexibilně reagovat na změny, iniciovat a zavádět inovace a uplatnit se na trhu práce.¹⁹

Problém s kvalitou má ČR i v oblasti VŠ, kde byl v posledních letech zaznamenán vysoký nárůst počtu absolventů. Ve srovnání s EU je sice stále podíl lidí s VŠ vzděláním nižší (23,8 % oproti 34,6 % ve věkové skupině 30–34 let)²⁰, v současné době se však na vysoké školy zapisují téměř tři čtvrtiny dané věkové kohorty. Masifikace VŠ ovšem nebyla doprovázena potřebným tlakem na zvýšení či udržení kvality VŠ vzdělávání ani na jeho diferenciaci. **Vysokoškolské vzdělávání tak nedosahuje svého potenciálu pro konkurenceschopnost země**, mohlo by se však spolu se systémem VaV stát motorem ekonomického a společenského růstu tak, jako je tomu u vyspělých zemí.

Růst založený na lidském kapitálu a zvýšení účasti na trhu práce předpokládá nejen kvalitní vzdělávání odpovídající potřebám trhu práce, ale i **rovný přístup** k tomuto vzdělávání. Ve srovnání EU je sice velmi příznivá pozice ČR v hodnotách míry předčasného ukončování školní docházky, která dosahuje méně než poloviční úrovně oproti EU (5,5 % oproti 13,5 %)²¹. Existují však ohrožené skupiny, které jsou znevýhodněné v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání. ČR má v mezinárodním srovnání relativně silnou závislost výsledků vzdělání na rodinném zázemí a takto závislost se dále posiluje.²² Zajištění rovného přístupu ke vzdělání napomáhá ke snižování sociálních rozdílů a efektivnímu využití potenciálu všech občanů a představuje efektivní opatření k výraznému snižování nákladů budoucích sociálních politik.

V posledních přibližně patnácti letech prošlo řízení vzdělávací soustavy radikální proměnou. V souladu se záměry Bílé knihy došlo zejména v oblasti základního a středního školství k výrazné decentralizaci. Decentralizace vede k problémům s koordinací vzdělávacích politik na úrovni státu, krajů, měst a obcí. Zvýšená autonomie a odpovědnost škol, přesun povinností na úroveň škol vyžaduje, aby se tyto skutečnosti promítly do posilování strategického řízení ve vzdělávací politice, koordinaci a komunikaci mezi různými úrovněmi řízení v systému.²³

Územní rozdíly

V řadě regionů se projevuje a prohlubuje nesoulad mezi oborovou strukturou středního a vysokého školství a nesoulad struktury absolventů s požadavky trhu práce. Patrný je také špatný stav infrastruktury – budov i jejich vybavení. Pro SŠ, vč. odborných, je v posledním období významným faktorem pokles počtu žáků způsobený demografickým vývojem, který se ve všech krajích shoduje. Lépe mu ovšem budou čelit kraje, které jsou přirozenými centry migrace v rámci ČR, tedy Praha, některé oblasti Středočeského kraje a kraje Jihomoravského (především Brno a okolí). Naopak kraj Moravskoslezský bude čelit výrazně největšímu propadu v této věkové skupině. V důsledku poklesu počtu žáků a snahy o finanční úspory krajů v současné době kraje řeší optimalizaci SŠ (dochází ke spojování škol a redukci počtu škol).

V budoucnu poroste meziregionální diverzita mezi obcemi v periferiích, převážně emigračních, a obcemi v imigračních oblastech. Jako protitlak je důležité zachování dostupnosti kvalitního předškolního a základního vzdělání ve venkovském prostoru a posílení komunitní role školy jako centra celoživotního učení. Rovněž se zvýšily nároky na zajištění kapacity předškolního a základního školství a jsou nerovnoměrně rozprostřené po ČR.

¹⁹ Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti, projektová karta Změny obsahu vzdělávání.

²⁰ Eurostat 2012.

²¹ Eurostat 2012.

²² Toto potvrzují mezinárodní výzkumy v žákovské i dospělé populaci (OECD PISA, PIAAC).

²³ Informační materiál k přípravě Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020, kapitola 4. Odpovědné a efektivní řízení decentralizovaného vzdělávacího systému, viz odkaz 19

Především je nutné zajistit dostatečné kapacity v zázemí velkých měst a dalších místech se vzrůstající demografií a ekonomickým růstem.

Nesoulad mezi skladbou oborů a požadavky zaměstnavatelů spolu s celkovou situací na trhu práce se promítá do míry nezaměstnanosti absolventů. Z krajského hlediska vykazuje tento ukazatel značné rozdíly. V roce 2013 se míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů středních škol pohybovala v rozmezí od cca 7 % v Praze (která zároveň vykazuje nejnížší podíl nezaměstnaných osob ve věku 15–64 let) do více než 20 % v Ústeckém, Olomouckém a Karlovarském kraji. Plošně je situace horší u profesně zaměřených oborů.

Na místní úrovni je významným problémem nepřipravenost místních vzdělávacích soustav reagovat adekvátně na potřeby dětí se SVP, zejména dětí se sociálním znevýhodněním, specificky romské. Současně s řešením kapacit místní soustavy MŠ a ZŠ je nezbytné řešit u předškolní přípravy také návazná opatření kombinované sociálně-vzdělávací intervence v rodinách s dětmi se sociálním znevýhodněním, a to od raných let života dítěte.

Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

Cílem podpory v programovém období 2007–2013 v oblasti vzdělávání byla zejména modernizace systémů počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání a jejich propojení do komplexního systému celoživotního učení. Informace uvedené na jiných místech subkapitoly k problémové oblasti Vzdělávání ukazují, že těchto cílů bylo dosaženo pouze částečně. Hlavní zkušenosti, ze kterých je nutné se poučit, lze shrnout následovně:

- **Fragmentovanost podpory** – vzniklo mnoho malých projektů, které měly zajistit pozitivní dopad, nicméně celkově se nepodařilo dosáhnout systémové změny. V období 2014–2020 je nutné soustředit se na projekty větších celků s jasným zacílením a koordinovaným prosazováním změn (např. projekty jednotlivých kateder vs. strategické projekty celých univerzit).
- Pozitivně jsou hodnoceny projekty realizované prostřednictvím **zjednodušené formy vykazování** výdajů – na tuto formu podpory je potřeba navázat a rozšířit ji.
- **Příliš mnoho národních projektů** – nastavený systém neumožňoval efektivní supervizi kvality, byl těžkopádný a nezajišťoval akceptaci a rozšíření vytvořených výsledků na úrovni škol.

Intervence v období 2014–2020 samozřejmě budou úzce navazovat na výstupy projektů financovaných z OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Půjde např. o využití mnoha kvalitních metodik a pilotně ověřených kurzů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a jejich cílené šíření do praxe přímo ve školách, zejména v oblastech rozvoje klíčových kompetencí žáků a inkluzivního vzdělávání

Vytvořené nástroje a vznikající systém interního a externího hodnocení kvality počátečního vzdělávání bude rozvíjen a využíván ke strategickému vedení vzdělávání k lepším výsledkům na všech úrovních (stát/zřizovatel/ředitel/učitel/žák), budou rozšiřovány pilotně ověřené postupy a větší důraz bude nově kladen na podporu pedagogů přímo ve škole.

V oblasti vysokých škol bude též navázáno na infrastrukturní investice z OP Výzkum a vývoj pro inovace, které významným způsobem napomohly zkvalitnit infrastrukturu VŠ pro výzkumné účely. V oblasti posílení zájmu žáků o technické a přírodovědné obory je možné široce kapitalizovat investice do vybudovaných center popularizace výzkumu. V oblasti vzdělávací infrastruktury je nutné též zohlednit intervence z Regionálních operačních programů. Intervence infrastrukturního charakteru je však nutné lépe provázat s intervencemi z ESF.

V období 2007–2013 bylo v rámci Programu rozvoje venkova (PRV) podporováno vzdělávání zemědělců i nezemědělských podnikatelů v podobě informačních akcí či v rámci poradenského systému pro zemědělce a lesníky. Přestože se podařilo dosáhnout stanovených cílů v počtu účastníků vzdělávacích akcí (zejména pro zemědělce), zpětná vazba o použití dosažených vědomostí v praxi není dostatečná. Vzdělávacích akcí je dostatečné množství, ovšem chybí větší systematičnost a cílenost.

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje

1. Nedostatečná úroveň kvality počátečního vzdělávání

Výsledky žáků a studentů na úrovni ZŠ a SŠ se zhoršují prakticky ve všech sledovaných oblastech. Žáci nedosahují výsledků svých vrstevníků před deseti až patnácti lety.²⁴ Některé průzkumy²⁵ sice naznačují, že by se zhoršující trend mohl zastavit, ale i přesto úroveň základních znalostí českých žáků není uspokojivá. Současný nepříznivý stav je výsledkem několika faktorů, jejichž systematické řešení je nutné ke změně tohoto trendu.

- **Kvalita ředitelů a pedagogických pracovníků** - současné postavení a role pedagogů nemá odpovídající ohodnocení a společenskou prestiž. Věkový průměr pedagogů je v ČR (v mezinárodním srovnání) vysoký. Úroveň pre-graduální přípravy pedagogů je nízká, s nedostatečným podílem praxe a nepříznivě se mění v oblastech, které přinášejí společenský a technologický rozvoj. Pro odborníky neexistují stimulační nástroje pro vstup do škol. Management škol je výkonný, ale nezaměřuje se na výsledky ve vzdělávání žáků, je spíše ekonomicko-finančním řízením. Také většina zřizovatelů škol neumí pracovat s informacemi o kvalitě školy.
- **Podinvestovaná infrastruktura** MŠ, ZŠ a SŠ a dalších vzdělávacích organizací, která neodpovídá demografickým trendům na místní úrovni a potřebám kvalitního rozvoje přenositelných i odborných kompetencí relevantních pro trh práce. Rozdíly v materiálně-technickém vybavení jednotlivých škol a školských zařízení. Digitální a otevřené vzdělávací zdroje a software pro individualizaci výuky jsou využívány neefektivně, což je dáno jak nízkými kompetencemi učitelů, tak nízkým technickým vybavením, a dále nedostatečnou vnitřní konektivitou škol a špatným připojením k internetu ve venkovských oblastech obecně.
- **Nedostatečná úroveň strategického vedení vzdělávání** k lepším výsledkům na všech úrovních počátečního vzdělávání, spojená též se změnami danými decentralizací a zvýšením autonomie škol, a slabá schopnost systému fungovat na principech evidence-based policy. V ČR není rozvinutý monitoring kvality výsledků vzdělávací činnosti²⁶.
- Chybí vymezení kvality práce učitele i ředitele i kvality práce školy a pravidelné poskytování zpětné vazby všem zmiňovaným subjektům ve vztahu ke stanoveným kritériím kvality. Žákovské cíle vzdělávání jsou vymezeny příliš obecně a nejsou prioritizovány, učitelé nemají povinnost sledovat individuální pokrok každého žáka vzhledem ke stanoveným cílům a nemají k tomu potřebnou metodickou podporu ani podmínky.

Potřeby rozvoje:

- **Klíčové kompetence**²⁷ jsou nejdůležitějším požadavkem ze strany zaměstnavatelů a rovněž základem pro celoživotní učení, inovace a rozvoj nových technologií. V oblasti

²⁴Výsledky mezinárodních porovnání – PISA, TIMSS.

²⁵TIMSS a PIAAC z roku 2011, PISA 2012.

²⁶Na tento stav upozorňují i expertní stanoviska OECD a Doporučení Rady k NPR z roku 2013.

²⁷*Klíčové schopnosti pro celoživotní učení – Evropský referenční rámec* (1. Komunikace v mateřském jazyce, 2. Komunikace v cizích jazycích, 3. Matematická schopnost a základní schopnosti v oblasti vědy a

ZŠ a SŠ je v souladu s NPR proto potřeba více zaměřit výuku na širší možnosti uplatnění a zlepšit schopnosti žáků v těchto kompetencích. Tím se zlepší schopnost absolventů flexibilně reagovat na změny a tudíž i jejich uplatnitelnost na trhu práce. Pro tuto změnu je také nutné otevřít školy spolupráci s mimoškolními subjekty neformálního a zájmového vzdělávání a zvýšit pochopení a podporu vzdělávání ke klíčovým kompetencím ze strany rodičů a veřejnosti.

- **Rozvoj lidských zdrojů pro oblast počátečního vzdělávání.** Jde především o zlepšení pre-graduální přípravy a další profesní rozvoj pedagogických pracovníků a vedení škol a vzdělávání zřizovatelů.
- **Zajištění rovného přístupu ke kvalitní vzdělávací infrastruktuře.** Strategicky zacílené a odůvodněné investice do vzdělávací infrastruktury pro rozvoj kompetencí žáků základních a středních škol na základě místních/krajských akčních plánů, které vznikají v souladu se vzdělávací politikou ČR, zohledňují potřeby místních partnerství, demografického rozvoje a trhu práce a vážou potřeby infrastruktury k potřebám rozvoje kvality vzdělávání v místě.
- **Vytvoření uceleného systému národního monitoringu kvality výsledků vzdělávací činnosti** dle doporučení OECD na všech úrovních vzdělávacího systému, aby poskytoval potřebné informace pro systémové řízení na úrovni státu, regionů, škol a učitelů, rodičů a žáků a pro kontinuální zlepšování práce všech aktérů,
- Zajištění podmínek pro efektivní řízení vzdělávání na úrovni státu, regionů, obcí i jednotlivých škol.

2. Nedostatečná dostupnost a kvalita předškolního vzdělávání

V mnoha lokalitách je problémem nedostatečná dostupnost předškolního vzdělávání. Situace spojená s nárůstem počtu dětí ve věku 3–5 let v současné době kulminuje a mělo by začít docházet k postupnému snižování jejich počtů, které však bude velmi pozvolné (a problém se přesune na ZŠ). Nejhorší je situace v některých velkých městech a na jejich periferiích. Nízká je účast dětí se sociálním znevýhodněním, což má negativní vliv na jejich sociální začlenění a úspěšnost v dalších stupních vzdělávání. Vláda počítá v horizontu 3–4 let se zavedením povinného posledního roku předškolního vzdělávání, které by mělo zajistit rovný start na začátku školní docházky pro všechny. Zároveň jsou ověřovány podmínky pro zařazování dvouletých dětí do mateřských škol zařazených do školského rejstříku a na základě výsledků bude upřesněna legislativa pro předškolní vzdělávání. (Ta již nyní zařazování dětí mladších 3 let do mateřských škol umožňuje). S využitím evropských fondů a nově vzniklého národního fondu vláda v nadcházejícím období poskytne obcím prostředky na vytvoření dodatečné kapacity mateřských škol.

Potřeby rozvoje:

- Rozvoj, zkvalitnění, zvýšení otevřenosti a zvýšení kapacit pro předškolní vzdělávání, ať se jedná o kapacity infrastrukturní, vybavení škol či nedostatek kvalifikovaných učitelů, určených na základě demografické a ekonomické prognózy v místě

3. Nerovný přístup a nízká schopnost rozvíjet individuální potenciál žáků a studentů

technologii, 4. Schopnost práce s digitálními technologiemi, 5. Schopnost učit se, 6. Sociální a občanské schopnosti, 7. Smysl pro iniciativu a podnikavost, 8. Kulturní povědomí a vyjádření). Je přílohou doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 18. prosince 2008 o klíčových schopnostech pro celoživotní učení, které bylo uveřejněno v Úředním věstníku Evropské unie dne 30. prosince 2006 L 394. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:CS:PDF>.

Vzdělávací systém v ČR není dostatečně schopen vyrovnávat handicapy znevýhodněných žáků a studentů a rozvíjet individuální potenciál každého člověka:

- Nedostatečné soustředění se na pokrok a výsledky žáků ze strany vedení škol, pozdě nebo nedostatečně identifikované vzdělávací potřeby (nedostatečné dovednosti pedagogů, nerovnoměrná kvalita a kapacita systému pedagogicko-psychologického poradenství), nedostatečná návazná rozvojová, podpůrná a vyrovnávací opatření pro žáky, nedostatečná otevřenost škol (nízká spolupráce s rodinou a sociálními službami a nízká prostupnost s mimoškolním vzděláváním) jsou příčiny vedoucí k nízké úrovni individualizace vzdělávání každého dítěte tak, aby mohlo dosáhnout svého osobního maxima.
- To se projevuje nízkým podílem znevýhodněných žáků, včetně těch romského původu, na společném předškolním vzdělávání, a provází následně celou vzdělávací dráhu, ve které žáci se znevýhodněním nedosahují takových výsledků jako jejich spolužáci, volí si nematuritní obory (s nižší šancí na pracovní uplatnění) nebo předčasně vzdělávací systém opouštějí. Segregační tlaky ve finále způsobí, že na VŠ je podíl studentů se specifickými potřebami nízký.
- Přetrvává závislost úspěchů ve vzdělání (a návazně i v zaměstnání) na rodinném a sociálním původu a zvyšuje se podíl socioekonomického okolí školy na úspěšnosti žáků. Problémy přetrvávají především v případě dětí z vyloučených či ohrožených skupin obyvatel a sociálně vyloučených lokalit, Rodiče z majoritní společnosti a veřejnost se k inkluzivnímu vzdělávání staví spíše odmítavě.
- Důsledkem nedostatečného rozvoje individuálních potřeb žáků je špatný vztah ke škole (hodnota indexu vypovídajícího o tom, zda žák považuje školu za přátelské prostředí, byla v roce 2012 nejnižší v zemích OECD), zvyšující se podíl předčasných odchodů ze vzdělávání u chlapců (v roce 2012 více než 6% a vzrůstá), dlouhodobě nízký a snižující se podíl žáků dosahujících nejlepších výsledků zejm. v matematice a v přírodovědě (PISA 2012).

Potřeby rozvoje:

- Podpora inkluzivního vzdělávání v regionálním školství a individuálního přístupu na všech stupních vzdělávání, práce s veřejností pro zvýšení pochopení a zlepšení přístupu k inkluzivnímu vzdělávání, podpora otevřenosti škol a infrastruktury pro tyto účely.
- Podpora účasti dětí se specifickými vzdělávacími potřebami, včetně Romů, na předškolním vzdělávání
- Komplexní řešení situace dětí z vyloučených či ohrožených skupin obyvatel zejména v sociálně vyloučených lokalitách – místní vzdělávací soustava musí reagovat na potřeby dětí se sociálním znevýhodněním komplexním způsobem a v celé délce vzdělávací dráhy, resp. nejméně od předškolní přípravy k ukončení sekundárního vzdělávání a podporovat jejich vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu. Nezbytné je propojení podpory v oblasti vzdělávání (včetně neformálního a zájmového), sociálního začleňování a zaměstnanosti.
- Podpora motivace žáků k učení a opatření, která umožní každému žákovi rozvíjet své individuální nadání a dosažení svého maximálního potenciálu ve vzdělání, v přípravě na zaměstnání a v osobním rozvoji.

4. Nesoulad vzdělávání s požadavky trhu práce

Především střední odborné vzdělávání a mnohdy i VŠ vzdělávání často neodpovídá potřebám zaměstnavatelů. Dochází tak k paradoxnímu jevu, kdy stoupá míra nezaměstnanosti a firmy přitom mají problémy při obsazování řady pracovních míst. Problémy lze shrnout následovně:

- **Nevyhovující struktura vzdělávání** – to se týká absolventů učebních oborů, středních odborných škol i VŠ. Pro konkurenceschopnost ekonomiky je závažným problémem **nedostatečná dostupnost kvalifikovaných pracovníků pro technologicky a znalostně náročná odvětví**. Více než polovině českých firem chybí technicky vzdělaní lidé.²⁸
- **Velmi úzké zaměření oborů (SŠ)** a chybějící klíčové kompetence absolventů včetně jazykových dovedností a podnikavosti a schopnosti získávat nové vědomosti a dovednosti.
- **Odtrženost odborné přípravy od praxe ve firmách**, takže často nekoresponduje s reálnou poptávkou trhu práce. Pouze necelá polovina tuzemských zaměstnavatelů spolupracuje, nejčastěji formou odborných praxí, se vzdělávacími institucemi.²⁹
- **Zastaralé vybavení škol a znalosti pedagogů v oblasti odborného vzdělávání** – jde o prohlubující se problém především v odvětvích, kde je technologický pokrok rychlý a je potřeba flexibilního upgradu vybavení škol i související kontinuální zvyšování odborných znalostí a dovedností pedagogů.
- Nedostačující **spolupráce škol s kariérními poradci** a omezený přístup k informacím o trendech a budoucím vývoji v poptávce po kvalifikacích.
- Přetrvávající **nízké vzájemné propojení počátečního a dalšího vzdělávání a zaměstnavatelské sféry**. To neumožňuje jednotlivcům efektivně kombinovat programy počátečního a dalšího vzdělávání v různých fázích vzdělávací dráhy či profesního života pro získání znalostí a dovedností vyplývajících z aktuální poptávky trhu práce. Dlouhodobě též roste poptávka po VŠ vzdělání mezi středoškolsky vzdělanou generací středního věku, ovšem s vyššími požadavky na flexibilní formy vzdělávání. V řadě případů však školy nedisponují kapacitami pro vzdělávání dospělých.

Potřeby rozvoje:

- **Posílení přenositelných kompetencí na úkor přílišné specializace ve všech SŠ oborech** – přenositelné kompetence zajistí, že absolventi budou schopni se přizpůsobovat novým technologickým nárokům a vyrovnat se změnou pracovního místa.
- **Rozvoj strategické spolupráce škol a aktérů trhu práce** – spolupráce na inovacích vzdělávacích programů a na realizaci odborné a praktické výuky, zavádění prvků rozvoje kooperativního modelu spolupráce škol a zaměstnavatelů zejména na regionální úrovni
- **Rozvoj systému kariérního poradenství.**
- **Podpora zájmu dětí a mládeže zejména o technicky a znalostně náročné obory** (nabídka polytechnických aktivit v MŠ a ZŠ, popularizace technických a přírodovědných oborů na SŠ a VŠ, spolupráce s institucemi mimoškolního vzdělávání v této oblasti).
- **Možnost využití kapacit odborných středních škol i vysokých škol pro vzdělávání** za účelem zlepšování uplatnitelnosti dospělých především se středním vzděláním. **Zjednodušení prostupnosti mezi programy počátečního a dalšího vzdělávání a zvýšením jejich kompatibility a relevance ke kvalifikačním požadavkům trhu práce.**

5. Kvalita vysokoškolského vzdělávání a využití jeho potenciálu pro konkurenceschopnost

Vysoké školy v mezinárodních žebříčcích kvality dosahují velmi nízké umístění ve srovnání se zeměmi podobné velikosti (např. Nizozemí, Rakousko) a tato pozice se viditelně

²⁸Výzkum CzechInvestu k technickému vzdělávání, 2012; <http://www.czechinvest.org/ceske-firmy-trapi-nedostatek-technicky-kvalifikovanych-pracovniku>

²⁹Tamtéž.

nezlepšuje.³⁰ **Kvalita absolventů VŠ** je vnímána jako závažný problém i ze strany zaměstnavatelů.³¹ Lze shrnout, že VŠ vzdělávání trpí následujícími vzájemně provázanými problémy:

- Chybí **specializace** dle silných stránek jednotlivých vysokých škol. Nabídka **studijních programů s návazností na trh práce** je limitována. Výsledkem je vysoký podíl absolventů s magisterským titulem³² a malý podíl **absolventů ucelených bakalářských oborů** mířících na trh práce.
- **Dlouhá průměrná doba VŠ studia a vysoká míra předčasného ukončení studia.**
- **Nedostatečně inovativní metody výuky** včetně interaktivního výukového prostředí. Chybějící **spolupráce s odborníky z praxe** a důraz na související měkké dovednosti.
- Není zaveden **systém hodnocení kvality** – úzce souvisí s problémem efektivity financování vysokých škol, na který upozorňují i Specifická doporučení Rady k NPR 2013.
- Nízká míra **mezinárodní spolupráce a internacionalizace českých VŠ** včetně nedostatečného využití potenciálu přeshraniční spolupráce jak mezi vysokými školami, tak mezi VŠ a aplikační sférou.
- **Neuspokojivý stav vybavení škol**, které nesplňuje standardy moderních výzkumných a vzdělávacích trendů. Nevyhovující je stav přístrojového a softwarového vybavení i stav prostor pro praktickou část výuky. Tento stav je obzvláště závažný u VŠ v Praze.
- **Nedostatečně rozvinutá špičková výuka spojená s výzkumem**, která by generovala vysoce kvalifikované lidské zdroje – tahouny znalostně náročných odvětví a inovací. Problémem je též nedostatek nadaných technicky a přírodovědně orientovaných jedinců. Tento problém je dále umocněn budováním řady nových výzkumných center a jejich potřebou v oblasti špičkových lidských zdrojů (viz část Výzkumný a inovační systém).

Potřeby rozvoje:

Vzhledem k výraznému nárůstu počtu studentů na VŠ představují investice do kvality VŠ významný růstový potenciál. K využití tohoto potenciálu je proto nutné:

- V souladu s identifikací silných stránek jednotlivých VŠ podpořit **specializaci VŠ** včetně souvisejících nezbytných investic do infrastruktury a vybavení.
- Výrazně rozšířit segment kvalitních **studijních oborů s návazností na trh práce**, které ve velké míře spolupracují s praxí, korespondují s potřebami trhu práce a jsou vhodné pro širší skupinu obyvatelstva..

³⁰QS World university Ranking: <http://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2012>; Times higher education: <http://www.timeshighereducation.co.uk/world-university-rankings/2012-13/world-ranking/range/301-350/order/country%7Casc>

³¹V šetření Eurobarometer 2010, se ČR z hlediska spokojenosti zaměstnavatelů s absolventy umístila mezi posledními zeměmi v Evropě. Nejlepší hodnocení kvality dalo absolventům VŠ v průzkumu pouze 19 % zaměstnavatelů v ČR; v případě Finska to bylo 27 %, u Německa 35 %, Rakouska 45 % a Švédska dokonce 52 % zaměstnavatelů. Potvrzeno výstupy IPn Podpora technických a přírodovědných oborů, NVF: Průzkum požadavků zaměstnavatelů na absolventy technických a přírodovědných oborů.

³²Dle Českého statistického úřadu v roce 2012 bylo mezi terciárně vzdělanou populací 73 % osob se vzděláním v magisterském studijním programu, 17 % osob s ukončeným bakalářským vzděláním, 7 % s vyšším odborným vzděláním a 3 % osob s doktorským vzděláním (Lidské zdroje ve vědě a technologiích v České republice v roce 2012, [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/a_lz_vt/\\$File/1_lzvt_13.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/a_lz_vt/$File/1_lzvt_13.pdf)).

- Zavedení systému hodnocení kvality výuky na základě objektivních ukazatelů, který by sloužil jako základní podklad pro hodnocení kvality instituce pro potřeby financování a akreditace.
- Podpořit úzkou spolupráci se zaměstnavateli a zavádění inovací ve výuce.
- Rozvíjet **mezinárodní prostředí na VŠ**, tj. zvýšit otevřenost vůči zahraničním studentům, pedagogům a výzkumným pracovníkům a mezinárodní spolupráci obecně.
- Přijmout opatření ke **snížení míry předčasného ukončení studia** na VŠ (poradenství, řešení individuálních potřeb znevýhodněných studentů aj.).
- Rozvíjet **excelenci VŠ vzdělávání ve vazbě na excelenci ve výzkumu** a výzkumnou spolupráci s aplikační sférou. V návaznosti na poptávku po vysoce kvalifikovaných lidských zdrojích v přírodovědných a technických oborech směřovat zájem nadaných dětí, žáků a studentů k těmto oborům. Jde o opatření se silnou vazbou na strategii inteligentní specializace (viz kapitola 1.1.1.3) na národní i regionální úrovni.

6. Neuspokojivá kvalifikační struktura v oblasti zemědělství

Nedostatečný příliv kvalifikovaných pracovníků do zemědělství a lesnictví a neuspokojivá kvalifikační struktura stávajících pracovníků neumožňuje přijímat nejnovější poznatky a inovovat výrobní postupy a technologie. Nízký počet zaměstnanců zemědělských podniků se účastní dalšího odborného vzdělávání.

Potřeby rozvoje:

- Zvýšit kvalifikaci pracovníků v zemědělství, lesnictví a potravinářství, zvýšit dostupnost odborného vzdělávání.
- Prohloubit znalosti pracovníků v zemědělství a lesním hospodářství o významu udržitelného způsobu hospodaření, účinném využívání přírodních zdrojů, přizpůsobování se změně klimatu a zmírňování této změny, zajištění potravinové bezpečnosti a zlepšení podmínek bezpečnosti práce.
- Zvýšit dostupnost základních odborných informací v oblasti zemědělství a rozvoje venkova.

Specifické potřeby a výzvy městského a venkovského prostoru a přeshraničních regionů:

- Zajištění dostatečných kapacit předškolního a základního školství v zázemí velkých měst a jejich okolí.
- Jazykové vzdělávání jako prostředek komunikace mezi obyvateli společných příhraničních regionů.
- Společné výukové programy jako nadstavba klasického vzdělávání realizovaného po obou stranách.
- Výměna zkušeností a know-how v rámci vzdělávacích systémů jako prostředek zvyšování úrovně vzdělávání a kvality prvků vzdělávacího systému.

Vazby na dokumenty EU

Strategie Evropa 2020	Cíl Snížit podíl dětí, které předčasně ukončují školní docházku, ze současných 15 % na 10 % a zvýšit podíl obyvatel ve věku od 30 do 34 let, kteří mají ukončené terciární vzdělání, na dosažení národního cíle 32 %. Primárně iniciativa „Mládež v pohybu“, s úzkou vazbou na trh práce iniciativa „Program pro nové dovednosti a pracovní místa“, s úzkou vazbou na VaVaI a zapojení univerzit iniciativa „Inovace v Unii“. Integrované hlavní směry 8 „Rozvoj kvalifikované pracovní síly, která bude reagovat na potřeby trhu práce, a podpora celoživotního učení“, 9 „Zlepšování kvality a výsledků systémů vzdělávání a odborné přípravy na všech úrovních a zvyšování účasti na terciárním nebo srovnatelném vzdělávání“, částečně 4 „Optimalizovat podporu výzkumu, vývoje a
------------------------------	--

	inovací, posilovat znalostní trojúhelník a uvolnit potenciál digitální ekonomiky“, 7 „Zvýšit zapojení do trhu práce a snížit strukturální nezaměstnanost“. Strategický rámec pro evropskou spolupráci v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020).
Společný strategický rámec	Příloha 1, Erasmus+ - využití pro běžné nástroje a metody, které jsou používány a úspěšně vyzkoušeny v rámci programu „Erasmus+“ s cílem maximalizovat sociální a ekonomický dopad investic do lidí a kromě jiného dát impuls iniciativám mladých a občanským aktivitám.
Tematické cíle	10. Investice do vzdělávání, dovedností a celoživotního učení. 9. Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a diskriminaci.
Specifická doporučení Rady	6. Vytvořit ucelený hodnotící rámec vzdělávání na základních školách a podniknout cílené kroky na podporu škol, jež vykazují slabší výsledky. Přijmout opatření ke zlepšení systému akreditace a financování vysokých škol. Zvýšit podíl finančních prostředků přidělovaných výzkumným institucím podle jejich výkonu.

Vazby na dokumenty ČR

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: 4.3.5 Kvalitní a inkluzivní vzdělávání. Částečná vazba na opatření: 4.3.1 Rozvoj trhu práce a aktivní politika zaměstnanosti, 4.4.1 Rozvoj podmínek pro excelentní výzkum, 4.4.2 Rozvoj spolupráce mezi podnikovou sférou a výzkumnými organizacemi.
Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR	5 Vzdělanost - zvýšení dostupnosti a kvality předškolního vzdělávání, zavedení standardů výsledků a monitoringu jejich dosahování u regionálního školství, zkvalitnění práce managementu škol, zkvalitnění kariérního poradenství, zapojení zaměstnavatelů do odborné přípravy žáků odborných škol, u vysokého školství podpora jeho diverzifikace, zvyšování kvality a excelence, zavedení systému hodnocení výsledků výzkumu a vývoje VŠ, sladit vzdělávání s reálnou poptávkou trhu práce. 6 Trh práce - rozvoj systému celoživotního vzdělávání.
Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020	Priorita 1 Využití potenciálu rozvojových území (opatření 1.2 Rozvoj univerzit a výzkumných institucí, 1.5 Adaptabilita trhu práce). Priorita 3 Zkvalitnění sociálního prostředí rozvojových území (průřezové opatření 3.X. Podpora integrace sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených skupin obyvatelstva; opatření 3.1 Zvýšení kvality a vybavenosti veřejnými službami). Priorita 4 Vyvážený rozvoj stabilizovaných území (opatření 4.1 Zajištění odpovídající kapacity infrastruktury veřejných služeb). Priorita 5 Oživení periferních území (opatření 5.2 Podpora zvýšení kvality pracovní síly, 5.3 Zajištění základních služeb a obslužnosti).
Strategie vzdělávací politiky v ČR do roku 2020	Dokument v přípravě.

Další klíčové dokumenty vztahující se k dané problematice oblasti jsou Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR, Akční plán podpory odborného vzdělávání, Národní akční plán inkluzivního vzdělávání, Strategie celoživotního učení, Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol, Bílá kniha terciárního vzdělávání, strategické dokumenty krajů, a další sektorové dokumenty definované v dílčích operačních programech. Na úrovni krajů jsou ve vztahu k problémové oblasti dále zpracovávány Dlouhodobé záměry vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v krajích a Regionální inovační strategie.

Hlavní cíl strategie Evropa 2020	Cíl EU k 2020	Stav EU k 2010	Stav EU k 2012	Cíl ČR k 2020	Stav ČR k 2010	Stav ČR k 2012
Podíl předčasně ukončujících školní docházku (% populace ve věku 18–24)	10	14	12,8	5,5	4,9	5,5
Ukončené terciární vzdělání (% populace ve věku 30–34)	40	33,5	35,8	32	20,4	25,6

Strategie Evropa 2020 stanovuje cíl „Snížit podíl dětí, které předčasně ukončují školní docházku, ze současných 15 % na 10 % a zvýšit podíl obyvatel ve věku od 30 do 34 let, kteří mají ukončené terciární vzdělání, z 31 % nejméně na 40 %“.

1.1.1.3 Efektivní výzkumný a inovační systém

Východiska a charakteristika

Česká republika je malou otevřenou ekonomikou s výraznou průmyslovou orientací a exportním zaměřením, kde hlavním faktorem pro zajištění konkurenční výhody je schopnost podniků vyvíjet a zavádět nové produkty, technologické postupy, změny v organizaci práce či nové způsoby prodeje výrobků a služeb.³³ Z hlediska podmínek pro rozvoj výzkumných a inovačních aktivit je pozitivní, že v posledních letech došlo ke zlepšení v oblasti technologické (zejm. ICT) i vědecko-výzkumné infrastruktury.³⁴

Také intenzitou výzkumu a vývoje (VaV), která dosáhla 1,89 % v roce 2012, se ČR blíží průměru EU,³⁵ přičemž na tomto nárůstu se podílely zejména zahraniční soukromé zdroje VaV investované do podniků pod zahraniční kontrolou a veřejné zahraniční zdroje investované z fondů EU do výstavby nové a modernizace existující výzkumné infrastruktury zejména ve veřejném sektoru.

Z hlediska kvality výstupů VaV ve formě vysoce citovaných vědeckých publikací, společných publikací veřejných výzkumných institucí s aplikační sférou (podniky), počtu patentů a příjmů z licencí a smluvního výzkumu **je však ČR hluboko pod průměrem EU**. Citovanost publikací českých autorů sice dlouhodobě roste a v roce 2013 dosahuje přibližně 90 % průměrné citovanosti v EU na 1000 obyvatel, ale podíl na 10 % nejcitovanějších publikací na světě je v ČR 51 % pod průměrem EU³⁶. V počtu patentových přihlášek u EPO na mil. obyvatel dosahuje ČR pouze jedné desetiny průměru EU³⁷, objem příjmů z licenčních poplatků ze zahraničí dosahuje v ČR 0,1 % HDP³⁸ oproti 1,1 % HDP v průměru EU.³⁹ Míra povědomí o důležitosti ochrany práv duševního vlastnictví (IPR) je velmi nízká a míra využití získaných poznatků v inovacích a jejich komercializace je zejména ve veřejných výzkumných organizacích zanedbatelná. I přes pozitivní trend ve vývoji výdajů na VaV tak **ČR výrazně zaostává v oblasti využití výsledků VaV, inovacích a ekonomických dopadech VaV**.

Tento stav je důsledkem problematických faktorů mimo jiné v oblasti financování výzkumu a vývoje, nedostatku kvalitních lidských zdrojů či nízké kvality a intenzity interakce (zejména

³³Viz WEF (2012): The Global Competitiveness Report 2012–2013.

³⁴Viz IMD World Competitiveness Yearbook 2013.

³⁵Viz R&I performance – CR country profile, 2013, European Commission.

³⁶ Viz Innovation Union Scoreboard 2013, ukazatel *Scientific publications among the top-10% most cited publications worldwide as % of total scientific publications of the country*: ČR = 5,51; EU = 10,9, Dánsko = 14,1.

³⁷ Údaje z roku 2012.

³⁸ Zde nutno poznamenat, že na celkovém objemu se podílí z více než poloviny licenční příjmy jediné výzkumné instituce (UOCHB AVČR v. v. i.), hodnota je zaokrouhlena z 0,069 %.

³⁹ Údaje z roku 2011.

efektivní spolupráce) mezi veřejným výzkumem a praxí (zejména podniky)⁴⁰, které **ovlivňují efektivitu celého inovačního systému v ČR.**

V porovnání inovační výkonnosti se ČR již několik let řadí mezi tzv. „moderate innovators“.⁴¹ Klíčovým zdrojem dosavadní konvergence ČR k ekonomické úrovni EU byl především růst produktivity, která však nebyla tažena znalostními faktory, ale především přejímáním vnějších znalostí a technologií (byť kreativně přizpůsobovaných lokálním potřebám) a zvyšováním efektivity produkce (snižováním nákladů). Trend konvergence však v posledních dvou letech stagnuje, stejně jako růst produktivity, ve které se ČR opět mírně vzdaluje od průměru EU.

Současně při porovnání s EU-15 jsou v ČR realizovány podnikatelské VaV aktivity zejména v **odvětvích se střední a nižší technologickou náročností**. Rostoucí podíl **výzkumu v high-tech** oborech zaznamenaný v posledních letech je však ovlivněn faktem, že v ČR právě v těchto oborech působí **podniky s nízkým příspěvkem přidané hodnoty**. Zejména v posledních letech se však zvyšují výzkumně-vývojové aktivity v oblastech řazených mezi tzv. „key enabling technologies“ – v ČR se jedná zejména o oblast ICT a nanotechnologií.

Územní rozdíly

Ačkoliv v případě ČR lze identifikovat zřetelnou územní diferenciaci faktorů VaVaI, je nutno poznamenat, že z pohledu celkové efektivity inovačního systému hrají mnohem důležitější roli systémové faktory. Zásadním aspektem územní dimenze je koncentrace kapacit na území hl. m. Prahy a v jejím nejbližším okolí (tj. Středočeský kraj). Jedná se zejména o kapacity veřejného výzkumu (v Praze sídlící vzdělávací a výzkumné instituce), ale i kapacity podnikové (v Praze mají sídlo některé nadnárodní podniky realizující výzkum a vývoj v ČR). Z pohledu regionálních dopadů výzkumu, vývoje a inovací tak mnoho institucí sídlících v hl. m. Praze významně ovlivňuje zbývající části ČR. Z pohledu výdajů na VaV je nejvíce finančních prostředků vynakládáno v Praze, dále s odstupem ve Středočeském kraji a Jihomoravském kraji. Nejméně se na výzkum a vývoj vydá v kraji Karlovarském a v kraji Vysočina, což souvisí s koncentrací veřejných a soukromých kapacit v hlavních (metropolitních) regionech ČR. Co se týká funkčnosti systémů VVI ukazuje nejhorší hodnoty u Ústeckého a Karlovarského kraje⁴², což koresponduje s jejich nižší ekonomickou výkonností odvozenou od hospodářské struktury a na ní navazující infrastruktury v oblasti vzdělávání a VaV. Z územního pohledu se v oblasti VaV projevují dva základní trendy obdobné jako v západní Evropě:

- Vysoká koncentrace VaV do metropolitních regionů (Praha, Brno) a do silně průmyslových regionů (Plzeňský kraj, Pardubický kraj a Moravskoslezský kraj).
- Rozvoj VaV v širším zázemí metropolí (především Středočeský a Jihomoravský kraj).

Koncept tzv. „inteligentní specializace“ je základní strategií pro koncentraci zdrojů ve sféře VaVaI do rozvoje aktivit s největším potenciálem pro posílení konkurenční výhody na úrovni ČR i v jednotlivých regionech ČR. Z důvodu existence podstatných rozdílů mezi kraji v rozvinutosti i potenciálu inovačních systémů na straně jedné a s vědomím významných rozdílů v přístupu jednotlivých krajů i pokud jde o přípravu a realizaci krajských inovačních strategií, budou součástí Národní strategie inteligentní specializace (RIS3) i tzv. krajské přílohy RIS3, které zohlední specifika jednotlivých krajů ve sféře VaVaI (existence je RIS3 je předběžnou podmínkou). Současný stav v aplikaci tohoto konceptu do praxe se v jednotlivých

⁴⁰ Mezinárodní udit výzkumu a vývoje v ČR, Technopolis Group 2010.

⁴¹ IUS 2013, European Commission.

⁴² Strategie regionálního rozvoje 2014 - 2020

krajích velmi liší. Některé regiony disponují a realizují plnohodnotnou regionální strategii inteligentní specializace v souladu s evropským pojetím, zatímco ve většině regionů se regionální inovační systém teprve formuje a tomu odpovídá i současný stav přípravy regionálních inovačních strategií.⁴³ Základem RIS3 je podnikateli vedený proces hledání konkurenční výhody v regionu (tzv. entrepreneurial discovery process), který od konce roku 2013 probíhá v jednotlivých krajích, kde byly pro tento účel zřízeny krajské inovační platformy sdružující klíčové hráče z podnikatelského sektoru, VŠ, výzkumných organizací i neziskové sféry a státní správy. Na národní úrovni byl koncepčně shodně nastavený proces zahájen v lednu 2014, kdy proběhl první tzv. kulatý stůl s podnikateli. Dále budou na národní úrovni během dubna/května 2014 ustaveny 4 inovační platformy v návaznosti na 4 nejsilnější národní domény specializace (tzv. národní vertikální priority). Inovační platformy – na národní i krajské úrovni – budou fungovat jak ve fázi nastavování RIS3, tak ve fázi implementace i hodnocení, tj. po celé programové období.

Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

Podpora v oblasti výzkumného a inovačního systému v současném programovém období směřovala především do rozvoje VaV pro posílení inovací v jednotlivých regionech a vytvoření podmínek pro úzkou spolupráci mezi výzkumnými a vzdělávacími středisky a podnikatelskou sférou prostřednictvím vytvoření inovačních sítí, inovačních center a center transferu technologií. Předmětem stěžejního objemu prostředků je vybudování **8 center excellence** (v celkové částce 20,2 mld. Kč) a **40 regionálních VaV center** (v celkové částce 20,5 mld. Kč). Postupnou realizací podpořených center a dosažením cílových hodnot indikátorů tak dojde k výrazné modernizaci výzkumné infrastruktury v ČR. I přes tento fakt zde chybí systematické propojení univerzit a akademických ústavů s podniky. Do budoucna je proto klíčové **maximálně využít vybudovanou výzkumnou infrastrukturu a VaV centra**, a koncentrovat další podporu na zvýšení kvality a relevance prováděného výzkumu, zvýšení provázanosti mezi výukou, výzkumem a praxí a efektivní využití kapacit a **zvyšovat tak také udržitelnost center**.

S cílem vytvořit podmínky pro propojení výzkumu s výukou je v současném programovém období též v realizaci 40 projektů **rozvoje infrastruktury na vysokých školách spojené s výzkumem**. V následujícím období bude klíčové efektivní propojení výuky s aplikační sférou a zapojení studentů magisterských a doktorských programů a výzkumných týmů vysokých škol do mezinárodní spolupráce.

Další významnou infrastrukturou pro zvýšení relevance výzkumu pro společnost a pro popularizaci VaV podpořenou v období 2007–2013 byl vznik **center pro transfer technologií, technologických/vědecko-technologických parků, inkubátorů a v oblasti popularizace čtyř „science learning“ center a pěti návštěvnických center**. Zejména centra transferu technologií, vědecko-technologické parky a inkubátory hrají důležitou roli v kontaktech veřejných výzkumných institucí s aplikační sférou a komercializací výsledků, zatím si však teprve vydobývají pozici ve své instituci a v inovačním systému. V dalším období bude důležité zejména posilování kvality jejich služeb.

V rámci **podpory podnikových výzkumných kapacit** došlo k posunu zejména technologického vybavení podniků pro výzkum a vývoj a určitého zvýšení povědomí v oblasti IPR. Stejně jako u investiční podpory výzkumných organizací tak i u investiční podpory podnikových výzkumně-vývojových aktivit byla spolupráce veřejného a soukromého sektoru

⁴³ Vzhledem k dosavadnímu stavu rozvinutosti inovačního systému na národní i krajské úrovni jsou opatření koncipována ve dvou hlavních dimenzích. První dimenzi tvoří horizontální priority, které slouží k dobudování, příp. posílení inovačního systému jako takového, druhou dimenzí jsou pak vertikální priority, tj. identifikované domény perspektivní specializace.”

a transfer znalostí a technologií jedním z hodnocených a podporovaných aspektů. Vzhledem k nedostatečnému zlepšení v této situaci bude nutná její další podpora. Ta bude navazovat na dosažené výsledky, počítá se však se změnou přístupu a intervencí v dalším období na úrovni řídicích orgánů.

Inovace v oblasti zemědělství, rybářství, potravinářství a lesního hospodářství byly v předchozích programových obdobích podporovány jen okrajově. Existuje zde velký potenciál pro rozvoj zejména v oblasti spolupráce mezi výzkumem a praxí.

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje

Na základě analýzy, ve vazbě na Poziční dokument EK a v souladu s národními strategickými dokumenty byly definovány hlavní problémy a stanoveny jim odpovídající hlavní potřeby rozvoje v této oblasti. Zatímco v období 2007–2013 byla převážně budovaná nová výzkumná infrastruktura v podobě výzkumných center, v období 2014–2020 nebudou žádné nové výzkumné infrastruktury budovány. Výjimkou bude tvořit Praha a výzkumně-technologická základna podniků (blíže specifikovaná v kapitole 1.1.1.4 Konkurenceschopné podniky), pokud RIS3 vyloženě prokáže odůvodněnost takovéto potřeby. Podpora bude zaměřena především na podporu rozvoje kvality výzkumných týmů při sledování principů koncentrace zdrojů, interdisciplinarity a internacionalizace a na relevantní modernizaci existujících výzkumných center. Dále bude kladen důraz na rozvoj výzkumných aktivit realizovaných ve spolupráci výzkumných organizací a podniků či aplikační sféry, jejichž výsledky budou uplatnitelné na trhu nebo při řešení společenských potřeb. Prioritou též bude kvalitní výzkumně-technologická základna českého průmyslu. Stěžejní pozornost bude věnována zmírnění následujících hlavních problémů a naplnění souvisejících rozvojových potřeb výzkumného systému:

1. Nedostatečná kvalita a mezinárodní otevřenost výzkumu

Český výzkum je charakterizován malým počtem mezinárodně úspěšných výzkumných týmů schopných produkovat zásadně nové poznatky s potenciálem pro vznik zásadních inovací a malým zaměřením podnikových výzkumně-vývojových aktivit v technologicky náročných oblastech. To se odráží v relativně nízké účasti českých výzkumných týmů v mezinárodních výzkumných projektech, v omezeném počtu výsledků VaV uplatnitelných v praktických aplikacích a nízkým počtem výsledků výzkumu aplikovaných v medium- a high-tech oborech. Omezený počet vysoce kvalitních výzkumných týmů v ČR a vedoucích pracovníků se zkušeností ze zahraničí anebo z praxe má vliv na omezenou atraktivitu českých VaV institucí pro špičkové domácí i zahraniční výzkumné pracovníky, pro talentované začínající výzkumníky a high-tech firmy, čímž se posiluje uzavřenost českého výzkumu a související bariéry pro zvýšení kvality výzkumu na mezinárodně srovnatelnou úroveň včetně uplatnění výsledků výzkumu v průlomových inovacích.

Potřeby rozvoje:

- Personální a finanční zdroje nasměrovat do rozvoje kvalitního výzkumu na mezinárodně konkurenceschopné úrovni, který bude s využitím moderní výzkumné infrastruktury produkovat špičkové výsledky jak z hlediska originality výzkumu, tak i pro využití v inovacích.
- Podpora zvýšení efektivity začleňování ČR do Evropského výzkumného prostoru. Výzkumné instituce i podniky tak budou vystavovány evropské konkurenci, a tím se zvyšuje excelence výsledků využitelných v národním prostředí, je podporována mobilita výzkumných pracovníků i příchod vysoce kvalifikovaných odborníků. Důraz

na synergie a komplementarity zejména s programem Horizon 2020 a dalšími programy na celoevropské i národní úrovni.

- Výstavba a modernizace výzkumných kapacit v Praze, která je přirozeným výzkumným a vysokoškolským centrem ČR koncentrujícím klíčové výzkumné organizace zajišťující propojení ČR s Evropským výzkumným prostorem.

2. Slabá orientace výzkumu na přínosy pro společnost

Výzkumný systém v ČR je z hlediska finančních a personálních kapacit značně roztržštěný. Výzkumné týmy tak nedosahují kritické velikosti a potřebné mezioborovosti pro realizaci ambiciózních výzkumných témat reagujících na dlouhodobé potřeby společnosti. Problémem je také nedostatečná komunikace a vícestranná spolupráce veřejného, akademického a podnikového sektoru při generování a naplňování rozsáhlých výzkumných témat, reflektujících dlouhodobé společenské a ekonomické potřeby ČR či regionu.

Potřeby rozvoje:

- Posílit partnerství veřejného a soukromého sektoru na národní i regionální úrovni pro generování témat a realizaci interdisciplinárního výzkumu orientovaného na řešení socio-ekonomických potřeb včetně průlomových a klíčových technologií.
- Posílit inovační politiku na regionální úrovni na základě realizace RIS3. Tu realizovat mimo jiné na bázi konceptu klastrů a klastrových politik v návaznosti na strukturu regionální ekonomiky a plánovanou mezinárodní a meziregionální spolupráci.⁴⁴

3. Nízká míra uplatnění výsledků VaV v inovacích

Interakce mezi veřejnými výzkumnými organizacemi a podniky, důležitá pro aplikaci výsledků VaV v praxi a efektivnější využití znalostního potenciálu obou stran pro inovace, je v ČR velmi omezená. Zatímco v EU bylo v roce 2010 ze soukromých domácích zdrojů financováno 10,2 % výdajů vládního sektoru, v ČR to bylo jen 4,7 %. Ještě výraznější rozdíl je patrný ve vysokoškolském sektoru (8,1 % v EU oproti 1,1 % v ČR).⁴⁵

Absence efektivní interakce mezi veřejným výzkumem a aplikační sférou (zejména podniky) vytváří úzké hrdlo v celkové efektivitě národního inovačního systému a přenosu znalostí a technologií do praxe. Důsledky nízké kvality a intenzity interakce (zejména efektivní spolupráce) mezi veřejným výzkumem a praxí (zejména podniky):

- Výzkumné organizace provádějí výzkum a vývoj bez hlubší znalosti podnětů z praxe.
- Podniky preferují výzkum a vývoj včetně inovačních aktivit bez většího využití znalostního a institucionálního potenciálu veřejného výzkumného sektoru.
- Dochází tak k suboptimálnímu využívání výsledků VaV v inovacích, které by přispívaly k posilování konkurenceschopnosti české ekonomiky.

Neprovázané investice do výzkumných organizací a podniků tento stav mohou dále prohlubovat. Přestože v ČR existuje infrastruktura zaměřená na podporu transferu znalostí a technologií z veřejného výzkumu do praxe, problémem je nedostatek kvalitních a kompetentních pracovníků (manažerů i specialistů) i relativní nedostatek finančních prostředků pro zajištění kvalitních služeb této infrastruktury. Současně je v ČR omezený

⁴⁴ Klastry představují „zeměpisná uskupení“ firem, dodavatelů, poskytovatelů služeb, a souvisejících institucí v konkrétním oboru, spojené s externalitami a komplementaritou v různých typech.

⁴⁵ Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v ČR a jejich srovnání se zahraničím v roce 2011, Rada vlády pro výzkum, vývoj a inovace, říjen 2011.

počet firem zaměřujících svůj výzkum na oblasti technologicky náročné, zejména s využitím kapacit a výsledků výzkumných organizací.

Pro zvýšení konkurenceschopnosti průmyslu je důležité zavádění tzv. „klíčových technologií“ (key enabling technologies – KET) do výrobních procesů a produktů. Pro efektivní rozvoj a uplatnění klíčových technologií byly identifikovány tři pilíře předpokladů: (i) kvalitní technologický výzkum, (ii) vývoj produktu zaměřený na funkční ověření a (iii) pokročilá moderní výrobní základna. Identifikované rozvojové potřeby reflektují zejména první dva pilíře. První a třetí pilíř jsou významně reflektovány v oblasti Konkurenceschopné podniky.

Potřeby rozvoje:

- Personálně zajistit **kvalitní služby infrastruktury pro přenos znalostí výsledků VaV do praxe** a vytvořit systém hodnocení a financování veřejného výzkumu, který bude motivovat k produkci výsledků uplatnitelných v inovacích.
- **Využít výzkumně-vývojové kapacity podniků a výzkumných organizací** s cílem zavedení nových aplikací na trhu v technologicky náročnějších oblastech.
- **Zvýšit kvalitu a intenzitu spolupráce veřejného a soukromého sektoru** podporou aktivit horizontální mobility, vzájemného zapojení výzkumných organizací a podniků v projektech výzkumu a vývoje, zapojení veřejného sektoru při iniciaci inovací.

Vysoká kvalita výzkumu je jedním z důležitých předpokladů pro uplatnění výsledků VaV v inovacích, zejména pak těch s vysokou přidanou hodnotou. Potřeby rozvoje tedy v tomto bodu souvisí s podporou excelentního výzkumu (viz bod 1: Nedostatečná kvalita a mezinárodní otevřenost výzkumu.)

Pokud předběžné posouzení dle čl. 37 odst. 2 obecného nařízení prokáže vhodnost využití finančních nástrojů v této oblasti, budou vybrané identifikované potřeby v této oblasti řešeny těmito formami podpory

4. Nedostatek kvalitních lidských zdrojů pro VaV

Dostupnost lidských zdrojů pro VaV je problémem projevujícím se na několika úrovních:

- **Relativně nižší počet výzkumných pracovníků**, přičemž nejvíce chybějící skupinou jsou výzkumní pracovníci s mezinárodními zkušenostmi střední generace.
- **Velmi nízký počet žen** - dochází tak neefektivnímu využití potenciálu kvalifikovaných a vzdělaných žen pro VaV.
- **Nízký počet absolventů doktorského studia**, kteří jsou hlavním zdrojem odborníků pro VaV.
- **Malá schopnost přitáhnout zahraniční odborníky** do českého výzkumu a technologicky náročných odvětví, přičemž zároveň dochází k odlivu špičkových domácích výzkumných pracovníků do zahraničí. Dochází tak k posilování uzavřenosti českého výzkumu a souvisejících bariéry pro zvýšení kvality výzkumu na mezinárodně srovnatelnou úroveň (viz také výše).
- **Nízká mezisektorová mobilita** – jde o limitující faktor pro přenos znalostí a zkušeností mezi výzkumnou a aplikační sférou.

Potřeby rozvoje:

- Rozvoj lidských zdrojů ve VaV a vysokoškolského vzdělávání v návaznosti na výzkum.
- Zvýšení atraktivity výzkumného prostředí pro příchod špičkových výzkumných a akademických pracovníků ze zahraničí a ze soukromého sektoru.

- Popularizace výzkumu, která zvýší zájem dětí, mládeže a veřejnosti o výzkum a jeho výsledky, včetně podpory zvýšení zájmu odborné veřejnosti a podnikatelské sféry.

5. Nedostatečná kvalita řízení výzkumu na národní a institucionální úrovni

Limitujícím faktorem pro realizaci kvalitního výzkumu jsou v ČR nedostatky ve strategickém řízení výzkumu na národní úrovni i na úrovni jednotlivých VaV institucí.

- Systém hodnocení výzkumných organizací v ČR není optimální⁴⁶. Po původním systému výzkumných záměrů byl v roce 2010 aplikován systém hodnocení výzkumných organizací nazývaný Metodika⁴⁷, který je nyní založen na kombinaci hodnocení výstupů VaV zejm. v základním výzkumu (a u patentů) a na ekvivalentu vysoutěžených prostředků ve většině aplikovaného výzkumu. Pomocí tohoto systému se podařilo v posledních letech dosáhnout zvýšení kvantity některých výstupů (právě výše zmiňované publikace v impaktovaných časopisech a patenty), ale nyní je nutné jeho nastavení s větším důrazem na kvalitu výsledků a jejich skutečnou aplikaci v praxi. Systém hodnocení výzkumných organizací tak prochází v současnosti změnami založenými právě na zohlednění efektivity praktických dopadů prováděného výzkumu a zavedení prvku peer-review hodnocení vybraných výsledků hodnocené organizace.
- Na národní úrovni též nebyly implementovány dlouhodobě platné systémy pro evaluaci nástrojů výzkumné a inovační politiky, pro spolupráci public-to-public v oblasti VaV a další systémy zefektivňující a stabilizující výzkumné prostředí.
- Na úrovni výzkumných organizací přetrvávají nedostatky ve strategickém a projektovém řízení projevující se v nedostatečném strategickém směřování výzkumné činnosti, omezených motivačních podmínkách pro kariérní růst mladých talentů a pro realizaci ambiciózního výzkumu či málo rozvinutých podpůrných službách pro realizaci vysoce kvalitního výzkumu a pro internacionalizaci výzkumných aktivit.

Potřeby rozvoje:

- Vytvořit a zavést systémové nástroje strategického řízení výzkumu na národní úrovni a na úrovni jednotlivých výzkumných organizací. V souladu se Specifickými doporučeními Rady k NPR 2013 tak zvýšit podíl finančních prostředků přidělovaných výzkumným institucím podle jejich výkonu.

6. Nedostatečné využívání výsledků VaV v oblast zemědělství

Obecný stav VaV se plně promítá i v oblasti zemědělství i přesto, že zde existuje dlouhodobě specifický resortní výzkum. Velkým problémem existujících systémů transferu znalostí je jejich roztržičnost, nepružnost a rovněž neochota podnikatelské sféry podílet se na nákladech spojených s transferem znalostí. V této oblasti vidíme příležitost pro uplatnění principů Evropského inovativního partnerství a vznik a rozvoj činnosti jeho operačních skupin.

Potřeby rozvoje:

- Úzkou spoluprací praxe s výzkumem podpořit adaptaci výsledků výzkumu na konkrétní potřeby, využít inovace pro zvýšení přidané hodnoty a urychlit zavedení nejmodernějších poznatků ochrany životního prostředí do praxe.
- Umožnit poskytování poradenských služeb využívajících výsledků VaV v zemědělství a lesnictví, zahrnujících aktuální témata.

⁴⁶ Mezinárodní audit výzkumu a vývoje v ČR byl realizován v rámci systémového projektu financovaného z OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (viz Arnold E. et al. (2011): The Quality of Research, Institutional Funding and Research Evaluation in the Czech Republic and Abroad).

⁴⁷ Metodika hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů (platná pro léta 2013 a 2015), schválená usnesením vlády ze dne 19.června 2013 č. 475.

- Vznik a rozvoj činnosti operačních skupin podle principů Evropského inovativního partnerství.

Specifické potřeby a výzvy přeshraničních regionů:

- Vysokým potenciálem je zejména sdílení VaI infrastruktury, jež je zpravidla velmi nákladná a její přeshraniční a nadnárodní využití/sdílení tak přináší značné úspory z rozsahu a současně zvyšuje potenciál pro další rozšiřování kapacit VaI v příhraničí.
- Spolupráce specializací a odborných týmů existujících na obou stranách hranice skýtá vysoký potenciál v oblasti základního i aplikovaného výzkumu (zvýšení účasti MSP na výsledcích VaI, využití v praxi, pozitivní dopady na trh práce, dodavatelské vztahy, atp.).

Vazby na dokumenty EU

Identifikované potřeby rozvoje jsou v souladu s relevantními dokumenty EU. Zvýšení efektivity veřejných investic do VaV včetně podpory spolupráce mezi veřejnými výzkumnými organizacemi a podniky přispěje k dosažení cílů Strategie Evropa2020 – bez adekvátního zvýšení podnikových výdajů na VaV by nebylo možné dosáhnout cíle 3% HDP při stávajícím stavu veřejných financí. Současně pro zvýšení inovační výkonnosti ČR je nezbytné efektivní fungování veřejných výzkumných institucí, větší využití výsledků VaV (zejména komercializace) v praxi a také větší míra spolupráce veřejného a soukromého sektoru.

Strategie Evropa 2020	Dosáhnout cíle investovat do výzkumu a vývoje 3 % HDP, zejména zlepšováním podmínek pro investice soukromého sektoru do výzkumu a vývoje, efektivnějšího zaměření veřejných investic do VaV a využitím nových ukazatelů pro sledování inovací.
Společný strategický rámec	Příloha 1, 4.3 - Horizont 2020 a ostatní centrálně řízené programy EU v oblastech výzkumu a inovací: přijetí doplňkových opatření, zaměřených na uvolnění jejich potenciálu pro excelenci, výzkum a inovace způsobem, který je doplňkový a vytváří synergie s programem Horizont 2020, zejména prostřednictvím společného financování: - propojování nových center excelence a inovativních regionů v méně vyvinutých a z pohledu VaV v méně výkonných členských státech se špičkovými partnery kdekoli v Evropě; - vytváření vazeb s inovativními klastry a oceňování excelence v méně rozvinutých regionech; - vytváření "ERA Chairs" za účelem přilákání vynikajících akademiků, zejména do méně rozvinutých regionů; - podpora přístupu k mezinárodním sítím výzkumných pracovníků a inovátorů, kteří jsou zapojeni do ERA, nebo z méně rozvinutých regionů; - podle možností přispívat k European Innovation Partnerships; - příprava národních institucí a/nebo klastrů excelence na účast ve znalostních a inovačních společenstvích (Knowledge and Innovation Communities - KICs) Evropského institutu Inovací a Technologií (EIT), a - pořádání mezinárodních programů mobility špičkových výzkumných pracovníků za spolufinancování z "Marie Skłodowska-Curie Actions". Příloha 1, 4.3 - Horizont 2020 a ostatní centrálně řízené programy EU v oblastech výzkumu a inovací; zpracování (v relevantních případech) národní strategie „chytré specializace – i jako součást národního nebo regionálního strategického rámce výzkumu a inovací pro „chytrou specializaci“ (včetně zapojení národních nebo regionálních řídicích orgánů a zainteresovaných stran, např. univerzit a dalších institucí pro vyšší vzdělání, partnerů z průmyslu a sociální sféry).

Tematické cíle	1. Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací.
Specifická doporučení Rady	6. Vytvořit ucelený hodnoticí rámec vzdělávání na základních školách a podniknout cílené kroky na podporu škol, jež vykazují slabší výsledky. Přijmout opatření ke zlepšení systému akreditace a financování vysokých škol. Zvýšit podíl finančních prostředků přidělovaných výzkumným institucím podle jejich výkonu.

Vazby na dokumenty ČR

Identifikované problémy a potřeby rozvoje jsou reflektovány ve všech národních strategických dokumentech na různé úrovni.

Národní program reformy 2014	Primární vazba na opatření: 4.4.1. Rozvoj podmínek pro excelentní výzkum, 4.4.2. Rozvoj spolupráce mezi podnikovou sférou a výzkumnými organizacemi. Částečná vazba na opatření: 4.4.3. Inovační podnikání a rozvoj startupů, 4.3.6 Podpora příchodu kvalifikovaných pracovníků ze zahraničí.
Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR	9. Inovace - zvýšení inovační poptávky firem, zvýšení vzájemné informovanosti a spolupráce mezi podnikovým a akademickým sektorem, rozvoj excelentního výzkumu, podpora podnikání a výzkumu do klíčových technologických oblastí, efektivní řízení a koordinace rozvojových politik a nástrojů podpory inovačního podnikání a VaV. Inovace: Rozvoj spolupráce pro transfer znalostí mezi podniky a akademickým sektorem – pre-seed grantové schéma, program Knowledge transfer partnership, rozvoj personálních kapacit a služeb CTT; Podpora spolupráce mezi podniky – rozvoj a manažerské řízení klastrů.
Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020	Priorita 1 Využití potenciálu rozvojových území (opatření 1.1 Podpora transferu znalostí mezi výzkumným a podnikatelským sektorem, 1.2 Rozvoj univerzit a výzkumných institucí).
Národní politika výzkumu, vývoje a inovací (aktualizace s výhledem do roku 2020)	Cíl 1 „Kvalitní a produktivní výzkumný systém“. Cíl 2 „Efektivní šíření znalostí a jejich využívání v inovacích“. Cíl 3 „Inovující podniky“. Cíl 4 „Stabilní, efektivní a strategicky řízený systém VaV“.
Národní inovační strategie 2012–2020	Prioritní osa „Excelentní výzkum“ (Efektivní využívání veřejných prostředků na výzkum a vývoj; Špičkové výzkumné infrastruktury; Evropský výzkumný prostor – cesta k excelenci ve výzkumu). Prioritní osa „Rozvoj spolupráce pro transfer znalostí mezi podnikovým a akademickým sektorem“ (Zlepšení vnitřních podmínek a celkové připravenosti akademických institucí na spolupráci s podniky a komercializaci výsledků výzkumu; Podpora spolupráce podniků a VaV institucí; Zvýšení kvality a rozvoj nových služeb podpůrné inovační infrastruktury). Prioritní osa „Inovační podnikání“. Prioritní osa „Lidé: hlavní nositelé nových nápadů a iniciátoři změn“. Analytická část NIS detailně mapuje problematiku kapacit, výkonnosti a potenciálu systému VaV směrem k využití znalostního potenciálu ČR v transferu znalostí do technologických domén a inovací, a to včetně problematiky internacionalizace a otázky lidských zdrojů v ČR v mezinárodním srovnání. Jinak jsou vazby na: Prioritu 4 „Rozvoj spolupráce pro transfer znalostí mezi podnikovým a

Další klíčové dokumenty vztahující se k dané problematice oblasti jsou Národní strategie inteligentní specializace (RIS3), Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol, Koncepce zemědělského aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015, Koncepce zdravotnického aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2020, Meziřesortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015, Mezirezortní koncepce mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji do roku 2015, Koncepce obranného aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015, Meziřesortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní kulturní identity do r. 2020, strategické dokumenty krajů (strategie rozvoje kraje, program rozvoje kraje), a další sektorové dokumenty definované v dílčích programech. Na krajské úrovni jsou ve vztahu k problémové oblasti také zpracovávány Regionální inovační strategie (včetně regionálních příloh RIS3).

1.1.1.4 Konkurenceschopné podniky

Východiska a charakteristika

Česká ekonomika se v současnosti nachází na prahu přechodu ke konkurenceschopnosti založené na inovacích. Stávající inovační výkonnost podniků je založena zejména na inovacích nových pro firmu, ale nikoliv pro trh⁴⁸. Dopady tohoto typu inovací jsou zásadní pro produktivitu podniků, nicméně dopady na trh práce jsou ambivalentní. V inovacích nových pro trh a to zejména inovacích vyšších řádů, které jsou v jádru technologicky založené konkurenční výhody místní podnikový sektor dosud silně zaostává⁴⁹. Klíčovými předpoklady úspěšného přechodu k inovačně založené konkurenceschopnosti, která je předpokladem pro tvorbu nových, kvalitních pracovních míst, jsou rozvoj podnikatelské kultury, podnikatelství vedoucí k vyšší tvorbě nových firem a posílení inovační a exportní výkonnosti endogenního podnikového sektoru. Nezbytné je také snižování energetické a materiálové náročnosti.

Pro pochopení podstaty současných problémů, výzev a příležitostí je nezbytné vidět podnikový sektor Česka z evoluční perspektivy. Zapojení Česka do světové ekonomiky po roce 1989 stálo zejména na těchto vnitřních faktorech: výhodný poměr ceny a kvalifikace pracovní síly, silná průmyslová tradice a relativní technická vyspělost, kvalitní infrastruktura v rámci zemí střední Evropy a slabý domácí sektor schopný pouze velmi omezené konkurence. Atraktivitu těchto podmínek zvyšovala blízkost rozvinutým evropským trhům s výhledem na vstup do EU. Důsledkem byl vysoký příliv přímých zahraničních investic do ČR a návazně silný růst poptávky po subdodavatelích z ČR, z čehož těžily významně domácí podniky. Většina z nich se napojila přímo či zprostředkovaně na zahraniční firmy působící v ČR a okolních zemích⁵⁰. Uvedený vývoj prospěl ekonomice jako celku, i domácím firmám, které získávaly přístup k manažerskému i technickému know-how a zprostředkovaně také přístup na zahraniční trhy.

Vytvořená silná závislost výkonnosti místní ekonomiky na zahraničních firmách má vedle nesporných pozitiv také svá negativa, která se naplno projevují od vypuknutí vážných problémů ve světové ekonomice roku 2008. Celkový objem výroby, investic a tím také

⁴⁸ MPO (2010): Národní inovační strategie ČR.

⁴⁹ Analýza věcných priorit a potřeb jednotlivých oblastí v působnosti MPO pro zaměření podpory ze strukturálních fondů EU v příštím programovacím období (2014+).

⁵⁰ Viz poznámka pod čarou č. 3.

zaměstnanosti je značně závislý na rozhodnutích zahraničních firem. Snížení poptávky dosavadních hlavních odběratelů nejsou zejména MSP schopny dostatečně kompenzovat. Jejich vlastní schopnost nacházet a vstupovat na nové trhy (územně i produktově) je omezená. ČR z tohoto důvodu potřebuje vedle rozvoje MSP podpořit také velké firmy, neboť ty mají mnohem větší kapacitu systematicky investovat do VaV, včetně rozvoje a využití KET, a zvýšit tak inovační výkonnost ekonomiky jako celku. Jejich úspěch zpětně ovlivňuje celkovou poptávku po produkci a inovacích MSP.

Nevyužitým potenciálem pro zvýšení konkurenceschopnosti je zlepšení podnikatelského prostředí v ČR (zlepšení výkonu činnosti veřejné správy, cílevědomý rozvoj infrastruktury zaměřené na odstranění problémů s dopravní dostupností, větší spolupráce výzkumného sektoru s podniky a zvýšení souladu kompetencí pracovních sil s požadavky podniků).

Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

Investice ve stávajícím programovém období jsou zaměřené na zvýšení motivace k podnikání zvýšením nabídky zvýhodněného financování a zvýhodněných služeb k zahájení podnikatelské činnosti. Součástí podpory je také uplatňování nových finančních nástrojů, jako jsou fondy mikropůjček a fondy rizikového kapitálu, poskytování zvýhodněných úvěrů, nebo bankovní nástroje, tj. poskytování bankovních záruk a úvěrů a podpora začínajícím inovativním firmám prostřednictvím tzv. seed-fondu. Dále je podporováno zakládání, činnost a další rozvoj podnikatelské infrastruktury, jako jsou například stávající průmyslové parky, inovační centra a regenerace brownfields pro pronikání. V neposlední řadě jsou také důležité kvalitní poradenské služby, které napomohou firmám k využití všech tržních příležitostí.

ČR se bude muset v programovém období 2014-2020 zaměřit na posilování úlohy inovací ve strategickém rozhodování o ekonomickém životě firem. Současným problémem ČR je neschopnost přesunout výsledky výzkumu do praxe. Je tedy nutné hledat další možnosti, jak tento deficit snížit a jak umožnit rozvoj vzájemného propojování privátní sféry s akademickým prostředím v návaznosti na výzkumné instituce.

Několikanásobné převisy v požadavcích na podporu investičních projektů do zvyšování konkurenceschopnosti v odvětví zemědělství, potravinářství a lesního hospodářství ukazují, že potřeba investic do zemědělské výroby a zpracování přetrvává. Rovněž kvalitu infrastruktury v zemědělství a lesnictví je třeba i nadále zvyšovat zejména s ohledem na stále nedostatečnou míru realizace komplexních pozemkových úprav.

Územní rozdíly

Podpora podnikání a inovací se odvíjí od potenciálu a socioekonomické úrovně různých typů regionů. Zejména jde o rozdíly mezi metropolitními a nemetropolitními regiony, dále pak o hospodářsky problémové regiony. Významné jsou rovněž rozdíly na úrovni měst a mikroregionů. V jednotlivých územních celcích existují významné rozdíly ve schopnosti místních aktérů mobilizovat vnitřní i vnější zdroje a realizovat sofistikovanou rozvojovou strategii v souladu s konceptem inteligentní specializace.

Vzhledem k rozložení rozhodujících výzkumných a vzdělávacích kapacit jsou tahounem rozvoje podnikání a inovací hlavní metropole s přilehlým funkčně propojeným zázemím. Zejména Praha a Brno, významný rozvoj v posledních letech zaznamenávají také Plzeň a Ostrava, byť hospodářsky postižený Moravskoslezský kraj čelí selektivní migraci, nadprůměrné míře nezaměstnanosti a nízké míře podnikavosti. V těchto metropolitních územích a dalších velkých městech je podstatně vyšší absorpční kapacita v oblasti

podpůrných aktivit zaměřených na vyšší řády inovací. Z pohledu podílu MSP je nadprůměrná pozice hl. m. Prahy, kde téměř $\frac{3}{4}$ z celkové zaměstnanosti připadají na MSP. Podobné postavení vykazují i kraje Jihomoravský a Zlínský. Naopak nejhorší postavení z hlediska postavení podílu MSP na celkové zaměstnanosti je v Moravskoslezském kraji. Pokud jde o vlastní podporu MSP a vstupu lidí do podnikání je potřeba podpory i absorpční kapacita mezi regiony podstatně rovnoměrněji rozložená s potřebou specifické pozornosti věnované rozvoji podnikavosti ve strukturálně postižených regionech.

Podnikání na venkově zejména v ekonomicky méně exponovaných regionech (tj. Karlovarský kraj, kraj Vysočina a Olomoucký kraj a periferní oblasti ostatních krajů) trpí řadou negativních jevů (např. odliv talentovaných mladých lidí, nízká intenzita podnikání, vysoká nezaměstnanost ad.).

Specifickou součástí regionální ekonomiky představuje odvětví cestovního ruchu. Význam tohoto odvětví, jehož doménou jsou MSP, stoupá na lokální úrovni a v některých oblastech představuje hlavní pilíř ekonomické výkonnosti a zaměstnanosti.

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje

1. Slabý endogenní (domácí) podnikatelský sektor

Segment domácích firem prošel v posledním desetiletí dynamickým rozvojem. Přesto pouze menší, byť postupně rostoucí, část firem je schopna obchodně a technologicky držet krok s tempem vývoje na světových trzích⁵¹. Pomyslným hnacím motorem růstu produktivity, exportu a tím i celkového hospodářského výkonu země je a nadále zůstane segment zahraničních firem. Posílení endogenního segmentu firem je zásadním předpokladem dalšího přiblížení hospodářské výkonnosti předním zemím OECD. Hlavní problémy:

Velmi nízký počet endogenních firem s významným postavením na světových trzích ať už jde o tržní podíl či schopnost posunovat technologickou hranici oboru⁵². Jelikož přední zahraniční firmy působící v ČR mají své výzkumné a strategické funkce z velké části mimo ČR, způsobuje tento problém slabou inovační poptávku v segmentu inovací vyšších řádů. Tato skutečnost zásadně ovlivňuje celkový potenciál a obsah spolupráce podnikového sektoru s výzkumnými institucemi (podrobněji viz kapitola 1.1.1.3 Efektivní výzkumný a inovační systém)⁵³.

Většina endogenních průmyslových firem (zejména těch s 250+ zaměstnanci, které formálně spadají do kategorie „velké“) vznikla z bývalých státních podniků či jejich postprivatizačních následovníků. Jejich typickým znakem byl vnitřní dluh v podobě zastaralé výrobní infrastruktury, energeticky náročných budov atd. S tímto investičním dluhem řada z nich bojuje do současnosti, což také značně snižuje prostředky, které mohou věnovat na inovace a související rizikové výzkumné a vývojové aktivity.

Většina MSP má značně omezené netechnické kompetence, zejm. v oblastech, které jsou kritické pro vyhledávání a využívání nových podnikatelských příležitostí (strategické řízení, marketing, inovační management, zahraniční obchod ad.). Tato bariéra limituje jejich schopnost dostat se ze závislosti na omezeném množství velkých odběratelů. Stejně tak omezuje jejich ambice a schopnosti v oblasti inovací. Omezené jsou dále zkušenosti se strategickým řízením firem, zejména řízením dynamického růstu a přechodu z malé rodinné firmy ve velkou mezinárodní firmu.

⁵¹ MPO (2010): Národní inovační strategie ČR.

⁵³ MPO (2011) Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR 2012–2020.

Potřeby rozvoje:

- Rozvíjet regionální a oborová inovační centra v souladu s RIS3, která poskytují zejména specializované technické služby umožňující zvýšit inovační výkonnosti v jednotlivých odvětvích a přesahující hranice vlastních odvětví. Jsou zapotřebí nové mechanismy, které zajistí svádět dohromady zdroje a odborné znalosti a spolupráci mezi podniky, veřejnými orgány a univerzitami.⁵⁴
- Rozšířit kapacity průmyslového výzkumu a vývoje v podnicích, vývoj a zavádění procesních a produktových inovací.
- Zlepšit strategické řízení MSP, zvýšit jejich aspirace v oblasti inovací a zahraniční expanze a zlepšit řízení inovací, včetně většího využití externích zdrojů znalostí a technologií v souladu s trendem open – innovation.
- Zvýšit schopnost MSP samostatně se prosazovat na náročných a vzdálených zahraničních trzích.
- Zavádět eko-inovace do výrobních procesů a produktů, které přispějí k optimálnímu využití zdrojů, případně i jinak sníží dopad výroby či produktu na životní prostředí.
- Více využít potenciál vzájemné spolupráce firem v oblasti inovací, včetně spolupráce MSP se zahraničními firmami (nejen lokalizovanými v ČR).
- Rozvíjet infrastrukturu a služby podporující potřeby rozvoje podniků.

V oblastech podnikového výzkumu a vývoje a zavádění produktových a procesních inovací budou identifikované potřeby řešeny částečně také prostřednictvím finančních nástrojů, pokud předběžné posouzení dle čl. 37 odst. 2 obecného nařízení prokáže vhodnost využití této formy podpory.

2. Podnikatelská kultura, intenzita podnikání a podnikatelské aspirace

Rozvinutá podnikatelská kultura a vysoká míra podnikání jsou klíčovým předpokladem celkového posílení endogenního segmentu firem i vyšší inovační výkonnosti místní ekonomiky. Čtyři dekády centrálního plánování prakticky zničily podnikatelství a s ním související specifické znalosti a dovednosti. Česko v této oblasti čelí těmto problémům:

Nízká tvorba nových, zejm. technologických, firem. Nedostatečná motivace lidí k zakládání vlastních podniků. Přitom tvorba nových firem, zejména technologicky orientovaných, je zásadní ingrediencí pro dlouhodobé posílení endogenního sektoru firem⁵⁵.

Přes rozdíly mezi regiony jsou ve společnosti zakořeněny vzorce chování a hodnot, které nepřejí rozvoji podnikání a inovací a přispívají k nízké motivaci pro zahájení vlastního podnikání: Podnikání je většinou společností vnímáno jako cesta k materiálnímu bohatství úzké skupiny osob (mnohdy ne zcela morální) a nikoliv jako zdroj rozvoje společnosti, technologií a celkového blahobytu. Rozšířen je názor, že úspěchu lze snadněji dosáhnout prostřednictvím správných kontaktů než vlastní vizí a tvrdou prací na jejím naplnění. Obyvatelé ČR jsou také méně ochotní podstupovat riziko a preferují spíše zaměstnanecký poměr před vlastním podnikáním. To se projevuje mj. tím, že absolventi VŠ masově usilují o nalezení zaměstnání v pobočce renomované zahraniční firmy či ve veřejném sektoru namísto aspirace o vytvoření vlastní firmy.

Nedostatečné jsou možnosti vnějšího financování založení a rozvoje MSP⁵⁶. Podniky tradičně získávají prostředky na svůj rozvoj prostřednictvím bankovních úvěrů, přičemž malé a začínající firmy mají přístup k úvěrům obtížnější, zvláště v podmínkách zhoršeného

⁵⁴ KOM(2010) 614 v konečném znění

⁵⁵ Global entrepreneurship monitor 2011

⁵⁶ MPO (2012): Koncepce podpory malých a středních podnikatelů 2014–2020.

rizikového sentimentu bank. V případě zajištění rizikového kapitálu pro rozvoj inovačních firem dochází v ČR k selhání trhu a podle statistik Eurostatu nedochází v rané fázi podniků ze strany soukromých kapitálových fondů téměř k jejich zainvestování.

Potřeby rozvoje:

- Zvýšit podíl obyvatel poprvé zahajujících vlastní podnikání, stejně jako lidí opakovaně zahajujících vlastní podnikání
- Zvýšit tvorbu nových firem ve znalostně intenzivních oblastech
- Zlepšit image podnikání a podnikatelů a jejich přínosu pro společnost
- Zajistit dostupnost kvalitních služeb pro začínající podnikatele
- Zvýšit dostupnost vnějšího financování pro začínající podnikatele a inovační podniky, včetně rizikového kapitálu

Identifikované potřeby spojené se zakládáním a rozvojem MSP budou řešeny také prostřednictvím finančních nástrojů, zejména ve formě rizikového kapitálu, ale také úvěrů a záruk.

3. Prostředí pro podnikání

Každá firma ze svého okolí čerpá významné vstupy, jejichž kvalita a dostupnost významně ovlivňují její konkurenční schopnost. Součástí podnikatelského prostředí je také regulace a to jak obecná (např. procedury potřebné k zahájení podnikání či vyvezení zboží do zahraničí), tak oborově specifická (např. pravidla v nakládání s radioaktivními materiály). V Česku je administrativní náročnost splnění regulačních pravidel a souvisejících procedur vysoká. V řadě ohledů (viz zpráva Světové banky Doing Business, 2013) je Česko z hlediska délky trvání různých procedur souvisejících s podnikáním hluboko za zeměmi OECD. Problémem je také nestabilita daňového a regulačního rámce podnikání. Neustálé dílčí změny daňových zákonů a regulačních pravidel enormně zatěžují plánování firem a zvyšují nejistotu a tím podstupovaná rizika. Problematika vysoké regulační a administrativní zátěže je podrobně řešena v problémové oblasti Veřejná správa. Zajištění stabilního daňového a regulačního prostředí není přímo ovlivnitelné prostřednictvím ESIF, pro efektivní využití investic je však nezbytné.

Další bariérou rozvoje konkurenční výhody firem je již zmíněná nedostatečná spolupráce veřejného výzkumného sektoru s podniky. Neuspokojivá je dostupnost kvalifikované pracovní síly související se snižující se kvalitou vzdělávání na všech úrovních, přičemž zvláště problematická je situace na trhu technicky kvalifikované pracovní síly. Uvedené problémy včetně navazujících rozvojových potřeb jsou podrobněji popsány v kapitolách Výzkumný a inovační systém a Vzdělávání.

4. Vysoká energetická a surovinová náročnost hospodářství a rostoucí ceny energií

Česká republika má šestou nejvyšší náročnost tvorby HDP na spotřebu elektřiny v rámci EU (po BG, EST, FI, SI, S) a je o cca 25% nad jejím průměrem, přičemž ve spotřebě elektřiny na obyvatele je v průměru EU. Obdobné poměry jsou i v energetické náročnosti. V roce 2011 byla v ČR konečná spotřeba energií celkem 25 964 tis. toe; z toho v průmyslu 7 763 tis. toe, v dopravě 5 947 tis. toe, v domácnostech (residential) 5 884 tis. toe a ve službách (veřejný

sektor a komerční služby) 3 022 tis. toe⁵⁷. Ve spotřebě primárních paliv je náročnost HDP ještě vyšší. Důvodem je jak vysoký podíl průmyslu na tvorbě HDP a vysoký podíl průmyslových odvětví s vysokou energetickou náročností, tak i vnitřní dluh podniků spočívající v nízké energetické efektivnosti průmyslových procesů a vysoké energetické náročnosti budov. Návratnost investic do energetické efektivnosti je obvykle o něco delší než investice do vlastní produkce a tempo zvyšování energetické účinnosti je při rozpočtových omezeních firem pomalé. Ceny energií pak představují kritický faktor konkurenceschopnosti firem.

Cena elektřiny, zatížená podporou obnovitelných zdrojů a nároky na obnovu a rozvoj zastaralých sítí je relativně největším problémem. Vzhledem k tomu, že cena samotné elektřiny je díky propojení trhů stejná s hlavními konkurenty v okolních zemích, jsou klíčovým prvkem konkurenceschopnosti regulované složky ceny. Cena na krytí vícenákladů spojených s podporou výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů (OZE), kombinované výroby elektřiny a tepla (KVET) a druhotných zdrojů (DZ) je na úrovni 495 Kč/MWh. Ke vzniku této ceny došlo za posledních 12 let. Problém je jak v absolutní výši nákladů (podpora OZE, obnova sítí) tak i v rozdělení do tarifů pro jednotlivé skupiny zákazníků. ČR (v souladu s pravidly EU) na rozdíl od některých sousedních zemí neuplatnilo v tarifech žádné prvky zvýhodnění pro podniky s vyšší spotřebou.

Při rozhodování o budoucím rozvoji řady průmyslových podniků tak hraje očekávání vývoje cen elektřiny a tepla a tarifní politiky stále významnější úlohu.

Potřeba rozvoje:

- Stimulace investic do energetické a surovinové účinnosti podniků (snížování energetické a surovinové náročnosti resp. zvyšování energetické a surovinové účinnosti výrobních a technologických procesů v průmyslu, zemědělství a akvakultuře, využívání odpadní energie a surovin zejména v průmyslových procesech aj.).

Především v oblasti energetické účinnosti budou identifikované potřeby řešeny také prostřednictvím finančních nástrojů.

5. Konkurenceschopnost zemědělských, potravinářských a lesnických podniků

České zemědělství v řadě ukazatelů konkurenceschopnosti zaostává za průměrem EU. V mezinárodním srovnání účinnosti využívání vstupů v českém zemědělství je situace následující: Produkce z hektaru půdy činí v průměru 58 % hodnoty EU, analogicky mezispotřeba je relativně vysoká a činí 73 % vytvořené produkce v ČR, z čehož vyplývá, že české zemědělství zůstává nákladově náročné. Podobně produktivita práce měřená ČPH na pracovníka činí 68 % (vůči EU), přičemž více než polovinu důchodu z faktorů vytváří příjmové podpory, což je téměř dvojnásobně více oproti evropskému průměru. Vysoké záporné saldo agrárního zahraničního obchodu je ovlivněno vývozem komodit s nižším stupněm zpracování a tedy i nižší přidanou hodnotou a naopak jsou dováženy zpracované výrobky s vysokou přidanou hodnotou. Rovněž konkurenceschopnost lesního hospodářství v ČR a potravinářského průmyslu vyjádřená produktivitou práce je v porovnání s ostatními státy EU nízká, Průměrná produktivita práce v lesnictví za roky 2008 -2010 dosahuje cca 24 tis. EUR /AWU, což je poloviční hodnota ve srovnání např. s Rakouskem. Co se týká

⁵⁷<http://www.iea.org/statistics/statisticssearch/report/?country=CZECH&product=balances&year=2011> nebo http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/kapitola/8113-12-n_2012-03

potravinářského průmyslu, tak produktivita práce dosahuje pouze 46 % průměrné hodnoty dosahované v EU.

České zemědělství je ze strukturálního pohledu odlišné od ostatních států EU zejména kvůli duální struktuře výroby (87 % podniků rodinného charakteru obhospodařuje 29 % půdy, zbylých 13 % podniků s převážně nájemní pracovní silou hospodaří na 70 % půdy). Vysoký podíl půdy v zemědělství je najatý (v roce 2011 činil 76 %). V porovnání s evropskými zemědělci je nižší celková kapitálová vybavenost.

Vzhledem k výše uvedené struktuře zemědělských podniků je proto žádoucí podporu zaměřit nejen na úroveň MSP, ale i velkých podniků, které se potýkají s obdobnými problémy a jsou pro konkurenceschopnost odvětví klíčové. V potravinářském sektoru pak právě velké podniky mají významný potenciál pro zavádění inovací. Podpora velkých potravinářských podniků bude proto cílena výhradně na projekty spojené s vývojem a zaváděním inovací. Obecná podpora zpracování a uvádění na trh bude zaměřena pouze na MSP.

Jednou z podmínek zvýšení konkurenceschopnosti je změna vývoje nepříznivé věkové struktury pracovníků v zemědělství. Vzrůstající nároky na kvalifikaci a kvalitu pracovních sil v souvislosti s technickým a technologickým rozvojem v zemědělství a akvakultuře vyžadují vstup mladých a kvalifikovaných pracovníků zejména na úrovni vedoucích podniků.

Potřeby rozvoje:

- Urychlit nápravy vlastnických vztahů k půdě prostřednictvím realizace pozemkových úprav a současně s tím realizovat další efekty zlepšující biodiverzitu, vodní režim v krajině, snižující erozní ohroženost půdy a zvyšující estetickou hodnotu krajiny.
- Zvyšovat konkurenceschopnost zemědělských, potravinářských a lesnických podniků podporou vyšší účinnosti výrobních faktorů (včetně úspor energie zvyšováním účinnosti výrobních procesů) a zlepšením managementu.
- Posilování konkurenceschopnosti rostlinné a živočišné výroby zvyšováním efektivity provozů při současném zlepšování podmínek pohody zvířat (welfare) a zachování diverzity zemědělské rostlinné produkce, s přihlédnutím k ochraně vod a ovzduší.
- Zlepšení organizace trhu a posílení orientace na jakost, inovace, transfer nejnovějších poznatků do praxe, sdílení řešení provozních problémů a spolupráci v inovativních projektech především na lokální a regionální úrovni.
- Stimulace zahájení aktivního podnikání mladých zemědělců v zemědělských podnicích prostřednictvím podpory investic nezbytných pro realizaci podnikatelského plánu.
- Zvyšovat konkurenceschopnost lesnických podniků podporou zlepšení infrastruktury pro lesní hospodářství.

6. Konkurenceschopnost podniků akvakultury

Rybářské podniky v ČR staví na tradici, respektu k životnímu prostředí a na spotřebiteli. Slabou stránkou českého rybářství je nižší ochota podniků investovat do modernizace, inovací a obnovy rybníků, protože investice v této oblasti mají nízkou návratnost. Jedním z klíčových problémů české akvakultury je zajištění rovnoměrné celoroční dodávky sladkovodních ryb na domácí trh, stále přetrvává sezónnost konzumace ryb. Nízký je také podíl zpracovávaných ryb v domácích podnicích. V českých podmínkách bude nezbytné souběžně rozvíjet tradiční a osvědčené formy akvakultury (rybníkářství) a současně podpořit zavádění moderních intenzivních chovných systémů využívajících inovací. Dále je nezbytné vzít v úvahu i další mimoprodukční funkce rybníků (zadržování vody v krajině, biodiverzitu) a zlepšit řídicí a organizační kompetence podniků.

Potřeby rozvoje:

- Zachovat a modernizovat extenzivní a polointenzivní akvakulturu (rybníky) – především kapr produkovaný v polykulturních obsádkách.
- Cíleným marketingem zvýšit spotřebu sladkovodních ryb v průběhu celého roku.
- Vybudovat moderní recirkulační zařízení k produkci kvalitních ryb, nárůst produkce ryb z recirkulačních systémů.
- Diverzifikovat činnosti rybářských podniků.
- Efektivně využívat zpracovatelské podniky.

Specifické potřeby a výzvy městského a venkovského prostoru a přeshraničních regionů:

- Podpora rozvoje místní ekonomiky ve venkovském prostoru zlepšením podmínek pro zahájení a rozvoj podnikání.

Vazby na dokumenty EU

Strategie Evropa 2020	Cíl „Snížit emise skleníkových plynů oproti úrovním roku 1990 nejméně o 20 % nebo, pokud budou podmínky příznivé, o 30 %; zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie v naší konečné spotřebě energie na 20 % a zvýšit energetickou účinnost o 20 %“. Částečně vazba také na cíl „Dosáhnout cíle investovat do výzkumu a vývoje 3 % HDP, zejména zlepšováním podmínek pro investice soukromého sektoru do výzkumu a vývoje, a vytvořit nový ukazatel pro sledování inovací Iniciativy „Inovace v Unii“, Evropa méně náročná na zdroje“. Integrované hlavní směry: 6. „Zlepšit obchodní a spotřebitelské prostředí, modernizovat a rozvinout průmyslovou základnu za účelem dosažení plné funkčnosti vnitřního trhu“; 4. Optimalizovat podporu výzkumu, vývoje a inovací, posilovat znalostní trojúhelník a uvolnit potenciál digitální ekonomiky“; 5. „Zefektivnit využívání zdrojů a snížit emise skleníkových plynů, částečně 8 „Rozvoj kvalifikované pracovní síly, která bude reagovat na potřeby trhu práce, a podpora celoživotního učení“.
Společný strategický rámec	Příloha 1, 4.3 – Horizont 2020 a ostatní centrálně řízené programy EU v oblastech výzkumu a inovací; zpracování (v relevantních případech) národní strategie „chytře specializace – i jako součást národního nebo regionálního strategického rámce výzkumu a inovací pro „chytrou specializaci“ (včetně zapojení národních nebo regionálních řídicích orgánů a zainteresovaných stran, např. univerzit a dalších institucí pro vyšší vzdělání, partnerů z průmyslu a sociální sféry).
Tematické cíle	1. Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací. 3. Zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, odvětví zemědělství (v případě EZFRV) a odvětví rybářství a akvakultury (v případě ENRF). 4. Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích.
Specifická doporučení Rady	Částečně vazba na 7. S využitím probíhajícího přezkumu pokračovat v reformě regulovaných povolání snížením nebo zrušením vstupních bariér a vyhrazených činností, budou-li shledány neodůvodněnými. Přijmout další opatření ke zlepšení energetické náročnosti budov a průmyslových odvětví.

Vazby na dokumenty ČR

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: ▪ 4.4.3. Inovační podnikání a rozvoj startupů, ▪ 4.2.2 Průmyslová politika. Částečná vazba na opatření: ▪ 4.4.2 Rozvoj spolupráce mezi podnikovou sférou a výzkumnými organizacemi, ▪ 4.2.1 Zlepšování podnikatelského prostředí, rozvoj služeb pro podnikání, ▪ 4.2.7 Zemědělská politika, ▪ 4.2.5 Energetika a ochrana klimatu, ▪ 4.2.6 Environmentální politika.
-------------------------------------	--

Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR	8. Efektivnost trhu zboží a služeb a zkvalitňování charakteristik podnikání: Zlepšování podnikatelského prostředí – snižování administrativní zátěže, ekoaudit; Služby pro rozvoj podnikání – poradenský systém; Služby pro inovativní podnikání – modernizace a rozvoj technologického zázemí firem, rozvoj netechnických kompetencí firem. 9. Inovace: Rozvoj spolupráce pro transfer znalostí mezi podniky a akademickým sektorem – pre-seed grantové schéma, program Knowledge transfer partnership, rozvoj personálních kapacit a služeb CTT; Podpora spolupráce mezi podniky – rozvoj a manažerské řízení klastrů.
Strategie regionálního rozvoje	Priorita 4 Vyvážený rozvoj stabilizovaných území, opatření 4.3 Podpora inovací v podnikání. Priorita 5 Oživení periferních území, opatření 5.1 Podpora rozvoje lokální ekonomiky. Priorita 6 Ochrana a udržitelné využívání přírodních zdrojů v regionech, opatření 6.3 Využívání obnovitelných zdrojů energie a podpora úspor energie ve vazbě na místní podmínky.
Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020	Vazby Dohody jsou na všechny strategické priority: 1. Kultivace podnikatelského prostředí, rozvoj poradenských služeb a vzdělávání pro podnikání. 2. Rozvoj podnikání založeného na podpoře výzkumu, vývoje a inovací, včetně inovační a podnikatelské infrastruktury. 3. Podpora internacionalizace MSP. 4. Udržitelné hospodaření s energií a rozvoj inovací v energetice.
Národní inovační strategie	Analytická část NIS detailně mapuje problematiku kapacit, výkonnosti a potenciálu systému VaV směrem k využití znalostního potenciálu ČR v transferu znalostí do technologických domén a inovací, a to včetně problematiky internacionalizace a otázky lidských zdrojů v ČR v mezinárodním srovnání. Jinak jsou vazby na: Prioritu 4 „Rozvoj spolupráce pro transfer znalostí mezi podnikovým a akademickým sektorem“. Prioritu 6 „Inovační podnikání a částečně i v prioritě Lidé“.

Dalším klíčovým dokumentem vztahujícím se k problematice konkurenceschopných podniků je Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR 2014–2020, strategické dokumenty krajů (strategie rozvoje kraje, programy rozvoje kraje, programy rozvoje cestovního ruchu).

1.1.2 Infrastruktura

Dobudování a modernizace kvalitních páteřních infrastruktur je nutnou podmínkou pro posilování konkurenceschopnosti ČR, ale i jednotlivých regionů, měst a obcí. Promyšleně vytvářené infrastruktury v oblasti dopravy, energetiky a informačních a komunikačních technologií umožní zvýšit standardy služeb poskytovaných jejich prostřednictvím a zlepšit jejich dostupnost pro obyvatelstvo i podnikatelské subjekty.

1.1.2.1 Dopravní infrastruktura a dostupnost/mobilita

Východiska a charakteristika

Oblast dopravní infrastruktury přispívá k vytváření podmínek pro konkurenceschopnost ČR včetně zajištění mobility pracovních sil a zlepšení mezinárodní dostupnosti. Řešení problémů a potřeb v této oblasti předpokládá ve shodě s požadavky Evropské komise zaměření investic na zlepšení dostupnosti a udržitelnosti dopravy, zejména dokončení dálnic a rychlostních silnic, modernizaci železniční dopravy a také na rozvoj městské dopravy šetrné k životnímu prostředí v návaznosti zejména na podporu zlepšování podmínek pro podnikání a kvalitu života.

ČR je díky své poloze ve středu Evropy významnou tranzitní zemí (20% intenzity na dálniční síti ČR tvoří tranzit), což klade velké nároky na dopravní infrastrukturu a zajištění multimodality. Polohový potenciál ČR má velký význam pro rozvoj hospodářství země (je atraktivní pro umístění celoevropských výrobních a logistických aktivit), není však dostatečně využit právě i s ohledem na nedostatky v dopravní infrastruktuře. Je patrné formování „rozvojových jader“ které vyžadují silnější vnitřní, funkční propojení jednotlivých území. Jde zejména o metropolitní oblasti a regionální centra, která se významnou měrou podílí jak na regionální ekonomice, ale i na trhu práce, nezaměstnanosti, kvalitě života, příležitosti pro využití přírodního a kulturního potenciálu. Stagnace dopravní dostupnosti výše zmiňovaných center ve vazbě na špatný technický stav a absence kompletní páteřní dopravní sítě mohou způsobit, že se ČR postupně bude stávat periferií uprostřed Evropy s nevyužitým potenciálem průmyslové výroby, zemědělství a lesnictví a využití přírodních a kulturních hodnot.

Prioritní dokončení základního dálničního skeletu a zajištění napojení na sítě nižších tříd přinese nárůst produkční funkce ČR díky lepší provázanosti se sítí TEN-T. Podobně odstranění fragmentací povede ke snížení dopravní zátěže obyvatelstva na problematických místech. Nevyhovující technický stav také způsobuje nadměrné množství usmrcených osob. Na českých silnicích v roce 2008 zemřelo 104 osob na 1 mil. obyvatel, průměr EU činí 78 osob. Tento trend se však od roku 2008 zlepšuje. V ČR se také stále hojně využívá dálkové silniční přepravy nákladů, která není podpořena kvalitní alternativou přepravy (např. jako služba pro silniční dopravce) po železnici, popř. vodními cestami. Přitom jak železniční, tak zejména vodní doprava jsou z hlediska vlivu na životní prostředí podstatně šetrnějšími módy a je proto žádoucí jejich další rozvoj.

V železniční dopravě jde o významné přiblížení kvality sítě úrovni starých evropských zemí. Modernizace tratí ve shodě se sektorovou strategií a Národním plánem implementace ERTMS zahrnuje zavádění standardů TSI včetně systému ERTMS s cílem zajištění interoperability systému. ČR se připojuje k evropskému trendu výstavby vysokorychlostních tratí. V současné době byly zahájeny práce zaměřené na definování podoby sítě tzv. Rychlých spojení v ČR (Studie příležitosti, Technická studie a Územně-technické studie).

Snaha snižovat spotřebu zdrojů v dopravě a to jak absolutně, tak i v jednotkových nákladech, navazuje na oblast energetických úspor a konkurenceschopnosti podniků. Promítá se do budování a rozvoje nízkouhlíkových dopravních systémů šetrných k životnímu prostředí, představovaných zejména multimodalitou dopravy včetně vnitrozemské vodní dopravy, drážní městskou a příměstskou dopravou a s ní spojeným ekologicky čistým vozovým parkem, ITS v silniční dopravě v rámci aglomerací a cyklistickou dopravou. Silnou vazbu na oblast životního prostředí vykazuje snaha o minimalizaci negativního vlivu dopravy na kvalitu ovzduší a tudíž na lidské zdraví především ve větších městech. Zlepšení se předpokládá skrze budování obchvatů, opatření k zajištění plynulosti dopravy a podporu alternativních zdrojů paliv jako je elektřina, CNG a další. Tyto intervence logicky navazují na projekty zaměřené na stavbu a modernizaci nejvýznamnějších silničních a železničních úseků, (zmíněných v Dopravních sektorových strategiích, 2. fáze pro období 2014–2020). Koordinace problematiky podpory alternativních zdrojů paliv bude na národní úrovni zajištěna Národním akčním plánem pro čistou mobilitu.

Východiskem pro výběr infrastrukturních projektů je dokument Dopravní sektorové strategie, 2. fáze (pro období 2014–2020), který obsahuje prioritizaci potřeb výstavby dopravní infrastruktury vzešlou z rozsáhlé multikriteriální analýzy. Tento materiál rovněž obsahuje analýzu opatření na dopravní infrastruktuře včetně nedostatků a dále zdůvodnění potřeb rozvoje regionální infrastruktury včetně jejího odůvodnění. Zároveň budou zahájeny práce na

urychlení přípravy klíčových dopravních staveb tak, aby tento materiál mohl být v druhé polovině programového období náležitě aktualizován.

Územní rozdíly:

V případě dopravní infrastruktury je v některých částech státu hospodářský rozvoj výrazně limitován nedostatečnou i nekvalitní dopravní sítí. To se promítá mj. i do nižší úrovně dopravní obslužnosti, mobility pracovních sil či ovlivnění rozhodnutí zaměstnavatelů o setrvání zejména v dopravně odlehlejších oblastech. Tato síť se potýká se základními nedostatky, jako je neúplná provázanost regionálních dopravních systémů, především regionálních center na celostátní páteřní síť (zejména síť TEN-T), stejně jako návaznost regionálních dopravních systémů nižších řádů napojující menší sídla a venkovské oblasti na regionální centra. Závažná je situace zejména v severní části státu, kde se nezřídka projevuje i absence dálničních nebo rychlostních komunikací (zcela schází severní páteřní komunikace R35), což se projevuje v rostoucí odlehlosti nejen severní části Moravy, ale nepříznivé tendence rozvoje se začínají objevovat i v severovýchodní části Čech. Dalším prostorovým problémem je nedostatečná integrace dopravních systémů v nejvíce urbanizovaných částech státu. Přetrvává absence dostatečného dopravního napojení okrajových částí většiny krajů na střediska krajského nebo subregionálního významu, což přispívá k růstu odlehlosti těchto území.

V mezikrajském srovnání vykazuje hustota silnic II. a III. třídy poměrně významné územní rozdíly, které jsou ovlivněny mj. polohovým potenciálem a rozlohou krajů a počtem obcí v jednotlivých velikostních kategoriích obcí. Nejnižší hustotu v přepočtu na km/10 tis. obyvatel (za rok 2012) vykazuje hl. m. Praha (0,2), za kterým následuje Moravskoslezský kraj (22,0) a Zlínský kraj (30,0). Naopak nejvyšší hustotu lze zaznamenat v kraji Vysočina (89,1), Jihočeském (85,7) a Plzeňském kraji (80,4).

Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

S ohledem na to, že předpokládané náklady na výstavbu a modernizaci všech druhů dopravních sítí v ČR mnohonásobně převyšují finanční možnosti/alokace pro obor doprava v současném i budoucím programovém období, je možno konstatovat, že ani v jednom dopravním odvětví nedošlo k úplné či většinové saturaci potřeb. Pro programové období 2014–2020 je proto nutno usilovat o dodržení stanovené prioritizace záměrů a realizovat nejpotřebnější stavby.

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje:

1. Nedokončená páteřní dopravní síť

Zcela zásadním problémem dopravy v ČR je nedokončená páteřní železniční a silniční síť a to jak uvnitř státu (tvořená vzájemnými propojeními nejvýznamnějších metropolitních oblastí v ČR, propojeními krajských měst a dalších významných sídel navzájem, zejména však jejich spojení na hlavní centra státu Prahu, případně Brno), tak i v podobě přeshraničních spojení propojujících ČR s Evropou. Páteřní síť, tvořenou z většiny TEN-T a dále některými dalšími spojeními, představují modernizované nebo k modernizaci určené železniční koridory a plánované kratší nové železniční úseky s rychlostí do 160 km/h (případně v budoucnu do 200 km/h), plánované vysokorychlostní tratě pro rychlost 200 km/h a vyšší, existující či plánované dálnice, rychlostní silnice a vybrané silnice I. třídy. Z celkové plánované sítě dálnic a

rychlostních silnic v délce cca 2200 km je v současnosti dostavěných jen o něco více než 50%. Vnitrozemská vodní doprava se vyznačuje velkou šetrností vůči životnímu prostředí, vysokou kapacitou dopravní cesty a efektivností při stabilních plavebních podmínkách, má nesporný význam pro zajištění multimodality. ČR nemůže dostatečně využít potenciál stávajících vodních cest (labsko-vltavské), a to v důsledku neuspokojivých plavebních podmínek na poměrně krátkém, avšak zcela zásadním příhraničním úseku Labe.

Stávající páteřní infrastruktura se na některých částech potýká s nevyhovujícím technickým stavem, který v některých případech vyžaduje bezodkladné řešení. Nevyhovující technický stav je způsoben především dlouhodobě nízkými investicemi do údržby a oprav.

Potřeby rozvoje:

- Výstavba a modernizace železničních tratí (včetně hlavních železničních uzlů) páteřní sítě s důrazem na síť TEN-T (hlavní a globální). Z územního hlediska by důraz měl být kladen na dokončení čtyř tranzitních železničních koridorů, na další tratě hlavní sítě TEN-T (např.: Praha – Lysá n. L., Lysá n. L. – Litoměřice – Ústí n. L., Brno – Přerov), modernizaci uzlů zejména na I. a II. tranzitním železničním koridoru a na přípravu prvních úseků systému vysokorychlostních tratí.
- Výstavba a modernizace dálnic a silnic (silnic I. třídy a silnic pro motorová vozidla) páteřní sítě s důrazem na síť TEN-T (hlavní a globální). Z územního hlediska by měl být kladen důraz na modernizaci dálnice D1 v úseku Praha – Brno – Vyškov, dobudování alternativního severního dálničního spojení západu a východu republiky v podobě úseku R35 Hradec Králové – Mohelnice, dobudování Silničního okruhu kolem Prahy, jako nezbytné součásti nejvýznamnějšího dálničního uzlu v ČR, dobudování evropské dálniční trasy (Warszawa) – Ostrava – Brno – (Wien) na území ČR a infrastruktury v dalších koridorech.
- Zavádění inteligentních dopravních systémů (ITS) a nových technologií v rámci silničních systémů přednostně v silniční síti TEN-T.
- Výstavba a modernizace vnitrozemských vodních cest sítě TEN-T v souladu s požadavky na environmentálně příznivou dopravu. Z územního hlediska se bude jednat o podporu ekonomicky smysluplných projektů, zejména o zajištění splavnosti Labe mezi Ústí n. L. a státní hranicí se SRN a prodloužení splavnosti Labe z Přelouče do Pardubic (patřících k nejvýznamnějším dopravním uzlům ČR).

2. Nedostatečné napojení některých oblastí na páteřní infrastrukturu

Rozvoji a lepší dostupnosti regionů, zejména periferních a hospodářsky problémových regionů, a rovněž některých významných průmyslových zón brání mimo jiné nedostatky v rámci ostatních dopravních sítí celostátního významu (mimo páteřní infrastrukturu včetně sítě TEN-T) a dopravních sítí regionálního významu. Jedná se především o nedostatečné napojení sekundárních a především terciárních center včetně jejich regionů zejména v periferních polohách na páteřní síť/síť TEN-T, dále pak o úzká hrdla v rámci těchto infrastruktur. Tento problém je umocněn špatným, v některých případech až katastrofálním technickým stavem některých sítí obou hierarchických úrovní, zejména však regionálních tratí a silnic II. a III. tříd, daný historicky nerealizovanou modernizací při nástupu automobilizace.

Potřeby rozvoje:

- Výstavba a modernizace železničních tratí mimo páteřní síť (zejména sítě celostátního významu umožňující propojení krajských center navzájem a s hlavními centry ČR Prahou a Brnem, opatření pro příměstskou, městskou a aglomerační dopravu realizovanou na tratích celostátního významu, tratě pro důležité tahy nákladní dopravy a

tratě pro napojení míst, které jsou významným zdrojem nebo cílem nákladní dopravy). Z územního hlediska by měl být kladen důraz na modernizaci koridoru Praha – Mladá Boleslav – Liberec; řešení městských, příměstských a aglomeračních železničních sítí (např. typu S-Bahn) například pro spojení Praha – Beroun, Praha – Říčany, obdobně i další vstupy do Prahy, Brna, Ostravy případně dalších měst; napojení mezinárodního letiště Václava Havla Praha, případně dalších letišť, na páteřní železniční síť ČR tak, aby umožňovalo přímá vlaková spojení do hlavních hospodářských center.

- Výstavba a modernizace železničních regionálních tratí. Jedná se o vybrané tratě, které umožní řešení aglomeračních vazeb a páteřní regionální dopravy v rozvojových územích dle typologie území obsažené ve Strategii regionálního rozvoje ČR 2014–2020 a dále v koridorech Liberec – Tanvald, Jaroměř – Hradec Králové – Pardubice – Chrudim, Kroměříž – Otrokovice – Vizovice ad.; napojení letiště Brno-Tuřany na železniční síť; uspokojení požadavků na železnici ze strany strategických průmyslových zón v relaci Mladá Boleslav – Nymburk, dále zóny Nošovice a zóny Kvasiny.
- Výstavba a modernizace dálnic, rychlostních silnic a silnic I. třídy mimo páteřní síť s ohledem na zlepšení dostupnosti zejména (vnějších i vnitřních) periferních území; budování obchvatů sídel na silnicích I. třídy s nejvyššími intenzitami dopravy na základě multikriteriální analýzy.
- Výstavba a modernizace vybraných (úseků) silnic II. třídy, výjimečně silnic III. třídy včetně budování obchvatů sídel (např. silnic II. a III. třídy spojujících odlehlá a dopravně znevýhodněná sídla s cílem zvýšit konektivitu k páteřní síti a možnosti dojíždění za prací u znevýhodněných skupin obyvatelstva – obyvatelé periferních území – a rozvojových území s enormním přírůstkem obyvatelstva způsobeným suburbanizací). Bude se jednat o prioritní/vybranou regionální síť silnic vymezenou na základě stanovených kritérií. Tato kritéria a vymezení sítě budou specifikovány na programové úrovni. Předmětem podpory nebude údržba a oprava silnic II. a III. tříd.

3. Multimodalita

V ČR nejsou dostatečně vytvářeny podmínky pro uplatnění multimodality, využívání optimálního druhu dopravy v kombinaci s nákladní dopravou. Území není dosud dostatečně pokryto veřejnými terminály multimodální dopravy doplněné veřejnými logistickými centry.

Potřeby rozvoje:

- Modernizace a výstavba terminálů multimodální dopravy sítě TEN-T – zejména napojení na dopravní infrastrukturu vždy železniční a silniční dopravy a dle místních podmínek rovněž vodní a letecké dopravy, výstavba a modernizace terminálů a jejich vybavení překládacími mechanismy, zavádění ITS a aplikací družicového systému EGNOS a Galileo.
- Modernizace a výstavba terminálů multimodální dopravy mimo síť TEN-T a železničních vleček a rozvoj dopravního parku vodní dopravy.
- Z hlediska územní dimenze by měl být kladen důraz na trimodální úsek silnice-železnice-voda Děčín – Ústí n/L – Lovosice – Mělník – Praha – Pardubice a bimodální silnice-železnice Plzeňsko, Brněnsko, Přerovsko, Ostravsko, Českobudějovicko.

4. Interoperabilita české železnice

Nízká úroveň interoperability české železnice, tedy technické a provozní propojenosti systémů železniční sítě České republiky se sousedními železničními sítěmi, jakož i mezi jednotlivými subjekty zapojenými do železniční dopravy.

Potřeba rozvoje:

- Zajištění interoperability a zavádění nových technologií (ERMTS, ITS) v rámci železničního systému přednostně v rámci čtyř tranzitních železničních koridorů, dále pak na zbývajících koridorech TEN-T a koridorech vymezených dohodami AGC a AGTC včetně podpory modernizace a rozvoje parku intermodálních přepravních jednotek.

5. Nedostatečné infrastrukturní podmínky pro rozvoj měst a aglomerací

Pro rozvoj měst, aglomerací, ale i krajů (regionů) jsou v některých částech republiky problémem nedostatečně rozvinuté integrované dopravní systémy včetně vozového parku a tarifní provázanosti celého systému. Zaostává rozvoj a provázanost inteligentních dopravních systémů (ITS) v silničním provozu ve městech a aglomeracích a využití alternativních energií v dopravě včetně možného zapojení dopravy do sítí smartgrids. Není využit značný potenciál nemotorové (cyklistické) dopravy v rámci měst. Nedostatky jsou patrné i v systémech pro dopravu v klidu (P+R, K+R, B+R). Všechny uvažované potřeby rozvoje (intervence) budou muset být v souladu s relevantními strategickými dokumenty (např. řešícími udržitelnou mobilitu). Důraz bude kladen na projekty realizované v rámci integrovaných strategií.

Hlavní město Praha jako hlavní centrum ČR a zároveň jádro nejvýznamnější aglomerace v ČR, která vykazuje převážnou část přírůstku obyvatelstva ČR, čelí významné dopravní zátěži. Stejným problémem trpí většina významných regionálních center, případně některá centra osídlení nižších řádů.

Potřeby rozvoje:

- Výstavba a modernizace infrastruktury drážních systémů městské a příměstské dopravy (metro, tramvajové systémy, tram-train systémy, trolejbusové systémy).
- Rozvoj systémů pro city-logistiku.
- Výstavba a modernizace intermodálních terminálů osobní dopravy (propojovací uzly pro železniční, autobusovou, městskou, individuální a nemotorovou dopravu včetně P+R, K+R a B+R), zavádění ITS a nových technologií.
- Rozvoj systémů řízení městského silničního provozu.
- Podpora modernizace vozového parku veřejné hromadné dopravy s důrazem na snížení produkce emisí a snížení energetické náročnosti.
- Podpora rozvoje sítě veřejných napájecích stanic alternativních energií na silniční síti.
- Zavedení infrastruktury pro městskou nemotorovou (zejména cyklistickou) dopravu.
- Z územního hlediska budou projekty zaměřeny na rozvojová území a hospodářsky problémové regiony v souladu s typologií území obsažené ve Strategii regionálního rozvoje ČR 2014–2020.

6. Nedobudovaná síť cyklokoridorů nejvyšší hierarchické úrovně

Potřeba rozvoje:

- Rozvoj a výstavba páteřní sítě mezinárodních cyklokoridorů Euro Velo.

Specifické potřeby a výzvy městského a venkovského prostoru a přeshraničních regionů:

- Pro dosažení maximálních možných efektů výstavby a modernizace páteřní dopravní sítě je nutné plánovat zároveň s těmito intervencemi i navazující intervence do dopravních obslužných systémů v periferních oblastech, které zajistí, že výhody plynoucích z dokončení páteřní sítě budou moci využívat všichni obyvatelé ČR, tedy nejen obyvatelé regionálních center a regionů bezprostředně přiléhajících k páteřním dopravním sítím.
- Pro města a jejich zázemí urychlit rozvoj integrovaných dopravních systémů včetně městské hromadné dopravy.
- V periferních oblastech zajistit základní dopravní obslužnost.
- Existuje zřetelná potřeba zvýšení propojenosti příhraniční oblasti ČR, které trpí obecně podinvestovaností infrastruktury - předpoklad zvýšení možnosti dojížděky za prací přes hranici a tím zvýšení flexibility přeshraničního trhu práce, dovoz a vývoz zboží a služeb, přeshraniční spolupráce a cestovní ruch a další.

Vazba na dokumenty EU

Strategie Evropa 2020	Oblast dopravní infrastruktury není přímo navázána na kvantifikované cíle Strategie Evropa 2020. Dílčí vazby: na energetické cíle 20-20-20 (Snížit emise skleníkových plynů oproti úrovní roku 1990 nejméně o 20% nebo, pokud budou podmínky příznivé, o 30%; zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie v naší konečné spotřebě energie na 20% a zvýšit energetickou účinnost o 20%). Iniciativa „Evropa méně náročná na zdroje“ a „Průmyslová politika pro éru globalizace“. Integrovaný hlavní směr 5 „Zefektivnit využívání zdrojů a snížit emise skleníkových plynů“.
Společný strategický rámec	Příloha 1: 4.8 Vazba na plánování investic založeného na skutečných a plánovaných dopravních potřebách a identifikaci chybějících spojení a úzkých míst při zohlednění potřeb rozvoje přeshraničních spojení v Unii a propojení mezi regiony uvnitř členského státu. Investice do napojení regionálních dopravních sítí na páteřní dopravní síť včetně TEN-T zajistí, že městské i venkovské oblasti budou mít prospěch z příležitostí, vytvořených hlavními sítěmi. Prioritizace investic bude koordinována s plánováním TEN-T a s implementačními plány koridorů páteřní sítě. Řešeny udržitelné způsoby dopravy a udržitelná městská mobilita.
Tematické cíle	7. Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách. 4. Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích.
Specifická doporučení Rady	7. „Snížení počtu regulovaných profesí a snížení energetické náročnosti“.

Vazba na dokumenty ČR

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: 4.2.3 Dopravní infrastruktura.
Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR	2.6 Silniční doprava – páteřní síť dálnic a silnic a výstavba obchvatů významnějších sídel na hlavních silnicích I. třídy. 2.7 Železniční doprava – modernizovat hlavní železniční síť pro dálkovou osobní a nákladní dopravu, městskou a příměstskou dopravu v hustě osídlených oblastech a optimalizovat síť pro páteřní regionální dopravu, podpora vzniku sítě veřejných logistických center a terminálů kombinované dopravy. 2.8 Letecká a vodní doprava – splavnění úseků pro zvýšení konkurenceschopnosti země.
Strategie regionálního rozvoje	Priorita 1 Využití potenciálu rozvojových území (opatření 1.3 Podpora integrace dopravních systémů, 1.4 Rozšíření a zkvalitnění infrastruktury). Priorita 2 Rozvoj klíčové infrastruktury nadregionálního významu (opatření 2.1 Modernizace silniční infrastruktury, opatření 2.2 Modernizace železniční sítě). Priorita 4 Vyvážený rozvoj stabilizovaných území (opatření 4.2 Zlepšení vnitřní a vnější obslužnosti území).

Dopravní politika ČR pro období 2014–2020 s výhledem do roku 2050	4.4 2 Rozvoj dopravní infrastruktury – stanoveny hlavní zásady rozvoje dopravní infrastruktury podle jednotlivých módů. Z těchto zásad se následně vychází při rozpracování v dokumentu Dopravní sektorové strategie. 4.2.5 Řešení problémů dopravy ve městech - Dopravní problémy se nejintenzivněji projevují ve větších městech a v jejich předměstích, negativní účinky hluku, emisí a dopravních nehod se v hustě urbanizovaných prostorech projevují výrazněji. Důležitou roli zde pak musí hrát MHD a nemotorová doprava. 4.5.1 Moderní technologie, výzkum, vývoj a inovace – problematika zavádění ITS v dopravě.
Dopravní sektorové strategie, 2. fáze	Jedná se o klíčový dokument, který je celý zaměřen na problematiku rozvoje dopravní infrastruktury.

Další klíčové dokumenty vztahující se k dané problematice oblasti jsou Národní akční plán udržitelné mobility, Národní strategie bezpečnosti silničního provozu 2011–2020, Strategie podpory logistiky z veřejných zdrojů, Politika územního rozvoje ČR (PÚR) a další sektorové dokumenty definované v dílčích operačních programech. Na úrovni krajů jsou zpracovávány strategické dokumenty krajů (strategie rozvoje kraje, program rozvoje kraje, zásady územního rozvoje) a dále sektorové dokumenty ve vztahu k problémové oblasti – Koncepce optimalizace a rozvoje silniční sítě II. a III. třídy do roku 2020, Územní studie rozvoje cyklistické dopravy, Generel dopravy a Koncepce rozvoje cyklodopravy na území kraje.

1.1.2.2 ICT infrastruktura

Východiska a charakteristika

Významným faktorem konkurenceschopného podnikání a rozvoje inovačního potenciálu v ČR ve všech oblastech a též moderního a efektivního fungování veřejné správy je rozvinutost ICT infrastruktury. Správné a efektivní využívání ICT přispívá významným podílem ke zvyšování hrubého domácího produktu a vede k růstu produktivity ekonomiky jako celku. Do budoucna budou rozdíly ve výkonnosti států a regionů čím dál tím více dány rozsahem investic do ICT, výzkumu ICT a využití ICT produktů a služeb.

Nezbytným předpokladem pro využívání ICT a dosahování efektů z něj je existence dostatečně rozvinuté a dostupné technologické základny, tzn. především adekvátní infrastruktury umožňující vysokorychlostní přístup k internetu. Česká republika však není dostatečně pokryta a zaostává také v parametrech, jako je rychlost, kapacita a bezpečnost. Limitováni jsou občané⁵⁸ i podniky a státní instituce v přístupu k informacím a vzájemné komunikaci. Problematika ICT se významně váže na problémovou oblast Výzkumný a inovační systém.

V dlouhodobé perspektivě se ČR snaží přiblížit západoevropskému trendu vývoje ICT služeb a sdílení. Klíčovou součástí ICT infrastruktury je kromě budování systému pro sdílení také tvorba datových úložišť, digitalizace klíčových procesů a podpora agend v administrativní činnosti státu. Problematika digitalizace agend veřejné správy, která umožňuje přístup k veřejným službám pomocí internetu, je řešena v problémové oblasti Veřejná správa.

Digitální gramotnost obyvatelstva a její různá míra u různých skupin je nezbytným předpokladem pro používání ICT v běžném životě, při uplatnění na trhu práce, pro dosahování inovací a vyšší konkurenceschopnosti. Zde je silná vazba na problémovou oblast

⁵⁸Dle údajů uvedených ve strategii Státní politika v elektronických komunikacích – Digitální Česko neměli v roce 2010 obyvatelé 10,1 % obcí možnost přístupu k vysokorychlostnímu internetu, obyvatelé 20,4 % obcí měli možnost přístupu k vysokorychlostnímu internetu prostřednictvím 1 poskytovatele a obyvatelé 69,5 % obcí měli možnost přístupu k vysokorychlostnímu internetu prostřednictvím více než jednoho poskytovatele.

Vzdělávání, a to jak počáteční vzdělávání, tak s ohledem na rychlý vývoj v oblasti ICT zejména celoživotní učení. ICT má rovněž velký potenciál být účinným nástrojem v boji proti sociálnímu vyloučení. S ohledem na věkové rozdělení obyvatel je nižší používání techniky a informačních technologií u starší populace. Celkově však zaznamenává stálý nárůst.

Územní rozdíly:

Venkov i některé městské aglomerace se potýkají s potřebou zkapacitnění sítí. Z hlediska podílu domácností s připojením k internetu je nejvyšší podíl v Praze a jejím zázemí v rámci Středočeského kraje, v krajských městech, s výjimkou Karlovarského a Ústeckého kraje. Z regionálního hlediska je používání informačních technologií (internet v domácnostech) v rámci ČR vyrovnané, ve srovnání s EU je však podprůměrné.

Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

V obecné rovině lze konstatovat, že ICT infrastruktura v podobě výstavby nebo modernizace sítí elektronických komunikací pro vysokorychlostní přístup k internetu nebyla v programovém období 2007–2013 příliš podporována. Je to dáno tím, že klíčová evropská strategie Digitální agenda pro Evropu byla schválena až v roce 2010. V ČR byla v předmětné oblasti schválena stěžejní *Státní politika v elektronických komunikacích – Digitální Česko v. 2.0 Cesta k digitální ekonomice* usnesením vlády ze dne 20. března 2013 č. 203, která bude podporovat rozvoj vysokorychlostních přístupových sítí k internetu umožňující do roku 2020 přenosové rychlosti 30 Mbit/s pro všechny obyvatele a 100 Mbit/s minimálně pro polovinu domácností. Nicméně pokud jde o ICT sektor jako takový, jeho podpora byla v programovém období 2007–2013 uskutečňována jak na nabídkové straně (prostřednictvím programu podpory ICT a strategické služby zaměřené na podporu vývoje nových softwarových řešení a nových center sdílených služeb), tak i na poptávkové straně (prostřednictvím programu ICT v podnicích zaměřené na zlepšení vybavenosti podniků novým ICT). V obou těchto programech podpory bylo vytvořeno několik tisíc odborných pracovních míst a vznikla unikátní IT řešení.

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje:

1. Nedostatečné pokrytí vysokorychlostním internetem především venkovského území.

Potřeba rozvoje:

- Rozvoj infrastruktury pro vysokorychlostní přístup k internetu umožňující minimální přenosové rychlosti 30 Mbit/s důrazem na území bez stávající možnosti přístupu k vysokorychlostnímu internetu (tzv. bílé oblasti ČR), nebo s možností přístupu k vysokorychlostnímu internetu prostřednictvím 1 poskytovatele (tzv. šedé oblasti ČR).

2. Nedostatečná nabídka ICT služeb

Sektor ICT se v České republice potýká s malým růstem a nízkou konkurenceschopností co se týče nabídky nových informačních systémů, ICT řešení, nových softwarových produktů, aplikací a služeb. Samostatným problémem je nerozvinutost tzv. sdílených služeb s úzkou návazností na informační a komunikační technologie, které by měly vést ke snižování nákladovosti procesů a zvyšování efektivity v podnikání a dále mnoha sektorech lidské činnosti.

Potřeba rozvoje:

- Posílení tvorby (vývoje) a fungování ICT aplikací a služeb, včetně sdílených služeb zahrnujících budování a modernizaci datových center.

Specifické potřeby výzvy městského a venkovského prostoru a přeshraničních regionů:

- Ve městech a jejich zázemí jde především o zvýšení kapacit sítí včetně vysokorychlostních.
- Ve venkovském prostoru zajištění dostupnosti vysokorychlostního internetu, což odpovídá tzv. bílým a šedým oblastem ČR zmíněným ve výše uvedené potřebě rozvoje.

Vazby na dokumenty EU

Strategie Evropa 2020	Oblast ICT se neváže přímo na kvantifikované cíle Strategie Evropa 2020; vychází se z vazeb na cíle Definované v Digitální agendě EU: Iniciativa Digitální program pro Evropu. Integrovaný hlavní směr 4 „Optimalizovat podporu výzkumu, vývoje a inovací, posílit znalostní trojúhelník a rozvinout potenciál digitální ekonomiky“, částečně 6 „Zlepšit obchodní a spotřebitelské prostředí, modernizovat a rozvinout průmyslovou základnu za účelem dosažení plné funkčnosti vnitřního trhu“.
Společný strategický rámec	Příloha 1: 4.8 Členské státy a Komise vytvoří odpovídající mechanismy koordinace a technické podpory, aby byla zajištěna doplňkovost a efektivní plánování opatření v oblasti ICT s cílem plně využít jednotlivé unijní nástroje (CEF, TEN-T, Horizon2020) pro financování širokopásmových sítí a infrastruktury digitálních služeb.
Tematické cíle	2. Zlepšení přístupu k informačním a komunikačním technologiím (ICT), jejich využití a kvality.
Specifická doporučení Rady	není relevantní

Vazby na dokumenty ČR

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: 4.2.4 Digitální infrastruktura.
Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR	1.3 Zjednodušení přístupu ke službám veřejné správy – informační systémy veřejné správy, jednotné inkasní místo. 2.10 Implementace státní politiky Digitální Česko – rozvoj vysokorychlostního internetu, využití jednotného digitálního trhu domácnostmi a podniky.
Strategie regionálního rozvoje	Priorita 8 Zkvalitnění institucionálního rámce pro rozvoj regionů, opatření 8.3 Informační a komunikační podpora fungování územní veřejné správy (digitalizace veřejné správy).
Státní politika v elektronických komunikacích (Digitální Česko)	Podpora výstavby NGA sítí (využití veřejných zdrojů, zjednodušení administrativy spojené s výstavbou a na snížení poplatků spojených s věcnými břemeny). Využívání nových technologií v oblasti ICT. Digitální trh. Posílení digitální gramotnosti, dovedností a začlenění a další opatření.

Další klíčové dokumenty vztahující se k dané problematice oblasti jsou Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby – Strategie realizace Smart Administration, Strategický rámec rozvoje veřejné správy a eGovernmentu 2014+, dokument reflektující pilíře Digitální agendy, a další sektorové dokumenty definované v dílčích operačních programech. Na úrovni krajů je zpracován dokument Strategie rozvoje informačních a komunikačních technologií (ICT) regionů ČR v letech 2013–2020.

1.1.2.3 Energetická infrastruktura

Východiska a charakteristika

Dle státní energetické koncepce ČR současná energetická spotřeba v České republice je pokryta z více než 50% domácími zdroji primární energie. Ukazatel dovozní energetické závislosti ČR (včetně zahrnutí jaderného paliva) dosahuje tedy méně než 50% a patří tak k nejnižším v celé EU. To je v situaci celosvětového důrazu na energetickou bezpečnost jedna ze silných stránek tuzemské energetiky. Česká republika je v současnosti plně soběstačná ve výrobě elektřiny a tepla a v roce 2012 vyvezla více než 20 % vyrobené elektřiny. Tento stav se však do roku 2020 bude měnit až do situace, kdy dojde téměř k rovnovážné bilanci exportu a importu elektřiny. Avšak s ohledem na pokles využívání nejvýznamnějšího domácího zdroje energie (hnědé a černé uhlí) je potřeba v příštích desetiletích počítat s nárůstem dovozní energetické závislosti až do výše 65% do roku 2030 a 70% do roku 2040.

Pro zajištění maximálně možné nezávislosti ČR na cizích energetických zdrojích je třeba podporovat optimální využití konvenčních i obnovitelných zdrojů energie na území ČR. Cílová hodnota pro EU vyplývající ze strategie Evropa 2020 činí 20 % podílu energie z obnovitelných zdrojů v roce 2020. Pro Českou republiku byl Evropskou komisí stanoven i s ohledem na omezené možnosti vzhledem ke geografickým podmínkám nižší, minimálně 13 % podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie v roce 2020. Podíl energie z OZE od roku 2005 v ČR díky přijaté podpoře setrval a výrazně stoupl, až dosáhl v roce 2011 9,35 % hrubé domácí konečné spotřeby energie. Cílem ČR je další zvýšení podílu energie z OZE, avšak při přehodnocení formy podpory a minimalizace finančních dopadů OZE na ekonomiku a obyvatelstvo.

Mírný plynulý nárůst spotřeby je patrný po celém území ČR, což koresponduje s očekávaným trendem ve všech vyspělých zemích. Důsledkem je pak zvýšení potřeby transformačního výkonu přenosové soustavy a distribuční soustavy. Požadavek na zvýšení transformačního výkonu není zapříčiněn jen nárůstem spotřeby, ale může být zapříčiněn úbytkem klasických zdrojů, pokud tento úbytek není nahrazen zdroji s klasickým charakterem výroby, ale je nahrazen zdroji rozptýlené výroby včetně intermitentních (OZE), které nejsou použitelné pro základní zatížení. V návaznosti je třeba rozvíjet celou elektrizační soustavu a to právě na úrovních přenosových a distribučních sítí. Rozvoj zdrojové základny je podmíněn výstavbou nových vedení zajišťujících spolehlivé vyvedení výkonů. Bez rozvoje a modernizace elektrizační soustavy nelze v budoucnu dostatečně uspokojit požadavky rozvíjejících se regionů.

Stejně tak propojení ČR se sítěmi okolních států (především ve směru sever – jih) není dostatečné ve světle změn energetického mixu evropských států (zejména sousedních) a s tím související zajištění bezpečnosti dodávek energií. Pro integraci trhu je nutné posílit vnitřní i přeshraniční kapacity přenosových vedení elektrické energie. Kvalitní napojení energetických sítí na evropské struktury je významné z hlediska energetické bezpečnosti a zajištění stálosti dodávek při exportu i importu energie. Je očekávána integrace nových inteligentních technologických prvků jako jsou dálkově ovládané prvky, technologické prvky řízení napětí, prvky dálkového řízení spotřeby a inteligentního měření, které slouží jako regulační prvek v tzv. inteligentních sítích (smartgrids). Další integrace OZE je podmíněna komplexním posílením / rozvojem elektrizační soustavy. Rozvoj energetické infrastruktury a odstranění kapacitních omezení (tzv. úzkých míst) představuje významný impuls pro rozvoj průmyslu, podnikání, celé ekonomiky v ČR do roku 2020. Potřeby investic do energetické infrastruktury jsou definovány ve Státní energetické koncepci a jsou dále průběžně analyzovány provozovatelem přenosové soustavy a distribučních soustav.

Výroba elektřiny v ČR je spojena s vysokými ztrátami kolem 500 PJ energie ročně. Tyto ztráty vznikají z fyzikální podstaty odvedením nízkokapacitního tepla do okolního prostředí. Současně je nevyužit v mnoha lokalitách potenciál kombinované výroby elektřiny a tepla (KVET), kde je poptávka po užitečném teple realizována výtopenským režimem. Rozvodná tepelná zařízení (RTZ), která umožňují existenci a rozvoj kombinované výroby elektřiny a tepla již v některých případech nevyhovují současným technickým požadavkům na rozvod tepelné energie a dochází ke zvýšeným ztrátám energie. V některých případech bude nutno počítat s řízeným přechodem některých velkých soustav na větší množství menších systémů využívajících menší kogenerační jednotky.

Rozvoj elektrizační soustavy (přenosové a distribuční) a odstranění kapacitních omezení (tzv. úzkých míst), zvýšení využívání kombinovaných zdrojů elektřiny a tepla a snížení ztrát v tepelných rozvodných zařízeních pomohou rozvíjet podnikatelské aktivity v dodavatelském řetězci od vývoje, výroby, přes instalaci zdroje energie až po výrobu energie. Mají tak silnou vazbu na problémovou oblast Konkurenceschopné podniky a Výzkumný a inovační systém. Silná vazba je rovněž na problémovou oblast Vzdělávání, zejména směrem k podpoře technických oborů. Úspory energie budou mít pozitivní vliv jak na kvalitu ovzduší, tak i na snížení produkce CO₂ (zde jednoznačná vazba na problémovou oblast Životní prostředí a Přizpůsobení se změně klimatu).

Na problémovou oblast energetická infrastruktura navazuje problematika energetické účinnosti, která je řešena v problémové oblasti Konkurenceschopné podniky (podnikatelský sektor) a v oblasti Životní prostředí (veřejný a bytový sektor).

Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

Hlavním cílem v oblasti energetiky v období 2007–2013 bylo maximálně stimulovat aktivitu podnikatelů v oblasti zvyšování účinnosti při výrobě, přenosu a spotřebě energie.

Konkrétní cíle byly stanoveny v podobě roční úspory energie. Z důvodu stále probíhající realizace projektů není možné v současnosti vyhodnotit stav dosažení předem stanoveného cíle z hlediska roční úspory energie. Nicméně podle připravených projektů lze říci, že již na konci roku 2012 bylo dosaženo cca hodnoty 6 000 TJ, což znamená, že celkový indikátor je již naplněn na více než 60%. Z celorepublikového hlediska se jedná o jeden z nejvýznamnějších příspěvků v oblasti dotačních titulů zaměřených na snižování energetické náročnosti.

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje:

1. Závislost na neobnovitelných zdrojích energie, nízká orientace na využití obnovitelných zdrojů energie.

Potřeba rozvoje:

- Zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie (zejména biomasa a bioplyn) na spotřebě.

2. Nedostatečná modernost a kapacita přenosové soustavy (PS) zajišťující nárůst spotřeby, připojení nových zdrojů a tranzitní nároky na PS v ČR ve směru sever – jih, garantující bezpečnost, odolnost a spolehlivost provozu na současné úrovni.

Potřeba rozvoje:

- Posílení a modernizace přenosové soustavy (vedení a transformovny).
- Zvýšení odolnosti přenosové soustavy vůči přírodním a antropogenním hrozbám.

3. Vysoký podíl ztrát tepelné energie v tepelných rozvodných zařízeních a nevyužitý potenciál kombinované výroby elektřiny a tepla.

Potřeba rozvoje:

- Výstavba a modernizace systémů zásobování tepelnou energií a zdrojů kombinované výroby elektřiny a tepla.

4. Nedostatečná modernost a kapacita distribučních soustav z pohledu připojení distribuovaných (včetně intermitentních) zdrojů energie, dálkové spotřeby, spolehlivosti provozu a akumulace energie.

Potřeba rozvoje:

- Modernizace distribučních soustav s důrazem na zavádění prvků inteligentních sítí (smartgrids) za účelem minimalizace úzkých profilů a integrace decentralizovaných zdrojů energie a zlepšování spolehlivosti dodávek elektřiny.

Vazby na dokumenty EU

Strategie Evropa 2020	Cíl Snížit emise skleníkových plynů oproti úrovní roku 1990 nejméně o 20% nebo, pokud budou podmínky příznivé, o 30%; zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie v naší konečné spotřebě energie na 20% a zvýšit energetickou účinnost o 20%. Iniciativa „Evropa méně náročná na zdroje“ (částečně iniciativy „Průmyslová politika pro svět globalizace“ a „Unie inovací“). Integrovaný hlavní směr 5 „Zefektivnit využívání zdrojů a snížit emise skleníkových plynů“.
Společný strategický rámec	Příloha 1: Nástroj na propojení Evropy (CEF) – s cílem maximalizovat evropskou přidanou hodnotu v oblasti dopravy, telekomunikací a energetiky zajistí členské státy a Komise, aby intervence EFRR a FS byly plánovány v úzké součinnosti s podporou poskytovanou z CEF, aby byla zajištěna doplňkovost, vyloučeny duplicity a zajištěno optimální propojení různých typů infrastruktury na místní, regionální a národní úrovni i napříč Unii. V rámci CEF mohou být financovány jen projekty, které jsou označeny jako Projekty společného zájmu (PCI). Ostatní modernizace a rozvoj přenosové soustavy nelze financovat z CEF.
Tematické cíle	4. Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích. 7. Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách.
Specifická doporučení Rady	7. „Snížení počtu regulovaných profesí a snížení energetické náročnosti“.

Vazby na dokumenty ČR

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: ▪ 4.2.5 Energetika a ochrana klimatu, ▪ 4.2.7 Zemědělská politika.
Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR	2.9 Státní energetická koncepce a strategické usměrňování - dosažení vyváženého energetického mixu, zvýšení využívání obnovitelných zdrojů, a rozvoj inteligentních sítí a snížení emisí skleníkových plynů.
Strategie regionálního rozvoje	Priorita 2 Rozvoj klíčové infrastruktury nadregionálního významu 2.3 Rozšíření a modernizace energetických sítí. Priorita 6 Ochrana a udržitelné využívání zdrojů v regionech (6.3 Využívání obnovitelných zdrojů energie a podpora úspor energie ve vazbě na místní podmínky).
Státní	Provázanost na celý dokument, tj. všechny priority:

energetická koncepce	⇒ Vyvážený mix zdrojů založený na jejich širokém portfoliu, efektivním využití všech dostupných tuzemských energetických zdrojů a udržení přebytkové výkonové bilance ES s dostatkem rezerv. Udržování dostupných strategických rezerv tuzemských forem energie. ⇒ Zvyšování energetické účinnosti a dosažení úspor energie v hospodářství i v domácnostech. ⇒ Rozvoj síťové infrastruktury ČR v kontextu zemí střední Evropy, posílení mezinárodní spolupráce a integrace trhů s elektřinou a plynem v regionu včetně podpory vytváření účinné a akceschopné společné energetické politiky EU. ⇒ Podpora výzkumu, vývoje a inovací zajišťující konkurenceschopnost české energetiky a podpora školství, s cílem nutnosti generační obměny a zlepšení kvality technické inteligence v oblasti energetiky. ⇒ Zvýšení energetické bezpečnosti a odolnosti ČR a posílení schopnosti zajistit nezbytné dodávky energií v případech kumulace poruch.
-----------------------------	--

Další klíčové dokumenty vztahující se k dané problémové oblasti jsou SET plán, Národní akční plán České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů, Akční plán energetické účinnosti ČR, Plán odpadového hospodářství, Akční plán pro biomasu v ČR na období 2012–2020, Státní politika životního prostředí, Politika územního rozvoje ČR, strategické dokumenty krajů (strategie rozvoje kraje, program rozvoje kraje, zásady územního rozvoje, územní energetické koncepce) a další sektorové dokumenty definované v dílčích operačních programech.

Cíle strategie Evropa 2020 a cíle Národního programu reforem

Hlavní cíl strategie Evropa 2020	Cíl EU k 2020	Stav EU k 2010	Stav EU k 2011	Cíl ČR k 2020	Stav ČR k 2010	Stav ČR k 2011
Snížení emisí skleníkových plynů oproti roku 1990 (%)	-20	-15,1	-17,6	v souladu s klimaticko-energetickým balíčkem EU (- 21% v EU ETS, +9% mimo EU ETS) ⁵⁹	-30	-32
Podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie (%)	20	12,1	13,0	13 ⁶⁰	8,4	9,4
Primární spotřeba energie (MToe)	1474, tj. snížení o 20 %	1647		Úspora energie na konečné spotřebě do roku 2020 ve výši 47,84 PJ	-----	-----

Česká republika je ve vztahu k cílům strategie Evropa 2020 nad průměrem EU v oblasti snižování skleníkových plynů. Cíle v oblasti obnovitelných zdrojů jsou průběžně plněny s souladu NAP ČR pro OZE. NAP je nastaven v souladu s podmínkami ČR pro rozvoj OZE. Cíl v oblasti energetické účinnosti je plněn mezi lety 2014–2020.

⁵⁹ Oproti roku 2005.

⁶⁰ Národní akční plán České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů si stanovuje cíl ve výši 13,5 %.

1.1.3 Veřejná správa

Východiska a charakteristika

Mezinárodní i národní srovnání (index globální konkurenceschopnosti Světového obchodního fóra, index Doing Business Světové banky, index Ročenky světové konkurenceschopnosti; NERV apod.) ukazují na klesající kvalitu institucionálního prostředí v České republice, které má zásadní vliv na konkurenceschopnost celé ČR i jejího hospodářství. Jde zejména o problémy spojené s výší nákladů, dobou trvání úkonů a procesů, kvalitu prostředí a kompetenční modely.

Dobře fungující transparentní veřejná správa⁶¹ je základním předpokladem pro dosažení potřebných změn ve všech dalších problémových oblastech zahrnutých do Dohody. Kvalitní veřejná správa pozitivně ovlivňuje konkurenceschopnost firemního sektoru, vznik pracovních míst, dostupnost služeb pro občany (veřejné služby) a průběh procesů při budování infrastruktury. Při výkonu všech činností veřejné správy je nutné neustále klást důraz na princip 3E – hospodárnost, účinnost a efektivnost. Jen taková veřejná správa bude schopna poskytovat kvalitní služby a současně hospodárně nakládat s prostředky občanů ČR. V kontextu Národního programu reform a na základě mezinárodních studií byly identifikovány níže popsané hlavní potřeby rozvoje v ČR v oblasti veřejné správy nutné pro zlepšení účinnosti a účelnosti institucí včetně zkvalitnění fungování justice, a sice zlepšení interakce a důvěry mezi veřejnou správou a občany, snížení administrativní zátěže, zamezování korupci a zajištění přiměřeného a transparentního systému pro administraci veřejných financí.

Boj proti korupci, na který bude kladen značný důraz, je nutné řešit pomocí řady dílčích opatření, např. (i) v oblasti elektronizace (akcent zejména na sdílení již jednou pořízených dat, které zabrání jejich manipulaci či zkreslování); (ii) rozvoje, sdílení a inteligentní publikaci dat a informací veřejné správy na principu open data (pro vyšší transparentnost činnosti veřejné správy a její komunikace s veřejností - občané získají snazší přístup k informacím, včetně informací o veřejných rozpočtech); (iii) další zavádění etických a protikorupčních standardů prostřednictvím vzdělávání zaměstnanců veřejné správy, jako i vzdělávání v oblasti tvorby regulace; (iv) podpora nástrojů jako CIA (corruption impact assessment) či RIA ex post, jejichž kvalitní zpracování má pozitivní dopady na zprůhlednění celého procesu tvorby legislativy.

V rámci uvedených témat je také třeba vnímat specifické postavení úředníka územních samosprávných celků a zaměstnance ve správních (služebních) úřadech v rámci veřejné správy, jeho práva a povinnosti a obecně s tím související řízení a rozvoj lidských zdrojů, které jsou především ve státní správě na nízké úrovni. Ke zlepšení v dané oblasti bude nezbytné, i s přihlédnutím k předběžným podmínkám stanoveným v nařízeních EU platných pro období 2014 -2020, přijmout právní úpravu postavení zaměstnanců státní správy a zajistit její účinnou implementaci, popř. přijmout i další související právní normy, které vytvoří příznivější regulační podmínky ve veřejné správě a zkvalitní institucionální prostředí. Služební zákon je založen na veřejnoprávní úpravě. Klíčovými aspekty pro depolitizaci, transparentnost a profesionalitu zaměstnanců, úřadů, procesů i výstupů je zřízení Generálního

⁶¹ Za veřejnou správu je pro potřeby Dohody považována státní správa (organizační složky státu), samospráva (obce, kraje, hlavní město Praha) a justice. Pod státní správu se mimo jiné řadí také složky Policie ČR a HZS ČR (i ve smyslu plnění úkolů složek IZS) a také organizační složky v resortu justice, jako je Justiční akademie, Probační a mediační služba či Vězeňská služba. Důvodem je, že tyto složky mají svůj administrativní aparát, jehož efektivní fungování je minimálně stejně důležité jako efektivní fungování např. ústředních správních úřadů, obecních a krajských úřadů.

ředitelství státní služby jako nadrezortního koncepčního, metodického, koordinačního a kontrolního orgánu a dále zřízení pozic státního tajemníka ve věci služby na jednotlivých ministerstvech. Generální ředitelství státní služby bude mít v gesci nastavení, implementaci a kontrolu personalistických procesů (nábor, výběrová řízení, hodnocení, kárná opatření), vzdělávání (úřednickou zkoušku a vzdělávání s dopadem do celé státní správy), odměňování, kvalitu ve správních (služebních) úřadech (QMS) a v neposlední řadě také systemizaci, která zabráni manipulacím s tabulkovými místy i organizační strukturou úřadů.

Průřezově je - v rámci změny klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik – rovněž třeba zvyšovat připravenost celé veřejné správy, přednostně však složek integrovaného záchranného systému (IZS) na řešení mimořádných situací (v oblasti předcházení a řízení rizik), mimo standardní chod státu a samospráv. Podpora v této oblasti proto musí být komplexní a zahrnovat adekvátní územní vybavenost, odolnost, připravenost i dislokaci. IZS rovněž hraje významnou roli v oblasti ochrany obyvatelstva, které bude v nadcházejícím období věnována i nadále odpovídající pozornost.

Územní rozdíly

Vztahy mezi státní správou a územní samosprávou jsou v řadě případů formální a obtížně se hledá shoda nad řešením různých problémů. Nadále je problematické zajištění horizontální koordinace aktivit jednotlivých orgánů veřejné správy. Výrazné rezervy jsou v prosazení principu víceúrovňové správy. Důsledkem nedostatečné (především) metodické podpory strategického plánování a relativně vysoké finanční náročnosti zpracování nástrojů územního plánování se projevuje jejich omezené uplatňování, a to zejména na (nad)obecní úrovni. Mnohé problémy jsou řešitelné pouze v širším územním kontextu. Příkladem mohou být aglomerace, či mikroregiony. Ve vztahu k řešení problémů státem podporovaných regionů a periferních území je nezbytná účinná spolupráce s kraji a dalšími aktéry v území, protože právě zde se nejčastěji problémy kumulují. Z pohledu územních rozdílů v oblasti soudnictví vyplývá rovněž, že efektivita jednotlivých soudů stejného stupně se v různých geografických oblastech liší⁶². Rozdíly jsou i rámci připravenosti na zvládání nových rizik a dopadů zejména způsobených změnami klimatu na území, což se může projevit negativními dopady např. na ochraně života, zdraví, majetku a kvality životního prostředí.

Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

Mnohé z problémů, definovaných v předchozí kapitole byly zčásti vyřešeny již v minulém programovém období, kdy byla započata řada reformních procesů, které přinesly v oblasti veřejné správy a její účinnosti významný posun.

Díky zahájení procesu elektronizace a sdílení dat se podařilo zpřístupnit přesná a spolehlivá data, čímž byl umožněn jednodušší a rychlejší kontakt občana i podnikatelské sféry s veřejnou správou, např. formou vybudování informační sítě datových schránek, zajišťujících spolehlivé a bezpečné elektronické podání i doručení rozhodnutí. Vybudování sítě kontaktních míst, tzv. CzechPOINT, umožnilo v současné době vyhledat a komfortně získat ověřené výstupy ze stále se rozvíjejícího spektra služeb, a to zejména díky projektu tzv. základních registrů, jako datové základny veřejné správy, poskytující aktualizované a právně závazné údaje o identitě fyzických a právnických osob, úřadů a nemovitostí. Započetí procesního modelování agend přineslo vytvoření Metodiky procesního modelování agend, na jejímž základě jsou jednotlivé agendy veřejné správy popisovány, s cílem jejich standardizace a provedení následných optimalizačních opatření. Mimo nezůstala ani oblast rozvoje lidských zdrojů, kde se podařilo

⁶² <http://cslav.justice.cz/InfoData/uvod.html>

zvýšit kvalifikaci úředníků veřejné správy v mnoha oblastech souvisejících s bojem proti korupci, projektovým řízením, v oblasti zacházení s ICT apod.

V programovém období 2007 – 2013 se vyskytovaly potíže s aplikací pravidel EU pro zadávání veřejných zakázek na úrovni příjemců i na úrovni řídicích orgánů. Za účelem zlepšení situace oproti předchozímu programovému období si ČR předsevzala realizovat preventivní opatření spočívající v právním, institucionálním a procedurálním nastavení systému řízení a monitorování veřejného zadávání, která jsou doplněna o intenzivní spolupráci relevantních národních orgánů.

Řízení rizik, které zahrnovalo připravenost složek IZS, zejména pak Hasičského záchranného sboru a Policie ČR, na řešení mimořádných událostí, bylo v programovém období 2007–2013 zaměřeno na zvýšení kvality a efektivnosti jejich zásahu obecně při různých mimořádných událostech a na posílení jejich vybavení k řešení záchranných prací a likvidačních prací při povodních a jiných živelních pohromách.

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje

1. Vysoká administrativní a regulační zátěž

Nejvýraznější je špatná pozice ČR co do míry regulatorní zátěže a efektivnosti fungování veřejné správy včetně justičních orgánů.

V oblasti právní regulace všechny ústřední orgány státní správy sledují účinnost právních úprav v rámci svěřeného výkonu působnosti⁶³.

Základ k systematickému vyhodnocování dopadů regulace na vládní úrovni byl položen v roce 2007 zavedením hodnocení regulace RIA jako obligatorní součásti legislativního procesu⁶⁴. V současné době se jedná o zavedení hodnocení regulace RIA i u mimovládních iniciativ (př. poslaneckých návrhů), a to v zájmu zvýšení účinnosti a vyváženosti legislativního procesu jako celku. Rovněž je požadováno, aby se obecné zásady pro hodnocení RIA využívaly i při přípravě nelegislativních dokumentů s legislativními dopady. Kromě procesních změn je zapotřebí klást důraz na zkvalitnění předkládaných hodnocení RIA. I přes pokrok učiněný v tomto ohledu v posledních letech, stále přetrvává trend, kdy méně než 30 % z předložených hodnocení RIA je vyhodnoceno s kladným stanoviskem a bez připomínek⁶⁵. V ČR není rovněž dostatečně využívána RIA ex post jako nástroj pro ověřování skutečných dopadů regulace po jejím zavedení. Hodnocení korupčních rizik je součástí vládních předloh a i zde se jedná o zavedení povinnosti zpracovávat obecné zhodnocení korupčních rizik i k poslaneckým návrhům. Protože jde o poměrně nový nástroj i zde bude zapotřebí se zaměřit na kvalitu jeho provádění.

Oblast snižování administrativní zátěže je stále považována za velkou překážku v rozvoji podnikání v ČR.⁶⁶ Oproti roku 2012 spadla Česká republika o 6 příček v hodnocení administrativní zátěže podnikatelů, kdy založení firmy v České republice trvá 19,5 dne a je potřeba splnit 9 požadavků, oproti průměru OECD, kde na založení firmy postačí 11,1 dne a splnění 5 požadavků. Založení firmy je v České republice také skoro trojnásobně dražší než v zemích OECD. Chybí standardizace procesů u nejčastějších životních situací, což vede

⁶³ Vyhodnocování účinnosti regulace a dopadů konkrétních právních předpisů jsou součástí důvodových zpráv k nově navrhovaným právním úpravám nebo k novelám platných právních předpisů.

⁶⁴ K institucionálnímu zajištění přezkumu kvality předkládaných RIA byla ustavena při Úřadu vlády Komise pro hodnocení dopadů regulace, která zkoumá kvalitu RIA předkládaných k návrhům právních předpisů na úrovni vlády (tzn. k vládním návrhům zákonů a k nařízením vlády).

⁶⁵ Výroční zpráva Komise RIA za rok 2013

⁶⁶ V roce 2009 byl proveden nezávislý průzkum, ze kterého vyplývá, že celková doba strávená ročně administrativními povinnostmi činí 39 dní a většina podnikatelů uvádí, že jim administrativa vzrostla po vstupu ČR do EU.

k prodlužování doby vyřízení žádosti a byrokratickému zatěžování samotného procesu ať už ve vztahu k občanům, podnikatelskému sektoru či dovnitř samotné veřejné správy.

Potřeby rozvoje:

- Snížení čisté regulační zátěže pomocí nastavení systémových nástrojů pro objektivní a nezávislé posouzení dopadů právní regulace za účelem zkvalitnění legislativního prostředí, jak ex ante, tak i ex post, včetně zavádění nástroje CIA.
- Snížení (netto) administrativní zátěže (např. vytvoření jednotné metodiky měření administrativní zátěže a její rozšíření a obligatorní využívání napříč veřejnou správou) pro občany, podniky a podnikatele.
- Rozvoj standardů veřejných služeb za účelem snižování byrokratické zátěže u konkrétních životních situací podnikatelů a občanů u všech agend veřejné správy.

2. Nízká efektivita a odbornost veřejné správy

Řada problémů, se kterými se veřejná správa potýká, pramení mimo jiné z úzkého resortismu, nekoncepčního rozhodování veřejné správy o území, nedostatečného využívání řady evaluačních a analytických nástrojů pro efektivní provádění politik, ale i z neefektivního přístupu k rozvoji a řízení lidských zdrojů aj. (do značné míry bude tuto oblast řešit právě služební zákon). Státní správa dále nemá zkušenost se zaváděním metod řízení kvality (CAF, ISO 9001), samospráva dílčí zkušenosti má, ty jsou ale zcela nekoordinované. Veřejná správa však nemůže spoléhat pouze na zavádění metod řízení kvality, ale veškerá její činnost by se měla řídit principem 3E (hospodárnost, efektivnost, účinnost). Toho lze dosáhnout vhodným nastavením vnitřních procesů.

V současné době zcela chybí jednotný systém vzdělávání státních úředníků, který by přispěl k nastavení jednotné úrovně vzdělanosti. Nejde přitom jen o vzdělávání odborné, ale také nabývání a zdokonalování úřednické profesionality. Neexistence efektivního řízení lidských zdrojů v oblasti státní správy má za příčinu vysokou fluktuaci zaměstnanců a nepřímo i vliv na snižování kvality odváděné práce zaměstnanci, kde chybí kontinuita, zkušenost, ale také propracovaný motivační systém a systém odměňování zaměstnanců veřejné správy. Přitom náklady na veřejný sektor v ČR jsou srovnatelné s průměrem mezi státy OECD, problémem českého veřejného sektoru je však struktura výdajů - v oblasti kapitálových výdajů je ČR absolutní evropskou jedničkou (v roce 2007 směřovalo 17,6% všech nákladů do kapitálových výdajů, tedy zřejmě formou veřejných zakázek), výdaje na samotné zaměstnance veřejného sektoru jsou naopak nízké, ve srovnání se Švédskem či Novým Zélandem dokonce třetinové⁶⁷.

Potřeby rozvoje:

- Zavedení moderních metod a procesů řízení (QMS) a rozhodování do veřejné správy včetně managementu lidských zdrojů (zejména vzdělávání, rozvíjení a prohlubování kvalifikace pracovní síly ve veřejném sektoru, dále důraz na systém odměňování, motivace aj.).
- Optimalizace procesů ve veřejné správě s důrazem na stabilizaci veřejných rozpočtů a zavedení principu 3E. Zvýšení kvality, výkonu a otevřenosti veřejné správy –

⁶⁷ Převzato z Analýzy finanční náročnosti a kvality výkonu státní správy do roku 2030 (duben 2013) od J. Chvalkovské a kol.

zjednodušení a zkvalitnění poskytování veřejných služeb a optimalizace jejich dostupnosti.

- Zkvalitnění rozhodování veřejné správy o území (např. uplatnění strategického plánování) a zkvalitnění územní přípravy investic v návaznosti na územně plánovací činnost krajů a obcí.
- Podpora využívání analytických a evaluačních kapacit, které povede k jasným výsledkům a odstranění duplicit.

3. Nízká transparentnost veřejné správy

Za další slabé stránky veřejné správy lze považovat nedokončení potřebných reforem (např.: velká reforma veřejné správy z roku 1999), nedostatečné legislativní prostředí pro chod veřejné správy včetně implementace některých zákonů (např. zákona upravujícího práva a postavení úředníků ve státní správě) a malý důraz na dodržování všech principů tzv. good governance, neboli dobrého vládnutí. Nedostatečné je využívání analytických a evaluačních kapacit za účelem zvyšování transparentnosti (př. v oblasti auditů, veřejných zakázek apod.). Klesající trend ukazatele vnímání korupce v ČR od roku 2008, který každoročně vydává Transparency International jednoznačně potvrzuje, že korupce je v České republice zásadním problémem společnosti. V roce 2011 klesla hodnota CPI na 4,4 (na škále 0-10 čím vyšší je hodnota tím lepší výsledky pro danou zemi) což umístilo Českou republiku na 24. místo mezi evropskými státy.

Ačkoli je Česká republika zapojena do Open Government Partnership, v oblasti zveřejňování dat na principu „open data“ lze jednoznačně identifikovat řadu nedostatků. Data, pokud jsou zveřejňována, nejsou přizpůsobena potřebám a požadavkům občanů.

Ve využívání služeb eGovernmentu sledujeme značné výkyvy dle uživatelů. Elektronickou podatelnu provozovalo v roce 2011 86% organizačních složek státu, oproti roku 2005 se jedná o nárůst 30 procentních bodů, k 31. prosinci 2011 mělo na svých stránkách umístěno 64% organizačních složek státu alespoň jeden formulář ke stažení, 32% organizačních složek státu nabízelo formulář k on-line vyplnění a úplné elektronické podání nabízelo skrze své webové stránky 39% organizačních složek státu. Ve srovnání s rokem 2007 došlo průměrně k navýšení poskytování výše uvedených služeb pouze o 2 procentní body. Naopak ve vztahu k občanům jsou statistiky prozatím spíše nepříznivé: službu pro oficiální elektronické doručování (datové schránky) nemá dnes aktivováno ani 0,5% občanů starších 18 let, v oblasti odesílání on-line formulářů veřejné správě patří České republice poslední místo v Evropské Unii. V roce 2007 využívalo elektronických služeb pro občany pouze 29% populace, což řadí Českou republiku hluboko pod evropský průměr. K nárůstu využívání služeb eGovernmentu na 40% v roce 2011 přispělo uživatelsky přívětivé prostředí nabízených služeb, stejně jako přidaná hodnota například ve formě uspořené času⁶⁸. Přes některé dílčí úspěchy v oblasti využívání služeb eGovernmentu je zapotřebí se soustředit nadále na propagaci jejich využívání, včetně jejich dalšího rozvoje a uživatelské jednoduchosti.

Potřeby rozvoje:

- Zajištění přijetí potřebných legislativních opatření s cílem zpřehlednit fungování VS a stanovit parametry pro její výkon s důrazem na boj proti korupci.

⁶⁸ Převzato z návrhu Strategického rámce rozvoje eGovernmentu 2014+

- Zvýšení míry využívání služeb eGovernmentu občany a podniky/podnikateli.
- Zefektivnění kontroly veřejné správy (snížení korupčního prostředí) pomocí moderních přístupů (lidské zdroje, elektronizace, QMS).
- Podpora využívání analytických a evaluačních kapacit, která povede k jasným využitelným výsledkům.
- Posilování občanské společnosti (podpora občanské participace a iniciativy, komunikace směrem k veřejnosti), posilování principů dobrého a otevřeného vládnutí, publikace dat na principu open data.

4. *Nízká efektivita fungování justice*

Současná soudní soustava v ČR je obecně málo efektivní v důsledku kombinace problémů a disparit v institucionální, legislativní a personální rovině. Fungující justice je přitom nezbytným předpokladem k uplatňování a vymáhání práva, které je v první řadě rychlé a účinné z hlediska subjektu (fyzických a právnických osob), je zároveň v ekonomických možnostech státu a je šetrné vůči základním právům osob, vůči nimž je právo vynucováno.

V legislativní rovině je problematické nedostatečné zajištění dlouhodobého vyhodnocování poznatků z praxe i judikatury. V současné době také nejsou pravidelně v rámci legislativního procesu analyzovány jednotlivé problémy, které mají být následně legislativně řešeny.

V rovině institucionální je nedostatkem nízká míra využití moderních informačních technologií, např. technologií na přenos obrazu a zvuku. Společně s vývojem moderních technologií je také potřeba ve vyšší míře využít elektronických nástrojů pro efektivní řízení procesů uvnitř systému justice i pro vnější komunikaci. Zejména pak vývoj programů směřujících ke snazšímu předávání dat mezi jednotlivými články soudní soustavy.

V rovině personální je nedostatečně rozvíjena odborná a kvalifikační úroveň zaměstnanců justice. Spisová a veškerá úřednická agenda je pro soudy velmi zatěžující a k jejímu zefektivnění je třeba nejen legislativních úprav, ale i posílení odborných a administrativních kapacit. Efektivita justice (zejména z hlediska délky řízení) v některých typech řízení zaostává za průměrem EU a též celková nákladnost některých typů řízení je vyšší než v jiných státech EU.

V malé míře jsou využívány alternativní způsoby řešení sporů (mediace, ADR či jiné). V oblasti trestního práva je třeba rovněž zaměřit pozornost na zvyšování kvality a účinnosti ukládaných alternativních trestů a opatření. Dlouhodobě není v justici řešena problematika vysoké recidivy u pachatelů trestných činů, zejména u majetkové trestné činnosti, přestože příčiny jsou delší dobu známy. Česká republika je na 31. místě (z 34 členských států) v hodnocení podnikatelského prostředí mezi zeměmi OECD. Nejslabší stránkou v hodnocení je v oblasti institucí především realizace práva u veřejných institucí a u soudů, která trvá velice dlouho, je nákladná a v řadě případů se účastníci aktivně či pasivně setkávají s korupcí.

Potřeby rozvoje:

- Urychlit fungování a zlepšit kvalitu justice, vytvářet a rozvíjet nástroje pro zlepšení vymahatelnosti práva.
- Rozvíjet elektronizaci justice (tzv. eJustice), zejména rozvíjet elektronické systémy (jak v rámci soudního řízení, tak celkově v oblasti justice), jejich centralizaci, kompatibilitu i zajištění jejich bezpečnosti.
- Zvýšit odbornou a kvalifikační úroveň zaměstnanců justice.

- Racionalizovat soudní řízení prostřednictvím procesní standardizace,

5. Nedokončená elektronizace veřejné správy

Rezervy lze i nadále spatřovat také v oblasti elektronizace veřejné správy. Hmotné zabezpečení pro fungování veřejné správy včetně oblasti ICT nedrží krok s rozvojem ICT v soukromém sektoru. Komplikovanou strukturu veřejné správy lze nejlépe popsat jako mnohočetně provázaný systém obrovského množství úřadů, které obhospodařují data související s výkonem jejich činnosti (podle kvalifikovaného odhadu přibližně 10 000 úřadů spravuje cca 350 agend). Informační systémy (IS) veřejné správy nepoužívají jednotnou datovou základnu a jsou na sobě nezávislé, v důsledku čehož se změny v datech v jedné databázi nepromítnou do dalších informačních systémů a občané jsou nuceni oznamovat různé změny na velkém množství úřadů. Naopak řada oblastí, která by mohla být zajištěna jedním informačním a komunikačním systémem nebo jeho modernizací ve vztahu k specifickým potřebám veřejné správy takto ošetřena není (př. IS pro odpadové hospodářství obcí, IS mající zvláštní nároky na zabezpečení dat o občanech a jiných skutečnostech, radiokomunikační systémy složek IZS apod.), přestože by takový IS znamenal značnou úsporu v nákladech veřejné správy.

Potřeby rozvoje:

- Další rozšíření, propojení a sdílení datového fondu veřejné správy a využívání za tímto účelem všech dostupných registrů, jejich propojování a rozvoj, jakož i zkvalitnění a podstatně rychlejší zpřístupnění statistických údajů (mimo jiné za účelem odbourání duplicity v informačních povinnostech pro podnikatele a občany), a to především prostřednictvím umožnění úplného elektronického podání bez přítomnosti úředníka (z domova, z jiných mobilních přístrojů apod.).
- Další rozvoj systému elektronické identifikace a autorizace pro občany i podnikatelský sektor včetně jejich uznávání v zahraničí.
- Dokončení výstavby datových sítí veřejné správy a budování a modernizace bezpečných datových center i včetně cloudových řešení.
- Rozvoj, sdílení a publikace dat veřejné správy na principu „open data“.
- Rozvoj, integrace a sjednocení informačních a komunikačních systémů (př. PEGAS) pro specifické potřeby veřejné správy.

6. Nedostatečné zabezpečení informačních systémů veřejné správy

Průřezovou problematickou oblastí je nízká úroveň zabezpečení ICT systémů veřejné správy, tak, aby odpovídaly standardům kybernetické bezpečnosti a řízení rizik, které jsou přetrvávajícím problémem v ČR. Míra zabezpečení je u subjektů veřejné správy různá včetně částí kritické infrastruktury⁶⁹ a povědomí o kybernetické bezpečnosti a způsobech jak ji efektivně zajistit. Zvyšuje se tak riziko kybernetického útoku a snižuje se spolehlivost a bezpečnost výměny informací. S tímto souvisí i nedostatečné koncepční a materiální zajištění pro bezpečné ukládání dat.

⁶⁹ Dobudování systému kybernetické bezpečnosti vychází z analýz bezpečnosti prostředí – Průzkum stavu zajištění kybernetické bezpečnosti ve státní a veřejné správě ČR, Problematika kybernetických hrozeb z hlediska bezpečnostních zájmů ČR a Strategie pro oblast kybernetické bezpečnosti či zákon o kybernetické bezpečnosti.

Potřeby rozvoje:

- Podpora vzniku a vybavenosti orgánů veřejné správy pro potřeby ochrany infrastruktury ICT pro zajištění řízeného a bezpečného sdílení dat v rámci veřejné správy v souladu se standardy kybernetické bezpečnosti.
- Podpora zvýšení povědomí a připravenosti lidských zdrojů vedoucí ke zvýšení kybernetické bezpečnosti a snižování rizik spojených s jejím poklesem.

7. Nedostatečná připravenost území pro přizpůsobení se změně klimatu a předcházení a řešení rizik

Přes značný pokrok nelze tvrdit, že by veřejná správa byla plně připravena na řešení mimořádných událostí způsobených zejména změnou klimatu, či dalších rizik způsobených antropogenní činností apod. Jako problematická je chápána zejména snížená kvalita výcviku, nedostatek moderních výukových simulačních metod, techniky pro odbornou přípravu, stejně jako kapacit výcvikových zařízení pro přípravu složek IZS a představitelů veřejné správy v obcích a dobrovolníků. Veřejná správa není dostatečně vybavená a odolná z hlediska její připravenosti k řešení rozsáhlých mimořádných událostí a rizik. Dochází tak k významným rozdílům v rámci potřeby zajištění plošného pokrytí. V návaznosti na změny klimatu a aktuální rizika je třeba dlouhodobě věnovat pozornost ochraně obyvatelstva jako efektivnímu nástroji minimalizující negativní dopady mimořádných událostí na životní podmínky osob na území ČR, a to v celém jejím kontextu od záchranných prací až po nouzové přežití a obnovu infrastruktury.

Potřeby rozvoje:

- Zajištění adekvátní vybavenosti a odolnosti v území s důrazem na přizpůsobení se změnám klimatu a novým rizikům.
- Modernizace stávajících výcvikových a vzdělávacích objektů, zaměřených na rozvoj specifických schopností a součinnost orgánů veřejné správy, při řešení mimořádných situací vzniklých z nových hrozeb způsobených zejména změnami klimatu nebo při řešení a předcházení rizik.

Specifické potřeby a výzvy příhraničních regionů:

- Spolupráce institucí veřejné správy (komunikace, koordinace a hledání společných řešení za účelem zvyšování výkonu správy a zatraktivňování regionu pro jeho obyvatele i ekonomické aktéry).

Vazby na dokumenty EU

Strategie Evropa 2020	Oblast veřejné správy se neváže přímo na kvantifikované cíle Strategie Evropa 2020, vazby lze spatřovat průřezově napříč cíli, stěžejními iniciativami a integrovanými hlavními směry. (v rámci iniciativ tam, kde je úzká propojenost veřejné správy na vzdělávání, ICT, institucionální otázky, např. „Mládež v pohybu“, Digitální program pro Evropu“). U IHS je nejsilnější vazba na 4 „Optimalizovat podporu výzkumu, vývoje a inovací, posilovat znalostní trojúhelník a uvolnit potenciál digitální ekonomiky“ a 6 „Zlepšit obchodní a spotřebitelské prostředí, modernizovat a rozvinout průmyslovou základnu za účelem dosažení plné funkčnosti vnitřního trhu“.
Společný strategický rámec	není uvedeno

Tematické cíle	2. Zlepšení přístupu k informačním a komunikačním technologiím (ICT), jejich využití a kvality. 5. Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik. 11. Posilování institucionální kapacity a účinné veřejné správy.
Specifická doporučení Rady	Částečně vazba na 5. Zajistit provádění protikorupční strategie na období 2013–2014. Přijmout služební zákon, který by měl zajistit stabilní, výkonné a profesionální služby státní správy. Zlepšit správu prostředků z fondů EU s ohledem na programové období 2014–2020. Posílit kapacitu provádění veřejných zakázek na místní a regionální úrovni.

Vazby na dokumenty ČR

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: ▪ 4.1.2 Efektivní veřejná správa a kvalitní legislativní prostředí. Částečná vazba na opatření: ▪ 4.2.1 Zlepšování podnikatelského prostředí, rozvoj služeb pro podnikání.
Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR	1.1 Efektivní veřejná správa – úprava struktury veřejných institucí, změna postavení a odměňování zaměstnanců veřejné správy. 1.2 Zefektivnění nakládání s veřejným majetkem a prostředky. 1.3 Zjednodušení přístupu ke službám veřejné správy – informační systémy veřejné správy, jednotné inkasní místo. 1.4 Vyšší kvalita a dostupnost regulace – elektronizace legislativního procesu a elektronická publikace znění právních předpisů. 1.5 Lepší vymahatelnost práva – elektronizace justice.
Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020	Priorita 5 Oživení periferních území (opatření 5.3 Zajištění základních služeb a obslužnosti). Priorita 8 Zkvalitnění institucionálního rámce pro rozvoj regionů (opatření 8.1 Zkvalitňování administrativních kapacit veřejné správy; 8.2 Zkvalitnění systémového rámce podpory regionálního a místního rozvoje; 8.3 Informační a komunikační podpora fungování územní veřejné správy).
Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030	Zpracování analýzy hrozeb pro Českou republiku a její závěry promítnout do metodických a strategických materiálů v oblasti bezpečnosti státu. 3.2.5 Vyvážené a komplexně využitelné úkoly a nástroje ochrany obyvatelstva umožňující efektivní prevenci a přípravu na mimořádné události a krizové situace a jejich řešení založené na přesně definovaném a zakotveném systému ochrany obyvatelstva
Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky 2014+	Dokument v přípravě, očekává se předložení vládě do konce 1. pololetí 2014, dále viz příloha 5.2 Hodnocení naplňování předběžných podmínek.
Strategický rámec rozvoje eGovernmentu 2014+	Dokument v přípravě, očekává se předložení vládě do konce 1. pololetí 2014, dále viz příloha 5.2 Hodnocení naplňování předběžných podmínek.

Další klíčové dokumenty vztahující se k dané problémové oblasti jsou Státní politika v elektronických komunikacích – Digitální Česko v. 2.0 – Cesta k digitální ekonomice a další sektorové a krajské dokumenty definované v dílčích operačních programech.

1.1.4 Sociální začleňování, boj s chudobou a systém péče o zdraví

Východiska a charakteristika

I přes velké úsilí vynaložené v boji proti chudobě a sociálnímu vyloučení a na zkvalitnění související zdravotní péče vykazuje v těchto oblastech Česká republika zhoršující se tendence. Podíl obyvatel žijících pod hranicí chudoby a zejména ohrožených chudobou a sociálním

vyločením patří sice v rámci celé EU k nejnižším a stoupá jen pomalu (rok 2012 – 15,4 %, 2011 – 15,3%, 2010 – 14,4% a 2009 – 14,0%)⁷⁰, nepříznivý ekonomický vývoj a s tím související růst nezaměstnanosti představuje pro následující roky nezanedbatelné riziko. Hlavním cílem pro ČR je proto nepřipustit zhoršení tohoto podílu a z hlediska počtu osob ohrožených chudobou dosáhnout návratu na úroveň před začátkem hospodářské recese.

Chudoba a sociální vyloučení⁷¹ tj. chronická nedostupnost společenských zdrojů (jako je zejména zaměstnání, vzdělání, bydlení, zdravotní péče nebo možnost uplatňovat svá práva), v ČR nepostihuje rozsáhlé kategorie populace, koncentruje se však u některých skupin – zejména dlouhodobě či opakovaně nezaměstnaných osob, neúplných a vícečetných rodin, seniorů⁷², osob opouštějící ústavní zařízení nebo zařízení výkonu trestu, osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách (včetně Romů), bezdomovců, osob se zdravotním postižením a dalších. Sociální chudoba a vyloučení má také genderový rozměr - specificky postihuje více ženy, než muže z výše uvedených skupin.

Chudoba a sociální vyloučení mají navíc silný územní rozměr z důvodu jejich nerovnoměrného rozmístění na území státu. Ve vybraných regionech narůstá počet sociálně vyloučených lokalit. Počty osob ohrožených chudobou se pak zvyšují především v hospodářsky problémových regionech ČR. Proces sociálního vyloučení se však dotýká celé společnosti; jedním z jeho negativních rysů je probíhající eskalace sociálního napětí a narušování společenské soudržnosti.

V České republice je míra chudoby významně ovlivňována sociálními transfery. V roce 2012 bylo před poskytnutím sociálních transferů ohroženo chudobou 38,1 % obyvatel. Po jejich vyplacení se míra chudoby snížila o 28,5 procentního bodu.⁷³

Velmi úzká je vazba chudoby a sociálního vyloučení na nezaměstnanost. Téměř polovina (46,4 %) domácností, kde je alespoň jedna osoba nezaměstnaná je v ČR ohrožena chudobou. Dlouhodobě nezaměstnaní ztrácejí pracovní návyky a jejich šance na uplatnění na trhu práce proto dále klesají. Zároveň narůstá specifická skupina mladých lidí, kteří nepokračují ve studiu na středních školách, po ukončení povinné školní docházky se stávají nezaměstnanými a pracovní návyky vůbec nezískají. Mimo to ve skupině sociálně vyloučených obyvatel narůstá počet osob, které nemají dokončené ani základní vzdělávání. Tato problematika inkluzivního vzdělávání je řešena v problémové oblasti „Moderní a kvalitní vzdělávací systém“.

V ČR přetrvává vysoká míra využívání institucionální péče při řešení problémů sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob, dětí a rodin, což nepříspěvá k začlenění podporovaných osob do společnosti, ale naopak může vést k jejich izolaci a segregaci. Z tohoto důvodu je nezbytné i nadále podporovat nástroje sociálního začleňování, a pokračovat v rozšiřování procesů transformace a humanizace poskytovaných pobytových služeb, a to ve prospěch poskytování komunitních služeb. Nedostupnost a neprovázanost adekvátních ambulantních služeb včetně služeb pro rodiny a děti vede také k prohlubování

⁷⁰ Zdroj: People at risk of poverty and social exclusion (Eurostat, 2013). Online na: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_peps01&lang=en

⁷¹ Sociální vyloučení definujeme jako postupnou a stupňující se exkluzi z plné participace na sociálních, materiálních i symbolických zdrojích produkovaných, sdílených a konzumovaných širokou společností k zajištění dobrých životních podmínek, organizace sociálního života a účasti v rozhodování.

⁷² V případě domácností jednotlivců nad 65 let činí riziko chudoby nebo sociálního vyloučení přes 24 % (v roce 2005 to bylo jen 13,7 %). Prahová hodnota pro ohrožení příjmovou chudobou je 60 % mediánu ekvivalizovaného příjmu – z dat vyplývá, že posunutím prahu na 70 % mediánu příjmů by se ocitlo v ohrožení příjmovou chudobou dalších více než 200 tisíc nepracujících důchodců 16,6 % osob (včetně dalších více než 200 tisíc nepracujících důchodců), což je o 7 p.b. více než při 60% hranici..

⁷³ Po vyplacení důchodů na 17,6 % a po zahrnutí ostatních sociálních transferů na konečných 9,6 %

sociálního vyloučení a úzce souvisí s dlouhodobým nežádoucím využíváním pobytových zařízení.

Sociální vyloučení, chudoba, nestabilní a nepodnětné prostředí v rodinách, nízká kvalifikace a kompetence potřebné pro uplatnění na trhu práce a zejména kumulace problémů u uvedených osob však vyžaduje nutnost poskytování komplexní podpory. Větší důraz je třeba klást na prevenci rizika sociálního vyloučení při mobilizaci všech relevantních aktérů.

Dalším ze základních faktorů působících na sociální začleňování je zdraví. Psychiatrie a problematika duševního zdraví je jednou z oblastí, kde je vazba zdraví na sociální inkluzi nejzřetelnější. V České republice v současné době žije přibližně 300 až 500 tisíc osob trpících vážným psychiatrickým onemocněním⁷⁴ a u téměř třetiny obyvatel se duševní onemocnění vyskytlo alespoň jednou za život. Počet osob, které vyhledávají odbornou pomoc, neustále roste (od roku 2000 o 60 %)⁷⁵. Duševní poruchy a poruchy chování jsou druhým nejčastějším důvodem pro vyplácení invalidního důchodu v ČR (v případě invalidity třetího stupně dokonce důvodem nejčastějším) a zaměstnanost osob trpících duševním onemocněním je oproti lidem s těžkými fyzickými handicapy poloviční⁷⁶. Psychiatrická diagnóza s sebou přináší výrazné stigma, jež nemocného doživotně vyřazuje ze společnosti (také jejich rodiny a blízké). Rozpadlé sociální vazby a chudoba nakonec vedou až k bezdomovectví (25 – 40 % bezdomovců trpí duševními poruchami⁷⁷).

Zahraniční zkušenosti ukazují, že přibližně 80 % osob s vážnou duševní chorobou má zájem pracovat a při uplatnění správných nástrojů najde 61 % osob s vážnou duševní chorobou konkurenceschopné zaměstnání. Nutným předpokladem pro začlenění duševně nemocných do společnosti a na trh práce je však nastavení racionálně vyváženého systému péče se zvláštní podporou deinstitucionalizace a komunitních prvků péče.

ČR je v rámci Evropy v prevalenci rizikových faktorů nejčastějších onemocnění mezi nejhoršími (kouření- 3. místo, spotřeba alkoholu – 1. místo, obezita – 2.–4. místo). To zvyšuje jak riziko nárůstu počtu osob ohrožených sociálním vyloučením a chudobou (a nárůstu nezaměstnanosti) v důsledku dlouhodobé nemoci a výpadku příjmu, tak náklady systému zdravotní péče. Potřeba zabezpečit kvalitní zdravotní služby lidem ohroženým sociálním vyloučením a propojení se systémem služeb v sociální oblasti nabývá na významu i v souvislosti s demografickým vývojem.

Vysoce specializovaná péče⁷⁸ koncentrovaná do sítí center se zaměřuje zvláště na léčbu onemocnění z epidemiologicky nejvýznamnějších oblastí, kterými jsou zejména nemoci oběhové soustavy, trávicí soustavy, dýchací soustavy a onkologická onemocnění. Na tuto úroveň vysoce specializované péče v jednotlivých oborech navazuje péče menších regionálních zařízení. Tyto nemocnice poskytují komplexní péči alespoň ve čtyřech základních lékařských oborech a jejich lůžková kapacita činí minimálně 300 lůžek.

⁷⁴ 2 - 5 % osob trpí vážnou duševní nemocí. Mapování stavu psychiatrické péče a jejího směřování v souladu se strategickými dokumenty České republiky (a zahraničí). Odborná zpráva z projektu, Česká psychiatrická společnost

⁷⁵ Zdroj: ÚZIS Psychiatrická péče 2012

⁷⁶ Zdroj: Psychiatrická společnost České lékařské společnosti JEP a Psychiatrická společnost

⁷⁷ Dragomířská, E., Kubišová, D., Bezdomovectví a duševní zdraví

⁷⁸ Ministerstvo zdravotnictví, jako správní orgán věcně příslušný podle § 112 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), uděluje statut centra vysoce specializované péče.

Největší rozdíl v kvalitě péče je mezi jejími jednotlivými úrovněmi. Její kvalita výrazně ovlivňuje zdravotní stav obyvatel regionů a zejména zkracuje doby léčby, pracovní neschopnosti a doby pobytu mimo přirozené prostředí pacientů. Důležitý je rovněž dlouhodobý efekt procesu koncentrace vysoce specializované péče do center v podobě uvolnění kapacit akutní péče a jejich využití pro péči dlouhodobou.

České zdravotnictví je stále charakterizováno nevhodnou strukturou lůžek a regionálními nerovnostmi především u péče přímo navazující na vysoce specializovanou péči). To ztěžuje přístup nemocných ke kvalitní péči a návrat do běžného života a na trh práce.

Územní rozdíly

Míra ohrožení chudobou nebo sociálním vyloučením je v regionech ČR rozdílná. Ohrožené jsou zejména regiony, kde identifikujeme vysoké počty příjemců sociálních transferů, a to zejména dávek hmotné nouze, a/nebo vysoké počty dlouhodobě nezaměstnaných osob. Národní průměr v míře ohrožení chudobou nebo sociálním vyloučením (15,3 %) převyšuje především region (NUTS 2) Severozápad s téměř 25 % a Moravskoslezsko s 22 %.⁷⁹ Varující jsou rovněž rostoucí rozdíly na místní a regionální úrovni, které způsobují narušení sociální soudržnosti a vznik problémových lokalit sužovaných chudobou, předlužením, nízkým vzděláním, špatným zdravotním stavem obyvatel a zvýšenou kriminalitou. Podle současných odhadů (z r. 2013) Agentury pro sociální začleňování existuje na území ČR cca 400 sociálně vyloučených lokalit, ve kterých žije cca 100 tis. obyvatel, kteří jsou až na výjimky dlouhodobě nezaměstnaní, předlužení, špatně vzdělaní a nekvalifikovaní. . Dalších minimálně 60 tisíc lidí žije v podstandardních podmínkách segregovaných ubytoven zejména ve středních a velkých městech.

Počet sociálně vyloučených lokalit⁸⁰ a podíl osob vyloučených nebo ohrožených sociálním vyloučením je vyšší v hospodářsky problémových regionech především v Moravskoslezském a Ústeckém kraji a dále také v Olomouckém, Libereckém, Karlovarském a v některých částech Středočeského kraje. Pokrytí sítí vhodných služeb (zejména sociálních služeb, dále pak služeb pro rodiny a děti nebo zdravotních a návazných služeb) je často nedostačující, a to zejména v pohraničí a ve vnitřních periferiích.

Významným problémem vyloučených lokalit je rovněž časté umístování žáků ze sociálně vyloučených rodin mimo běžné základní školy hlavního vzdělávacího proudu, do segmentu škol pro mentálně hendikepované děti. Školy se tak často stávají místem sociální diferenciace i předčasné determinace budoucího úspěchu na trhu práce i v životě.

Zejména v hospodářsky postižených regionech a periferních oblastech pak situaci komplikuje rovněž nedostatečná dostupnost zdravotní péče a zdravotních služeb. To je příčinou dalšího prohlubování sociálních rozdílů a nižší střední délky života.

Atraktivita života na venkově je mj. určována rozsahem a kvalitou přístupu k veřejné infrastruktuře (čistá voda a prostředí, komunikace, služby, volnočasové aktivity, udržovaná krajina, apod.). V kontextu sociálního začleňování je přetrvávajícím problémem na venkově zajištění dostupné infrastruktury. Zejména v malých obcích, s velmi nízkou hustotou zalidnění, je nedostatečná občanská vybavenost (např. vodohospodářská infrastruktura) a jsou zde i vyšší náklady na pořízení technické infrastruktury na jednoho obyvatele. Komunitně vedený místní rozvoj, resp. metoda Leader přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby a rozvoji spolupráce místních aktérů.

⁷⁹ Zdroj: SILC 2008–2011 a na základě metody aplikované v expertní studii Světové banky.

⁸⁰ V kapitole 3.1.5 je uvedena mapa sociálně vyloučených lokalit.

Koncentrace vysoce specializované péče do sítí center zajišťuje kromě její nákladové efektivnosti i rovnoměrnou regionální dostupnost. Navazující menší regionální zařízení, je v ČR 62 a spádově pokrývají většinu území v ČR. Kvalita služeb v těchto zařízeních, která jsou pro velkou část pacientů místem vstupu do systému, je v porovnání s úrovní vysoce specializované péče nižší a je regionálně značně nevyrovnaná. Ve 13 regionech úrovně LAU 1 je tento typ péče zajišťován nemocnicí s menším počtem lůžek než je min. počet 300 lůžek, avšak stále poskytující péči čtyř základních oborů. V některých okresech (např. Tachov a Náchod), které nejsou v těsném sousedství velkých center neexistuje žádné zdravotnické zařízení, které by bylo takto komplexní péči poskytnout.

Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

V programovém období 2007–2013 byly projekty v oblasti sociálního začleňování a boje s chudobou zaměřeny zejména na podporu začleňování ohrožených osob zpět do společnosti a na trh práce, na podporu a rozvoj stávajících i nových sociálně preventivních programů a sociálních služeb, podporu integrace příslušníků romských lokalit, komplexní programy zaměstnanosti s podpůrnými aktivitami pro sociálně vyloučené osoby a odstraňování bariér pro rovný přístup na trh práce⁸¹. Na místní úrovni bylo testováno zavádění modelu dostupného (sociálního) bydlení. Na zkušenosti s realizací těchto projektů by se mělo v novém období navázat.

Z dosavadních zkušeností a evaluačních studií nevyplývají žádné zásadní nedostatky ve zvolených intervencích a zároveň i absorpční kapacita je v dané oblasti relativně dostatečná. Určitým problémem pro dosažení cílů intervencí byla nedostatečná provázanost jednotlivých projektů a malá míra sdílení informací a zkušeností. Některé projekty se zaměřovaly jen na dílčí aspekty a neřešily situaci cílové skupiny komplexně (podpora zaměstnanosti, vzdělávání, sociálních služeb, zdravotní péče a prevence a snižování zadluženosti nebyly zpravidla řešeny koordinovaně, problematika dostupného bydlení pro znevýhodněné skupiny nebyla s výjimkou několika pilotních projektů řešena vůbec). Zároveň v případě projektů v oblasti sociálního začleňování sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob existuje nebezpečí příliš široce a obecně podporovaných aktivit, které ve finále nenaplnují reálné potřeby cílových skupin.

Účelnost intervencí v oblasti sociálního začleňování je možné hodnotit jako dobrou s tím, že za maximálně účelné jsou označovány intervence přímo v terénu a projekty řešící komplexně problémy a potřeby cílové skupiny. Důležitým prvkem projektů, který je vhodné dále rozvíjet, je partnerství a zapojování místních komunit při řešení sociálních problémů. O úspěšnosti intervencí svědčí i udržení relativně nízké míry ohrožení chudobou a sociálním vyloučením a to navzdory nepříznivému ekonomickému vývoji a podstatnému zvýšení míry nezaměstnanosti. Na druhé straně se ukázalo, že úzké vymezení cílové skupiny znamenalo problémy především z důvodu zásady poskytování sociálních služeb všem znevýhodněným v podobném postavení bez rozdílu a nikoli na základě příslušnosti do přesně stanovené věkové skupiny, na základě etnické příslušnosti nebo bydliště v určité lokalitě. Proto je již nyní např. v případě romské inkluze patrné, že pro intervenci nemohou být voleny (tak jako v období 2007–2013) pouze úzce vymezené zóny vyloučených lokalit, ale intervence musí směřovat také do jejich okolí, což napomůže jednak samotnému procesu integrace obyvatel z vyloučených lokalit, ale také zvyšování sociální soudržnosti v místě a předcházení sociálnímu vyloučení obyvatel v bezprostředním okolí vyloučených lokalit, kteří bývají

⁸¹ Pilotně bylo realizováno šest projektů v oblasti revitalizace romských vyloučených sídlišť, které měly oporu v tzv. integrovaných plánech rozvoje měst.

rovněž konfrontování se zátěží vyplývající z života v hospodářsky méně rozvinuté oblasti. Na základě vyhodnocení zkušeností z minulého programového období (2007–2013) i z odborných debat na evropské úrovni⁸² bude při zaměření intervencí na zlepšení situace romského etnika podpořen tzv. „explicitní, nikoliv exkluzivní přístup“, který ve vztahu k romské inkluzi zahrnuje rovněž další skupiny, které se nacházejí ve stejných nebo srovnatelných socio-ekonomických životních podmínkách.

V oblasti systému péče o zdraví byla podpora směřována především na pořízení přístrojového vybavení a rekonstrukce a výstavbu budov. Vzhledem k roztříštěnosti této podpory v jednotlivých regionálních operačních programech a Integrovaném operačním programu, postrádal přístup k využívání prostředků hlubší strategii a koncepci a v jednotlivých regionech byl odlišný bez vazby na regionální specifika. Cílem je proto realizovat v programovém období 2014-2020 intervence v oblasti systému péče o zdraví s koordinací na národní úrovni a vycházející ze zhodnocení potřebnosti s přihlédnutím k územním specifikům a potřebám (včetně potřeb ohrožených skupin).

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje:

S ohledem na společné cíle Strategie Evropa 2020 si ČR stanovila národní cíl v oblasti boje proti chudobě a to udržení hranice počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech s velmi nízkou pracovní intenzitou do roku 2020 na úrovni roku 2008, s úsilím o snížení o 30 tisíc osob. Dosažení cílů v oblasti boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení bude vyžadovat integrovaný přístup a úzkou vazbu opatření zejména v oblasti vzdělávání, trhu práce a zaměstnanosti, bydlení, sociálních a zdravotních služeb, fungování veřejné správy a legislativy. ČR potřebuje reagovat především na tyto výzvy:

1. Malá uplatnitelnost a nízká zaměstnanost osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených na trhu práce

Dlouhodobá a opakovaná nezaměstnanost, která je v ČR jednou ze zásadních příčin sociálního vyloučení a chudoby je v podmínkách ČR spojena především s nízkou kvalifikací, zdravotním znevýhodněním a s diskriminací ze strany zaměstnavatelů – zvláště vůči etnickým menšinám (zejména Romové), ženám s malými dětmi a vůči osobám ve věku 50+. Příčinou je i nedostatečná provázanost vzdělání s potřebami na trhu práce, nedostatečná efektivita a kapacita veřejných služeb zaměstnanosti a nedostatečná podpora profesní mobility pracovní síly, které jsou řešeny v problémových oblastech „vzdělávání“ a „trh práce“.

Významným problémem je i nízká funkční a finanční gramotnost osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených. Zde je často důvodem ztížený přístup ke vzdělávání, které v důsledku indikuje i nízkou zaměstnanost a uplatnitelnost na trhu práce a tím i rostoucí riziko chudoby. Zejména pro žáky/studenty ze sociálně vyloučených rodin není vybudován systém služeb udržujících je v systému hlavního vzdělávacího proudu. Chybí služby podporující vzdělávání (propojení sociálních služeb, OSPOD a vzdělávacích institucí s cílem zlepšení vzdělanosti v sociálně vyloučených lokalitách) a zaměstnávání.

⁸² Např. dle EURomy (European Network on Social Inclusion and Roma under the Structural Funds), evropské síť zabývající se sociální inkluzí Romů se tento přístup osvědčil jako jedna z nejvhodnějších cest k integraci Romů, která mj. umožňuje formulovat jasné cíle, adekvátní formy implementace a zároveň specifické formy monitoringu a evaluace. Explicitní, nikoliv exkluzivní přístup je rovněž akcentován iniciativou EU „For Diversity Against Discrimination“ jako jeden z 10 základních principů Romské inkluze (tzv. The 10 Common Basic Principles on Roma Inclusion).

Vzhledem k tomu, že při současném nízkém počtu volných pracovních míst mají problém s uplatněním na trhu práce i osoby bez znevýhodnění, představuje významnou příležitost pro začlenění osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených zpět na trh práce rozvoj sociálního podnikání a sociálních podniků. Podpora podnikatelských dovedností rovněž obsahuje významný potenciál multiplikační tvorby dalších pracovních míst v nově vzniklých (mikro)podnicích. Rozvoj sociálního podnikání je však zatím v ČR pomalý. Velký podíl na tom má malá informovanost veřejnosti o přínosech a podobě sociálního podnikání, nedostatečné povědomí o principech a přínosech sociálního podnikání mezi potenciálními zakladateli sociálních podniků a neexistence systémových nástrojů finanční podpory potenciálních i nově vzniklých podniků, včetně sociálních podniků.

Potřeby rozvoje:

- Zvyšování uplatnitelnosti osob sociálně vyloučených, ohrožených sociálním vyloučením a osob ohrožených chudobou na trhu práce prostřednictvím komplexních programů zaměstnanosti a poskytování individualizovaných služeb zaměstnanosti zaměřených na osoby ohrožené sociálním vyloučením a chudobou.
- Rozvoj aktivní pomoci osobám sociálně vyloučeným či ohroženým vedoucí k zajištění zaměstnání- zajištění provázanosti sociální a navazující pracovní integrace.
- Rozvoj preventivních opatření na trhu práce se zaměřením na problematiku sociálního vyloučení.
- Zlepšit dostupnost motivačních, poradenských a podpůrných služeb (mechanismů) pro rozvoj a udržitelnost sociální ekonomiky včetně systému pro vzdělávání nejen podnikatelských subjektů (tj. zvýšení informovanosti o sociálním podnikání, vzdělávání v oblasti sociálního podnikání, spolupráce aktérů atp.).
- Vytváření podmínek k zajištění snadnějšího přístupu k podpoře sociálních podniků.

2. Rostoucí počet vyloučených lokalit

Vznik sociálně vyloučených lokalit je spojen s prostorovou segregací, obce často neumí či nemohou předcházet jejich vzniku. Nedostatečná je často i bytová politika obcí a privatizace bytového fondu, která problém vyloučených lokalit může i posilovat, místo aby jej řešila.

Ve vyloučených lokalitách je také zhoršená dostupnost služeb včetně zdravotních (často kombinovaná rovněž s neochotou léčit sociálně vyloučené, do kterých spadají často i osoby zdravotně postižené nebo jinak stigmatizované) a nedostatečná infrastruktura. Klíčovým problémem zůstává nedostatek pracovních příležitostí, způsobený často strukturálními problémy (odchod nebo omezování aktivit zaměstnavatelů, kteří byli pro místní trh práce klíčoví) a nedostatečnou tvorbou nových pracovních míst.

Na místní úrovni stále chybí dostatečná koordinace řešení sociálního vyloučení a přetrvává nízká míra informovanosti o této problematice u všech relevantních aktérů, včetně veřejnosti. V neposlední řadě je málo podporován sociální dialog a vědomí společenské odpovědnosti.

Ve vyloučených lokalitách je rostoucím problémem nedostatečná kvalita základních škol hlavního vzdělávacího proudu, naopak v řadě obcí dochází k segregaci sociálně slabých, specificky romských dětí, do škol pro mentálně hendikepované děti či do tzv. ghettoškol (školy s odlivem dětí z majoritní populace a nárůstem dětí ze sociálně vyloučeného prostředí). Řešení problematiky vyloučených lokalit je rovněž významně spojeno s prevencí jejich dalšího vzniku, který je do značné míry důsledkem nedostatečných preventivních (zejména sociálních) politik a současně posilován zhoršující se ekonomickou a sociální situací.

Potřeby rozvoje:

- Meziinstitucionální a komplexní přístup k řešení problémů v dotčených oblastech, zahrnující aktivní přístup veřejné správy a koordinaci a posílení partnerství při tvorbě integračních strategií, podpůrné, motivační a sankční nástroje vůči lokálním aktérům a optimalizaci pokrytí sociálními službami.
- Podpora tvorby specifických nástrojů pro řešení problematiky sociálně vyloučených lokalit včetně předcházení jejich vzniku a koordinace politik a jednotlivých aktivit na podporu sociálního začleňování.

3. Malá dostupnost sociálního bydlení⁸³

Se sociálním vyloučením souvisí významné riziko ztráty bydlení, zejména v důsledku předlužení. Většina sociálně vyloučených obyvatel žije v substandardních podmínkách pro bydlení, na ubytovnách, nebo jsou postiženi bezdomovstvím. V ČR není zaveden systém sociálního (veřejného) bydlení a problematika bydlení je v jednotlivých obcích řešena různými způsoby, vč. vytěšňování chudých lidí z obcí.

Počet tzv. sociálních bytů je v ČR velmi nízký. Prudce klesá i podíl nájemních bytů, a to i přesto, že vlastnické bydlení je pro určité skupiny lidí nedostupné. Finanční nedostupnost bydlení pro osoby nebo rodiny je často spojena s potřebou splácet dluhy, dlouhodobou nezaměstnaností, zhoršením zdravotním stavem, diskriminací na trhu s byty, atd. Dalším problémem v oblasti sociálního bydlení je nedostatek nástrojů prevence ztráty bydlení a chybějící legislativa/nástroje pro řešení sociálního bydlení. V důsledku toho rostou náklady nejen na sociální systémy.

Potřeby rozvoje:

- Rozvoj systému dostupného bydlení jako základní sociální potřeby včetně mechanismů krizového a podporovaného bydlení pro jedince i rodiny s dětmi.
- V rámci integračních politik je tak nezbytné zejména propojení služby bydlení a sociální práce, popřípadě i zdravotní péče spolu s rozvojem provázanosti a propustnosti sociálních služeb (tj. sociální bydlení, sociální a komunitní práce) a strategií místního rozvoje s vedoucí úlohou komunit.
- Rozvoj modelů podpory vedoucích k bydlení, a to vč. modelu HousingFirst.

4. Nastavení a dostupnost sociálních služeb neodpovídá potřebám cílových skupin

Ohrožení rizikových skupin sociálním vyloučením a chudobou zesiluje také nedostupnost některých typů sociálních služeb (nizkoprahových, terénních a ambulantních) a sociálních a preventivních programů (integrační aktivity pro osoby po výkonu trestu či ve výkonu alternativních trestů, služby pro rodiny a děti, psychologické poradny pro ohrožené skupiny, preventivní aktivity pro osoby, jež jsou ve zvýšené míře ohroženy trestnou činností aj.).

Souvisejícím problémem je vysoká míra využívání institucionální péče při řešení problémů ohrožených dětí a rodin a nedostatečná opatření pro sladování pracovního a rodinného života.

⁸³ Z připravované Koncepce sociálního bydlení ČR - Sociální bydlení je definováno jako funkční systém nástrojů sociální a bytové politiky, řešících problémy osob znevýhodněných v přístupu k bydlení. Jedná se o komplexní systém opatření upravených různými oblastmi práva. Mezi nástroje sociální a bytové politiky jsou zahrnuty: sociální služby (včetně rezidenčních), sociální práce, sociální dávky a investiční podpora sociálního bydlení. Bydlením se rozumí užívání obydlí, tj. prostoru k tomu způsobilého. Obydlím se rozumí prostor způsobilý k bydlení, tj. který umožňuje naplňování fyzických potřeb osoby a členů její domácnosti, poskytuje soukromí a umožňuje udržování společenských vztahů, a je obýván na základě některého z právních institutů umožňujících užívání věci.

Zásadním problémem je také zajištění kvality, dostupnosti, propustnosti a komplexnosti systému sociálních služeb a jejich provázanost s dalšími službami, zejména v oblasti zaměstnanosti, zdravotní péče a bydlení.

Slabinou systému sociálních služeb jsou rovněž nedostatečně prováděné inspekce kvality v sociálních službách a neexistence standardů kvality v navazujících službách; rovněž vzdělání a odborné kompetence sociálních pracovníků často nejsou dostatečné.

V ČR existují rovněž území a regiony s nedostatečnými pokrytím sítěmi sociálních služeb, které by odrážely a reagovaly na jejich poptávku.

Potřeby rozvoje:

- Systematizace financování služeb sociální prevence, sociálního poradenství a zdravotní péče (neziskový sektor, podnikatelé, veřejnost) ve prospěch efektivní kombinace komunitních a institucionalizovaných služeb.
- Zvyšování dostupnosti a účinnosti ambulantních a pobytových služeb a nízkoprahových a kulturně komunitních center poskytující např. integrační služby.
- Rozvoj neformální a sdílené péče, informovanosti, transformace a deinstitucionalizace služeb a vzdělávání pracovníků v sociální oblasti, podpora dobrovolnictví.
- Rozvoj nových modelů komunitních sociálních služeb obecného zájmu.
- Podpora nedostatkových sociálních služeb, sociálních a preventivních programů.
- Rozvoj spolupráce poskytovatelů sociálních služeb (včetně spolupráce s dalšími aktéry) za účelem podpory sociálního začleňování na místní úrovni.
- Zefektivňování procesů v sociálních službách a ve službách pro rodiny a děti, rozvoj strategického řízení a managementu s cílem podpořit prevenci a včasnou intervenci.
- Posilování prvků kvality, standardizace činností v sociálních službách, službách pro rodiny a děti, sociálně právní ochraně dětí a dalších navazujících službách a organizacích podporujících sociální začleňování.
- Vzdělávání sociálních pracovníků pracujících v sociálních službách, službách pro rodiny a děti a ve zdravotnických a dalších navazujících službách.

5. Nedostatečné využívání moderních nástrojů řešení problematiky sociálního vyloučení

V ČR existují přetrvávající problémy, které se nedaří řešit pomocí tradičních nástrojů sociální politiky a politik trhu práce, ať už je to oblast trhu práce, sociálního začleňování nebo veřejné správy. Dlouho přetrvávající a obtížně řešitelné problémy jsou potenciálně vhodné pro řešení pomocí sociálních inovací ovšem míra využívání sociálních inovací a nově vzniklých nástrojů je v ČR nízká (v podstatě nulová). V ČR neexistuje infrastruktura pro vývoj a šíření sociálních inovací, není deklarovaný zájem o tvorbu nových řešení a jejich další využití (tzv. inovační poptávka), úroveň povědomí o (sociálních) inovacích a jejich přínosech je nízká. Důsledkem tohoto stavu je i minimum finančních prostředků, které je na jejich podporu poskytováno a roztržštěnost inovační nabídky.

Potřeby rozvoje:

- Zlepšení kapacit a infrastruktury pro vývoj a šíření sociálních inovací.
- Vytvoření a rozvoj kapacit pro inovační nabídku a poptávku (vzdělávání aktérů na straně poptávky i nabídky, vznik inovační platformy – podpora síťování a spolupráce aktérů, apod.).

6. Nedostatky v kvalitě a dostupnosti zdravotní péče a v prevenci závažných onemocnění

Psychiatrická péče stojící na rozhraní dvou systémů (sociálního a zdravotního) je silně centralizovaná, institucionalizovaná a neodpovídá současným požadavkům na její dostupnost

a optimální léčbu. Fungování systému psychiatrické péče, především míra jeho institucionalizace (neinstitucionální formy péče nejsou prakticky vytvořeny), přímo determinuje míru zapojení duševně nemocných na trh práce.

Vzhledem k nedostatku jiných typů péče je většina dlouhodobých psychiatrických pacientů odkázána na současným požadavkům nevyhovující psychiatrické léčebny, kde je koncentrováno 80 % lůžkové péče. Léčebny jsou nerovnoměrně distribuovány v rámci republiky a jejich spádovost někde činí až stovky kilometrů. Chybí psychoterapeutické služby poskytované kvalifikovanými psychiatry a klinickými psychology, v systému je výrazný nedostatek sociálně-psychiatrických služeb. To vše zvyšuje sociální vyloučenost psychiatrických pacientů a jejich společenskou stigmatizaci. Přitom zbytečná či zbytečně dlouhá hospitalizace vede nejen k sociální izolaci, ale k zhoršení symptomů či samotné nemoci a vede ke ztrátě sociálních dovedností.

Kvalita a dostupnost infrastruktury poskytovatelů zdravotní péče v ČR v návaznosti na onemocnění s nejvyššími socioekonomickými dopady vykazuje značné regionální nerovnosti. Platí to v případě vysoce specializované péče a zejména v oblasti péče na ni navazující. To má vliv na zdravotní stav populace a negativně dopadá také rodinné příslušníky a blízké osoby nemocných kteří v případě místní nedostupnosti profesionální péče často přebírají péči o dlouhodobě nemocné členy rodiny v domácím ošetřování. Významné nedostatky existují i v oblasti péče na sociálně zdravotním rozhraní. Umožnění koncentrace návazné péče do vybraných zařízení povede k vyrovnaní regionálních disparit v úrovni návazné péče, k další nákladové efektivizaci, k uvolnění kapacit pro péči dlouhodobou a péči na rozhraní zdravotních a sociálních služeb a k postupnému přesouvání této péče do komunity.

Nedostatečný důraz na podporu zdravého životního stylu a prevence vede k rostoucímu výskytu rizikových faktorů v populaci, potažmo k vyššímu výskytu závažných onemocnění a snižujícímu se počtu let prožitých ve zdraví. Důsledkem je ztráta konkurenceschopnosti nemocných (převážně starších osob) na trhu práce, což s sebou přináší zhoršující se kvalitu života, sociální vyloučení a hrozbu chudoby. Zvýšený výskyt rizikových faktorů (spotřeba tabáku, alkoholu, zanedbání prevence, špatná životospráva) je zaznamenán především u osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách, u osob s nízkým vzděláním a nezaměstnaných.

Potřeby rozvoje:

- Vytvoření prostředí pro deinstitucionalizaci psychiatrické péče a přesun jejího těžiště do komunity prostřednictvím vytvoření kapacit pro poskytování komunitní a k dlouhodobé péči alternativní péče, vzdělávání pracovníků poskytovatelů psychiatrické péče, podpory tvorby nových neinstitucionálních a alternativních typů péče, programů na podporu duševního zdraví a destigmatizačních programů směřujících k sociálnímu začlenění duševně nemocných a jejich návratu na trh práce.
- Vyrovnání kvalitativní úrovně poskytovatelů návazné péče, efektivizace nákladovosti zdravotnické péče prostřednictvím modernizace přístrojového vybavení a zlepšení technického stavu budov poskytovatelů zdravotnických služeb zařazených do národní sítě vysoce specializovaných center, která nebyla podpořena v programovém období 2007–2013, a vybraných poskytovatelů zdravotnických služeb, kteří splňují kritéria pro poskytování tzv. návazné péče, tedy péče navazující na péči vysoce specializovanou. Aktivní zapojení nejvíce ohrožených skupin obyvatelstva do realizace programů na podporu zdraví a zdravého životního stylu zaměřených na včasné zachycení a snížení výskytu rizikových faktorů ve společnosti vedoucích ke vzniku onemocnění.
- Vzdělávání zdravotnického personálu ve vztahu k rostoucímu významu komunitní péče a s ohledem na stárnutí obyvatel tak, aby specifické kompetence odrážely jak stávající požadavky, tak požadavky, které lze vzhledem k demografickému vývoji očekávat.

- Propojování zdravotní a sociální péče.

Specifické potřeby a výzvy městského a venkovského prostoru a přeshraničních regionů:

- ve městech jde o dokončení procesu koncentrace vysoce specializované zdravotní péče a vytvoření sítě služeb psychiatrické péče neinstitucionálního charakteru,
- ve venkovském prostoru jde o zajištění její dostupnosti v odpovídající kvalitě.

Vazby na dokumenty EU

Strategie Evropa 2020	Cíl „Snížit min. o 20 mil. počet Evropanů, kteří žijí pod vnitrostátní hranicí chudoby. Iniciativa „Evropská platforma pro boj proti chudobě“. Integrovaný hlavní směr 7: „Zvyšování účasti žen a mužů na trhu práce, omezování strukturální nezaměstnanosti a prosazování kvality pracovních míst“ a 10: „Podpora sociálního začlenění a boj proti chudobě“.
Společný strategický rámec	Příloha 1: 4.7 Program pro sociální změnu a inovace. 5.3 Podpora rovnosti mužů a žen. 5.4 Potřeby znevýhodněných skupin. 5.5 Reakce na demografickou změnu: Investice do zdravotní infrastruktury. 5.6. Řešení demografických změn: zacílení na dostatečnost a kvalitu vzdělávání, školení a sociální podporu příslušných struktur, stejně tak jako v relevantních případech na efektivitu sociálních ochranných systémů.
Tematické cíle	9. Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě.
Specifická doporučení Rady	Částečně 3. zlepšila nákladovou efektivnost výdajů na zdravotní péči, zejména na péči v nemocnicích. Částečně 4. Přijmout opatření k posílení efektivnosti a účinnosti veřejných služeb zaměstnanosti. Výrazně zvýšit dostupnost zařízení péče o děti podporující sociální začlenění se zaměřením na děti do tří let a zvýšit účast romských dětí, a to zejména přijetím a provedením zákona o soukromých zařízeních péče o děti a zvýšením kapacity veřejných zařízení péče o děti.

Vazby na dokumenty ČR

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: ▪ 4.3.3 Sociální začleňování a boj s chudobou, zvyšování produktivity práce. Částečná vazba na opatření: ▪ 4.2.2 Průmyslová politika, ▪ 4.3.1 Rozvoj trhu práce a aktivní politika zaměstnanosti, ▪ 4.3.2 Kvalitní a dostupná zdravotní péče, ▪ 4.3.5 Kvalitní a inkluzivní vzdělávání.
Strategie mezinárodní konkurence-schopnosti ČR	4. Zdravotnictví – racionalizace nákupů zdravotnické techniky a léků, zefektivnění financování zdravotnictví, zefektivnění fungování zdravotních pojišťoven, restrukturalizace lůžkové péče, vazba pacienta ke zdraví. 5. Vzdělanost – Zajistit přístup ke kvalitnímu vzdělání bez ohledu na místo, sociální zázemí a dispozice a děti se slabými dispozicemi včas identifikovat a nasměrovat k nim vhodnou formu pomoci. 6. Trh práce – Zvýšení dostupnosti nájemního bydlení – i v oblasti sociálního bydlení.
Strategie regionálního rozvoje	Priorita 3 Zkvalitnění sociálního prostředí rozvojových území (průřezové opatření 3.X. Podpora integrace sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených skupin obyvatelstva; opatření 3.1 Zvýšení kvality a vybavenosti veřejnými službami). 3.2 Rozvoj a zlepšování podmínek pro volnočasové aktivity obyvatel a pro využití kulturního potenciálu (opatření 3.3 Podpora bydlení jako nástroje sociální soudržnosti). Priorita 4 Vyvážený rozvoj stabilizovaných území (opatření 4.1 Zajištění odpovídající kapacity infrastruktury veřejných služeb). Priorita 5 Oživení periferních území (opatření 5.2

	Podpora zvýšení kvality pracovní síly).
Strategie sociálního začleňování 2014 - 2020	Strategie byla schválena v lednu 2014. Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020 je rámcovým dokumentem ČR pro oblast sociálního začleňování. Popisuje prioritní oblasti a definuje jejich cíle, a to včetně přehledu opatření mající vliv na sociální začleňování a boj s chudobou. Uvedenými oblastmi jsou: Podpora přístupu osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených k zaměstnání a jeho udržení, sociální služby, podpora rodiny, podpora rovného přístupu ke vzdělání, přístup k bydlení, podpora přístupu ke zdravotní péči, zajištění slušných životních podmínek a podpora dalším začleňujícím veřejným službám.
Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2011–2015	Dokument byl schválen vládou ČR v r. 2011; navazující dokument na období 2016–2020 bude dle usnesení vlády zpracován v letech 2014–2015.
Zdraví 2020	Dokument v přípravě.
Strategie reformy psychiatrické péče	Dokument schválila vláda 7.10.2013. Hlavní cíle dokumentu jsou: 1. Zvýšit kvalitu psychiatrické péče systémovou změnou organizace jejího poskytování. 2. Omezit stigmatizaci duševně nemocných a oboru psychiatrie obecně. 3. Zvýšit spokojenost uživatelů s poskytovanou psychiatrickou péčí. 4. Zvýšit efektivitu psychiatrické péče včasnou diagnostikou a identifikací skryté psychiatrické nemoci. 5. Zvýšit úspěšnost plnohodnotného začleňování duševně nemocných do společnosti (zejména zlepšením podmínek pro zaměstnanost, vzdělávání a bydlení aj.). 6. Zlepšit provázanost zdravotních, sociálních a dalších návazných služeb. 7. Humanizovat psychiatrickou péči.

Další klíčovými dokumenty vztahující se k dané problematice oblasti jsou dokumenty krajů (programy rozvoje kraje, strategie rozvoje kraje).

Cíle strategie Evropa 2020 a cíle Národního programu reform

Strategie Evropa 2020 stanovuje cíl „snížit o 25% počet Evropanů, kteří žijí pod vnitrostátní hranicí chudoby, což vyvede z chudoby přes 20 milionů lidí (přičemž vnitrostátní hranice chudoby je stanovena na úrovni 60% průměrného disponibilního příjmu v každém členském státě).

Hlavní cíl strategie Evropa 2020	Cíl EU k 2020	Stav EU k 2010	Stav EU k 2011	Cíl ČR k 2020	Stav ČR k 2010	Stav ČR k 2011
Počet osob ohrožených chudobou (1000 obyvatel / v %)	Min. o 20 mil.	116 206/ 23,6%	119 758/ 24,2%	1 566 snížení (a o 30 tis.)	1 495/ 14,4%	1 598/ 15,3%

Zdroj:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=0&language=en&pcode=t2020_50&tableSelection=1

1.1.5 Životní prostředí

1.1.5.1 Ochrana životního prostředí

Východiska a charakteristika

Po roce 1989 je pro Českou republiku charakteristické výrazné snížení zátěže životního prostředí, které bylo způsobeno jednak strukturálními změnami hospodářství, jednak implementací nové legislativy. Díky tomu ČR vykázala v rámci EU jeden z nejvýznamnějších

poklesů produkce látek znečišťujících ovzduší a vodní toky. Od roku 2000 jsou změny v ČR pozvolné, v případě některých látek dochází spíše ke zvyšování produkce znečištění.

Dopady znečištění životního prostředí na lidské zdraví a ekosystémy se kumulují v městských a průmyslových regionech (znečištění ovzduší a vod, hluk, ekologické zátěže), kde žije značná část obyvatelstva. Naopak pro venkovské území, zejména periferní oblasti a malé obce, je typické spíše zaostávání ve vybavení infrastrukturou životního prostředí.

Kvalita ovzduší

Kvalita ovzduší patří k nejzávažnějším problémům životního prostředí v ČR, i přesto, že se emise všech znečišťujících látek v 90. letech 20. století výrazně snížily především v důsledku omezení a restrukturalizace výroby a legislativně-technických opatření. Po roce 2000 však emise hlavních znečišťujících látek klesají jen pozvolna a kvalita ovzduší se nezlepšuje, u nejvíce rizikových znečišťujících látek se projevuje negativní trend. Na kvalitě ovzduší se s poklesem emisí z průmyslových zdrojů stále větší měrou projevuje vytápění domácností pevnými palivy a silniční doprava. Významným problémem jsou především nadlimitní koncentrace PM₁₀ (prachové částice) a benzo(a)pyrenu, kterým je vystaven vysoký podíl obyvatelstva. V důsledku znečištění ovzduší suspendovanými částicemi dochází k nárůstu výskytu alergických, respiračních a kardiovaskulárních onemocnění což vede k předčasným úmrtím zejména u starších a chronicky nemocných lidí. Podle odhadu Státního zdravotního ústavu došlo v roce 2012 k cca 5500 předčasným úmrtím, přičítaným špatné kvalitě ovzduší.

Hospodaření s vodou

Jakost vody ve vodních tocích ČR se postupně zlepšuje především díky snižování množství vypouštěného znečištění z bodových zdrojů. Významným faktorem je rostoucí podíl obyvatel napojených na vodovody a kanalizace zakončenými čistírnou odpadních vod. Díky tomu tak většina vodních toků spadá do třídy jakosti mírně znečištěná – znečištěná voda. V roce 2012 bylo zařazeno do IV. (silně znečištěná voda) a V. třídy jakosti cca 12 % délky vodních toků ve správě Povodí, s.p. Jedná se většinou o méně vodné a krátké toky, do kterých je však vypouštěno relativně vyšší znečištění a je tak omezena jejich samočisticí schopnost. Významným problémem i nadále zůstává plošné znečištění vodních toků, pocházející ve většině případů ze zemědělské činnosti, jejímž vlivem se do vodních toků dostává velké množství nutrientů (P, N), které jsou pak příčinou eutrofizace vodních toků a nádrží. Od roku 1990 došlo k významnému snížení spotřeby vody, a to jak z důvodu strukturálních změn v průmyslu, tak i zvýšením efektivity procesů při výrobě, případně i díky nižší spotřebě vody obyvatelstvem dané především rostoucími cenami za vodné a stočné.

Nakládání s odpady

Nakládání s odpady se v ČR řídí rámcovou směrnicí ES o odpadech (2008/98/ES, o odpadech a zrušení některých směrnic), která definuje hierarchii nakládání s odpady, ve které se na prvním místě nachází předcházení vzniku odpadů, následuje opětovné použití, poté materiálové využití (recyklace), poté energetické využití (spalování s využitím energie) a na posledním místě odstraňování odpadů (skládání a spalování bez využití energie). Toto koresponduje i se současným Plánem odpadového hospodářství (POH) z roku 2003, kterému byla prodloužena platnost do konce roku 2014 nařízením vlády č. 181/2013 Sb., který bude nahrazen připravovaným novým POH s platností od 1. 1. 2015. V závazné části současného POH jsou zahrnuty cíle, které odráží vyšší stupně hierarchie, např. kapitola 3.1 “Opatření k předcházení vzniku odpadů, omezování jejich množství a nebezpečných vlastností”, kapitola 3.4 “Zásady pro vytváření jednotné a přiměřené sítě zařízení k nakládání s odpady”, kapitola 3.6 “Podíl recyklovaných odpadů”, kapitola 3.7 “Podíl odpadů ukládaných na skládky”, kapitola 3.8 “Maximální množství organické složky ve hmotě ukládané do skládek”.

Současná prevenční opatření odpadového hospodářství České republiky jsou součástí doposud platného Plánu odpadového hospodářství ČR (kapitola 3.1). Rovněž stávající zákony v oblasti odpadového hospodářství, a to jak zákon o odpadech, tak zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, v sobě obsahují celou řadu prvků na podporu prevence. Předcházení vzniku odpadů je v ČR rovněž součástí praktických aktivit v rámci trvale udržitelného rozvoje. Priority podpory projektů v odpadovém hospodářství určuje zejména POH ČR a Program předcházení vzniku odpadů v ČR. Cílem této podpory je snížení produkce odpadů, zvýšení podílu využívaných odpadů na základě podpory odděleného sběru materiálů využitelných složek komunálních odpadů, biologicky rozložitelných komunálních odpadů a odděleného sběru specifických druhů odpadů (baterie a akumulátory, odpad z elektrických a elektronických zařízení, použité oleje), budování třídících linek a zařízení na recyklaci odpadů, snižování množství odstraňovaných odpadů a zvyšování energetického využití odpadů. Energetickým využitím se sníží objemové množství odpadu a část odpadu se tedy odkloní od skládkování (odstranění) směrem k jeho využití. Pokud je komunální odpad energeticky využit, dojde také k úsporám primárních přírodních surovin. Celková produkce odpadů v ČR má od roku 2003 klesající trend, daný především změnami ve struktuře průmyslu. V poslední době je důraz kladen na využití druhotných surovin, především odpadů, a to návazně na vlajkovou iniciativu Strategie Evropa 2020 – Evropa efektivně využívající zdroje.

Krajina, ekosystémy a biodiverzita

Důsledkem změn ve využívání krajiny je snížení odolnosti ekosystémů, resp. snížení funkce ekosystémových služeb, což se projevuje především nepříznivým stavem řady planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů. Při absenci dříve běžných způsobů hospodaření pak dochází k ústupu stanovišť a druhů na ně vázaných. Vlivem působení změny klimatu se rozšiřuje počet invazních cizorodých druhů. Důvodem těchto změn jsou i změny ve způsobu obhospodařování zemědělské půdy (53,6 % území státu) a lesů (33,73 % území státu) ve 2. polovině 20. století. Toto období se vyznačovalo především intenzifikací procesů, změnou struktury hospodaření a unifikací skladby pěstovaných plodin, což vedlo ke zvyšování eroze půdy (především vodní, ale i větrné), zvyšování neprostupnosti krajiny, snížení její ekologické stability a její retenční schopnosti, případně až k přímé likvidaci řady stanovišť nebo jejich degradaci. Některé způsoby hospodaření představují riziko i dnes. Důležitým aspektem udržitelného využívání půdy je efektivní aplikace standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu, která umožní co nejlépe zohlednit možnosti hospodářských subjektů, ale zároveň povede k zajištění využívání zemědělské půdy v souladu s požadavky na zachování přírodních zdrojů a biodiverzity. Pozitivní skutečností je zvyšování výměry ekologicky obdělávané půdy a extenzivně obhospodařovaných travních porostů. Oblasti s některým z typů přírodního znevýhodnění tvoří cca 50 % rozlohy zemědělsky využitě půdy ČR. Zemědělské podniky zde hospodařící dosahují nižší produkce než zemědělci hospodařící v příznivých podmínkách a existuje reálné riziko zanechání hospodaření zejména na travních porostech (v oblastech s přírodním znevýhodněním se nachází 90 % všech travních porostů ČR). Na pozemcích jsou realizována agroekologická opatření zaměřená na zachování biodiverzity, zlepšení hospodaření s vodou, půdou, předcházení klimatické změny a zmírňování jejích dopadů. Z těchto důvodů se zachování podpor v rámci Společné zemědělské politiky EU pro udržení tohoto stavu jeví jako klíčové. Pozitivem je i rozloha lesní půdy, která dosahuje zhruba třetiny rozlohy ČR, nicméně především díky antropogenním vlivům a kombinaci nevhodné druhové, prostorové a věkové skladby jsou lesní porosty náchylné k poškození a jejich schopnost plnit zejména mimoprodukční funkce je omezena. Nešetrnými principy hospodaření v lesích došlo k úbytku melioračních a zpevňujících dřevin, včetně snížení ekologické i genové hodnoty porostů. Neúměrné imisní

zatížení, srážkové a teplotní extrémy a gradační vlny určitých druhů hmyzu završily na četných místech proces destabilizace lesních ekosystémů plošným rozpadem porostů. Alespoň částečná náprava nevhodného druhového složení přeměněných lesních porostů bude v závislosti na relativní dlouhověkosti dřevin problémem následujících desetiletí. Kromě ekosystémových a produkčních funkcí lesa je i vzhledem k poměrně vysoké návštěvnosti potřebné usměrňovat a rozvíjet i jeho rekreační funkci.

Ochrana stanovišť a živočišných a rostlinných druhů je zajištěna prostřednictvím nástrojů druhové a územní ochrany a částečně evropskou soustavou Natura 2000. Zvláště chráněná území jsou lokality s unikátní nebo reprezentativní biologickou rozmanitostí a to na úrovni druhů, populací i společenstev, dále území s jedinečnou geologickou stavbou, území reprezentující charakteristické prvky krajinného rázu kulturní krajiny a území významná z hlediska vědeckého výzkumu. Pro evropsky významné druhy a typy přírodních stanovišť jsou vyhlášovány evropsky významné lokality a pro druhy ptáků ptačí oblasti. Cílem ochrany chráněných území je dle typu předmětu ochrany udržení nebo zlepšení stavu území, resp. stavu předmětu ochrany nebo ponechání území či jeho části samovolnému vývoji. V návaznosti na vyhlášení řady nových zvláště chráněných území v programovém období 2007-2013 bude nezbytné dokončit zajištění plné ochrany evropsky významných oblastí ptačích oblastí, a to i v návaznosti na zpracovávané odborné a koncepční dokumenty ochrany přírody, které navrhuji opatření na zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany. Klíčové je i zajištění pravidelného monitoringu populací druhů a stanovišť, jež jsou předměty ochrany chráněných území.

Sídelní zeleň

Problémem je přeměna ploch zeleně a nezastavěných ploch v sídlech na plochy zastavitelné a zpevněné. Stávající zeleň je nevhodnými podmínkami v sídlech poškozována a dlouhodobě ztrácí schopnost plnit být jen základní funkce.

Geofaktory

Česká republika patří vzhledem ke své pestré geologické stavbě a hustému osídlení mezi země s vysokým výskytem a ohrožením svahovými nestabilitami. Na mnoha místech ČR jsou také jako následky historické těžby a úpravy nerostných surovin kumulovány těžební odpady. Tyto lokality by měly být podchyceny z hlediska rizik, která mohou znamenat pro své okolí.

Staré ekologické zátěže

Další problémovou oblastí jsou staré ekologické zátěže - plochy kontaminované předchozí činností, které představují riziko pro kvalitu podzemních i povrchových vod. V zastavěném území sídel i v krajině existuje řada tzv. brownfields, tzn. území, jejichž intenzivní využívání (průmyslové, výrobní, těžební), již zaniklo, jejich původce již neexistuje nebo není znám, ale z hlediska ochrany dosud nezastavěných ploch představují významný potenciál, jehož je možné po odstranění ekologických zátěží a vhodné revitalizaci smysluplně využít. Přestože v ČR probíhají sanační zásahy k odstranění starých ekologických zátěží kontinuálně po několik desetiletí, stále je velké množství lokalit, u nichž přetrvává znečištění, které představuje rizika pro lidské zdraví nebo životní prostředí. Pro efektivní nakládání s prostředky je nezbytné, aby tyto lokality byly podrobeny detailnímu průzkumu znečištění a hodnocení rizik.

Energetická náročnost budov a municipálních infrastruktur

ČR vykazuje vysokou energetickou náročnost ve srovnání s ostatními členskými státy EU. Jednou z hlavních příčin je vyšší energetická náročnost budov a veřejného osvětlení a obecně

pomalejší rozvoj energeticky úsporných technologií (viz kap. 1.1 část Makroekonomická analýza ČR a kap. 1.1.1.4 Konkurenceschopné podniky, problémový okruh č. 4).

Přírodní a kulturní hodnoty

ČR disponuje výraznými přírodními a kulturními hodnotami, které představují výchozí potenciál pro vyvážený rozvoj cestovního ruchu a podnikatelských příležitostí v regionech. Cestovní ruch tvoří významné odvětví služeb s podílem 2,7% na HDP a 4,5% na celkové zaměstnanosti. Jeho význam stoupá na lokální úrovni, kde v některých oblastech ČR představuje pilíř ekonomické výkonnosti.

Územní rozdíly

Regionální rozdíly a dynamika vývoje jednotlivých složek životního prostředí jsou ovlivněny především ekonomickým vývojem, charakterem osídlení a přírodními podmínkami daného území.

Oblasti s některým z typů přírodního znevýhodnění tvoří asi polovinu zemědělského půdního fondu, bez pokračování zemědělského hospodaření jsou přírodní a polopřírodní stanoviště na zemědělské půdě ohrožena degradací.

Oblasti, kde dochází k překročení imisních limitů, nemají plošný, ale územně ohraničený charakter. Jedná se o průmyslově zatížené regiony, oblasti s dominancí silniční dopravy či regiony s převahou malých sídel, kde znečištění ovzduší pochází především z vytápění domácností. V těchto hustě osídlených regionech, mezi které patří zejména Moravskoslezský kraj a dále, Ústecký a Středočeský kraj, byla v roce 2010 vyprodukována zhruba polovina emisí všech znečišťujících látek. Naopak nejnižším podílem oblastí se sníženou kvalitou ovzduší se vyznačují Jihočeský kraj a Kraj Vysočina. Ve většině krajů je nejvýznamnějším zdrojem emisí oxidů dusíku doprava, nicméně ve 4 krajích mají zásadní vliv velké stacionární zdroje znečišťování (Ústecký, Moravskoslezský, Pardubický a Karlovarský kraj). V posledních sledovaných letech hrají stále významnější roli lokální topeniště, která emitují téměř 40 % celkových emisí suspendovaných částic PM a téměř 80 % celkových emisí benzo(a)pyrenu. Kromě oxidu dusíku lze významné územní rozdíly najít u emisí oxidu siřičitého – zdrojem jsou především hnědoudelné elektrárny a lokální topeniště (týká se zejména Ústecký kraj, s velkým odstupem Moravskoslezský kraj a hl. m. Praha). V případě oxidu uhelnatého se v mezikrajském srovnání vymyká hl. m. Praha a s odstupem Moravskoslezský kraj. Tuhé znečišťující látky – významně vyšší hodnoty jsou v hl. m. Praze.

Ačkoliv roste podíl obyvatelstva napojeného na kanalizaci zakončenou čistírnou odpadních vod, v případě především menších toků zůstává tato skutečnost významným problémem. Problémem jakosti vodních toků je i zvýšení podílů plošných a difuzních zdrojů znečištění, původcem je zejména zemědělská výroba. Z tohoto důvodu je zhoršená jakost především malých vodních toků zaznamenána zejména v typických zemědělských regionech, např. Kraj Vysočina a Jihočeský kraj, naopak v Ústeckém kraji dominuje znečištění z průmyslové výroby.

V nakládání s odpady existují velké rozdíly v rámci krajů především u sítě pro nakládání s odpady, v řadě krajů chybí dostatečné vybavení k energetickému nebo materiálovému využívání odpadů. V rámci krajů neexistují významné rozdíly u celkové produkce odpadů, nebo produkce komunálních odpadů, velké rozdíly jsou však evidovány u produkce nebezpečných odpadů, což je způsobeno především specifickým charakterem průmyslové činnosti, generující významné množství nebezpečných odpadů. Specifická situace je také

v případě Hl. m. Prahy, kde je nejvyšší produkce stavebních odpadů, a to díky budování silniční infrastruktury.

Nejvýraznějším rysem po roce 1989 je zatravňování a zalesňování pozemků nevhodných pro zornění, a to především v horských a podhorských lokalitách. Pozitivním trendem je také růst podílu ploch s ekologickým zemědělstvím, které jsou rozšířeny spíše v oblastech méně vhodných pro intenzivní zemědělské hospodaření.

Zkušenosti z programových období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

V oblasti životního prostředí byla podpora v programovém období 2004–2006 zaměřena především na problematiku zlepšování stavu vodohospodářské infrastruktury a nakládání s odpady. Jednalo se o prioritní oblasti z pohledu závazků vyplývajících z národní a evropské legislativy. V rámci Fondu soudržnosti 2004–2006 byly cíleně podpořeny infrastrukturní projekty především ve větších aglomeracích, naopak Operační program Infrastruktura se zaměřoval na investičně méně náročné projekty.

V rámci programového období 2007–2013 byla v rámci strategického cíle, kterým je ochrana a zlepšování kvality životního prostředí jako jednoho ze základních principů udržitelného rozvoje, zachována prioritní podpora opatření v oblasti vodohospodářské infrastruktury a protipovodňových opatření, dále byla věnována pozornost ochraně ovzduší, využívání obnovitelných zdrojů energie, nakládání s odpady, podpoře opatření na zlepšování stavu přírody a krajiny a také environmentálnímu vzdělávání.

Nedílnou součástí podpor směřujících k ochraně jednotlivých složek životního prostředí a krajiny byly i intervence Programu rozvoje venkova. Vzhledem k ploše zemědělské a lesní půdy a potřeby dlouhodobých intervencí k dosažení cílů v oblasti životního prostředí je třeba i v budoucnu podporovat zemědělské a lesní hospodaření šetrné k životnímu prostředí, předcházet degradaci cenných pozemků, zachovat hospodaření v přírodně znevýhodněných oblastech a eliminovat příčiny erozního ohrožení půd.

Stanovené cíle jsou průběžně plněny, významný posun je v oblasti požadavků směrnice Rady č. 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod, pozitivní přínos je patrný i v dalších oblastech. Nadále je indikována potřeba (i z důvodu plnění legislativních požadavků) a zároveň poptávka na straně potenciálních žadatelů po investicích do ochrany a zlepšování stavu životního prostředí. Je proto nutné investice v této oblasti nadále zachovat a zaměřit se na cílenou podporu prioritních opatření s maximálním přínosem pro životní prostředí.

V tomto smyslu jsou také stanoveny priority budoucího programového období. Mezi ně patří zejména pokračování v podpoře investic do vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní se zaměřením primárně na menší obce. Dále se předpokládá podpora snížení znečištění ovzduší, zlepšení nakládání s odpady a odstraňování ekologických zátěží, ochrana přírody a krajiny a cílená podpora opatření zaměřených na energetické úspory.

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje:

1. Znečištění ovzduší

Nevyhovující kvalita ovzduší je zásadním plošným problémem ČR. Dlouhodobě dochází k překračování imisních limitů a dalších limitních hodnot stanovených národní a evropskou legislativou ve vztahu k ochraně lidského zdraví a ekosystémů, a to navzdory tomu, že regulované zdroje znečišťování dodržují v plném rozsahu stanovené emisní limity a další technické požadavky na provoz. Jedná se především o překračování imisních limitů pro

suspendované částice frakcí PM_{2,5} a PM₁₀ a pro benzo(a)pyren. Opakovaně dále dochází k lokálnímu překračování imisního limitu pro NO₂ a k překračování imisních limitů pro troposférický ozon. Místně byly překročeny i imisní limity pro arsen, nikl a benzen. Dochází rovněž k překračování limitních hodnot stanovených pro expozici obyvatelstva částicím PM_{2,5} v sídlech nad 100 000 obyvatel.

Plošná expozice obyvatelstva vysokým koncentracím znečišťujících látek, zejména částic PM₁₀ a jemných částic PM_{2,5}, benzo(a)pyrenu a troposférického ozonu představuje značná zdravotní rizika. Ministerstvo zdravotnictví odhaduje, že v ČR republice zemře ročně předčasně vlivem spolupůsobení suspendovaných částic přibližně 5 500 osob (stav 2012).

Z kampaňových měření Státního zdravotního ústavu pak vyplývá, že k překračování limitu pro benzo(a)pyren dochází v podstatně větším počtu sídel, než by vyplývalo z prostorové interpretace na základě měření ve stacionární síti, uvedené na obr. 6. Dosahované koncentrace znečišťujících látek jsou srovnatelné s vysoce zatíženými průmyslovými oblastmi. Naměřené koncentrace mají jasně sezónní průběh s maximálními hodnotami v průběhu topných sezón.

Z hlediska řízení kvality ovzduší jsou tedy prioritní znečišťující látky, na které budou zaměřena navrhovaná opatření, suspendované částice frakce PM₁₀ a PM_{2,5}, prekursorů tvorby sekundárních částic (oxidy síry, oxidy dusíku, amoniak, těkavé organické látky) a benzo(a)pyren.

Významným problémem tedy stále zůstává zejména rozsáhlé nedodržování imisních limitů pro ochranu zdraví pro suspendované částice PM₁₀ a PM_{2,5} a benzo(a)pyren, kde je od roku 2005 zaznamenán spíše negativní vývoj. V roce 2012 došlo k překročení imisních limitů těchto látek na přibližně 27 % území ČR, na kterém žije přibližně 67 % obyvatel.

Potřeby rozvoje:

- Snížení emisí z lokálních topenišť.
- Snížení emisí z energetických a průmyslových zdrojů.
- Snížení emisí z dopravy, včetně využití alternativních paliv jako je CNG a elektřina, a podpora alternativních typů dopravy zahrnující i pěší a cyklistickou.
- Podpora zklidňování dopravy, zavádění systémů inteligentního řízení.
- Podpora systémů zeleně v sídlech jako nástroje pro zlepšování kvality ovzduší a prostředek k adaptaci městského prostředí na změnu klimatu.
- Zkvalitnění monitoringu kvality ovzduší.

2. Jakost vod

Prioritním úkolem ČR je dosáhnout dobrého stavu povrchových a podzemních vod v roce 2027 v souladu se Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (dále jen směrnice o vodách).

Významným rizikem pro kvalitu povrchových i podzemních vod jsou kromě vypouštění znečištění z bodových zdrojů také znečištění z plošných (difuzních) zdrojů a staré ekologické zátěže (staré skládky odpadu, kontaminovaná území). Většina aglomerací má již díky plnění požadavků daných příslušnou evropskou legislativou napojení na kanalizaci zakončenou čistírnou odpadních vod, kritické je však napojení menších sídel, přetrvává problém v Hl. m. Praha. Problematické je nadále plošné znečištění vodních toků a nádrží pocházející ze zemědělské činnosti, zanášení vodních nádrží smyvm ornice a zatížení podzemních vod dusičnany, amonnými ionty a pesticidy.

Na území ČR se nachází množství nevyužívaných průzkumných vrtů, které nejsou zajištěny proti vniknutí cizorodých látek do podzemní vody. Jejich odborné uzavírání (likvidace) je proto velmi žádoucí na snížení potenciálního rizika znečištění podzemních vod.

V ČR stále pozvolna roste počet lidí připojených na kvalitní pitnou vodu, což je ze zdravotního hlediska trend pozitivní. V současnosti představuje počet lidí zásobovaných nezávadnou pitnou vodou 93 % obyvatelstva, což je méně než v řadě členských států EU.

V ČR je dále značným problémem s vodním režimem krajiny, protože snížená retenční schopnost krajiny má významný vliv na vznik povodní. Dopady na ekonomiku i lidské zdraví při neřešení daného problému jsou značné a dobře vyčíslené, neboť v posledním desetiletí se tyto události opakují velmi pravidelně. V souladu s článkem 4 Směrnice 2007/60/ES o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik bylo v ČR vymezeno celkem 298 oblastí s významným povodňovým rizikem.

Potřeby rozvoje:

- Zlepšení kvality a dostupnosti pitné vody.
- Snížení spotřeby vody pomocí omezení úniku vody z vodárenské sítě.
- Snížení plošného znečištění vodních toků; snížení zatížení vod smyvem živin, pesticidů a ornice aplikací vhodných agrotechnických postupů redukcí dopady zemědělského hospodaření na kvalitu vod.
- Zefektivnění nakládání s odpadními vodami.

3. Nakládání s odpady

Vývoj celkové produkce odpadů velmi úzce souvisí s ekonomickou aktivitou a strukturou průmyslové činnosti. V souladu s Rozhodnutím Komise 2011/753/EU, kterým se zavádí pravidla a metody výpočtu pro ověření dodržování cílů stanovených ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpadech, metodou 2 výpočtu plnění cíle, ČR v roce 2010 dosáhla 45,5 % recyklace papíru, kovu, plastu, skla - složek odpadu z domácností a podobného odpadu. Předpoklad je, že v roce 2020 bude dosaženo splnění cíle směrnice o odpadech (50 %). Sběr čtyř komodit (papír, plast, sklo, kovy), který požaduje směrnice o odpadech, má v současnosti zavedeno cca 1/4 obcí (70 % obyvatel). Ve většině obcí je používán nádobový sběr. Vybavenost obcí pro nádobový sběr využitelných odpadů se neustále zlepšuje, což je doloženo zvyšující se hustotou sběrné sítě a snižující se donáškovou vzdáleností. V oblasti recyklace a využití stavebních a demoličních odpadů ČR dlouhodobě dosahuje vysokých hodnot (v roce 2012 přes 90 %), takže již nyní plní evropský cíl pro míru využití stavebních a demoličních odpadů. Pokud ovšem nebude do plnění cíle započítáno využití na terénní úpravy (k čemuž se přiklání EU), pak ČR dosáhla v roce 2012 pouze 59,5 % a bude nutné přijmout opatření k dosažení evropského cíle v roce 2020 (70 %). Při zohlednění metodiky výpočtu produkce BRKO v roce 1995 a při porovnání s nejvyšším přípustným množstvím BRKO, které mohlo být v roce 2010 uloženo na skládky, ČR v roce 2010 splnila cíl směrnice Rady 1999/31/ES o skládkách odpadů. ČR si je vědoma ustanovení směrnice týkajícího se snižování podílu BRKO ukládaného na skládky i v cílových letech 2013 a 2020. Je zde možnost, že by se nemuselo podařit splnit tyto cíle, proto je třeba přijmout určitá opatření, viz závazná část POH.

Potřeby rozvoje odráží hlavní priority odpadového hospodářství ČR:

- Předcházení vzniku odpadů a snižování nebezpečných vlastností odpadů
- Opětovné použití výrobků s ukončenou životností

- Kvalitní recyklace a maximální využití vhodných odpadů (materiálové, energetické, biologické, a to především ve vazbě na průmyslové segmenty v regionech (zemědělství, energetiku, stavebnictví).
- Energetické využívání odpadů – komunálních odpadů a směsných komunálních odpadů vznikajících na území obcí a jim podobných odpadů od ostatních původců.
- Optimalizace nakládání s BRKO a ostatním BRO na území ČR
- Povinné zavedení tříděného sběru přinejmenším pro odpady z: papíru, kovu, plastu a skla do roku 2015.
- Zásadní omezení skládkování na území ČR, zákaz skládkování neupraveného směsného komunálního odpadu od roku 2024.
- Zajištění dlouhodobé stability a udržitelnosti odpadového hospodářství v regionech i v rámci ČR.

4. Energetická náročnost – koncept Smart City

ČR patří k zemím s nadprůměrnou energetickou náročností ekonomiky v rámci EU⁸⁴. Na straně spotřeby energie a doprovodného znečištění je proto přínosné koncepční řešení této problematiky prostřednictvím konceptu „smartcity“ (viz SET plán EK), provázaných opatření k úspoře energie na municipální úrovni. Míra urbanizace v ČR je 73 %, proto je negativním působením ovlivněna většina obyvatel.

Potřeby rozvoje:

- Podpora opatření vedoucích k energetickým úsporám a využití OZE v budovách (soukromých, veřejných i komerčních).
- Podpora energeticky úsporné a environmentálně příznivé infrastruktury ve správě, resp. vlastnictví municipalit, např. modernizace veřejného osvětlení, energetické úspory a využití odpadního tepla a bioplynu ze všech municipálních provozů (např. čištění odpadních vod a nakládání s odpady), budování OZE a podpora alternativních typů dopravy v souvislosti se snižováním emisí v extrémně znečištěných územích.
- Udržení a posilování ekologické funkce sídelní zeleně.

5. Biodiverzita, krajina, ekosystémové služby a geofaktory

Intenzifikace zemědělského hospodaření nebo naopak jeho absence vedla k přímé likvidaci řady stanovišť nebo k jejich degradaci. Druhová různorodost vykazuje v mnoha ukazatelích postupný pokles. Přibližně 45 % druhů vyšších rostlin a 26 % mechorostů se nachází v nějakém stupni ohrožení. Zhruba 30 % ze sledovaných druhů živočichů se nachází v nepříznivém stavu, většinou se jedná o zástupce bezobratlých. Významným problémem je také postupné narušení ekosystémů, kdy významně narůstá neprostupnost krajiny. V roce 2010 poklesla rozloha neprostupné krajiny na hodnotu 63 %, zároveň je na vodních tocích evidováno až 6 tisíc příčných překážek, které mohou nepříznivě ovlivňovat vodní ekosystémy. Výrazný negativní dopad má změna struktury krajiny (úbytek krajinných prvků, nevhodné úpravy vodního režimu krajiny, regulace vodních toků). Česká republika patří vzhledem ke své pestré geologické stavbě a hustému osídlení mezi země s vysokým výskytem a ohrožením svahovými nestabilitami, zároveň jsou těžební odpady kumulovány na mnoha místech ČR jako následky historické těžby a úpravy nerostných surovin. Polovina území ČR se nachází v přírodně znevýhodněných oblastech, kde leží 90 % plochy trvalých travních porostů. Je nezbytné zajistit pokračování zemědělského hospodaření v těchto oblastech, neboť přírodní a polopřírodní stanoviště na zemědělské půdě jsou ohrožena absencí hospodaření a následnou sukcesí. Dalšímu poklesu druhové početnosti je potřeba bránit prostřednictvím

⁸⁴ Viz potenciál úspor energie za jednotlivé části ekonomiky ČR v kap. 1.1 v části Makroekonomická situace ČR

zvýšení ekologické stability a pestrosti krajiny a zavádění postupů hospodaření šetrných k životnímu prostředí. Chráněná území jsou nezbytná pro zachování biodiverzity. Stále existují území, která nejsou zvláště chráněná a jen vyhlášení jako zvláště chráněné území jim může zajistit ochranu před reálně hrozící degradací či zničením. V rámci sítě maloplošných zvláště chráněných území je třeba zajistit optimalizaci. Pro oblasti soustavy Natura 2000 je v následujícím období nutné dokončit kroky k plnému zajištění ochrany.

Neuspokojivý je také stav odolnosti a ochrana lesních porostů. V minulosti provedená přeměna listnatých či smíšených porostů na čistě jehličnaté snížila nejen biodiverzitu lesních ekosystémů (včetně nedostatečného podílu regionálních populací lesních dřevin a nedostatku osiva), ale také jejich odolnost vůči extrémním klimatickým situacím. Změny v půdním prostředí projevující se změnou humusové formy a ochuzením edafonu vedlo k degradaci lesní půdy, snížení stability lesních porostů a v některých případech až k plošnému rozpadu lesních porostů.

Potřeby rozvoje:

- Zachování a obnovení propojenosti a prostupnosti krajiny a vodních toků.
- Zvýšení kapacity ekosystémů pro zajištění klíčových služeb včetně obnovy retenčních schopností krajiny.
- Obnovení zelené infrastruktury včetně ÚSES.
- Udržení a zvýšení estetické hodnoty krajiny.
- Posílení zdravotního stavu a odolnosti lesních porostů zvýšením podílu melioračních a zpevňujících dřevin, rekonstrukcí porostů v imisních oblastech a zajištěním kvalitního osiva.
- Zachování, případně zlepšení stavu populací vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.
- Zajištění managementu specifických typů stanovišť rostlin a živočichů.
- Zkvalitnění péče o zvláště chráněná území včetně území soustavy NATURA 2000.
- Předcházení opouštění zemědělského hospodaření v oblastech s přírodním znevýhodněním
- Omezení rozsahu invaze nejvíce problematických druhů .
- Vytváření přírodě blízkých vodních prvků.
- Udržení a posilování ekologické funkce sídelní zeleně.
- Stabilizace a sanace následků svahových nestabilit a objektů úložných míst.

6. Kvalita půdy

Díky poklesu zemědělské činnosti se významně snížilo množství látek aplikovaných do půdy, zhoršujícím se problémem je eroze půdy, zejména vodní eroze (erozí je ohrožena více než polovina rozlohy zemědělské půdy). Roční ztráta půdy je odhadována až na 21 mil. t (konzervativní odhady vyčíslují škody na 4,3 mld. Kč ročně). Aktuálně je však prostřednictvím ploch mírně erozně ohrožených (MEO) a silně erozně ohrožených (SEO) chráněno 10,57 % výměry orné půdy (0,43 % SEO a 10,14 % MEO). Půdy jsou ohroženy acidifikací, dehumifikací a utužením. Hlavními příčinami jsou především odstranění krajinných prvků, nevhodná organizace a způsoby hospodaření a volba plodin na orné půdě. V roce 2012 bylo téměř 12 % z celkové výměry zemědělské půdy obhospodařováno ekologicky, stále však není naplněn potenciál, který ekologické zemědělství obecně poskytuje. Územně ohraničeným problémem je v řadě regionů existence starých ekologických zátěží, kterých je v ČR díky 1. etapě Národní inventarizace kontaminovaných míst zjištěno více než 3 700. Řada z nich může znamenat významné riziko pro lidské zdraví.

Potřeby rozvoje:

- Efektivní ochrana půdy před erozí.
- Posílení retenční schopnosti krajiny vhodným hospodařením se zemědělskou a lesní půdou
- Odstraňování starých ekologických zátěží.
- Podpora regenerace brownfieldů.

7. Nedostatečné využití potenciálu kulturního a přírodního dědictví

Regiony ČR disponují rozsáhlým kulturním dědictvím a přírodním bohatstvím. Cílem je aktivizovat tento potenciál a využít ho k vyváženému rozvoji regionů. Kulturní a přírodní dědictví reprezentuje jeden z vhodných zdrojů pro ekonomicky udržitelné aktivity a představuje příležitost pro území se zhoršenými hospodářskými podmínkami. Vhodná ochrana a využívání místního potenciálu směřují ke zvýšení regionální konkurenceschopnosti, ke snižování územních rozdílů, k posilování sociální soudržnosti a inkluzi. Pro zachování, zpřístupnění a rozvoj kulturního dědictví je nutné zlepšit fungování paměťových institucí, zachovat ochranu sbírek a zpřístupnit je pro potřeby kulturně-kreativního průmyslu.

Potřeba rozvoje:

- Investice do veřejné infrastruktury pro zpřístupnění a využívání kulturních hodnot a přírodního bohatství.
- Revitalizace, obnova a propagace kulturního a přírodního dědictví.

Specifické potřeby a výzvy městského a venkovského prostoru a přeshraničních regionů

- Ve velkých a středně velkých městech a jejich suburbanizovaném okolí dochází ke znečištění ovzduší zejména v důsledku dopravy a velkých především průmyslových znečišťovatelů, dalším problémem souvisejícím s dopravou je zvýšená hladina hluku.
- Ve venkovském prostoru je kvalita životního prostředí ovlivněna velkým počtem malých zdrojů znečištění.
- Společným problémem městského a venkovského prostoru je existence brownfieldů a starých ekologických zátěží.
- Hledat přeshraniční řešení problémů vyskytujících se na obou stranách hranice (např. ochrana krajiny či zvyšování biodiverzity), tak i využít potenciálů, které sdílí přeshraniční regiony ČR se svými protějšky – např. společné přístupy v ochraně přírodního a kulturního dědictví.
- V části pohraničí ČR existuje i potenciál pro rozvoj ekoinovací jako prostředku zefektivňování přístupu k životnímu prostředí a jeho ochraně na straně jedné a na straně druhé prostředku skýtajícího potenciál dalšího ekonomického rozvoje.

Vazba na dokumenty EU

Strategie Evropa 2020	3. Snižit emise skleníkových plynů oproti úrovním roku 1990 nejméně o 20% nebo, pokud budou podmínky příznivé, o 30%; zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie v konečné spotřebě energie na 20% a zvýšit energetickou účinnost o 20%. Iniciativa „Evropa méně náročná na zdroje“ (částečně iniciativy „Průmyslová politika pro svět globalizace“ a „Unie inovací“). Integrovaný hlavní směr 5 „Zefektivnit využívání zdrojů a snížit emise skleníkových plynů“.
Společný strategický rámec	Příloha 1: 4.8 část udržitelná doprava a udržitelná mobilita ve městech – upřednostňování investic podle příspěvku k mobilitě, udržitelnosti, snižování emisí skleníkových plynů. 5.2 Udržitelný rozvoj – výdaje na biodiverzitu a ochranu přírodních zdrojů podle

	nařízení Habitats, systém řízení nakládání s odpady a snížení spotřeby vody.
Tematické cíle	4. Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích. 5. Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik. 6. Ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů.
Specifická doporučení Rady	7. S využitím probíhajícího přezkumu pokračovat v reformě regulovaných povolání snížením nebo zrušením vstupních bariér a vyhrazených činností, budou-li shledány neodůvodněnými. Přijmout další opatření ke zlepšení energetické náročnosti budov a průmyslových odvětví.

Vazby na dokumenty ČR

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: 4.2.6 Environmentální politika. Částečná vazba na opatření: 4.2.5 Energetika a ochrana klimatu, 4.2.7 Zemědělská politika.
Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR	2.9 Státní energetická koncepce a strategické usměrňování - dosažení vyváženého energetického mixu, zvýšení využívání obnovitelných zdrojů a snížení emisí skleníkových plynů.
Strategie regionálního rozvoje	Priorita 1 Využití potenciálu rozvojových území (opatření: 1.4 Rozšíření a zkvalitnění infrastruktury - řešení veřejných prostranství a zeleně, revitalizace zanedbaných částí města). Priorita 6 Ochrana a udržitelné využívání zdrojů v regionech (opatření: 6.1 Odstraňování starých ekologických zátěží, revitalizace brownfields a území po bývalé těžbě nerostných surovin; 6.2 Snížení produkce komunálních odpadů a zvýšení jejich materiálového využití; 6.3 Využívání obnovitelných zdrojů energie a podpora úspor energie ve vazbě na místní podmínky; 6.4 Omezování negativních vlivů dopravy (hluk, prach atd.) na obyvatelstvo a na krajinu; 6.5 Udržitelné užívání vodních zdrojů). Priorita 7 Ochrana přírody a krajiny, kvalitní a bezpečné prostředí pro život (opatření: 7.1 Zlepšení kvality prostředí v sídlech, ochrana a rozvoj krajinných hodnot).
Státní politika životního prostředí	Tematická oblast 1 Ochrana a udržitelné využívání zdrojů (priority: Zajištění ochrany vod a zlepšování jejich stavu; Prevence a omezování vzniku odpadů a jejich negativního vlivu na životní prostředí, podpora jejich využívání jako náhrady přírodních surovin; Ochrana a udržitelné využívání půdního a horninového prostředí). Tematická oblast 2 Ochrana klimatu a zlepšení kvality ovzduší (priority: Snížování emisí skleníkových plynů a omezování negativních dopadů klimatické změny; Snížení úrovně znečištění ovzduší; Efektivní a přírodě šetrné využívání obnovitelných zdrojů energie). Tematická oblast 3 Ochrana přírody a krajiny (priority: Ochrana a posílení ekologických funkcí krajiny; Zachování přírodních a krajinných hodnot; Zlepšení kvality prostředí v sídlech).
Střednědobá strategie (do roku 2020) zlepšení kvality ovzduší	Střednědobá strategie (do roku 2020) zlepšení kvality ovzduší v ČR je koncepčním dokumentem k řízení kvality ovzduší v ČR v krátkodobém a střednědobém horizontu. Analyzuje stav znečištění ovzduší v ČR, jeho příčiny a důsledky. Identifikuje jednotlivé problémy a navrhuje jejich řešení včetně katalogu účinných opatření. V neposlední řadě analyzuje a doporučuje způsoby finančního zajištění realizace uvedených opatření. Střednědobá strategie (do roku 2020) zlepšení kvality ovzduší v ČR čerpá z výstupů Národního programu snižování emisí ČR (NPSE) a programů zlepšování kvality ovzduší (PZKO), koncepčních dokumentů vytvářených na základě ustanovení zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší. Shrnuje tak jednotlivé strategie k řízení kvality ovzduší koncipované jak na národní (NPSE) tak na regionální (PZKO) úrovni.
Plán hlavních	Aktualizace (2016-2021) - přípravy začaly již v roce 2012; předloženy vládě mají být

povodí ČR, Plány oblastí povodí ČR	do konce roku 2015 v souladu s Rámcovou směrnicí o vodní politice.
Plán odpadového hospodářství	Současný POH je platný do konce roku 2014. Nový POH ČR bude schválen vládou do 31. prosince 2014. V rámci dokumentu jsou navrženy priority v souladu s hierarchií nakládání s odpady. Jsou zde řešeny následující problematické oblasti: - Nedostatečná prevence vzniku odpadů, - Nedostatečná kapacita technologií umožňujících předcházení vzniku odpadů a přípravu použitých výrobků k opětovnému použití, - Nedostatečné materiálové využití odpadů, - Nedostatečné energetické využití odpadů, - Nedostatečná úroveň nakládání s odpady kategorie nebezpečný.
Strategie ochrany biologické rozmanitosti	Dokument zahrnuje strategická témata v první části jako jsou mimo jiné ochrana biologické rozmanitosti in situ, ex situ, invazivní druhy, genetické banky; biodiverzitu v sektorových a složkových politikách v druhé části (lesní, travinné, vodní a mokřadní ekosystémy, horské oblasti, aj.).

Dalšími klíčovými dokumenty jsou Státní program ochrany přírody a krajiny ČR, , Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu, Národní lesnický program, Akční plán pro biomasu v ČR na období 2012–2020, Státní energetická koncepce, Národní akční plán České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů, Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR 2014–2020, strategické dokumenty krajů (strategie rozvoje kraje, program rozvoje kraje, zásady územního rozvoje, Program snižování emisí a zlepšování kvality ovzduší kraje, Plán odpadového hospodářství, Plán rozvoje vodovodů a kanalizací kraje) a další sektorové dokumenty definované v dílčích operačních programech.

1.1.5.2 Změna klimatu

Východiska a charakteristika

Politika ochrany klimatu se zaměřuje jak na snížení emisí skleníkových plynů (mitigace), tak na opatření, která pomohou se dopadům změny klimatu účinně přizpůsobit (adaptace). Mitigační opatření lze realizovat zejména úsporami energie a využíváním obnovitelných zdrojů energie. Adaptační opatření mohou být integrována do všech relevantních investičních opatření napříč programy ve venkovském prostoru a městech.

Opatření na snížení emisí skleníkových plynů

Česká republika jako strana Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu přistoupila ke Kjótskému protokolu dne 15. listopadu 2001. V Usnesení vlády České republiky č. 38/2001, byl stanoven národní emisní cíl pro rok 2005 odpovídající snížení emisí skleníkových plynů o 20 % vzhledem k referenčnímu roku 1990. Státní politika životního prostředí pro období 2012-2020 stanovila jako další emisní cíl snížení měrných emisí skleníkových plynů na obyvatele do roku 2020 přinejmenším na průměrnou hodnotu EU z roku 2005 (10,5 t CO₂ ekv./obyv.).

Ze společného závazku EU (prosinec 2008) snížit do roku 2020 emise skleníkových plynů o nejméně 20 % ve srovnání s rokem 1990 a v případě dosažení nové mezinárodní dohody k navýšení tohoto cíle na 30 %. Pro ČR vyplývá z klimaticko-energetického balíčku závazek snížit emise v odvětvích spadajících do EU ETS o 21 % do roku 2020 ve srovnání s rokem 2005 a v odvětvích mimo EU ETS nezvýšit emise o více než 9 % v průběhu stejného období.

Energetická náročnost hospodářství dlouhodobě klesá díky modernizaci technologií a energetickým úsporám. V mezinárodním srovnání nicméně patří ČR stále k zemím s vysokou energetickou spotřebou na jednotku HDP. I přes snížení emisí skleníkových plynů o 32 % mezi roky 1990 a 2011 je hodnota emisí přepočtená na jednoho obyvatele v porovnání s průměrem EU stále vysoká. Dílčím cílem ČR je proto přiblížit se průměrné hodnotě EU v roce 2005, která činila 10,5 t CO₂ ekv, zatímco v ČR v roce 2011 odpovídala hodnotě 12,7 t CO₂ ekv.

Mitigační potenciál sektorů je nejvyšší u sektoru energetiky a průmyslu, dále u dopravy a domácností.

V průmyslu (30 % z konečné spotřeby energie v roce 2011) jsou úspory energie realizovány jak v oblasti energetických transformací, tak v oblasti konečné spotřeby např. aplikací nejlepších dostupných technologií, zvyšováním účinnosti energetických cyklů, výstavbou energeticky úsporných staveb, atd.

Doprava se na konečné spotřebě v roce 2011 podílela 24,3 %. V tomto odvětví, jako jediném, spotřeba energie dlouhodobě rostla, avšak v posledních letech je trend spíše kolísavý.

Dalším významným sektorem jsou domácnosti (23 % konečné spotřeby energie v roce 2011), kde má zásadní vliv volba zdroje vytápění a realizace energetických úspor zateplováním, včetně důsledného energetického managementu.

Zemědělství a lesnictví mají relativně omezený mitigační potenciál - v tomto sektoru může navíc paradoxně dojít v důsledku energetického využití biomasy ke změně emisní bilance a v zemědělství mohou emise CO₂ paradoxně vzrůst v důsledku změn vlastní spotřeby paliv a energií a hnojiv na produkci biomasy.

V porovnání s ostatními státy EU se ČR řadí mezi státy s nižším podílem obnovitelných zdrojů energie na celkové spotřebě elektřiny. Problémem je nízký využitelný potenciál OZE v ČR, kde nejsou tak velké možnosti pro vodní elektrárny, jako např. v Norsku a Rakousku, nebo pro větrné elektrárny, jako např. v Německu. Ve využití biomasy je však potenciál ČR srovnatelný s ostatními zeměmi střední Evropy. Struktura výroby elektřiny z OZE v odhadu roku 2012 je následující: fotovoltaika (26,7 %), vodní elektrárny (26,4 %), biomasa (22,4 %), bioplyn (18,3 %), větrné elektrárny (5,2 %) a energie vyrobená spalováním tuhého komunálního odpadu (1,1%).

Mitigační opatření jsou podrobně řešena v problémových oblastech Konkurenceschopné podniky, Dopravní infrastruktura a dostupnost/mobilita, Energetická infrastruktura a Ochrana životního prostředí.

Adaptační opatření pro očekávané změny klimatu

V podmínkách ČR jsou do souvislosti se změnou klimatu dávány zejména výraznější výkyvy počasí projevující se častějšími intenzivními a přívalovými dešti způsobujícími povodně, delšími obdobími sucha, vlnami horka, teplejšími a vlhčími zimami s menším množstvím sněhu apod. Relativně novým jevem je úbytek zásob podzemních vod, zvyšují se rizika spojená s obdobími sucha.

Pro adaptaci na změnu klimatu jsou ve venkovských oblastech důležitá opatření v oblasti zemědělství, lesního a vodního hospodářství, opatření ke zvýšení resistance/resilience krajiny a zlepšování ekosystémových služeb včetně těch, která kombinují adaptační a mitigační přínosy. K posílení negativních dopadů změny klimatu přispívají vysoké zornění, odvodnění

půda utužení půd, a tím zvýšená spotřeba pohonných hmot při zemědělských operacích, tepelné ztráty u vytápěných budov, nízké využívání obnovitelných zdrojů energie. Mezi základní podmínky úspěšné adaptace patří flexibilní a šetrné využívání území, zavádění nových technologií, diverzifikace a v případě lesnictví zejména změna druhové a prostorové skladby lesních porostů.

Změna klimatu přináší řadu výzev pro městské prostředí. Vlny veder a zvýšená prašnost představují zdravotní rizika, zrychlený odtok vod ze zpevněných povrchů ve městech zvyšuje riziko lokálních povodní. Malý podíl zeleně ve městech a chybějící vodní plochy neumožňují přirozené chlazení městského prostoru.

Adaptační opatření v oblasti průmyslu a energetiky zahrnují zejména zajištění fungování kritické infrastruktury a zvyšování bezpečnosti průmyslových zařízení vůči haváriím vyvolaným povětrnostními vlivy. Potřeba adaptačních opatření existuje rovněž v oblastech dopravy a ochrany zdraví a hygieny.

Problematika předcházení a řízení rizik způsobených jak klimatickou změnou, tak dalšími mimořádnými událostmi je řešena v problémové oblasti Veřejná správa v části týkající se IZS a ochrany obyvatelstva.

Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

V posledních letech jsou v ČR poměrně častým jevem živelní pohromy, zejména povodně. Problematika protipovodňových opatření je ve stávajícím programovém období rovněž řešena. Je podporováno napojení povodňových orgánů (komisí) na systém přenosu hlásných a varovných informací pro řízení povodní. Významný objem finančních prostředků byl také věnován na vybudování systémů protipovodňových opatření, pozornost byla také věnována zvýšení retence vody v krajině, a to především díky přírodě blízké revitalizaci vodních toků, snižování objemu sedimentů ve vodních nádržích.

Program rozvoje venkova v předchozích programových obdobích navázal na zavedená opatření v rámci standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC) a řešil problematiku klimatu převážně v oblastech zadržování vody v krajině, předcházení vodní eroze, efektivního využívání energií ze zemědělské produkce, zavádění preventivních protipovodňových opatření (i následnou obnovu po již vzniklých kalamitních stavech) a zvýšení sekvestrace uhlíku v půdě a biomase. Do budoucna je vhodné v těchto intervencích pokračovat, případně zavádět další adaptační a mitigační opatření a vhodně je územně cílit.

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje:

1. Nedostatečná reakce na změnu klimatu

Především od 90. let 20. století je v ČR zvýšená intenzita povodní, v případě let 1997, 2002 a 2013 se jednalo o zasažení značného území ČR. Hospodářské škody způsobené povodněmi jsou důsledkem změn v krajině, které způsobilo intenzivní zemědělství především v 2. polovině 20. století, kdy bylo dosaženo vysokého podílu zornění půdy, dalším vlivem je pěstování nevhodných plodin podmiňující zrychlený odtok vody z krajiny. Nadále je nezbytné zvyšování retenční schopnosti krajiny a zpomalování odtoku vody – realizace přírodě blízkých a technických opatření na ochranu proti povodním, a to v souladu s Plánem hlavních povodí České republiky a jednotlivými plány oblastí povodí.

Potřeby rozvoje:

- Úprava zemědělského a lesního hospodaření (např. zlepšení pohlcování uhlíku, načasování zemědělských operací, diverzifikace osevních postupů).
- Realizace specifických přírodně blízkých a technických opatření vedoucích k adaptaci na klimatickou změnu v krajině (např. zvýšení retenční schopnosti krajiny).
- Analýza, prevence, řešení a řízení rizik a dopadů přírodních katastrof a živelních pohrom souvisejících především se změnou klimatu.
- Zvyšování sekvestračního potenciálu zemědělských půd.
- Realizace adaptačních opatření ve městech v rámci jiných investic.
- Rozvoj systémů nakládání se srážkovými vodami zejména v městských oblastech.
- Rozvoj varovného a vyznamovacího systému obyvatelstva.
- Rozšiřování a revitalizace ploch zeleně ve městech.
- Realizace integrovaných projektů, které mají lokální adaptační a mitigační přínosy.

V oblasti změny klimatu a přechodu na ekonomiku méně náročnou na zdroje a v oblasti ochrany životního prostředí je pro dosažení zlepšení kromě naplnění uvedených potřeb nezbytná také osvěta a výchova obyvatel. Ta bude probíhat prostřednictvím počátečního a dalšího vzdělávání (kapitoly 1.1.1.2 a 1.1.1.1).

Specifické potřeby a výzvy městského a venkovského prostoru a přeshraničních regionů

- S ohledem na přeshraniční dimenzi některých extrémních meteorologických jevů je nutná užší spolupráce krizového řízení a složek integrovaného záchranného systému po obou stranách hranice.

Vazby na dokumenty EU

Strategie Evropa 2020	3. Snížit emise skleníkových plynů oproti úrovním roku 1990 nejméně o 20% nebo, pokud budou podmínky příznivé, o 30%; zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie v naší konečné spotřebě energie na 20% a zvýšit energetickou účinnost o 20%. Iniciativa „Evropa méně náročná na zdroje“ (částečně iniciativy „Průmyslová politika pro svět globalizace“ a „Unie inovací“). Integrovaný hlavní směr 5 „Zefektivnit využívání zdrojů a snížit emise skleníkových plynů“.
Společný strategický rámec	Příloha 1: 5.2 Udržitelný rozvoj – členské státy by měly brát v úvahu zmírnění a přizpůsobení se změně klimatu a pružně reagovat na dopady klimatických změn a přírodních katastrof jako jsou záplavy, sucho, vlny veder, lesní požáry a extrémní počasí. 5.6 Zmírnění a přizpůsobení se změně klimatu – zmírnění změny klimatu, přizpůsobení se změně a předcházení rizikům změny by mělo být zaintegrováno do přípravy a implementace Dohody o Partnerství a programům.
Tematické cíle	5. Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik. 6. Ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů.
Specifická doporučení Rady	není vazba

Vazby na dokumenty ČR

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: ▪ 4.2.6 Environmentální politika. Částečná vazba na opatření: ▪ 4.2.5 Energetika a ochrana klimatu, ▪ 4.2.7 Zemědělská politika.
Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR	2.9 Státní energetická koncepce a strategické usměrňování - dosažení vyváženého energetického mixu, zvýšení využívání obnovitelných zdrojů a snížení emisí skleníkových plynů.
Strategie	P. 7 Ochrana přírody a krajiny, kvalitní a bezpečné prostředí pro život (opatření: 7.2

regionálního rozvoje	Posílení preventivních opatření proti vzniku živelních pohrom; 7.3 Obnova území po vzniku živelních pohrom).
Státní politika životního prostředí	Tematická oblast 2: Ochrana klimatu a zlepšení kvality ovzduší (priorita: Snižování emisí skleníkových plynů a omezování negativních dopadů klimatické změny). Tematická oblast 4: Bezpečné prostředí (priority: Předcházení rizik; Ochrana prostředí před negativními dopady krizových situací způsobenými antropogenními nebo přírodními hrozbami).
Regionální strategické dokumenty	Strategie rozvoje krajů Program snižování emisí a zlepšování kvality ovzduší krajů

Další klíčové dokumenty vztahující se k dané problematice oblasti jsou plány povodí podle Rámcové směrnice o vodě (2000/60/ES), plány pro zvládání povodňových rizik podle Povodňové směrnice (2007/60/ES), strategické dokumenty krajů v dané oblasti (strategie rozvoje krajů, program rozvoje krajů, zásady územního rozvoje, Program snižování emisí a zlepšování kvality ovzduší krajů) a další sektorové dokumenty definované v dílčích operačních programech. Významnými dokumenty jsou i nově připravovaná Strategie pro přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR a Politika ochrany klimatu, jejichž schválení se předpokládá v roce 2014.

Cíle strategie Evropa 2020 a cíle Národního programu reforem

Hlavní cíl strategie Evropa 2020	Cíl EU k 2020	Stav EU k 2010	Stav EU k 2011	Cíl ČR k 2020	Stav ČR k 2010	Stav ČR k 2011
Snížení emisí skleníkových plynů oproti roku 1990 (%)	-20	-15,1	-17,6	v souladu s klimaticko-energetickým balíčkem EU (- 21% v EU ETS, +9% mimo EU ETS) ⁸⁵	-30	-32

Transfer prostředků mezi kategoriemi regionů

V souladu s čl. 93.2 obecného nařízení ČR využije možnosti přesunu prostředků mezi regiony v rámci cíle „*Investice pro růst a zaměstnanost*.“ Na základě kritérií definovaných v čl. 90.2 obecného nařízení se region hl. m. Prahy řadí mezi rozvinutější regiony, ostatní regiony ČR patří do kategorie méně rozvinutých regionů. Z výsledků zpracovaných analýz, projednaných závěrů a v návaznosti na vymezení alokace z vyčleněných prostředků ESI fondů pro kategorie regionů dojde k přesunu prostředků z méně vyspělých regionů ve prospěch vyspělého regionu – tj. hl. m. Prahy. Objem převodu finančních prostředků bude respektovat maximální možnou výši 3 % stanovenou uvedeným článkem obecného nařízení.

Převod se s největší pravděpodobností bude týkat následujících tematických cílů: TC 1, TC 3, TC 4 a TC 8 – TC 11, které budou obsahovat intervence, u nichž lze očekávat z jejich podstaty přínos pro celé území. Konkrétní informace budou uvedeny až poté, kdy bude známa definitivní interpretace ustanovení čl. 70 obecného nařízení „Způsoblost podle místa operací“ a čl. 13 nařízení o ESF. Níže jsou uvedeny informace pouze k tematickým cílům, u nichž je převod a využití nesporné.

⁸⁵ Oproti roku 2005.

K tématu viz také kapitola 1.7.

Odůvodnění pro využití čl. 93.2 v identifikovaných oblastech

- **Vysoký tlak na kapacity a omezené výdaje v oblasti VaVaI a vzdělávání, což má přímý dopad na kvalitu výstupů**
To je částečně způsobeno také regionální spádovostí - úroveň NUTS 2, resp. NUTS 3 regionu hl. m. Prahy je identická s katastrálním vymezením obce hl. m. Prahy. Tento fakt tak nereflektuje, oproti ostatním aglomeracím ČR patřící do jedné kategorie regionů, bezprostřední spádovost aglomeračních regionů a obcí v metropolitní oblasti, které se nacházejí v NUTS 2 (3) Střední Čechy v rámci kategorie méně rozvinutých regionů a s tím spojené potřeby obyvatel.
- **Vysoká koncentrace veřejných a soukromých organizací a činností v oblasti VaVaI a vzdělávání a tudíž vysoký potenciál absorpce**
- **Prokazatelný spill-over a spread efekt aktivit v oblastech VaVaI a vzdělávání na socioekonomický rozvoj jak v podobě vertikální (kvalitativní posun v sektorech), tak i v podobě horizontální (regionální či celonárodní dopad)** - koncentrace na ty oblasti podpory, u kterých lze předpokládat největší impuls a schopnost multiplikace podpořených intervencí pro progresivní socioekonomický rozvoj.
- Pro zajištění nejefektivnějšího dopadu intervencí je nutno realizovat tyto národní politiky v oblastech jako jsou například modernizace institucí trhu práce, systém sociálních služeb, efektivní veřejná správa, sociální inovace z centrální úrovně, a to i vzhledem ke kompetenčnímu uspořádání institucí v ČR. Tento přístup rovněž respektuje skutečnost, že osoby jako cílová skupina ESF nejsou na rozdíl od hmotných investic pevně spjaty s konkrétním územím, což znesnadňuje možnost posouzení prospěchu konkrétního území z intervence ESF.

Efektivnost využití přesunutých prostředků (podle dosavadních poznatků) výrazně převáží následky plynoucí ze souvisejícího úbytku prostředků pro méně rozvinuté regiony, které nemohou podle zkušeností ze současného programového období nabídnout projekty se srovnatelným zhodnocením vložených finančních prostředků. Omezený objem převáděných prostředků současně negativně neovlivní rozvoj v méně rozvinutých regionech.

Kromě níže uvedených věcných potřeb je důvodem pro kombinaci kategorií regionů v rámci programů také hledisko implementace, konkrétně s tím spojené zjednodušení řízení, monitorování a kontroly využití prostředků strukturálních fondů, které jsou v obou dotčených kategoriích regionů vynakládány na stejné aktivity. Jednotná řídicí struktura tak může efektivně zajistit dodržení a kontrolu principu nepřevoditelnosti finančních prostředků mezi kategoriemi regionů, ale i hospodárné a maximálně koordinované využití finančních prostředků obou kategorií regionů.

Kromě prostředků využitých ve prospěch OP Praha pól růstu ČR budou prostředky obou kategorií regionů kombinovány na úrovni jednotlivých prioritních os programů. Tento přístup je současně jednodušší pro příjemce, protože zejména v případě národních intervencí umožňuje pokrýt jedním projektem celé území ČR, bez nutnosti předkládat různé, avšak věcně obdobné projekty do dvou OP.

(i) Oblast výzkumu, vývoje a inovací

- Cílem strategie Evropa 2020 v oblasti výzkumu, vývoje a inovací je dosáhnout 3 % podílu výdajů na výzkum a vývoj na HDP (resp. 1 % veřejných výdajů na VaV na HDP podle Národního programu reformy ČR). Z dále uvedené koncentrace institucí a výdajů v hl. m. Praze je zřejmé, že Praha bude hrát

významnou roli při naplňování těchto cílů. V roce 2011 byl celkový podíl výdajů na VaV na HDP v hl. m. Praze 2,38 %. Podíl veřejných výdajů na VaV dosáhl 1,4 % HDP.

- Na území hl. města Prahy je **nadprůměrná koncentrace organizací a aktivit** v oblasti VaVaI a vzdělávání (sídli zde 2/3 veřejných výzkumných institucí České republiky, pracuje 42 % výzkumných pracovníků, sídlí zde 1/3 veřejných a 1/2 soukromých vysokých škol, studuje 40 % vysokoškolských studentů, je zde realizováno 33 % výdajů na výzkum a vývoj, uskutečňuje se okolo 3/4 výdajů na VaV ve vládním sektoru ČR a okolo 1/3 výdajů na VaV ve vysokoškolském sektoru ČR. Na území hl. m. Prahy je rovněž realizováno 25 % výdajů podniků na inovace, sídlí zde příjemci 60 % plateb za vývoz technologických služeb a téměř 40 % subjektů, kterým byl v ČR v roce 2010 udělen patent.
- V Praze pracuje více než 200 tisíc tzv. specialistů (CZ-ISCO-2), tj. zpravidla vysokoškolsky vzdělaných osob, které zvyšují objem znalostí a aplikují je v praxi. Z toho **cca 35 tisíc je dojíždějících z ostatních regionů ČR**. Podíl specialistů na zaměstnanosti v Praze je okolo 1/4, zatímco průměr ČR je 13 %. To představuje mimořádný potenciál přispívající k rozvoji celé ČR.
- V Praze je soustředěno cca 60 % výzkumných aktivit s velmi dobrými výsledky. V pražském regionu je největší koncentrace výzkumných organizací, které jsou nejlépeší v 7. Rámcovém programu ES pro výzkum, technologický rozvoj a demonstrace. K tomu se vztahuje i požadavek, aby aktivity financované ze strukturálních fondů byly v synergii s rámcovými programy, tj. novým programem Horizon 2020. Pražské výzkumné organizace mají největší zkušenosti s kombinací zdrojů financování.
- **Problematická absorpce finančních prostředků** do VaVaI v méně rozvinutých regionech ČR a předpokládaná nedostatečná udržitelnost většiny institucí a aktivit VaVaI alokovaných mimo pražský region. Narušování vytvořených vazeb mezi výzkumnými pracovišti z důvodu dvourychlostního financování VaVaI v ČR, kdy mimopražská pracoviště jsou intenzivně podporována ze strukturálních fondů, zatímco pražská pracoviště udržují setrvalý stav, případně se jejich financování z národních zdrojů snižuje. Přitom je zřejmé, že pražské vysoké školy a výzkumné instituce mají ve výzkumu a vývoji vyšší výkonnost a že činnost nově podpořených regionálních výzkumných center bude teprve nabíhat. Základem pro český výzkum, vývoj a inovace jsou výzkumné aktivity alokované v hlavním městě Praze.
- Vzhledem k požadavku v rámci ex-ante kondicionalit k TC 1 na existenci regionálních inovačních strategií podle konceptu inteligentní specializace, je nanejvýš žádoucí, aby na realizaci uvedené strategie, kterou hl. m. Praha zpracovává, byl k dispozici odpovídající objem prostředků, který by zajistil dostatečně významné efekty její implementace.
- **Nutnost stimulovat podnikatelské výdaje na VaVaI** ze strany veřejné správy rovnoměrněji v celé ČR. Absorpční kapacita v období 2007–2013 nabízející podporu mimo Prahu dokládá zájem podnikatelského sektoru. Podíl výdajů na VaV v podnikatelském sektoru dosáhl v roce 2011 v Praze 0,9 % HDP a je tak nižší než je průměr ČR (1,1 %). Stimulace poptávky aplikační sféry (podnikatelského sektoru a veřejné správy) přispěje ke zvýšení efektivity podpory určené veřejnému výzkumnému sektoru. Pro dosažení významného dopadu

podpory bude potřeba dostatečná alokace pro realizaci vhodných aktivit na území Prahy, např. aktivity typu inovační poptávky (PCP).

- **Hlavní slabinou oblasti VaVaI v Praze je vysoká míra fragmentovanosti** způsobená vysokým počtem a pestrá strukturou subjektů aktivních v oblasti VaVaI. Tím je dána potřeba stimulace a facilitace spolupráce a vzájemných vazeb, zejména napříč sektory a obory, a to za aktivní účasti lokální samosprávy.
- Zachování regionální a mezinárodní konkurenceschopnosti hl. m. Prahy v oblastech VaVaI. Proto lze na území hl. m. Prahy očekávat vysoký podíl **projektů s nadregionálním či celostátním dopadem.**

(ii) Oblast podpory vzdělávání

- **Zachování regionální a mezinárodní konkurenceschopnosti hl. m. Prahy v oblasti vzdělávání.**
 - Vysoké školy a výzkumné instituce na území hl. m. Prahy se potýkají se zastaralou infrastrukturou v oblasti vědy a výzkumu, což omezuje využití stávajících kapacit. Přesun do nově se rozvíjejících mimopražských infrastruktur je v podmínkách ČR značně nepravděpodobný a existuje hrozba přesunu těchto kapacit mimo ČR a/nebo mimo sektor VaV.
- **Nutnost zajistit koherenci zásadních intervencí v předškolním, základním a středním vzdělávání mezi regiony a hl. m. Praha:**
 - Zvýšení kvality středního vzdělávání je celorepublikovým cílem a synergické působení v regionech a hl. m. Praha je zásadní zejména při podpoře spolupráce středních škol zaměstnavatelů, nebo při podpoře kvality v unikátních oborech vzdělání, nebo oborech vzdělání vhodných pro žáky s postižením, které se koncentrují v hl. m. Praha.
 - Zcela zásadní je udržet soulad mezi regiony a hl. m. Praha v základním vzdělávání v rozvoji inkluzivního vzdělávání a implementace komplexního hodnocení a strategického řízení škol k lepším výsledkům žáků v klíčových kompetencích a poskytnout školám cílenou podporu pro rozvoj v těchto oblastech. V řešení kvality a dostupnosti předškolního a základního vzdělávání je nutné postupovat společně na území hl. m. Praha a v jeho suburbánních oblastech, ze kterých dojíždějí rodiče dětí do hl. m. Praha pracovat, a kde je problém dostupnosti předškolního a základního vzdělávání nejvyšší v ČR. Transfer prostředků pro předškolní a základní vzdělávání umožní podpořit komplexní řešení.

Kapacity mateřských škol na území Prahy jsou zcela naplněné, počty dětí na třídu v mateřské škole jsou v Praze největší ze všech krajů (24,7 oproti republikovému průměru 23,7 v roce 2011), pražské mateřské školy často uplatňují výjimku z maximálního počtu dětí ve třídách (zvýšení limitu na 28 dětí), stoupá počet odmítnutých žádostí (o více než 450 % za posledních 5 let). Naprosto nedostatečná je nabídka zařízení péče o děti mladší tří let (jeslí), které umožňují rychlý návrat rodičů na trh práce a působí proti ztrátě uplatnitelnosti.

S posunem dětí do dalších stupňů vzdělávání vzniká tlak na systém základního školství. Již v současnosti je přitom průměrný počet žáků na třídu v Praze největší ze všech krajů (19,94 oproti republikovému průměru 18,8 v roce 2011). Tato skutečnost výrazně omezuje kvalitu výuky v hl. m. Praze s přihlédnutím na podstatně menší příležitosti k interakci žáků s vyučujícími.

(iii) Oblast podpory zaměstnanosti, sociálního začleňování a boj proti chudobě a oblast institucí

- Část prostředků převedených z kategorie méně rozvinutých regionů do kategorie rozvinutějších regionů bude využita v rámci tematických cílů 8, 9 a 11. Bude se jednat o intervence systémového charakteru, které ze své podstaty mají dopad na celé území ČR (modernizace institucí trhu práce, systém sociálních služeb, efektivní veřejná správa, sociální inovace). Tyto intervence mají klíčový význam pro ČR a jejich realizace je nezbytná na celém území ČR, tj. včetně hl. m. Prahy.
- Dále se bude jednat o intervence zacílené sice na jednotlivce, avšak tyto služby jsou poskytovány cílovým skupinám jednotným způsobem jako národní politiky na celém území ČR přes zavedenou síť institucí (aktivní politika zaměstnanosti prostřednictvím Úřadu práce ČR, krajských poboček a kontaktních pracovišť nebo sociální služby s významným zapojením krajů).
- Z hlediska potřeb cílových skupin je možno uvést, že ačkoli např. míra nezaměstnanosti je v Praze dlouhodobě nejnižší z celé ČR, počet registrovaných uchazečů o zaměstnání byl v Praze v říjnu 2013 5. nejvyšší ze 14 krajů v ČR.

Systémové zkušenosti z programového období 2007-2013

1. Složitě nastavení implementačního systému

Zhodnocení:

Programové období 2007-2013 bylo od svého počátku negativně ovlivněno:

- robustním nastavením implementační struktury, která nebyla dostatečně připravena na realizaci programů,
- chybějící včasnou metodickou podporou ze strany Evropské komise i národních orgánů směrem k řídicím orgánům operačních programů,
- nedostatečnou kapacitou zkušených lidských zdrojů.

Zpoždění v zahájení realizace některých programů (např. OP Výzkum a vývoj pro inovace) se v kombinaci s dalšími vlivy, zejména vysokou fluktuací pracovníků administrujících evropské fondy především v prvních třech letech programového období 2007-2013, v některých případech dosud, nepodařilo vyrovnat. V mnohých případech tyto aspekty souvisely s politickou nestabilitou a polarizací uvnitř i napříč úrovněmi veřejné správy.

Ponaučení:

Poučení z této zkušenosti je přeneseno do konceptu „Jednotného metodického prostředí“, které bylo ve spolupráci se zainteresovanými partnery připravováno ze strany MMR od roku 2012. Jednotné metodické prostředí pokrývá širokou tematickou oblast, včetně administrativní kapacity. Zkušenosti z programového období 2007-2013 jsou také promítnuty do nastavení operačních programů 2014-2020, zejména z pohledu koncentrace priorit, snížení počtu operačních programů a jasného nastavení rolí a řídicích mechanismů v implementační struktuře operačních programů.

2. Veřejné zakázky

Zhodnocení:

Průřezovým problémem je oblast veřejných zakázek, ať již jde o kvalitu zadávacích řízení a dodržování pravidel ze strany příjemců, či značné množství odvolání neúspěšných uchazečů k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS). Lze dovodit, že situace souvisí se zvýšeným konkurenčním bojem uchazečů, kdy i z důvodu hospodářské krize a omezování vládních investic se významně snížil počet veřejných zakázek. Všechny tyto aspekty významnou měrou dopadají i na realizaci programů, zvláště v případech, kdy jsou zpoždovány finančně objemné projekty. Nutno podotknout, že problematika veřejných zakázek je společná pro většinu členských států EU.

Ponaučení:

Nabyté zkušenosti se průběžně promítají do metodických pokynů a zákonné úpravy. Zlepšení procesu zadávání veřejných zakázek představuje kontinuální proces postupných změn. Důležitou roli hraje také monitoring a výměna zkušeností mezi všemi subjekty zapojenými do procesu. Při MMR nově vznikl pracovní tým k problematice ÚOHS, jehož výstupy budou přeneseny do programového období 2014-2020 i dokončení programového období 2007-2013.

3. Řídící a kontrolní systémy

Zhodnocení:

V některých operačních programech 2007–2013 objevily audity EK závažná (i systémová) pochybení, což vyústilo v situaci, kdy byla zpochybněna funkčnost a důvěryhodnost řídicích a kontrolních systémů v ČR a byl stanoven Akční plán pro zlepšení systému řízení a kontroly v rámci strukturálních fondů v ČR. V některých programech rizika vyplývala z trestněprávního jednání osob spojených s realizací programu. Hlavní výhrady systémového charakteru směřovaly:

- k postavení Pověřených auditních subjektů (PAS) v rámci českého řídicího a kontrolního systému do jednotlivých rezortních ministerstev a regionálních rad, které v dostatečné míře nezajišťovalo jejich úplnou nezávislost (PAS byly začleněny do struktury Ministerstva financí, tj. pod přímý dohled centrálního auditního orgánu),
- k fungování Auditního orgánu a poskytování metodické podpory,
- k systému řešení nesrovnalostí a jejich lhůtám,
- k provádění řídicích kontrol řídicími orgány a zprostředkujícími subjekty
- do oblasti administrativní kapacity týkající se naboru zaměstnanců a outsourcingu.

Ponaučení:

Akční plán realizovaný na podnět Evropské komise v roce 2012 významně přispěl ke zlepšení řídicích a kontrolních systémů. Takto získané zkušenosti jsou také východiskem pro nastavení jednotného metodického prostředí (zejména pro oblast vyhlašování výzev, hodnocení a výběru projektů) a zdokonalení práce s riziky řídicích orgánů v rámci tzv. zesíleného řízení rizik. Důležité jsou také nabyté zkušenosti při řešení takových situací, např. adaptace akčního plánu, reakce na varovné a pozastavující dopisy Evropské komise. Účinná implementace služebního zákona je klíčovou prioritou i ve vztahu k předběžným podmínkám (postup naplňování viz kap. 2.3 a příloha 5.2 k této kapitole).

Priority financování České republiky

Na základě provedené analýzy disparit, rozvojových potřeb a potenciálu ČR byly **nadefinovány následující hlavní strategické cíle**, k jejichž dosažení musí věcné zaměření pro programové období 2014–2020 v ČR směřovat:

- **Vytvoření kvalitního podnikatelského prostředí, které podpoří konkurenceschopnost ČR na evropském i globálním trhu, povede k zakládání nových podniků, zvýší inovační schopnost stávajících podniků a posílí atraktivitu ČR pro domácí a zahraniční investory.**
- **Zajištění inkluzivní společnosti vytvářející podmínky pro plnohodnotné uplatnění všech skupin obyvatelstva, zvýšení zaměstnanosti s důrazem na snížení počtu vyloučených skupin obyvatel a podpora kvalitních podmínek pro život obyvatel.**

Na základě identifikovaných problémů a potřeb rozvoje a **vsouladu s hlavními strategickými cíli** byly stanoveny následující hlavní priority pro ČR pro programové období 2014–2020, které reflektují potřeby na národní i regionální úrovni.:

- **Účinné a efektivní služby zaměstnanosti, které přispějí ke zvýšení zaměstnanosti zejména ohrožených skupin.**
- **Kvalitní vzdělávací systém (celoživotní učení) produkující kvalifikovanou a adaptabilní pracovní sílu.**
- **Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům.**
- **Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství.**
- **Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území.**
- **Transparentní a efektivní veřejná správa s nízkou mírou administrativní a regulační zátěže a účinně reagující na mimořádné události.**
- **Sociální systém začleňující sociálně vyloučené skupiny a působící preventivně proti chudobě.**
- **Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu.**

Účinné a efektivní služby zaměstnanosti, které přispějí ke zvýšení zaměstnanosti zejména ohrožených skupin

Priorita financování vychází z problémové oblasti Trh práce, respektive z problémů a potřeb rozvoje definovaných v této oblasti. Podpora ESIF bude směřovat především ke zvýšení dostupnosti a kvality služeb zaměstnanosti s důrazem na obtížně zaměstnatelné skupiny osob, ke zvýšení souladu kompetencí pracovní síly s požadavky trhu práce (na národní, regionální a místní úrovni) zejména prostřednictvím dalšího vzdělávání a služeb kariérního poradenství a ke zlepšení postavení žen na trhu práce včetně zajištění příznivějších podmínek pro sladění pracovního a soukromého života. Zaměření priority financování odpovídá tematickému cíli 8.

Kvalitní vzdělávací systém (celoživotního učení) produkující kvalifikovanou a adaptabilní pracovní sílu

V rámci této priority financování bude podpora ESI fondů zaměřena na řešení hlavních problémů identifikovaných v kapitole Vzdělávání a částečně také Zaměstnanost. Cílem je zvýšení kvality vzdělávání a jeho souladu s požadavky trhu práce, zajištění podmínek pro efektivní strategické řízení vzdělávání k lepším výsledkům na úrovni národní, regionální i jednotlivých škol, zajištění individuálního přístupu k žákům a studentům a zajištění rovného přístupu ke vzdělávání. Konkrétní zaměření investic bude reflektovat definované potřeby rozvoje v uvedené kapitole. Zaměření priority financování odpovídá Tematickým cílům 8, 9 a 10 v jejichž rámci jsou níže stanoveny předpokládané výsledky.

Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům

Priorita financování navazuje na problémovou oblast Výzkumný a inovační systém. Cílem podpory v rámci priority je zlepšení situace v následujících oblastech vycházejících z definovaných problémů v uvedené kapitole: zvýšit kvalitu a zajistit větší mezinárodní otevřenost výzkumu včetně zajištění kvalitních lidských zdrojů a zavedení systému strategického řízení do oblasti VaV založeného na hodnocení kvality, posílit inovační politiku v krajích v souladu s konceptem inteligentní specializace, dále pak posílit relevanci výzkumu pro praxi a zejména zajistit uplatnění výsledků výzkumu v inovacích, a v neposlední řadě posílit orientaci výzkumu na řešení společenských výzev. Investice budou zaměřeny na naplnění konkrétních identifikovaných rozvojových potřeb. Zaměření investic odpovídá tematickému cíli 1.

Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství

V rámci této priority financování bude podpora ESIF zaměřena na hlavní nedostatky identifikované v kapitole Konkurenceschopné podniky. Zaměření podpory bude reflektovat stanovené potřeby rozvoje. Cílem je kromě posílení endogenního podnikatelského sektoru prostřednictvím zvýšení aspirace firem v oblasti zavádění technologických i netechnologických inovací také zvýšení motivace k podnikání zlepšením podnikatelské kultury a celkového podnikatelského prostředí. Dalším cílem je také snížení vysoké energetické a materiálové náročnosti podniků a přispění ke snižování vlivu ekonomiky na životní prostředí klimatické změny. Zaměření priority financování odpovídá TC 1, 3 a 4.

Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území

V rámci této priority financování bude podpora ESI fondů zaměřena na hlavní nedostatky identifikované v kapitolách Dopravní infrastruktura a dostupnost/mobilita, ICT infrastruktura a Energetická infrastruktura. Cílem je rozšíření páteřní dopravní sítě (zejména TEN-T) včetně ITS na silnicích, zlepšení napojení regionů a center nižších úrovní na páteřní infrastrukturu, zvýšení úrovně interoperability železnice a multimodality dopravy jako celku, zlepšení dopravních infrastrukturních podmínek a zvýšení atraktivity veřejné dopravy a nemotorové dopravy ve městech, aglomeracích a regionech, dále zvýšení pokrytí vysokorychlostním internetem především ve venkovských oblastech a zvýšení nabídky ICT služeb a dále zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie na spotřebě, modernizace a zvýšení kapacity přenosové a distribuční soustav elektrické energie, snížení ztrát tepelné energie v rozvodných zařízeních a využití potenciálu kombinované výroby elektřiny a tepla. Konkrétní zaměření investic bude reflektovat definované potřeby rozvoje v uvedených kapitolách. Zaměření priority

financování odpovídá Tematickým cílům 2, 4 (energetické úspory, potažmo mitigační opatření vázající se na změnu klimatu) a 7, v jejichž rámci jsou níže stanoveny předpokládané výsledky.

Transparentní a efektivní veřejná správa s nízkou mírou administrativní a regulační zátěže a účinně reagující na mimořádné události.

Priorita financování odráží hlavní identifikované problémy veřejné správy v ČR a vychází z problémové oblasti Veřejná správa.. Mezi ně patří vysoká administrativní zátěž zejména podnikatelských činností a nepřehledné a nestabilní regulační prostředí. Dalšími problémy veřejné správy jsou nízká odbornost jejího výkonu a nedostatečná transparentnost. Zmíněné nedostatky ve svých důsledcích snižují efektivitu (účinnost) veřejné správy. Priorita financování se rovněž zaměřuje na dokončení elektronizace veřejné správy, na plné zprovoznění a vzájemnou komunikaci informačních registrů a celkový rozvoj informačních systémů veřejné správy, což povede mj. ke zvýšení četnosti elektronizovaných procesů a služeb ve veřejné správě. Prostřednictvím financování této priority přispějí fondy ESI i k rozvoji specializovaných informačních systémů pro potřeby ústřední a územní veřejné správy, dále pak ke zlepšení eliminace a řízení rizik spojených se změnou klimatu a jinými mimořádnými událostmi. Zaměření priority financování odpovídá Tematickým cílům 2, 5 a 11.

Sociální systém začleňující sociálně vyloučené skupiny a působící preventivně proti chudobě

Priorita financování vychází z problémové oblasti „Sociální začleňování, boj s chudobou a systém péče o zdraví“ specifikované v kapitole 1.1. Z hlediska sociálního systému odráží priorita především potřebu čelit riziku i důsledkům nezaměstnanosti a chudoby, dále pak zajistit přístup k sociálním službám a pomáhat při začleňování do sociálních vztahů. Priorita se tak zaměřuje na zvýšení uplatnitelnosti osob sociálně vyloučených a osob ohrožených sociálním vyloučením a chudobou na trhu práce. Priorita je rovněž zaměřena na zajištění efektivního, dostupného, dlouhodobě udržitelného a kvalitního systému sociálních služeb. Určitým specifickým, které tato priorita řeší, je problematika existence sociálně vyloučených lokalit včetně předcházení jejich vzniku. Priorita rovněž odráží potřebu zabezpečit kvalitní a dostupnou zdravotní péči, řešit prevenci a podporu zdravého životního stylu, což představuje jeden z předpokladů pro aktivní účast obyvatelstva na trhu práce, kvality života a snížení sociálního vyloučení. Zaměření priority financování odpovídá TC 9.

Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu

V rámci této priority financování bude podpora ESI fondů zaměřena na hlavní nedostatky identifikované v kapitolách Ochrana životního prostředí a Změna klimatu a prevence rizik a katastrof. V oblasti týkající se životního prostředí je cílem především snížení znečištění ovzduší, zvýšení jakosti vod a zlepšení nakládání s odpady, dále pak snížení energetické náročnosti urbanizovaných území, zvýšení biodiverzity a ochrana krajiny a ekosystémů, zvýšení ochrany a kvality půdy. V oblasti týkající se změny klimatu je cílem zvýšení adaptace krajiny a měst na projevy klimatické změny (přírodě blízká a technická opatření, změny v rámci zemědělského a lesního hospodaření, opatření související s adaptací na změny klimatu zahrnout jako součást dalších investic), dále pak zlepšení různých varovných a reakčních systémů týkajících se různých katastrof a zejména živelných pohrom souvisejících

se změnou klimatu. Konkrétní zaměření investic bude reflektovat definované potřeby rozvoje v uvedených kapitolách (včetně využití integrovaných přístupů). Zaměření priorit financování odpovídá Tematickým cílům 4 (energetické úspory, potažmo mitigační opatření vázající se na změnu klimatu), 5 (adaptační opatření vázající se na změnu klimatu) a 6, v jejichž rámci jsou níže stanoveny předpokládané výsledky.

Rozpracování priorit financování do tematických cílů je dále předmětem části 1.3 Dohody.

1.2 Souhrn ex ante evaluací programů, popřípadě klíčová zjištění ex ante evaluací Dohody

Ex ante hodnocení je prováděno externím dodavatelem v souladu se smlouvou na plnění veřejné zakázky a to průběžně se zpracováním Dohody. Probíhalo ve vazbě na ex ante evaluace programů pro využívání fondů ESI způsobem, který zajišťuje vzájemnou koordinovanost a informovanost o hlavních krocích probíhajících hodnocení a jejich výsledcích.

1.2.1 Posouzení příspěvku ke Strategii EU 2020, posouzení vhodnosti výběru tematických cílů a priorit financování

Hodnotitel shledal, že vymezené výsledky u jednotlivých tematických cílů přispívají k plnění strategie Evropa 2020 resp. NPR. U výsledků tematického cíle 11 bylo konstatováno, že nemají přímou vazbu na plnění cílů ve strategii Evropa 2020, protože dokument se v rovině cílů nevěnuje veřejné správě, nicméně téma efektivní a účinné veřejné správy lze chápat jako průřezové téma, které k plnění cílů významně přispívá. Výhrada byla formulována u hlavních výsledků TC 5, ve kterých chybí výsledky zaměřené na podporu přizpůsobení se změně klimatu (jsou zaměřeny jen na zlepšení prevence a snížená ekologická rizika).

K podpoře byly v ČR vybrány všechny tematické cíle. Na základě identifikovaných potřeb rozvoje a definovaných priorit financování, které jsou kvalitně popsány v analytické části Dohody, považuje ex-ante evaluátor tento výběr za relevantní. Mezi potřebami rozvoje, prioritami financování a všemi tematickými cíli existují vazby, ke kterým má hodnotitel pouze dílčí výhrady (v případě TC 2, TC 3, TC 6, TC 8 a TC 9 pouze drobné výhrady). Evaluátorem nebyl doporučen odlišný výběr tematických cílů a přestože byly vybrány všechny cíle, lze říci, že prostřednictvím výsledků a finančních alokací byly priority stanoveny (výhrady a doporučení byly však i v této oblasti formulovány).

Ex-ante evaluátor ve svém hodnocení shledal, že vybrané tematické cíle vhodně navazují na definované priority financování. Výhrady existují k nekonzistentnímu uchopení problematiky inkluzivního vzdělávání, která je v Dohodě řešena v TC 9 i TC 10.

1.2.2 Vnitřní soudržnost programů a jejich vztah k relevantním EU a národním programům

Současně s hodnocením ostatních uvedených oblastí probíhala koordinace s ex-ante hodnotiteli jednotlivých programů z hlediska vnitřní soudržnosti a vztahu k relevantním EU a národním programům. Vnitřní i vnější soudržnost byla v době zpracování závěrečné zprávy ex ante hodnotitele Dohody potvrzena hodnotiteli u programů OP VVV, OPIK, OP D a OP Z. U ostatních programů byla hodnocení rozpracována, současně byly řešeny případné

výhrady. Ke zpracování vztahu programů k relevantním EU a národním programům neměl hodnotitel výhrady

1.2.3 Konzistence mezi finančními alokacemi a cíli stanovenými v programech

V rámci hodnocení rozdělení podpory podle tematických cílů byla posuzována adekvátnost relativního rozdělení vah alokací mezi jednotlivé tematické cíle. Adekvátnost byla pro potřeby hodnocení chápána jako soulad trendu v alokaci pro příslušný tematický cíl (téma) mezi obdobími 2007-2013 a navrhovanou alokací 2014-2020 s prioritami EU a rozvojovými potřebami a potenciálem ČR. Zároveň byla hodnocena i adekvátnost alokace na jednotlivé tematické cíle vyjádřená v absolutní částce vůči předpokládaným výsledkům, tj. definici změny, které má být s pomocí alokace dosaženo.

Hodnotitel identifikoval nárůst vah alokací u tematických cílů 1, 2, 4, 8, 9 a 10. U ostatních tematických cílů váhy alokací zůstaly nebo se snížily. K velkému poklesu došlo především u TC 3. Ve většině tematických cílů změna jejich alokace, vyjádřená přizpůsobením relativního poměru finanční alokace aktuálním prioritám EU, adekvátním způsobem reagovala na vývoj klíčových prioritních oblastí. Hodnotitel pouze navrhuje zvážit navýšení procenta z celkové alokace pro tematický cíl 11, jehož potřebnost je v podmínkách ČR značná. Navržené rozdělení podpory dle tematických cílů, priorit Unie a programů tedy v zásadě odpovídá významu identifikovaných potřeb a potenciálu a strategii Dohody.

Předmětem posouzení je dále adekvátnost alokace na jednotlivé tematické cíle vyjádřená v absolutní částce vůči předpokládaným výsledkům. V tomto ohledu spatřuje hodnotitel plánovanou alokaci pro TC 2 za adekvátní, alokace umožní dosažení deklarovaných výsledků, patrně s mírnou rezervou. Alokace na TC 9 je adekvátní očekávaným výsledkům, ale pouze v případě koncentrace na skutečně potřebné intervence. Zdůrazněna je potřeba efektivního způsobu využití alokace. Za adekvátní až mírně podhodnocenou lze považovat částku na TC 10, vzhledem k jeho významu pro hospodářský růst založený na znalostech. Navržená alokace na TC 11 může být s ohledem na rozsah problémů a potřeb spíše nedostatečná, přesto by i alokace v této výši mohla při správném řízení působit jako klíčový katalyzátor k dosažení výsledků (za předpokladu striktního definování účelu a naplňování cílů těchto intervencí by bylo možné doporučit zvážit zvýšení částky pro TC 11).

U ostatních tematických cílů (TC 1, TC 3, TC 4, TC 5, TC 6, TC 7 a TC 8) byla alokace vyjádřená v absolutní částce vyhodnocena jako adekvátní.

Dosažení výsledků předpokládaných v rámci jednotlivých tematických cílů lze považovat za realistické vzhledem k plánované finanční alokaci. Alokace lze považovat za odůvodněné.

1.2.4 Konzistence vybraných tematických cílů a hlavních výsledků s nařízeními a SSR a Doporučeními Rady

Hodnotitel konstatoval, že problémy a potřeby identifikované v Dohodě jsou konzistentní s problémy a potřebami identifikovanými ve strategii Evropa 2020, národních strategiích, NPR, sektorových strategiích a doporučeních Rady. Drobné výhrady existují k jednomu problému v oblasti Trhu práce, dále k sektorové prioritě v oblasti vzdělávání v zemědělství (problémová oblast Vzdělávání). Výhrada byla také definována u oblasti Výzkumného a inovačního systému, kde spatřuje hodnotitel vnitřní rozpor u identifikace problémů a potřeb týkající se budování nové infrastruktury v Praze resp. modernizace té stávající (nejasnost vymezení). Dále hodnotitel doporučuje doplnění Specifického doporučení rady č. 5 do této

oblasti, protože je na něj problém navázán. V oblasti Sociální začleňování, boj s chudobou a systém péče o zdraví poukazuje hodnotitel na dílčí nesoulady týkající se nedostatečného zdůraznění některých klíčových aspektů (problematika provazby sociálních a zdravotních služeb a služeb na sociálně zdravotním rozhraní a nekonzistentní uchopení oblasti inkluzivního vzdělávání).

I přes výše identifikované drobné výhrady lze konstatovat, že problémy a potřeby byly v Dohodě identifikovány kvalitně, konzistentně se zmiňovanými dokumenty. Jelikož ex-ante hodnocení neidentifikovalo závažný rozpor v návaznosti potřeb na očekávané výsledky, lze konstatovat, že i tyto výsledky jsou v zásadě konzistentní se zmiňovanými dokumenty.

1.2.5 Zapojení partnerů

K zapojení partnerů v rámci procesu vypracování Dohody podle čl. 5 obecného nařízení se vyjádřil hodnotitel pozitivně. Nástroje a platformy spolupráce s partnery lze podle názoru hodnotitele považovat za adekvátní a dostatečné vzhledem k širokému zapojení partnerů a jejich možnostem podílet se na přípravě Dohody, respektive aktivně ovlivňovat její přípravu. V rámci procesu přípravy Dohody o partnerství jsou vytvořeny předpoklady a nastaveny mechanismy pro zapojení partnerů ve fázi přípravy, implementace a evaluace a zajištěny předpoklady pro udržení navázaných partnerství.

1.3 Vybrané tematické cíle a souhrn hlavních výsledků, očekávaných pro každý z fondů a pro každý tematický cíl

Na základě identifikovaných potřeb rozvoje a vydefinovaných priorit financování a s vazbou na Poziční dokument a Národní program reforem byly v ČR vybrány k podpoře všechny tematické cíle. Každý tematický cíl reprezentuje klíčovou složku pro dosahování konkurenceschopnosti ČR a cílů strategie Evropa 2020 a nelze jej proto opomenout. Zároveň je však pro lepší zacílení na výsledky a dosažení kritické masy nezbytná koncentrace na klíčové problémy, která se odehrává v rámci jednotlivých tematických cílů na úrovni investičních priorit.

Výběr tematických cíl vyplývá z identifikovaných problémů a potřeb v rámci analytické části a z nich vyplývajících priorit financování ČR, z relevantních cílů strategie Evropa 2020, specifických doporučení Rady a souvisejících opatření Národního programu reforem (viz níže uvedená tabulka 1-1).

Tabulka 1-1: Zdůvodnění výběru tematických cílů na základě problémových oblastí, NPR, strategie Evropa 2020, specif. doporučení Rady a priorit financování ČR

Problémové oblasti Dohody	NPR 2014	Cíle strategie Evropa 2020	Specifická doporučení rady ⁸⁶	Priority financování ČR	Tematické cíle z nařízení EU
1. Konkurenceschopnost ekonomiky	4.2. Atraktivní podnikatelské prostředí a rozvoj infrastruktury pro český průmysl; 4.3. Fungující trh práce, vzdělávací systém a sociální začleňování; 4.4. Růst založený na výzkumu a inovacích.	1. Zvýšit zaměstnanost u osob ve věku 20 až 64 let ze současných 69 % na nejméně 75 %; 2. Dosáhnout cíle investovat do výzkumu a vývoje 3 % HDP, zejména zlepšováním podmínek pro investice soukromého sektoru do výzkumu a vývoje, a vytvořit nový ukazatel pro sledování inovací; 3. Snížit emise skleníkových plynů oproti úrovni roku 1990 nejméně o 20 % nebo, pokud budou podmínky příznivé, o 30 %; zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie v naší konečné spotřebě energie na 20 % a zvýšit energetickou účinnost o 20 %; 4. Snížit podíl dětí, které předčasně ukončují školní docházku, ze současných 15 % na 10 % a zvýšit podíl obyvatel ve věku od 30 do 34 let, kteří mají ukončené terciární vzdělání, z 31 % nejméně na 40 %.	Specifické rady č.: 4; doporučení Specifické rady č.: 6; doporučení <i>Částečně:</i> Specifické rady č.: 3; doporučení Specifické rady č.: 7. doporučení	1. Účinné a efektivní služby zaměstnanosti, které přispějí ke zvýšení zaměstnanosti zejména ohrožených skupin; 2. Kvalitní vzdělávací systém (celoživotní učení) produkující kvalifikovanou a adaptabilní pracovní sílu; 3. Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům; 4. Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství.	1. Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací; 3. Zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, odvětví zemědělství (v případě EZFRV) a odvětví rybářství a akvakultury (v případě ENRF); 4. Podpora posunu směrem k nízkouhlíkovému hospodářství ve všech odvětvích; 8. Podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil; 9. Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a veškeré diskriminaci; 10. Investice do vzdělávání, odborného vzdělávání, včetně odborné přípravy pro získání dovedností a do celoživotního učení.

⁸⁶Specifická doporučení Rady: 3. Zvyšovat zákonem stanovený věk odchodu do důchodu rychleji, než to stanoví stávající právní předpisy, vytvořit jasnou vazbu mezi zákonem stanoveným věkem odchodu do důchodu a nadějí dožití a přezkoumat mechanismus indexace důchodů. Zvyšování věku odchodu do důchodu doplnit o opatření podporující zaměstnatelnost starších pracovníků a omezit možnosti předčasného odchodu do důchodu. Zejména zrušit veřejnou dotaci pro režim předčasného odchodu do důchodu. Přijmout opatření, která by výrazně zlepšila nákladovou efektivnost výdajů na zdravotní péči, zejména na péči v nemocnicích.

4. Přijmout opatření k posílení efektivnosti a účinnosti veřejných služeb zaměstnanosti. Výrazně zvýšit dostupnost zařízení péče o děti podporující sociální začlenění se zaměřením na děti do tří let a zvýšit účast romských dětí, a to zejména přijetím a provedením zákona o soukromých zařízeních péče o děti a zvýšením kapacity veřejných zařízení péče o děti.

5. Zajistit provádění protikorupční strategie na období 2013–2014. Přijmout služební zákon, který by měl zajistit stabilní, výkonné a profesionální služby státní správy. Zlepšit správu prostředků z fondů EU s ohledem na programové období 2014–2020. Posílit kapacitu provádění veřejných zakázek na místní a regionální úrovni.

6. Vytvořit ucelený hodnotící rámec vzdělávání na základních školách a podniknout cílené kroky na podporu škol, jež vykazují slabší výsledky. Přijmout opatření ke zlepšení systému akreditace a financování vysokých škol. Zvýšit podíl finančních prostředků přidělovaných výzkumným institucím podle jejich výkonu.

7. S využitím probíhajícího přezkumu pokračovat v reformě regulovaných povolání snížením nebo zrušením vstupních bariér a vyhrazených činností, budou-li shledány neodůvodněnými. Přijmout další opatření ke zlepšení energetické náročnosti budov a průmyslových odvětví.

2. Infrastruktura	4.2. Atraktivní podnikatelské prostředí a rozvoj infrastruktury pro český průmysl.	3. Snížit emise skleníkových plynů oproti úrovni roku 1990 nejméně o 20 % nebo, pokud budou podmínky příznivé, o 30 %; zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie v naší konečné spotřebě energie na 20 % a zvýšit energetickou účinnost o 20 %.		5. Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území.	2. Zlepšení přístupu k ICT, využití a kvality ICT; 4. Podpora posunu směrem k nízkouhlíkovému hospodářství ve všech odvětvích; 7. Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách.
3. Veřejná správa	4.1. Transparentní veřejné finance a efektivní instituce; 4.2. Atraktivní podnikatelské prostředí a rozvoj infrastruktury pro český průmysl.		Částečně: Specifické doporučení rady č.: 5.	6. Transparentní a efektivní veřejná správa s nízkou mírou administrativní a regulační zátěže a účinně reagující na mimořádné události.	2. Zlepšení přístupu k ICT, využití a kvality ICT; 5. Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a jejich řízení; 11. Zvyšování institucionální kapacity veřejných orgánů a zúčastněných subjektů a zlepšování účinnosti veřejné správy.
4. Sociální začleňování, boj s chudobou a systém péče o zdraví	4.2. Atraktivní podnikatelské prostředí a rozvoj infrastruktury pro český průmysl; 4.3. Fungující trh práce, vzdělávací systém a sociální začleňování.	5. Snížit o 25 % počet Evropanů, kteří žijí pod vnitrostátní hranicí chudoby, což vyvede z chudoby přes 20 milionů lidí.	Částečně: Specifické doporučení rady č.: 4.	7. Sociální systém začleňující sociálně vyloučené skupiny a působící preventivně proti chudobě.	9. Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a veškeré diskriminaci.
5. Životní prostředí	4.2. Atraktivní podnikatelské prostředí a rozvoj infrastruktury pro český průmysl.	3. Snížit emise skleníkových plynů oproti úrovni roku 1990 nejméně o 20 % nebo, pokud budou podmínky příznivé, o 30 %; zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie v naší konečné spotřebě energie na 20 % a zvýšit energetickou účinnost o 20 %.	Specifické doporučení rady č. 7.	8. Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu.	4. Podpora posunu směrem k nízkouhlíkovému hospodářství ve všech odvětvích; 5. Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a jejich řízení; 6. Zachování a ochrana životního prostředí a podporování účinného využívání zdrojů.

Pro každý tematický cíl jsou níže uvedeny hlavní výsledky, jichž má být dosaženo s pomocí ESI fondů. Tyto výsledky představují hlavní změny, jež mají být uskutečněny v programovém období 2014–2020. U každého výsledku je uveden fond případně ESI fondy, z nichž bude dosažení výsledků spolufinancováno. Míra změny je vyjádřena kvalitativně pomocí uvedení trendu. V další fázi zpracování Dohody o partnerství bude tato míra ve vhodných případech kvantifikována.

TC 1

Fond	Hlavní výsledky
EFRR	• Zvýšená kvalita výzkumu a jeho větší orientace na přínosy pro praxi a pro společnost včetně zvýšení mezinárodní otevřenosti veřejného výzkumu ○ Zvýšení počtu odborných publikačních výstupů (s vyšší citovaností), udělených patentů a počtu mezinárodních patentových přihlášek (PCT). ○ Zvýšení produkce výsledků výzkumu orientovaného na řešení socio-ekonomických potřeb ○ Zvýšení internacionalizace akademické sféry v ČR – zvýšení účasti v mezinárodních výzkumných týmech, větší množství zahraničních výzkumných pracovníků, výzkumných pracovníků s větší zahraniční zkušeností a vedoucích výzkumných pracovníků se zkušeností ze zahraničí. ○ Zvýšení kvality řízení výzkumu na národní a institucionální úrovni ve vazbě na excelenci a praktické uplatnění výsledků v praxi. • Zvýšené přínosy výzkumu a vývoje pro konkurenceschopnost ○ Zvýšení nabídky kvalitních výsledků VaV s aplikačním potenciálem a počtu výsledků dotažených do stadia aplikace a inovace. ○ Zavedení a zvýšení kvality služeb podporujících transfer technologií a komercializaci výsledků výzkumu. ○ Zvýšení poptávky po inovacích ve veřejném sektoru. ○ Zvýšení inovační výkonnosti v jednotlivých odvětvích rozvojem klastrů a sítí, které rozvíjí proces inteligentní specializace • Zvýšení počtu firem schopných mezinárodní technologické konkurence v oboru svého podnikání ○ Posílení interních inovačních kapacit firem (vč. firem s více než 250 zaměstnanci prostřednictvím rozvoje průmyslového výzkumu). ○ Zvýšení inovačních aktivit firem včetně inovací v low-tech oborech; tzn. založených na aplikaci a přizpůsobení moderních technologií (vč. KET) pro využití v tradičních oborech. ○ Zvýšení investování podniků do eko-inovací ○ Zvýšení všestranné spolupráce (firma – firma i firma – akademie) v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, včetně zvýšení aplikace principů open-innovation na řízení

	- inovací ve firmách. ○ Zvýšení poptávky po ochraně IPR a zlepšení kompetencí MSP v této oblasti. ○ Zvýšení nabídky investic rizikového kapitálu.
EZFRV	• Posílení vazeb mezi zemědělstvím, produkcí potravin a lesnictvím a výzkumem při zavádění a předávání inovací, jednak využitím poradenských služeb a jednak prostřednictvím různých forem spolupráce • Vyšší počet různých forem spolupráce (včetně operačních skupin EIP)

TC2

Fond	Hlavní výsledky
EFRR	• Zlepšený přístup, využití a kvalita ICT technologií ○ Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vysokorychlostní přístup k internetu (umožňující přenosové rychlosti 30 Mbit/s do roku 2020 pro všechny obyvatele a 100 Mbit/s minimálně pro polovinu domácností). ○ Posílení tvorby (vývoje) a fungování ICT aplikací a služeb, včetně sdílených služeb zahrnujících budování a modernizaci datových center. • Posílená elektronizace veřejné správy ○ Dokončení dalšího rozšíření a propojení datového fondu veřejné správy a jeho využívání na principu sdílení již jednou pořízených dat (př. eHealth, eJustice, eCulture), zavedením tzv. úplného elektronického podání, vytvoření systému elektronické identifikace a autorizace. ○ Rozvoj, integrace a sjednocení informačních a komunikačních systémů pro specifické potřeby veřejné správy ○ Vybudování datových center a infrastruktury datových sítí veřejné správy, včetně cloudových řešení. ○ Zavádění nástrojů podporujících inteligentní publikování dat na principu „open data“, vedoucích ke zjednodušení přístupu občanů k informacím veřejné správy, konverze a dlouhodobé ukládání dokumentů. • Zvýšená bezpečnost informačních systémů veřejné správy ○ Vybavení orgánů veřejné správy pro potřeby ochrany infrastruktury ICT pro zajištění řízeného a bezpečnostního sdílení a uchovávání dat v rámci veřejné správy v souladu se standardy kybernetické bezpečnosti.

TC 3

Fond	Hlavní výsledky
EFRR	• Zvýšení počtu nových firem, zejména ve znalostně intenzivních oblastech ○ Zvýšení počtu lidí zahajujících vlastní podnikání ○ Podstatné zlepšení kvality a rozšíření spektra specializovaných poradenských služeb jak pro začínající podnikatele, tak podporující přechod existujících firem

	ke znalostně intenzivnějšímu podnikání. ○ Zvýšení využití finančních nástrojů včetně rizikového kapitálu a jiných zdrojů vnějšího financování pro začínající i rozvíjející se firmy ○ Zvýšení netechnických kompetencí firem, zejména zvýšení kvality řízení a účinnosti strategických procesů (marketing, inovační management, znalost mezinárodního prostředí). ○ Zvýšení dostupnosti podnikatelské infrastruktury umožňující přechod k inovativní výrobě s vysokou přidanou hodnotou. ○ Zlepšení image podnikání a podnikatelů ve společnosti.
EZFRV	● Spolupráce při zavádění inovací mezi subjekty působícími ve výzkumu a vývoji, nevládními odbornými organizacemi a dalšími subjekty s podnikateli v zemědělství, potravinářství a lesnictví i mezi podnikateli navzájem a to formou podpory vývoje nových produktů, procesů a technologií a jejich využití v praxi ● Zvýšení konkurenceschopnosti zemědělských, potravinářských a lesnických podniků a to prostřednictvím podpory zlepšení dílčích faktorů ovlivňujících konkurenceschopnost: ○ Konsolidace vlastnických vztahů k půdě prostřednictvím realizace pozemkových úprav ○ Zvýšení výkonu zemědělských, potravinářských a lesnických podniků formou investic do technologií, strojů a staveb ○ Zvýšení přidané hodnoty zemědělské produkce podporou moderních technologií ○ Zlepšení využívání zdrojů podporou kvalitnějšího technologického vybavení (umožňujícího úspory energie apod.), ○ Zlepšení organizace trhu a posílení orientace na jakost, inovace, transfer nejnovějších poznatků do praxe, zlepšení managementu zemědělských, potravinářských a lesnických firem ○ Zlepšení infrastruktury pro lesní hospodářství (zejména hustoty lesních cest) ● Zastavení nepříznivého vývoje věkové struktury pracovníků v zemědělství podporou zahájení činnosti mladých zemědělců.
ENRF	● Zlepšené řízení a vyšší účinnost strategických procesů (řízení, marketing, inovační management) podpořených firem. ● Vyšší konkurenceschopnost akvakultury.

TC4

Fond	Hlavní výsledky
EFRR	● Posun směrem k nízkouhlíkovému hospodářství ○ Zvýšení podílu produkce/spotřeby energie z obnovitelných zdrojů. ○ Snížení energetické náročnosti budov (zahrnující sektor bydlení, veřejné a komerční budovy). ○ Snížení energetické náročnosti resp. zvýšení energetické účinnosti výrobních a technologických procesů zejména

	v průmyslu, případně ve službách. ○ Modernizace energetických distribučních sítí s důrazem na elektroenergetiku včetně podpory rozvoje inteligentních sítí (smartgrids). ○ Modernizace systémů centralizovaného zásobování tepelnou energií, modernizace a rozvoj zdrojů kombinované výroby elektřiny a tepla.
FS	● Snížení energetické náročnosti budov (zahrnující sektor bydlení, veřejné a komerční budovy).
EZFRV	● Zvýšení podílu produkce/spotřeby energie z obnovitelných zdrojů jako vedlejší efekt podpor investice do výrobních zařízení. ● Snížení energetické náročnosti resp. zvýšení energetické účinnosti výrobních a technologických procesů v zemědělství (jako vedlejší efekt podpory v rámci TC 2 zaměřené na zvýšení konkurenceschopnosti podniků). ● Zlepšení pohlcování uhlíku v zemědělství a lesnictví prostřednictvím vhodného způsobu hospodaření, případnou změnou krajinného krytu a vázáním uhlíku v půdě a biomase.

TC5

Fond	Hlavní výsledky
EFRR	● Zlepšená prevence a snížená ekologická rizika ○ Snížení environmentálních rizik a rozvíjení systémů jejich řízení. ○ Zvýšení adaptační schopnosti v městských oblastech. ● Zvýšená připravenost a odolnost území pro přizpůsobení se změně klimatu a předcházení a řešení rizik ○ Zlepšení připravenosti (výcvik) a zajištění odolnosti a odpovídající vybavenosti v území na přizpůsobení se změnám klimatu a novým rizikům.
FS	● Zlepšená prevence a snížená ekologická rizika ○ Odstraňování a inventarizace ekologických zátěží. ● Zajištěná protipovodňová ochrana a založená především na zvýšení retenční schopnosti krajiny a zpomalování přírodního odtoku vody a to i v sektoru zemědělství a akvakultury jako hlavního faktoru vzniku povodní, dále pak realizovaná další protipovodňová opatření včetně technických.
EZFRV	● Adaptace zemědělství a lesnictví na očekávané klimatické jevy. ● Zvyšování potenciálu zemědělských a lesních ekosystémů minimalizovat negativní dopady klimatické změny efektivním využíváním vody a zadržováním vody v krajině, předcházení vodní a větrné erozi a vhodnými managementy na travních porostech. ● Protipovodňová ochrana založená především na zvýšení retenční schopnosti krajiny a zpomalování přírodního odtoku vody zajištěná zejména prostřednictvím vhodných agroenvironmentálních a klimatických operací, dále mitigačními a adaptačními opatřeními v lesích (prevence, obnova, posílení zdravotního stavu).

TC6

Fond	Hlavní výsledky
EFRR	• Zvýšená efektivita ochrany životního prostředí a efektivní využívání zdrojů ○ Zvýšení ochrany přírody a krajiny posilováním její ekologické stability pomocí posilování biodiverzity, snižování fragmentace krajiny a realizace vhodných opatření v oblasti zemědělství, lesnictví a akvakultury. • Zkvalitnění a modernizace veřejné infrastruktury pro zpřístupnění a využívání přírodních a kulturních hodnot, zefektivnění prezentace kulturních hodnot a přírodního dědictví a posílení jeho ochrany a rozvoje prostřednictvím investic do vhodného využití.
FS	• Zvýšení ochrany vodních zdrojů, modernizované vodárenské soustavy a zajištění dostatečných zdrojů pitné vody a vody pro průmysl, energetiku a zemědělství. • Zvýšená efektivita nakládání s odpadními vodami s důrazem na malá sídla a snížené zemědělské znečištění vod. • Snížené znečištění ovzduší škodlivými látkami zejména v nejvíce postižených regionech. • Vyšší efektivita nakládání s odpady v souladu s hierarchií nakládání s odpady dle rámcové směrnice, důraz na snížení míry skládkování odpadů.
EZFRV	• Snížení zemědělského znečištění vod snížením smyvu živin, pesticidů a ornice. Aplikace vhodných způsobů hospodaření v oblastech ohrožených erozí, ochranných pásmech vodních zdrojů a v oblastech zranitelných dusičnany. • Zvýšená ochrana přírody a krajiny, zvyšování prostupnosti krajiny, posilování její ekologické stability, zachování biodiverzity prostřednictvím vhodných agroenvironmentálních a klimatických operací a environmentálních opatření v lesích. • Zvýšená ochrana půdy, zejména zemědělské, před erozí a degradací prostřednictvím šetrných způsobů hospodaření. Posílení retenční schopnosti krajiny/půdy. • Posílení zdravotního stavu a odolnosti lesních porostů zvýšením podílu melioračních a zpevňujících dřevin, rekonstrukcí porostů v imisních oblastech a zjištěním kvalitního osiva. • Posílení prevence opouštění půd v oblastech s přírodními omezeními, včetně předcházení degradace cenných stanovišť a zvyšování estetické hodnoty krajiny. • Podpora systémů hospodaření šetrných k životnímu prostředí.
ENRF	• Zvýšená ochrana přírody a krajiny posílením její ekologické stability pomocí posílení biodiverzity a realizace vhodných opatření v oblasti akvakultury. • Snížení energetické náročnosti technologických procesů v akvakultuře.

TC7

Fond	Hlavní výsledky
------	-----------------

EFRR	• Rozšířená a zkvalitněná infrastruktura mimo TEN-T a rozvoj udržitelné dopravy ○ Rozšíření páteřní dopravní sítě mimo TEN-T (železniční a silniční) včetně ITS. ○ Zvýšení dostupnosti center osídlení nižších řádů a periferních či jinak znevýhodněných regionů zlepšením jejich napojení na TEN-T (železniční a silniční). ○ Zvýšení počtu silničních obchvatů významných sídel mimo TEN-T a z toho plynoucí snížení expozice obyvatelstva prachovými částicemi a exhalacemi z dopravy. ○ Rozvoj nízkouhlíkových integrovaných systémů hromadné dopravy jak na úrovni měst, tak aglomerací, jejímž základem je kolejová doprava, včetně modernizace vozového parku veřejné hromadné dopravy s důrazem na snížení produkce emisí a snížení energetické náročnosti, rozvoj dopravy v klidu a cyklodopravy. ○ Zvýšení podílu využití alternativních energií v dopravě. ○ Posílení energetické bezpečnosti energetické přenosové soustavy
FS	• Rozšířená a zkvalitněná dopravní infrastruktura TEN-T a podpořený rozvoj udržitelné dopravy ○ Rozšíření sítě TEN-T/páteřní dopravní sítě (železniční, silniční a vnitrozemské vodní) včetně ITS. ○ Vytvoření podmínek pro uplatnění multimodality v dopravě přednostně na síti TEN-T a zajištění interoperability české železnice přednostně na síti TEN-T, zvýšení bezpečnosti železničního provozu mimo síť TEN-T. ○ Rozvoj nízkouhlíkových integrovaných systémů hromadné dopravy jak na úrovni měst, tak aglomerací, jejímž základem je kolejová doprava, včetně modernizace vozového parku veřejné hromadné dopravy s důrazem na snížení produkce emisí a snížení energetické náročnosti.

TC 8

Fond	Hlavní výsledky
ESF	• Zvýšení zaměstnanosti obtížně zaměstnatelných skupin osob prostřednictvím vyšší účinnosti veřejných služeb zaměstnanosti ○ Zvýšení relevance nástrojů APZ pro poskytování kvalitních individuálních a komplexních služeb zaměstnanosti. ○ Dostupné a kvalitní služby zaměstnanosti Úřadu práce v odpovídajícím rozsahu zejména pro skupiny obtížně zaměstnatelných osob. ○ Zvýšení účasti na DV skupin dospělé populace nejvíce ohrožené nezaměstnaností a ztrátou uplatnění. • Vyšší adaptabilita zaměstnanců a lepší uplatnitelnost uchazečů o zaměstnání díky vyššímu souladu znalostí a dovedností pracovní síly s požadavky trhu práce ○ Zvýšení kvality dalšího vzdělávání (formálního i neformálního)

	směrem k potřebám trhu práce, vedoucí k vyšší adaptabilitě a lepší uplatnitelnosti účastníků na trhu práce ○ Zvýšení účasti osob na kvalitním dalším vzdělávání, které je v souladu s potřebami trhu práce. ○ Zkvalitnění a efektivní uplatňování kariérového poradenství (pro dospělé) Zavedení nástroje analyzování a předvídání trhu práce a jejich efektivní využívání pro sladování vzdělávací nabídky s potřebami zaměstnavatelů. ○ Zvýšení nabídky praxí a stáží v podnicích. • Lepší podmínky pro soulad soukromého a pracovního života a rovného postavení žen na trhu práce ○ Zvýšení nabídky a využívání flexibilních forem práce. ○ Zvýšení nabídky dostupného předškolního vzdělávání a služeb péče o předškolní děti, včetně dětí do 3 let. ○ Zvýšení počtu zaměstnavatelů praktikujících principy rovných příležitostí pro ženy a muže v zaměstnání. ○ Zvýšení míry zapojení mužů do péče o děti a další závislé osoby. • Zvýšená spolupráce klíčových aktérů na trhu práce, realizace synergických opatření zvyšujících zaměstnanost
EZFRV	• Zvýšení podílu zemědělských podniků, které diverzifikovaly svoji činnost prostřednictvím zahájení či rozvoje nezemědělských činností ○ zajištění dostatku vstupního i provozního kapitálu na podnikání zahrnující též oblasti agroturistiky a výroby tvarovaných biopaliv • Vytvoření pracovních míst ve venkovských oblastech podporou diverzifikace činností zemědělských podniků

TC 9

Fond	Hlavní výsledky
ESF	• Zvýšená uplatnitelnost a zaměstnanost osob sociálně vyloučených (ohrožených sociálním vyloučením) na trhu ○ Vytvořené a využívané komplexní programy zaměstnanosti zaměřené na osoby ohrožené chudobou a sociálním vyloučením. ○ Vytvořené a aplikované služby zaměstnanosti poskytované „na míru“ sociálně vyloučeným (ohroženým) skupinám obyvatel. ○ Zvýšené uplatňování inkluzivního vzdělávání pro rozvoj osobního potenciálu dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a aktivizace osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením k dokončení vzdělání, ke vstupu na trh práce a integraci do společnosti ○ Aktivizace osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením ke vstupu na trh práce. ○ Vytvořené podmínky pro vznik nových pracovních míst pro osoby znevýhodněné na trhu práce. ○ Vyšší připravenost pracovníků služeb zaměstnanosti na práci se sociálně vyloučenými skupinami obyvatel / vyšší provázanost sociální a navazující pracovní integrace. • Snížení počtu vyloučených lokalit a podílu obyvatel v nich žijících ○ Zavedené podpůrné nástroje pro spolupráci/partnerství aktérů

	na místní úrovni (regionů, obcí, sociálních partnerů atp.). ○ Lepší dostupnost a vyšší využívání specifických nástrojů (včetně preventivních) pro řešení problematiky sociálně vyloučených lokalit. ○ Dostupná komunitní sociální práce včetně podpory vzdělávání. ○ Zavedený komplexní přístup k podpoře sociálně znevýhodněných rodin s cílem integrace dětí do hlavního vzdělávacího proudu. ● Zlepšená dostupnost sociálního bydlení ○ Vyšší propojenost a propustnost sociálního bydlení a sociální práce (vč. zdravotní péče). ● Lepší dostupnost a nastavení sociálních služeb pro cílové skupiny ○ Kvalitní a dostupné programy sociální prevence a nedostatkových sociálních služeb, sociálního poradenství a zdravotní péče. ○ Zvýšená vzdělanost sociálních pracovníků pracujících ve službách (sociálních a zdravotních) a ve veřejné správě. ○ Vytvořené nové modely komunitních sociálních služeb obecného zájmu. ○ Zlepšená spolupráce poskytovatelů sociálních služeb za účelem sociálního začleňování na místní úrovni. ○ Rozvinutá standardizace činností v sociálních službách (službách pro rodiny a děti atp.). ● Lepší podmínky a rozvinutý systém sociálního podnikání ○ Zlepšená dostupnost motivačních, poradenských a podpůrných služeb pro rozvoj a udržitelnost sociálního podnikání. ○ Zvýšená informovanost, spolupráce a vzdělávání v oblasti sociálního podnikání. ● Přijatá opatření ke zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva ○ Prosazení zdravého životního stylu zaměřená především na snížení výskytu rizikových faktorů ve společnosti. ○ Zvýšení kvality vzdělání zdravotního personálu a poskytovatelů péče ve vztahu k modernizaci psychiatrické péče, rostoucímu významu komunitní péče a s přihlédnutím ke stárnutí obyvatel.
EFRR	● Snížení počtu vyloučených lokalit a podílu obyvatel v nich žijících ○ Vytvořené zázemí pro vznik integračních a komunitních center. ○ Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání. ○ Optimalizace pokrytí území sociálními službami. ● Zlepšená dostupnost sociálního bydlení ○ Vytvořená sociální infrastruktura vedoucí ke snižování nerovností (např. zařízení pro krizový pobyt sociálně vyloučených osob a rodin). ○ Zlepšená nabídka sociálního bydlení (s individuálně nastavitelnými doprovodnými službami a s možností podpory prostřednictvím sociální práce). ● Lepší dostupnost a nastavení sociálních služeb pro cílové skupiny ○ Zvýšená kapacita podporovaných sociálních služeb (včetně navazujících) pro cílové skupiny obyvatel.

	○ Vyšší dostupnost a účinnost ambulantních a pobytových služeb a nízkoprahových a kulturně komunitních center poskytující např. integrační služby. ○ Zvýšená kapacita sociálních služeb komunitního typu k podpoře sociálního začleňování. ○ Transformované a deinstitucionalizované služby v sociální oblasti. ● Lepší podmínky a rozvinutý systém sociálního podnikání ○ Zvýšený počet sociálních podniků a v nich vytvořených pracovních míst. ○ Rozšířené a inovované zázemí sociálních podniků vedoucích ke snížení nezaměstnanosti a podpoře sociálního začleňování. ● Přijatá opatření ke zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva ○ Zvýšený podíl zdravotnických zařízení splňující standardy příslušného typu péče. ○ Modernizovaná infrastruktura poskytovatelů vysoce specializované a návazné péče. ○ Restrukturalizovaná psychiatrická péče ve smyslu její humanizace a rozvinutá komunitní péče a podpora návratu duševně nemocných na trh práce.
EZFRV	● Posílený místní rozvoj ve venkovských oblastech se zapojením místních komunit. ○ Posílená místní rozvojová spolupráce - činnost místních akčních skupin.

TC 10

Fond	Hlavní výsledky
EFRR	● Zajištění moderních prostor a vybavení škol (všech úrovní) a vzdělávacích organizací umožňující rovný přístup ke kvalitnímu vzdělání ○ Zajištění dostatečné kapacity předškolních zařízení na základě demografické a ekonomické prognózy v místě. ○ Úpravy a vybavení vzdělávacích zařízení, které umožňují vyšší zapojení žáků a studentů se SVP. ○ Zvýšení kvality vzdělávání v oblasti odborných i přenositelných kompetencí na základě plánů rozvoje vzdělávání v místě/kraji.
ESF	● Zvýšená kvalita počátečního vzdělávání s dopadem na vyšší uplatnitelnost absolventů na trhu práce ○ Zvýšení kvality pedagogických pracovníků škol prostřednictvím lepší pregraduální přípravy, metodické podpory v oblasti rozvoje klíčových kompetencí žáků a prostřednictvím vytvoření a zavedení motivujícího kariérního systému. ○ Zvýšení kvality vedoucích pracovníků škol. ○ Dopracování a efektivní využívání komplexního systému hodnocení v počátečním vzdělávání. ○ Zlepšení schopností dětí, žáků a studentů v oblasti klíčových kompetencí projevující se v mezinárodních srovnáních s dopady na vyšší uplatnitelnost na trhu práce a úspěch v životě. ○ Zvýšení schopnosti škol realizovat vzdělávání dospělých ● Zvýšená kvalita a dostatečná otevřenost zařízení předškolního

	vzdělávání • Rozvoj inkluzivního vzdělávání ○ Zlepšení otevřenosti vzdělávacího systému na všech úrovních vůči dětem, žákům a studentům s postižením i těm, kteří pocházejí z handicapujícího socioekonomického prostředí včetně dětí a studentů romských • Zvýšená schopnost vzdělávacího systému rozvíjet individuální potenciál každého dítěte, žáka a studenta ○ Zlepšení schopnosti pedagogických pracovníků zohledňovat individuální potřeby a potenciál jednotlivých žáků • Zvýšená uplatnitelnost absolventů škol na trhu práce ○ Zvýšení relevance programů středních a vyšších odborných škol k potřebám zaměstnavatelů ○ Posílení dlouhodobé uplatnitelnosti absolventů na trhu práce rozvojem přenositelných, odborných i praktických kompetencí. ○ Zvýšení zájmu dětí a mládeže o technické a přírodovědné obory. ○ Zkvalitnění a efektivní využívání kariérního poradenství na školách. • Zvýšení kvality vysokých škol, které povede také ke zlepšení jejich hodnocení v mezinárodních žebříčcích ○ Zavedení specializace vysokých škol dle jejich silných stránek ○ Zvýšení kvality výzkumu na VŠ včetně posílení spolupráce s aplikační sférou. ○ Zvýšení spolupráce VŠ se zaměstnavateli včetně zahrnutí praktických zkušeností do studia. ○ Zavedení hodnocení kvality a zavedení jednotných standardů vnitřního i vnějšího hodnocení kvality vysokých škol. ○ Zvýšení počtu zahraničních studentů, pedagogů a výzkumných pracovníků na vysokých školách, zvýšení podílu domácích studentů se zahraniční zkušeností. ○ Zvýšení účasti znevýhodněných studentů na VŠ. ○ Snížení míry studijní neúspěšnosti na VŠ. ○ Zvýšený rozsah dovedností, znalostí a schopností lidských zdrojů pro výzkum, vývoj a inovace včetně oblasti řízení výzkumu, vývoje a inovací
EZFRV	• Zvýšení kvalifikace pracovníků v zemědělství, lesnictví a potravinářství • Zajištění dostupnosti odborných informací zejména v oblastech účinného využívání přírodních zdrojů, přizpůsobování se změně klimatu a zmírňování této změny, zajištění potravinové bezpečnosti a zvyšování produktivity a zvýšení vzdělání zemědělských pracovníků v těchto oblastech

TC 11

Fond	Hlavní výsledky
EFRR	• Zvýšená efektivita a účinnost veřejné správy ○ Zvýšení efektivity řízení a rozvoje obcí a zlepšení rozhodování pomocí podpory pořizování a uplatňování dokumentů územního rozvoje.
ESF	• Zvýšená efektivita veřejné správy

	○ Snížení čisté regulační zátěže pomocí nastavení systémových nástrojů pro objektivní a nezávislé ex ante i ex post posouzení dopadů právní regulace ○ Snížení čisté administrativní zátěže pro občany i podniky u všech agend veřejné správy prostřednictvím vytvoření a rozvoje standardů veřejných služeb či vytvoření metodiky měření administrativní zátěže ○ Depolitizace, profesionalizace státní správy prostřednictvím implementace služebního zákona ○ Zavedení procesů řízení kvality ve veřejné správě ○ Optimalizace procesů ve veřejné správě včetně justice s důrazem na stabilizaci veřejných rozpočtů či odstranění duplicitních agend, nastavení efektivních kontrolních mechanismů ○ Zefektivnění fungování justice prostřednictvím posílení analytické a legislativní činnosti, racionalizace soudních řízení, uplatňování mimosoudních řešení sporů, zvýšení účinnosti alternativních trestů a účinnosti opatření vedoucích k řešení problému recidivy. ○ Zlepšení koncepčního a strategického řízení ve veřejné správě včetně zavádění využívání moderních analytických a evaluačních nástrojů do výkonu veřejné správy. ● Zvýšená efektivita a odbornost veřejné správy ○ Zavedení moderních metod řízení a rozvoje lidských zdrojů ve veřejné správě (zejména rozvíjení a prohlubování kvalifikace pracovní síly ve veřejném sektoru včetně justice, odpolitizování veřejné správy, zajištění její stability a snížení fluktuace, v souladu s účinným a implementovaným služebním zákonem. ● Zvýšená transparentnost veřejné správy ○ Snížení korupčních příležitostí ve veřejné správě prostřednictvím dalšího vzdělávání, podpory občanské participace, zaváděním nástroje CIA (corruption impact assessment) ○ Přijetí a implementace legislativních předpisů v oblasti transparentnosti veřejné správy (např. oblast veřejných zakázek) a služebních prováděcích předpisů Generálního ředitelství státní služby. ○ Posílení komunikace a zvýšení otevřenosti veřejné správy směrem k veřejnosti, např. prostřednictvím posilování principů otevřeného vládnutí či inteligentní publikace dat na principu „open data“ ○ Zvýšení míry využívání služeb eGovernmentu občany a podniky/podnikateli
--	--

K naplňování vybraných tematických cílů bude směřovat realizace programů ESIF. Níže uvedená tabulka přehledně uvádí příslušné programy přispívající k naplnění jednotlivých tematických cílů.

TC	Fondy	Programy naplňující TC
TC1	EFRR, EZFRV	OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost OP Výzkum, vývoj a vzdělávání OP Praha – pól růstu ČR Program rozvoje venkova
TC2	EFRR	OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost Integrovaný regionální operační program
TC3	EFRR, ENRF, EZFRV	OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost OP Rybářství Program rozvoje venkova
TC 4	EFRR, FS, EZFRV	OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost OP Životní prostředí Integrovaný regionální operační program OP Praha – pól růstu ČR Program rozvoje venkova
TC 5	EFRR, FS, EZFRV	OP Životní prostředí Integrovaný regionální operační program Program rozvoje venkova
TC 6	EFRR, FS, ENRF, EZFRV	OP Životní prostředí Integrovaný regionální operační program OP Rybářství Program rozvoje venkova
TC 7	EFRR, FS	OP Doprava OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost Integrovaný regionální operační program
TC 8	EFRR, ESF, EZFRV, ENRF	OP Zaměstnanost OP Rybářství Program rozvoje venkova <i>Integrovaný regionální operační program</i>
TC 9	ESF, EFRR, EZFRV	OP Zaměstnanost OP Výzkum, vývoj a vzdělávání Integrovaný regionální operační program OP Praha – pól růstu ČR Program rozvoje venkova
TC 10	ESF, EFRR, EZFRV	OP Výzkum, vývoj a vzdělávání Integrovaný regionální operační program OP Praha – pól růstu ČR Program rozvoje venkova
TC 11	EFRR, ESF	OP Zaměstnanost Integrovaný regionální operační program

1.4 Indikativní alokace podpory Unie podle tematických cílů na národní úrovni pro každý fond a rovněž celkový indikativní objem podpory předpokládaný pro cíle spojené se změnou klimatu

Indikativní alokace vychází z národní obálky a bude finanční prostředky strukturovat dle požadovaných kategorií. Při rozdělování finančních prostředků hrají roli i zkušenosti ze současného programového období 2007–2013 s absorpční kapacitou, v úvahu bude brán i minimální kritický objem intervencí. Dále bude brána v úvahu také naléhavost řešení daného problému, celkové náklady nezbytné na jeho eliminaci a efektivita vynaložených prostředků.

1.4.1 Orientační rozdělení podpory Unie dle tematických cílů za každý ESI fond

Níže uvedenou tabulku 1-4 generuje automaticky systém SFC podle alokace mezi tematickými cíli uvedenými ve finančních tabulkách nebo v plánech ukazatelů programů, které jsou v systému zadány. Tabulku lze ručně upravovat včetně případů, kdy nejsou k okamžiku předložení Dohody o partnerství do systému zadána data o všech programech.

Z tabulky 1-4 vyplývá, že Česká republika plní požadavky dané legislativou na tematickou koncentraci. Alokace EFRR na tematické cíle 1-4 přesahuje požadovaných 50 % o více než 1,9 procentního bodu, alokace na tematický cíl 4 přesahuje minimální hodnotu 12 % o 0,14 procentního bodu (při započítání Fondu soudržnosti dokonce o 0,8 procentního bodu). Minimální požadavek na alokace ESF v tematickém cíli 9 je překročen o více než 6,2 procentního bodu.

Hodnoty pro Prahu jako vyspělý region plynou z vnitřního uspořádání OP Praha – pól růstu ČR.

Tabulka 1-4: Orientační rozdělení podpory poskytované Uníí podle tematických cílů na vnitrostátní úrovni pro každý z ESI fondů (EUR)(celková podpora Unie obsahující i výkonnostní rezervu)⁸⁷

	EFRR	ESF	FS	EZFRV	ENRF	Celkem
1. Posilování výzkumu, technologického rozvoje a inovací	2 406 485 979,96	0,00	0,00	78 818 022,78		2 485 304 002,96
2. Zlepšení přístupu k IKT, využití a kvality IKT	1 025 914 455,91	0,00	0,00	0,00		1 025 914 455,91
3. Zvyšování konkurenceschopnosti malých a středních podniků	892 130 142,93	0,00	0,00	368 266 167,97		1 260 396 310,93
4. Podpora posunu směrem k nízkouhlíkovému hospodářství ve všech odvětvích	1 700 552 957,10	0,00	491 794 532,79	7 781 760,00		2 200 129 249,89
5. Podporování přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a jejich řízení	223 087 501,11	0,00	275 404 938,36	749 418 708,75		1 247 911 148,47
6. Zachování a ochrana životního prostředí a podporování účinného využívání zdrojů	766 027 437,09	0,00	1 372 106 746,49	749 418 708,75		2 887 552 892,58
7. Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových	2 244 886 836,67	0,00	3 997 928 948,47	0,00		6 242 815 785,14

⁸⁷ Nařízení č. 1305/2013 stanoví rozpis pro podporu rozvoje venkova v jednotlivých členských státech na léta 2014 – 2020. Tato částka však nemusí ve výsledku neodpovídat celkové alokaci PRV. Na její výši má vliv rozhodnutí ČR o způsobu převodu mezi 1. a 2. pilířem Společné zemědělské politiky. V současnosti bylo v této záležitosti učiněno dočasné rozhodnutí, jež je v souladu s uváděnou legislativou, a to, že pro rok 2014 nedojde k žádnému převodu mezi pilíři SZP. V průběhu roku 2014 musí MZe po debatě s partnery přijmout rozhodnutí o směru a výši případného přesunu mezi pilíři. Ve verzi PRV bez převodu prostředků mezi pilíři nejsou částky vázány na tematické cíle. Hodnoty pro OP Rybářství nebyly dosud stanoveny.

	EFRR	ESF	FS	EZFRV	ENRF	Celkem
infrastrukturách						
8. Podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil	0,00	1 268 613 802,00	0,00	68 616 664,72		1 337 230 467,28
9. Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a diskriminaci	1 106 269 893,62	892 779 802,00	0,00	108 516 699,80		2 107 566 395,58
10. Investice do vzdělávání, odborného vzdělávání, včetně odborné přípravy pro získání dovedností a do celoživotního učení	924 034 305,19	1 034 338 386,00	0,00	1 997 263,30		1 960 369 954,50
11. Zvyšování institucionální kapacity veřejných orgánů a zúčastněných subjektů a zlepšování účinnosti veřejné správy	94 506 295,10	113 322 143,00	0,00	0,00		207 828 438,03
Technická pomoc	584 793 826,37	92 949 104,00	121 690 555,89	22 500 000,00		821 933 486,73
CELKEM	11 968 689 631,05	3 402 003 237,00	6 258 925 722,00	2 155 333 996,06⁸⁸	0,00	23 784 952 588,00

⁸⁸ Částka nezahrnuje převod mezi pilíři SZP a staré závazky z opatření, která nebudou v PRV 2014-2020 implementována.

1.4.2 Informace k Iniciativě na podporu zaměstnanosti mladých lidí, která se týká tematického cíle 8 “Podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil”

Tabulka 1-5: Informace k Iniciativě na podporu zaměstnanosti mladých lidí, která se týká tematického cíle 8 “Podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil”

Specifická alokace na IZM	(EUR) 13 599 984 (EUR)
Odpovídající podpora z ESF	(EUR) 13 599 984 (EUR)

1.4.3 Informace k alokaci na technickou pomoc podle kategorie regionů, kde je to vhodné

Jak vyplývá z níže uvedené tabulky 1-6, Česká republika plní požadavky legislativy na maximální zastoupení složky technická pomoc.

Tabulka 1-6: Informace k alokaci na technickou pomoc podle kategorie region, kde je to vhodné⁸⁹

Fond	Kategorie regionů, kde je to vhodné	Alokace na technickou pomoc (EUR)	Podíl technické pomoci na celkové alokaci (podle fondu a podle kategorie region, kde je to vhodné)
EFRR	Méně rozvinuté regiony	581 122 162	4,93%
	Přechodové regiony	pro ČR není relevantní	pro ČR není relevantní
	Více rozvinuté regiony	3 671 664	2,10%
ESF	Méně rozvinuté regiony	84 885 500	2,60%
	Přechodové regiony	pro ČR není relevantní	pro ČR není relevantní
	Více rozvinuté regiony	8 063 604	5,64%
Fond soudržnosti	není relevantní	121 690 556	1,94%
EZFRV	není relevantní	22 500 000	1,04 % ⁹⁰

⁸⁹ Nařízení č. 1305/2013 stanoví rozpis pro podporu rozvoje venkova v jednotlivých členských státech na léta 2014 – 2020. Tato částka však nemusí ve výsledku neodpovídat celkové alokaci PRV. Na její výši má vliv rozhodnutí ČR o způsobu převodu mezi 1. a 2. pilířem Společné zemědělské politiky. Částka technické pomoci pro PRV a OP Rybnářství nebyla dosud stanovena.

⁹⁰ Jako základ je použita alokace dle nařízení 1305/2013 nezahrnující převod mezi pilíři.

ENRF	není relevantní	Bude doplněno	Bude doplněno
------	-----------------	---------------	---------------

1.4.4 Podíl ESF na strukturálních фондах (EFRR a ESF)

Jak vyplývá z níže uvedené tabulky 1-7, Česká republika splňuje požadavek legislativy na minimální podíl ESF.

Tabulka 1-7: Podíl ESF na strukturálních фондах (EFRR a ESF) (Čl. 92 a Příloha IX obecného nařízení)

Podíl ESF na zdrojích strukturálních fondů (ESF a EFRR) v operačních programech pro region cílů Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost v programovém období 2007-2013	21,4 %
Odpovídající podpora z ESF	22,1 %
Podíl ESF na zdrojích strukturálních fondů v programovém období 2014-2020	22,13 %

1.4.5 Indikativní příspěvek k cíli v oblasti změny klimatu (celková podpora Unie včetně výkonnostní rezervy)

Jednání expertní pracovní skupiny na téma metodiky vydané formou návrhu prováděcího aktu EK proběhlo dne 21. března 2013, další jednání k návrhu následovala v průběhu roku 2013. V současnosti je předmětem jednání výboru COESIF návrh nařízení Komise, které stanoví závaznou metodiku pro výpočet příspěvku operací ke klimatické změně. Indikativní alokace bude moci být proto doplněna až po upřesnění potřebných informací ze strany EK.

Alokaci automaticky generuje systém SFC na základě tabulek programů, které jsou v systému zadány. Hodnotu lze ručně upravovat včetně případů, kdy nejsou k okamžiku předložení Dohody o partnerství do systému zadána data o všech programech.

Strategie Evropa 2020 pro všechny členské státy EU vytyčuje tři hlavní cíle v oblasti životního prostředí a změny klimatu: snížení emisí skleníkových plynů oproti úrovní roku 1990 nejméně o 20 %, nebo pokud budou podmínky příznivé, o 30 %; zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie v konečné spotřebě energie na 20 % a zvýšení energetické účinnosti o 20%.

Podle čl. 8 obecného nařízení by měly intervence podporované z ESI fondů přispívat k udržitelnému rozvoji. V rámci udržitelného rozvoje by poté podpora z prostředků politiky soudržnosti měla směřovat k ochraně a zlepšování životního prostředí. Na podrobnější úrovni následně nařízení stanoví, že členské státy a EK zajistí, v rámci intervencí v oblasti životního prostředí, opatření vedoucí ke zmírňování a přizpůsobování se změně klimatu. Ke splnění těchto cílů by měly přispět především tematické cíle (TC):

- TC 4 -Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích
- TC 5 -Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik
- TC 6 -Ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů

Indikativní příspěvek k cíli v oblasti změny klimatu bude doplněn v návaznosti na projednání alokací.

Celková indikativní výše podpory EU pro cíl Klimatická změna (EUR) (Celková podpora Unie, zahrnující výkonnostní rezervu) je odhadována následujícím způsobem:

3 944 131 538 € – jen SF a FS,

5 511 404 516 € – ESIF.

1.5 Uplatnění horizontálních principů a cílů pro implementaci fondů

1.5.1 Zajištění principu partnerství

Fáze přípravy Dohody o partnerství a programů pro programové období 2014–2020

ČR vycházela při nastavování principu partnerství ze zkušeností získaných při přípravě a implementaci předstrukturálních nástrojů i programových období 2004–2006 i 2007–2013.

Partneři byly zapojeni do přípravy programového období 2014 – 2020 od zahájení celkové přípravy při definování NRP a to od roku 2010. Pro diskuse k stanovování principů programového období 2014–2020 a definování požadavků na obsah a systém implementace ESI fondů byly v počátku příprav **využity platformy určené pro projednávání realizace programového období 2007–2013**, zejména pak Koordinační výbory NSRR (členství uvedeno v příloze 5.1). Pro snadnější komunikaci se všemi partnery je v průběhu celého procesu přípravy programového období 2014–2020 využívána také **Resortní koordinační skupina MMR pro EU** (členství uvedeno v příloze 5.1), která slouží k připomínkování jednotlivých materiálů a bezodkladnému informování partnerů o aktuálním dění v rámci přípravy programového období 2014–2020 na národní i evropské úrovni. Od konce roku 2012 začala fungovat Pracovní skupina pro přípravu Dohody o partnerství, kde jsou zastoupeni partneři ze všech oblastí a úrovně veřejné zprávy pro zajištění transparentnosti a diskuze a debaty mezi všemi.

Do jednotlivých částí Dohody byly zapracovány podklady od jednotlivých partnerů, zejména řídicích orgánů v souvislosti s paralelní přípravou programových dokumentů, ministerstva zemědělství jako gestora politiky rozvoje venkova a společné rybářské politiky v ČR, Úřadu vlády ČR jako gestora Národního programu reformy, regionálních a místních partnerů v souvislosti s nastavováním územní dimenze, resortů a dalších institucí, které jsou gestory předběžných podmínek ve smyslu Akčního plánu řízení a koordinace předběžných podmínek, který byl na návrh MMR schválen usnesením vlády č. 809 ze dne 23. října 2013.

Řada partnerů z různých sfér předložila své připomínky v rámci meziresortního připomínkového řízení ve všech fázích přípravy, a to při definování návrhu národních rozvojových priorit, dopracování tematických okruhů, nastavování struktury programů až po jednotlivé fáze přípravy Dohody o partnerství. Předložení dokumentu k připomínkám všem resortům a dalším institucím je povinnou součástí přípravy materiálů před jejich postoupením vládě ČR. Ačkoliv jsou připomínková místa pevně stanovena Jednacím řádem vlády ČR, MMR dokumenty týkající se přípravy Dohody jsou diskutovány na Pracovní skupině pro přípravu Dohody o partnerství (viz příloha 5.1). Připomínky předložené ze strany všech partnerů byly řádně vypořádány a způsob jejich vypořádání byl partnerům zaslán, v případě potřeby rovněž projednán prezenčně s cílem nalezení shody. Spousta podnětů zazněla také

během jednání různých platforem a byla následně reflektována ve zpracovávaných dokumentech, popřípadě bilaterálně komunikována s předkladatelem.

Příspěvky partnerů se týkaly zejména analytického základu Dohody - od problémových analýz, národních rozvojových priorit, tematických okruhů až po samotnou analytickou část Dohody. V tomto ohledu byla v rámci spolupráce s partnery v mnohém doplněna analýza potřeb a rozvojového potenciálu ČR, díky podkladům jednotlivých resortů byla analýza doplněna o četná data dokládající identifikované potřeby. Významný vliv na dokument měly dále zkušenosti celé implementační struktury napříč orgány veřejné správy, ale i dalších institucí. Tyto zkušenosti jsou široce sdíleny a předávány a promítly se tak do zkušeností a posunů ve srovnání s programovým obdobím 2007–2013. Na základě podnětů a zkušeností zúčastněných byl také zpracován variantní návrh vymezení programů tak, aby konečné vymezení programů odpovídalo reálným potřebám. Zásadní přidanou hodnotu partnerů lze také spatřovat při plnění a hodnocení předběžných podmínek. Na základě debat s partnery na regionální úrovni byla zpracována kapitola Dohody týkající se územní dimenze (kap. 3), ale také identifikace územní dimenze v rámci jednotlivých problémových oblastí.

Princip partnerství je naplňován nejen při přípravě věcného zaměření intervencí pro čerpání z ESI fondů v programovém období 2014–2020, ale také při nastavování systému řízení Dohody a jednotlivých programů. MMR v úzké spolupráci se všemi partnery připravilo materiál „Doporučení ke zjednodušení administrativní zátěže pro žadatele a příjemce při čerpání finančních prostředků z fondů EU v programovém období 2014–2020“, do jehož tvorby byli **zapojeni nejen odborníci** a pracovníci, kteří se zabývají implementací evropských fondů, **ale také široká veřejnost** formou elektronického dotazníkového šetření, jehož závěry byly debatovány za široké účasti partnerů na konferenci v lednu 2012.

K respektování a řádnému nastavení principu partnerství na všech úrovních systému i ve všech fázích přípravy slouží nově ustavené platformy na základě materiálu „**Vymezení platform pro programové období 2014–2020**“, který byl vzat vládou na vědomí dne 20. února 2013 a který obsahuje **návrh platform pro přípravu i realizaci** programového období 2014–2020 (konkrétní platformy uvedeny v příloze 5.1), přičemž stanovuje jejich základní charakteristiky – termín vzniku, předsedu, členství, činnosti a sekretariát. Platformy jsou nejen základním prvkem pro nastavení a realizaci principu partnerství, ale také důležitým **nástrojem pro zajištění vzájemné provázanosti a koordinace** zpracování programů mezi sebou i vůči Dohodě.

Naplňování principu partnerství při přípravě programů spolufinancovaných z ESI fondů v programovém období 2014–2020 je rovněž koordinováno ze strany MMR. MMR doporučilo řídicím orgánům zapojit relevantní partnery ze všech oblastí působení daného programu a realizaci principu partnerství MMR průběžně monitoruje. Zástupci MMR se jednání platform řídicích orgánů rovněž účastní.

Výběr relevantních partnerů zapojených do procesu přípravy Dohody a programů pro programové období 2014–2020 byl uskutečněn v souladu s článkem 5 návrhu obecného nařízení a Etickým kodexem EK pro partnerství. Pozornost byla věnována zejména zapojení všech relevantních partnerů tak, aby byl v rámci celého procesu přípravy programového období 2014–2020 uplatňován princip partnerství a víceúrovňové správy s důrazem na reprezentativní zastoupení všech oblastí společenského života. V úvahu byly rovněž vzaty zkušenosti se spoluprací v rámci přípravy a realizace programového období 2007–2013. Díky širokému zastoupení partnerů v rámci jednotlivých pracovních skupin je tak zajištěn přenos informací nejen mezi platformami na programové a „střešové“ úrovni, ale také do jednotlivých sfér společenského života.

Nastavené partnerství zahrnuje regionální a místní orgány a města realizující integrované systémy udržitelného rozvoje měst v rámci integrovaných územních investic, společně s hospodářskými a sociálními partnery; dále zástupce nestátních neziskových organizací, kteří mají znalosti o průřezových otázkách jako je rovnost pohlaví, nediskriminace a sociální začleňování, ochrana životního prostředí a přírody, podpora kultury, výchova a vzdělávání, a další, zástupce univerzit a výzkumných institucí. Klíčovými partnery jsou rovněž vedle regionálních a místních orgánů obchodní komory, podnikatelské organizace, odborové organizace, sdružení pro vzdělávání pracovníků, poskytovatelé sociálních a zdravotních služeb a další nevládní organizace.

Do přípravy programového období 2014–2020 přispívají rovněž **zástupci nestátních neziskových organizací**. Jednání platform se pravidelně účastní zástupce Rady vlády pro nestátní neziskové organizace, která se zabývá vytvářením vhodného prostředí pro existenci a činnost nestátních neziskových organizací (NNO). Ze strany široké sítě NNO zastupujících environmentální, sociální, zdravotní (včetně organizací zastupujících osoby se zdravotním postižením), vzdělávací, kulturní sektor či oblast lidských práv a genderu byla dále vytvořena platforma Partnerství NNO 2014+, která vysílá zástupce z řad NNO v relevantních oblastech na jednání příslušných pracovních skupin vytvořených MMR a řídicími orgány, a sdílí informace v rámci širokého okruhu NNO v ČR.

Pro **rozvoj venkova** mezi zúčastněné partnery také patří zástupci veřejných a soukromých organizací v odvětvích, která jsou důležitá pro rozvoj venkova, regionální nebo místní podnikatelská sdružení, organizace žen na venkově, ekologické NNO, NNO odpovědné za nediskriminaci nebo rovnost, zástupci sdružení místních akčních skupin, které se podílejí na místním rozvoji řízeném komunitními organizacemi, sdružení pracující na poli integrovaného rozvoje venkova (např. sdružení místních rozvojových agentur). Partnery pro nastavování oblasti **rybářství** jsou dále kromě zástupců rezortů státní správy zástupci akademické sféry, nestátních neziskových organizací, sdružení a svazů v oblasti akvakultury.

MMR zajišťuje nejen předávání informací relevantním partnerům, ale také **informovanost široké veřejnosti o přípravě programového období 2014–2020**. Veškeré informace a relevantní dokumenty týkající se přípravy Dohody a programů 2014–2020 MMR sdílí prostřednictvím webové stránky www.strukturalni-fondy.cz a dalších publicitních aktivit. Byla uspořádána řada konferencí a seminářů zaměřených at' již na horizontální otázky přípravy programového období 2014–2020, nebo konkrétní tematické oblasti realizace Dohody a programů v následujících letech. Zároveň MMR zřídilo e-mailovou adresu „priprava2014@mmr.cz“, kam mohou zájemci z řad všech partnerů, ale i občanské veřejnosti zasílat dotazy, podněty a zkušenosti týkající se implementace ESI fondů.

Celkově lze sdělit, že partneři především měli zájem na debatě týkající se analytické části Dohody o partnerství, např.:

- ze strany resortů byly zapracovány návrhy textu v oblasti věcných témat dle strategických dokumentů v ČR,
- ze strany regionálních partnerů byly obohaceny dílčí potřeby a problémy v analytické části též o regionální úroveň a byly doplněny územní rozdíly zpracované ve spolupráci s regionálními partnery,
- ze strany neziskových organizací byly též doplněny textace k analytické části (např. u sociálního vyloučení či životního prostředí).

Zároveň probíhaly mnohé diskuze týkající se výběru tematických cílů v návaznosti na programy 2014 – 2020 a jejich zaměření. Partneři též přispívali do textu v Dohodě týkající se horizontálních principů, které jsou zpracovány ve shodě se všemi partnery. Ze strany

regionálních partnerů probíhaly diskuze týkající se kapitoly č. 3 Dohody o partnerství týkající se celkovému pojetí integrovaných přístupů v ČR.

Dohoda o partnerství je výsledkem několikaletých příprav a debat s partnery, jedná se o výsledný dokument, který obsahuje podněty i příspěvky všech partnerů.

Klíčoví partneři v souladu s článkem 5 obecného nařízení a Etickým kodexem Evropské komise byli zapojeni také do přípravy programů pro programové období 2014–2020. Partneři byli ve všech případech zapojeni formou účasti v přípravných platformách programů zřízených řídicími orgány, dále probíhaly ad hoc expertní jednání a kulaté stoly. V průběhu zasedání těchto platform probíhalo kontinuálně informování a aktuálním postupu přípravy a byly shromažďovány poznatky a doporučení partnerů. Za klíčový přínos partnerů při přípravě programů ESI fondů lze obecně považovat podněty v rámci zpracovávaných analýz silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb, identifikace potřeb a nastavení aktivit, typů příjemců a cílových skupin. Ne všechny podněty a připomínky partnerů bylo možno akceptovat, např. z důvodu nesouladu s Pozičním dokumentem a cíli EU.

Fáze implementace ESI fondů v programovém období 2014–2020

V souladu s článkem 5 návrhu obecného nařízení a Etickým kodexem Evropské komise pro partnerství budou relevantní partneři zapojeni nejen do přípravy, ale také do realizace programového období 2014–2020. Součástí výše zmíněného materiálu „**Vymezení platform pro programové období 2014–2020**“ je také přehled platform, které budou sloužit ve fázi realizace programového období 2014–2020 (konkrétní platformy uvedeny v příloze 5.1) na národní úrovni. Partneři budou mít rovněž možnost ovlivnit proces implementace jednotlivých programů prostřednictvím monitorovacích výborů. V rámci implementace územní dimenze budou pro zajištění partnerství ustanoveny Stálá konference na národní úrovni i na úrovni regionální.

Při přípravě Zprávy o pokroku je nutné zajistit **spolupráci zejména s řídicími orgány** vzhledem k tomu, že naplňování cílů Dohody je přímo úměrné naplňování cílů programů, a to zejména v souvislosti s přenosem dat a zajištění kvalitativních komentářů. Dále budou zapojeni **gestoři odpovědní za plnění jednotlivých předběžných podmínek** pro zajištění aktuálních informací o stavu realizace daných opatření. V souvislosti s vyhodnocením příspěvku ke strategii Evropa 2020 bude do procesu zapojen také **Úřad vlády ČR**, který průběžně monitoruje a vyhodnocuje plnění Národního programu reformy, jež je zastřešujícím národním dokumentem pro plnění cílů strategie Evropa 2020. Podrobnosti ke struktuře Zprávy o pokroku implementace Dohody a postupu její přípravy se zapojením partnerů budou blíže specifikovány v Metodice řízení programů.

1.5.2 Podpora rovnosti mezi muži a ženami, nediskriminace

Princip rovného zacházení a zákazu diskriminace je jedním ze základních principů českého práva, který je obsažen v ústavním pořádku a v mezinárodních úmluvách. Rovné zacházení a zákaz diskriminace upravuje v souladu s právem EU antidiskriminační zákon. Právní úprava zajišťuje i přístupnost pro osoby se zdravotním postižením a jejich rovnoprávný přístup a zapojení do všech důležitých oblastí života společnosti. Vnitrostátním orgánem pro rovné zacházení ve smyslu práva EU je veřejný ochránce práv. Exekutivními orgány pro daná témata jsou Sekce pro lidská práva Úřadu vlády ČR podřízená ministři pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu (nediskriminace) a Ministerstvo práce a sociálních věcí (rovné příležitosti žen a mužů). V oblasti přístupnosti oba orgány spolupracují.

Nejvíce ohrožené diskriminací jsou v praxi osoby ohrožené sociálním vyloučením či jinak znevýhodněné nebo zranitelné, které se diskriminaci nedovedou účinně bránit. Jsou to např. cizinci, osoby se zdravotním postižením, senioři, ženy, matky s dětmi, příslušníci etnických menšin, osoby s nízkou kvalifikací, propuštění vězni či osoby drogově závislé. Tyto osoby mají ztížený přístup na trh práce, bydlení, ke vzdělání, ke zdravotním a sociálním službám, dopravě a dalším službám a informacím o svých právech. V důsledku jejich znevýhodnění je oslabeno zastoupení a prosazování zájmů těchto osob ve veřejném životě. Zvláště znevýhodněnou a marginalizovanou skupinou jsou Romové, kteří čelí diskriminaci na základě rasy a etnického původu a současně kumulací rizik sociálního vyloučení jako dlouhodobá nezaměstnanost, nízká kvalifikace a život v sociálně vyloučených oblastech.

Při přípravě programů byly a při jejich realizaci budou tyto problémy zohledněny ve všech fázích tak, aby jednotlivé programy dodržovaly zákaz diskriminace a podporovaly rovný přístup k ženám i mužům. Za tímto účelem je v návaznosti na plnění příslušných předběžných podmínek určena u každého ŘO kontaktní osoba či osoby, které:

- se budou systematicky zabývat implementací a aplikací antidiskriminačního práva, včetně problematiky rovnosti žen a mužů a přístupnosti pro osoby se zdravotním postižením,
- budou odpovědné za koordinaci aktivit v této oblasti v rámci jednotlivých operačních programů a
- budou úzce spolupracovat se Sekcí pro lidská práva Úřadu vlády a s MPSV jako odbornými koordinátory daných problematik.

Sekce pro lidská práva Úřadu vlády a MPSV budou úzce spolupracovat s veřejným ochráncem práv jako národním orgánem pro boj s diskriminací, který bude v souladu se svým mandátem poskytovat odborné a metodické poradenství k zajištění zákazu diskriminace a rovných příležitostí při implementaci ESI fondů. Zástupci obou odborných koordinátorů i veřejného ochránce práv se budou podílet i na realizaci a monitorování realizace jednotlivých programů. Kontaktní osoby u ŘO i koordinátoři budou konzultovat rovněž se zástupci dotčených skupin, zejména prostřednictvím Vládního výboru pro zdravotně postižené občany, Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů. Pracovníci podílející se na realizaci programů budou vyškoleni v antidiskriminačním právu a uplatňování rovných příležitostí žen a mužů i dalších skupin.

Monitorování příspěvku k rovnosti mezi muži a ženami a nediskriminaci bude prováděno prostřednictvím MS2014+ z projektové úrovně. Každý žadatel bude prostřednictvím projektové žádosti označovat příspěvek daného projektu k horizontálnímu principu, přičemž nebude možné podpořit projekt k negativním vlivem na rovnost mezi muži a ženami a nediskriminaci a rovné zacházení.

1.5.3 Udržitelný rozvoj

Koncept udržitelného rozvoje v ČR spočívá v rovnováze tří pilířů – ekonomického (udržení vysoké a stabilní úrovně ekonomického růstu a zaměstnanosti), sociálního (sociální rozvoj respektující potřeby všech) a environmentálního (účinná ochrana životního prostředí a šetrné využívání přírodních zdrojů).

Základním národním dokumentem v této oblasti je Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR (SRUR), který poukazuje na hlavní priority a cíle, včetně vzájemných vazeb mezi nimi, v oblasti udržitelného rozvoje. SRUR řeší pět prioritních os - 1: Společnost, člověk a zdraví; 2: Ekonomika a inovace; 3: Rozvoj území; 4: Krajina, ekosystémy a biodiverzita a 5: Stabilní a bezpečná společnost. Zároveň jsou v tomto dokumentu stanoveny základní principy nutné

pro dosažení udržitelného rozvoje v ČR, které je nezbytné respektovat při tvorbě všech navazujících strategií a koncepčních dokumentů (princip rovnováhy tří pilířů udržitelného rozvoje, princip soudržnosti a integrace politik a řízení, princip předběžné opatrnosti, princip generační a mezigenerační odpovědnosti, princip rovných příležitostí, princip partnerství a princip mezinárodní odpovědnosti). Pro Dohodu o partnerství a programy ESIF je SRUR jedním z východisek a strategickým nástrojem pro koordinaci aktivit v oblasti udržitelného rozvoje v národních politikách. Hlavními tématy udržitelného rozvoje nejsou pouze záležitosti životního prostředí, ale rovněž naplnění ekonomických a sociálních potřeb. Ekologické hledisko je však významným parametrem při přijímání politik, strategií a koncepcí či rozhodování o investicích, což je vnímáno jako proces programování a přípravy celé strategie Dohody o partnerství.

Implementace Dohody o partnerství a programů se opírá o některé klíčové principy a zásady udržitelného rozvoje:

- „znečišťovatel platí“

Princip „znečišťovatel platí“ bude nadále uplatňován zejména formou ekonomických nástrojů, tj. poplatků za znečišťování životního prostředí. Poplatky placené podle jednotlivých zákonů k ochraně životního prostředí jsou povinné platby postihující využívání přírodních zdrojů, znečišťování životního prostředí a ohrožování zdraví a životů lidí, zvířat a rostlinstva v důsledku lidské činnosti. Obchodování s emisními povolenkami, které nadále bude uplatňováno lze rovněž zařadit k naplňování principu „znečišťovatel platí“.

- předběžné opatrnosti, prevence

Hlavním nástrojem předběžné opatrnosti bude nadále propracovaný systém EIA a SEA, který umožňuje včasné zapojení všech zúčastněných včetně odborné sféry do posuzování případných environmentálních a zdravotních vlivů záměrů, staveb, koncepcí i strategií. Obdobné funkce budou rovněž uplatňovány v rámci povolovacího systému IPPC. Prvky předběžné opatrnosti se uplatňují i v rámci systému povolování a udílení oprávnění a při územním plánování.

- minimalizace zdravotně škodlivých emisí

Systém různých opatření, omezení nebo pobídek bude zaměřen na zdravotně rizikové emise, zejména se jedná o emise polyaromatických uhlovodíků (PAH), dále mikročástice PM10, PM2,5, PM1, benzen, které jsou mutagenní a karcinogenní a další rizikové látky CO, oxidy dusíku, aldehydy, těkavé organické látky, prach, přízemní ozón a hluk. Největší pozornost bude věnována snižování emisí z dopravy a lokálních topenišť, které mají velký podíl na produkci zdravotně rizikových látek. Zdravotně rizikové emise budou řešeny i u ostatních zdrojů znečišťování tak, aby byly eliminovány zejména hlavní zdroje škodlivých emisí v obcích a městech.

- efektivního nakládání se zdroji

Pozornost bude věnována energetické náročnosti budov, zateplování a zvyšování energetické účinnosti budov i výroby. Potenciál energetických úspor je značný s dopadem na úsporu surovin a materiálu. Bude nadále rozvíjen program Nová Zelená úsporám. Dalším předpokladem efektivního nakládání se zdroji je i kvalitně nastavení systému nakládání s odpady, a to v souladu s principem hierarchie nakládání s odpady. Zvyšování materiálového a energetického využití odpadů bude směřovat k co nejvyšší možné míře opětovného použití, materiálového využití, energetického využití a jiného uplatnění odpadů, které vznikly. Cílem bude dosáhnout takového využití odpadů, které co nejméně zatíží životní prostředí jako celek.

- ochrana klimatu (změny, adaptace)

Česká republika bude dále postupovat v souladu s implementačními nástroji ke Kjótské úmluvě a plnit závazky v rámci EU. Další snižování emisí skleníkových plynů bude i nadále významné prostřednictvím snižování energetické náročnosti, zlepšováním tepelných izolací, rozvíjením nových technologií, podporou inovací a výzkumu. Spolu se snižováním emisí skleníkových plynů bude efektivní upřednostňovat synergická opatření, která zároveň snižují emise zdravotně rizikových látek. Jedním z dostupných nástrojů pro naplňování a vyhodnocování vlivů intervencí v Dohody o partnerství na emise skleníkových plynů je nástroj CO2MPARE, který by vytvořen pro posuzování intervencí z hlediska emisí skleníkových plynů. Na základě provedené analýzy funkčnosti nástroje se jako nejvhodnější jeví jeho využití pro účely střednědobého a ex post hodnocení programů, resp. vybraných intervencí.

- biodiverzita a ochrana ekosystém

Bude naplňována Strategie biologické rozmanitosti a aktualizovaný Státní program ochrany přírody a krajiny, opatření k ochraně ekosystémů, biotopů, ohrožených druhů. V rámci EIA a SEA budou nadále posuzovány dopady opatření z hlediska jejich vlivů na lokality soustavy Natura 2000. Pozornost bude věnována v rámci CITES a importu i mezinárodní ochraně biodiverzity.

- odolnosti proti katastrofám

Prevence vzniku, případně zmírnění následků krizových situací způsobených zejména živelními pohromami, závažnými haváriemi, teroristickými činy a poruchami kritické infrastruktury budou hlavními cíli environmentální bezpečnosti. Hlavním úkolem pro zachování environmentální bezpečnosti bude zkvalitnění systému konkrétních legislativních, technických, organizačních a informačních opatření, snižujících riziko vzniku krizových situací a jejich negativního působení. Důraz bude kladen především na systém preventivních mitigačních a zejména adaptačních opatření, která jsou nejúčinnější a ekonomicky nejefektivnější.

- udržitelný rozvoj v územním plánování

V souladu s dikcí zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů, bude i nadále uplatňován princip udržitelného rozvoje území při realizaci projektů spolufinancovaných z fondů ESI majících průřet do území. Udržitelný rozvoj území spočívá ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a je naplněním principu udržitelného rozvoje v rámci územního plánování. Cílem územního plánování je vytváření předpokladů pro výstavbu a udržitelný rozvoj území, a to soustavným a komplexním řešením účelného využití a prostorového uspořádání území s cílem dosažení obecně prospěšného souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území.

- zohlednění environmentálních hledisek v rámci veřejných zakázek

Zohledňování environmentálního hlediska při hodnocení nabídek předložených v rámci soutěže o veřejnou zakázku je zahrnuto ve směrnici 2014/24/EU Evropského parlamentu a Rady ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES. Za účelem provedení přenesení obsahu tří nových směrnic Evropského parlamentu a Rady 2014/23/EU, 2014/24/EU a 2014/25/EU do právního řádu ČR, a to včetně problematiky environmentálních hledisek, je připravován zcela nový zákon o veřejných zakázkách. Problematika je zohledněna i Metodickým pokynem pro oblast zadávání zakázek pro programové období 2014 -2020, který uvádí „vlastnosti plnění z hlediska vlivu na životní prostředí“ jako jedno z možných dílčích hodnotících kritérií.

Na základě zkušeností z období 2007–2013 je v rámci implementace Dohody o partnerství (tzn. napříč relevantními programy) a hodnocení výsledků intervencí nastaven jednotný způsob sledování vlivu intervencí na životní prostředí, popřípadě veřejné zdraví. Ve spolupráci s hodnotiteli SEA došlo k vytipování těch investičních priorit (specifických cílů v případě ENRF/prioritních oblastí v případě EZFRV), u kterých je relevantní vliv na životní prostředí sledovat a vyhodnocovat. U těchto oblastí jsou v rámci indikátorové soustavy jednotlivých programů vydefinovány vybrané environmentální indikátory pro zajištění monitoringu a hodnocení. V návaznosti na vybrané environmentální indikátory pro jednotlivé programy budou relevantní environmentální kritéria zapracována do celkového systému hodnocení a výběru projektů, tam kde je to vhodné. Systém environmentálního hodnocení nenahrazuje legislativní postupy (EIA, územní a stavební řízení), ale tyto postupy doplňuje.

Vzhledem k jednotnému přístupu napříč investičními prioritami/specifickými cíli/ prioritními oblastmi je zajištěna i průřezovost sledování problematiky, tedy zohlednění udržitelného rozvoje i u těch intervencí, které nejsou přímo zacíleny na životní prostředí. Jedná se zejména o snižování energetické náročnosti, zavádění nových a současně environmentálně šetrných technologií apod. Vyhodnocení tématu bude součástí evaluačního plánu Dohody o partnerství a relevantních programů.

1.5.4 Horizontální cíle politik (průřezové strategie, koncepce a politiky)

V souladu se Společným strategickým rámcem, Přílohou 1 obecného nařízení jsou zohledňovány i ostatní definované horizontální cíle:

- **Přístupnost**
Kroky, které zamezí jakékoliv diskriminaci na základě zdravotního postižení, jsou integrální součástí chápání horizontálního principu rovných příležitostí a nediskriminace (viz kap. 1.5.2).
- **Řešení demografické změny**
Problémy vyplývající z demografické změny, zejména včetně problémů spojených s úbytkem pracujícího obyvatelstva, zvyšujícím se počtem obyvatel v důchodovém věku v celkové populaci a vylidňováním jsou přímo řešeny problémovými oblastmi Trh práce a Sociální začleňování, boj s chudobou a systém péče o zdraví a jsou pokryty prioritami financování Účinné a efektivní služby zaměstnanosti, které přispějí ke zvýšení zaměstnanosti zejména ohrožených skupin a Sociální systém začleňující sociálně vyloučené skupiny a působící preventivně proti chudobě (viz kap. 1.1).
- **Přizpůsobení se změně klimatu a její zmírňování**
Přizpůsobení se změně klimatu a její zmírňování je přímo řešeno problémovou oblastí Životní prostředí, resp. její částí Změna klimatu a prevence rizik a katastrof. Problematika je pokryta prioritou financování Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu, jejímž cílem je v oblasti změny klimatu je cílem zvýšení adaptace krajiny na projevy klimatické změny (přírodě blízká a technická opatření, změny v rámci zemědělského a lesního hospodaření), dále pak zlepšení různých varovných a reakčních systémů týkajících se různých katastrof a zejména živelných pohrom souvisejících se změnou klimatu (viz kap. 1.1).

1.6 Seznam programů pod EFRR, ESF a IZM, FS, s výjimkou programů spadajících pod cíl Evropská územní spolupráce a programů EZFRV a ENRF, spolu s příslušnými orientačními přiděly pro každý ESI fond na každý rok (celková podpora Unie včetně výkonnostní rezervy)

Na základě usnesení vlády ČR (*číslo bylo v okamžiku zpracování této verze neznámé; podkladový materiál č. 181/14*) byly níže uvedené částky orientačních přidělů potvrzeny. Tyto částky však mohou v některých případech doznat změn vyplývajících z dokončení jednání mezi řídicími orgány. Dalším důvodem pro případné změny jsou přetrvávající nejasnosti ve výkladu čl. 70 obecného nařízení a článku 13.2 nařízení o ESF. Proto dosud nebylo možné stanovit úroveň přesunu mezi kategoriemi regionů.

Tabulka 1-8: Seznam programů ESI fondů s orientačními přiděly pro každý fond na každý rok⁹¹

Název programu	ESI Fond (EFRR, ESF, Fond soudržnosti, EZFRV, ENRF nebo IZM)	Celkem	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost		4 316 062 617	580 534 279	592 156 691	604 010 135	616 098 342	628 428 105	641 004 211	653 83
	EFRR	4 316 062 617	580 534 279	592 156 691	604 010 135	616 098 342	628 428 105	641 004 211	653 83
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání		2 779 600 572	373 871 641	381 356 627	388 990 397	396 775 362	404 715 889	412 815 066	421 07
	EFRR	1 547 713 287	208 175 992	212 343 717	216 594 288	220 929 045	225 350 421	229 860 135	234 45
	ESF	1 231 887 285	165 695 649	169 012 910	172 396 109	175 846 317	179 365 468	182 954 931	186 61

⁹¹ Nařízení č. 1305/2013 stanoví rozpis pro podporu rozvoje venkova v jednotlivých členských státech na léta 2014 – 2020. Tato částka však nemusí ve výsledku neodpovídat celkové alokaci PRV. Na její výši má vliv rozhodnutí ČR o způsobu převodu mezi 1. a 2. pilířem Společné zemědělské politiky. V současnosti bylo v této záležitosti učiněno dočasné rozhodnutí, jež je v souladu s uváděnou legislativou, a to, že pro rok 2014 nedojde k žádnému převodu mezi pilíři SZP. V průběhu roku 2014 musí MZe po debatě s partnery přijmout rozhodnutí o směru a výši případného přesunu mezi pilíři. Částka pro OP Rybářství nebyla dosud stanovena.“

Název programu	ESI Fond (EFRR, ESF, Fond soudržnosti, EZFRV, ENRF nebo IZM)	Celkem	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
OP Životní prostředí		2 565 439 018	342 913 406	351 031 939	359 199 463	366 896 233	374 164 223	382 158 166	389 071 111
	EFRR	374 824 020	50 415 902	51 425 239	52 454 639	53 504 427	54 575 193	55 667 352	56 781 111
	FS	2 190 614 998	292 497 504	299 606 700	306 744 824	313 391 806	319 589 030	326 490 814	332 290 000
OP Doprava		4 695 769 435	627 609 751	642 502 263	657 482 089	671 583 917	684 885 591	699 531 555	712 171 111
	EFRR	627 458 711	84 396 665	86 086 303	87 809 528	89 566 882	91 359 353	93 187 637	95 051 111
	FS	4 068 310 724	543 213 086	556 415 960	569 672 561	582 017 035	593 526 238	606 343 918	617 120 000
Integrovaný regionální OP		4 725 314 755	635 580 953	648 305 410	661 282 808	674 517 229	688 016 106	701 784 688	715 821 111
	EFRR	4 725 314 755	635 580 953	648 305 410	661 282 808	674 517 229	688 016 106	701 784 688	715 821 111
OP Technická pomoc		223 704 582	30 089 503	30 691 900	31 306 273	31 932 813	32 571 873	33 223 703	33 881 111
	EFRR	223 704 582	30 089 503	30 691 900	31 306 273	31 932 813	32 571 873	33 223 703	33 881 111
OP Zaměstnanost		2 135 737 492	293 079 666	297 113 318	296 981 921	302 925 494	308 987 836	315 171 303	321 471 111
	ESF	2 122 137 508	285 439 225	291 153 775	296 981 921	302 925 494	308 987 836	315 171 303	321 471 111
	IZM	13 599 984	7 640 441	5 959 543	0	0	0	0	0
OP Praha - pól růstu ČR		201 590 104	27 114 983	27 657 830	28 211 470	28 776 072	29 351 958	29 939 349	30 531 111
	EFRR	153 611 659	20 661 617	21 075 267	21 497 139	21 927 367	22 366 192	22 813 784	23 271 111
	ESF	47 978 445	6 453 366	6 582 563	6 714 331	6 848 705	6 985 766	7 125 565	7 260 000
Program rozvoje venkova		2 170 333 996	314 349 445	312 969 048	311 560 782	310 124 078	308 659 490	307 149 050	305 521 111

Název programu	ESI Fond (EFRR, ESF, Fond soudržnosti, EZFRV, ENRF nebo IZM)	Celkem	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	EZFRV	2 170 333 996	314 349 445	312 969 048	311 560 782	310 124 078	308 659 490	307 149 050	305 520 000
Operační program Rybářství		0	0	0	0	0	0	0	0
	ENRF	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem		23 869 108 127	3 225 143 627	3 302 303 545	3 357 543 857	3 418 148 058	3 459 781 071	3 522 777 091	3 583 410 000

OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost

Cílem Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK) je dosažení konkurenceschopné a udržitelné ekonomiky založené na znalostech a inovacích.

Operační program je zaměřen na (1) Zvýšení počtu firem schopných posunovat či alespoň dosahovat technologickou hranici ve svém oboru, přičemž důraz bude kladen na rozvoj podnikových výzkumných, vývojových a inovačních kapacit a jejich propojení s okolním prostředím. (2) Rozvoj podnikání a inovací v oborech s nižší znalostní intenzitou, který se soustředí zejména na podporu realizace nových podnikatelských záměrů, včetně rozvoje služeb vedoucích ke zvýšení konkurenční výhody jednotlivých firem v mezinárodním prostředí. (3) Posun k energeticky účinnému, nízkouhlíkovému hospodářství spočívající především ve zvyšování energetické účinnosti podnikatelského sektoru, využívání obnovitelných zdrojů energie, modernizaci energetické infrastruktury a zavádění nových technologií v oblasti nakládání energií a druhotných surovin. (4) Usnadnění rozvoje podnikání, služeb a přístupu ke službám státu prostřednictvím vysokorychlostního přístupu k internetu a širší nabídkou služeb informačních a komunikačních technologií, neboť konkurenceschopnost informační společnosti je založena právě na efektivním využívání moderních služeb ICT.

Na základě strategických dokumentů EU a ČR a analýzy potřeb České republiky pro budoucí období kohezní politiky 2014–2020 byly pro OP PIK identifikovány čtyři věcně zaměřené prioritní osy, a jedna prioritní osa na technickou pomoc, pro podporu z Evropského fondu pro regionální rozvoj:

- 1) Rozvoj výzkumu a vývoje pro inovace;
- 2) Rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních firem;
- 3) Účinné nakládání energií, rozvoj energetické infrastruktury a obnovitelných zdrojů energie, podpora zavádění nových technologií v oblasti nakládání energií a druhotných surovin;
- 4) Rozvoj vysokorychlostních přístupových sítí k internetu a informačních a komunikačních technologií;
- 5) Technická pomoc.

OP Výzkum, vývoj a vzdělávání

Hlavním cílem Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) je investice do rozvoje lidského potenciálu, která je jednou z důležitých forem veřejných investic. Vizi operačního programu je přispět ke strukturálnímu posunu ČR směrem k ekonomice založené na vzdělané, motivované a kreativní pracovní síle a na produkci kvalitních výsledků výzkumu.

Intervence v oblasti vzdělávání budou zároveň podpořeny systémovými změnami, které směřují ke zkvalitnění vzdělávacího systému naší země. Oblasti intervencí OP VVV zahrnují podporu rovnosti a kvality ve vzdělávání, rozvoj lepších kompetencí pro trh práce, posílení kapacit pro kvalitní výzkum a jeho přínos pro společnost.

Podpora příjemců ze všech stupňů vzdělávací a vědecko-výzkumné soustavy bude rozdělena do 3 prioritních os doplněných a prioritní osy Technická pomoc. Jejich výčet je následující:

- 1) Posilování kapacit pro kvalitní výzkum;
- 2) Rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj;
- 3) Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání;
- 4) Technická pomoc.

OP Zaměstnanost

Cílem Operačního programu Zaměstnanost (OP Z) je zlepšení lidského kapitálu obyvatel ČR a veřejné správy v ČR, tedy základních prvků konkurenceschopnosti. ČR musí těmto oblastem věnovat značnou pozornost, pokud chce v současném komplexním světě obstát.

OP Z je zaměřený na podporu zaměstnanosti, rovných příležitostí žen a mužů, adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů, dalšího vzdělávání, sociálního začleňování a boje s chudobou, zdravotních služeb, modernizaci veřejné správy a veřejných služeb a podporu mezinárodní spolupráce a sociálních inovací v oblasti zaměstnanosti, sociálního začleňování a veřejné správy.

OP Z obsahuje 5 prioritních os rozdělujících operační program na logické celky. Jejich vymezení vychází z klíčových národních i evropských strategických dokumentů, zkušeností z předešlých programových období i analýzy potřeb pro programové období 2014–2020. Prioritní osy OP Z jsou následující:

- 1) Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly;
- 2) Sociální začleňování a boj s chudobou;
- 3) Sociální inovace a mezinárodní spolupráce;
- 4) Efektivní veřejná správa;
- 5) Technická pomoc.

OP Doprava

Hlavním cílem Operačního programu Doprava (OP D) je zajištění kvalitní dopravní infrastruktury v celé ČR včetně postupného vyrovnávání kvality dopravní sítě ČR se „starými“ zeměmi EU. Sektor dopravy je jednou z důležitých oblastí národního hospodářství, která ovlivňuje prakticky všechny oblasti veřejného i soukromého života a podnikatelské sféry. Kvalitní dopravní infrastruktura je nutnou podmínkou pro zvyšování konkurenceschopnosti celého státu i jeho regionů. Její nerovnoměrná kvalita je i jednou z příčin územních rozdílů.

OP Doprava navazuje na stejnojmenný OP z programového období 2007–2013. Vychází z strategických dokumentů EU i ČR i analýzy potřeb pro programové období 2014–2020.

Podpora v rámci tohoto OP bude hlavně zaměřena na výstavbu a modernizaci železničních tratí, silnic a dálnic, vnitrozemských vodních cest, multimodální dopravu, infrastrukturu drážních systémů městské a příměstské dopravy, zavádění ITS, environmentálně čistý dopravní park či rozvoj napájecích stanic alternativních energií. OP D se bude skládat ze 4 prioritních os:

- 1) Infrastruktura pro železniční a další udržitelnou dopravu;
- 2) Silniční infrastruktura na síti TEN-T a veřejná infrastruktura pro čistou mobilitu;
- 3) Silniční infrastruktura mimo síť TEN-T;
- 4) Technická pomoc.

OP Životní prostředí

Hlavním cílem Operačního programu Životní prostředí (OP ŽP) je dobrý stav životního prostředí ve všech jeho složkách a kvalitní environmentální infrastruktura. Životní prostředí je významným faktorem kvality života a jeho dobrý stav zároveň nutnou podmínkou udržitelného rozvoje.

OP ŽP navazuje na stejnojmenný OP z programového období 2007–2013. Vychází ze strategických dokumentů EU i ČR i analýzy potřeb pro programové období 2014–2020.

OP ŽP je rozdělen do 5 tematických prioritních os a prioritní osy Technická pomoc. Zaměřen bude na:

- 1) Zlepšení kvality vody a snižování rizika povodní;
- 2) Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech;
- 3) Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika;
- 4) Ochranu a péči o přírodu a krajinu;
- 5) Energetické úspory.

Integrovaný regionální operační program

Integrovaný regionální operační program (IROP) navazuje na sedm regionálních operačních programů a částečně na Integrovaný operační program z programového období 2007–2013. Prioritou IROPu je umožnění vyváženého rozvoje území, zlepšení veřejných služeb a veřejné správy a zajištění udržitelného rozvoje v obcích, městech a regionech.

IROP bude zaměřen na snižování územních rozdílů, zkvalitnění infrastruktury a posílení konkurenceschopnosti v regionech, posílení veřejných služeb, podporu vzdělanosti, jako jednoho z pilířů zvyšování kvality života obyvatel, a posílení institucionální kapacity veřejné správy.

Strukturován bude do těchto prioritních os:

- 1) Konkurenceschopné, dostupné a bezpečné regiony;
- 2) Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů;
- 3) Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí;
- 4) Technická pomoc.

OP Praha – pól růstu

Praha patří mezi nejbohatší regiony Evropské unie (měřeno HDP na 1 obyvatele). OP Praha – pól růstu ČR (OP PPR) si klade za cíl být, aby Praha byla i nadále dynamickým a konkurenceschopným městem, které bude ve svých funkcích splňovat všechny aspekty hlavního města České republiky jako jejího významného pólu růstu s dopadem na celý střeoevropský region.

Operační program OP PPR, naváže na operační programy Praha Adaptabilita a Praha Konkurenceschopnost. Bude se jednat o multifondový operační program, tzn. bude financován z Evropského sociálního fondu i z Evropského fondu pro regionální rozvoj a umožní tak podporu investičních projektů i rozvoj lidských zdrojů.

Mezi intervence a oblasti, které budou v dalším období pro Prahu určující a které budou podporovány prostřednictvím OP PPR, patří využití kvalitního lidského a inovačního potenciálu v oblasti výzkumu, vývoje a inovací; podpora malých a středních podniků; energetické úspory a podpora posunu směrem k nízkouhlíkovému hospodářství; podpora vzdělávání a rovných příležitostí.

Strukturován bude do těchto prioritních os:

- 1) Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací;
- 2) Udržitelná mobilita a energetické úspory;
- 3) Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě;

- 4) Vzdělávání a vzdělanost;
- 5) Technická pomoc.

OP Rybářství

Globálním cílem Operačního programu Rybářství 2014–2020 (OP Rybářství) je udržitelná a konkurenceschopná akvakultura založená na inovacích, konkurenceschopnosti, znalostech a účinnějším využití zdrojů. Cílem je rozvoj udržitelného chovu ryb v České republice a zajištění rovnoměrných dodávek sladkovodních ryb během roku na domácí trh včetně rozvoje mimoprodukčních funkcí rybníků. Je nezbytné rozvíjet tradiční a osvědčené formy akvakultury (rybníkářství) pro zajištění produkce kapra a současně zavádět moderní intenzivní chovné systémy k zajištění celoročních dodávek ryb na trh.

Podpora z OP Rybářství je zaměřena na zachování udržitelné produkce tržních ryb z tradiční akvakultury v České republice, investice do recirkulačních zařízení, investice do konkurenceschopnosti tradiční akvakultury, zvýšení podílu zpracovaných ryb, propagaci akvakultury a podporu konzumace ryb, a vývoj nových nebo inovovaných produktů a technologií a jejich zavádění do podniků, podporu forem hospodaření přispívající k zachování či zlepšování stavu životního prostředí a biologické rozmanitosti a na celoživotní vzdělávání.

Program rozvoje venkova

Program rozvoje venkova na období 2014–2020 je nástrojem k čerpání dotací z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. PRV přispěje ke zlepšení stavu životního prostředí obnovou, zachováním a zlepšením ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím a podporou účinného využívání zdrojů v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví. PRV dále umožní vytvořit podmínky pro růst konkurenceschopnosti zemědělských a potravinářských podniků, napomůže lepší organizaci potravinového řetězce, včetně zpracovávání zemědělských produktů a jejich uvádění na trh. Program bude také podporovat diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem vytvářet nová pracovní místa a zvýšit hospodářský rozvoj. Podporován bude komunitně vedený místní rozvoj, resp. metoda LEADER, která přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni. Horizontální prioritou je předávání znalostí a inovací formou vzdělávacích aktivit a poradenství a spolupráce v oblasti zemědělství a lesnictví.

OP Technická pomoc

Smyslem Operačního programu Technická pomoc (OP TP) je financování administrativy, podpory absorpční a administrativní kapacity a doplňkových činností nutných pro zdárný chod celého systému čerpání z ESI fondů v programovém období 2014–2020. OP TP bude stěžejní pro zajištění úspěšného působení Národního orgánu pro koordinaci i jiných orgánů. Cílem OP TP je, aby prostředky z ESI fondů byly využity v co nejvyšší míře a co nejefektivněji.

OP TP navazuje na stejnojmenný program z programového období 2007–2013. Zaměřen bude na vytvoření podmínek pro naplňování cílů, které stanoví Dohoda o partnerství, včetně uplatnění principu partnerství také s partnery vně veřejné správy, přípravu programového

období 2021+, zajištění publicity a absorpční kapacity především formou poskytování informací, podpory integrovaných přístupů, zajištění fungujícího Jednotného metodického prostředí a rozvoj lidských zdrojů na úrovni Dohody o partnerství.

Strukturován bude do těchto prioritních os:

- 1) Podpora řízení a koordinace Dohody o partnerství;
- 2) Jednotný monitorovací systém.

1.7 Požadavek na převod alokace strukturálních fondů mezi kategoriemi regionů, kde je to použitelné (Článek 93 obecného nařízení)

Vzhledem k nevyjasněné interpretaci dopadů článku 70 obecného nařízení a článku 13.2 nařízení o ESF nebylo možno s definitivní platností uzavřít otázku převodu mezi kategoriemi regionů. Níže uvedená tabulka proto převádí jen polovinu potenciálně možného objemu převodu. Další rozhodnutí o převodu prostředků bude učiněno po vyjasnění této problematiky s EK a na národní úrovni.

Tabulka 1-9: Převod alokace mezi kategoriemi regionů

Kategorie regionů	Finanční alokace založená na rozhodnutí Komise (...)(EUR)	Převod do	Objem převedených prostředků(EUR)	Podíl na alokaci v kategorii regionů,z níž jsou prostředky převáděny(%)	Finanční alokace po převodech(EUR)
Méně rozvinuté regiony	15 282 489 121	Přechodové regiony	pro ČR není relevantní	1,50%	15 053 251 784
		Více rozvinuté regiony	229 237 337		
Přechodové regiony	pro ČR není relevantní	Méně rozvinuté regiony	0	pro ČR není relevantní	pro ČR není relevantní
		Více rozvinuté regiony	0		
Více rozvinuté regiony	88 203 748	Méně rozvinuté regiony	0	0	317 441 085
		Přechodové regiony	pro ČR není relevantní		

1.8 Převod prostředků z cíle Evropská územní spolupráce do cíle Investice pro růst a zaměstnanost, kde je to vhodné (Článek 94 obecného nařízení)

Převod prostředků z cíle Evropská územní spolupráce do cíle Investice pro růst a zaměstnanost nebude v ČR aplikován.

1.9 Žádost Evropské Komise o převod prostředků technické pomoci, kde je to vhodné (Článek 25 obecného nařízení)

Převod prostředků technické pomoci nebude v ČR aplikován.

1.10 Informace k alokaci týkající se výkonnostní rezervy podle ESI fondů a kde je to vhodné podle kategorií region a k objemu prostředků vyhrazených na výkonnostní rezervu (Článek 15 (1) (a) (vii) obecného nařízení)

Zvláštní alokace pro Iniciativu na podporu zaměstnanosti mladých lidí je vyjmuta z výpočtu a provádění výkonnostní rezervy. U zbylých fondů je objem prostředků vyhrazených pro výpočet výkonnostní rezervy a alokace týkající se výkonnostní rezervy uveden v následující tabulce.

Česká republika stanovila jednotnou úroveň výkonnostní rezervy pro strukturální fondy a Fond soudržnosti jako 6 %, a to napříč operačními programy i prioritními osami.

Tabulka 1-10: Alokace výkonnostní rezervy podle ESI fondů, kategorií regionů a objem prostředků vyhrazených pro výkonnostní rezervu

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
			Prostředky, jichž se výpočet výkonnostní rezervy nedotýká⁹²				
Fond	Kategorie regionů	Celková podpora Společenství⁹³ (EUR)	Odpovídající podpora ESF pro IZM (EUR)	Převody v rámci Společné zemědělské politiky⁹⁴	Podpora Společenství, z níž se vypočítává výkonnostní rezerva (EUR)⁹⁵	Výkonnostní rezerva (EUR)	Výkonnostní rezerva jako podíl na podpoře Společenství, z níž se výkonnostní rezerva vypočítává⁹⁶
EFRR	Vyspělé regiony	174 592 597			174 592 597	10 475 556	6,0%
	Přechodové regiony						
	Méně vyspělé regiony	11 794 097 034			11 794 097 034	707 645 822	6,0%

⁹² In accordance with Article 18 of the CPR.

⁹³ Including the performance reserve, after transfers between categories of regions and goals, where applicable.

⁹⁴ Resources transferred from Pillar 1 of the Common Agricultural Policy to the EAFRD under Articles 7(2) and 14(1) of the Direct Payment Regulation (2013/...) and Transfers to the EAFRD in application of Articles 10b, 136 and Art 136b of Council Regulation (EC) No 73/2009 in respect of calendar years 2013 and 2014 respectively.

⁹⁵ Total Union support after transfers less the amounts excluded for the purposes of calculation the performance reserve.

⁹⁶ The total for each ESI Fund, and for each category of region, should form 6% of the amounts set out in column 6.

	Zvláštní alokace pro vzdálené nebo řídce osídlené regiony						
CELKEM EFRR		11 968 689 631	0		11 968 689 631	718 121 378	
ESF ⁹⁷	Vyspělé regiony	142 848 488			142 848 488	8 570 909	6,0%
	Přechodové regiony						
	Méně vyspělé regiony	3 259 154 750	13 599 984		3 245 554 766	194 733 286	6,0%
CELKEM ESF		3 402 003 238	13 599 984		3 388 403 254	203 304 195	
EZFRV	NA ⁹⁸	2 225 889 552		55 555 556	2 170 333 996	130 220 040	6,0%
Fond soudržnosti	NA	6 258 925 722			6 258 925 722	375 535 543	6,0%
ENRF	NA						
CELKEM (Všechny fondy)		23 855 508 143	13 599 984	55 555 556	23 786 352 603	1 427 181 156	6,0%

⁹⁷ ESF allocation, including the matching support for the YEI.

⁹⁸ There is no breakdown by category of region for the financial allocation from the EAFRD, Cohesion Fund and the EMFF.

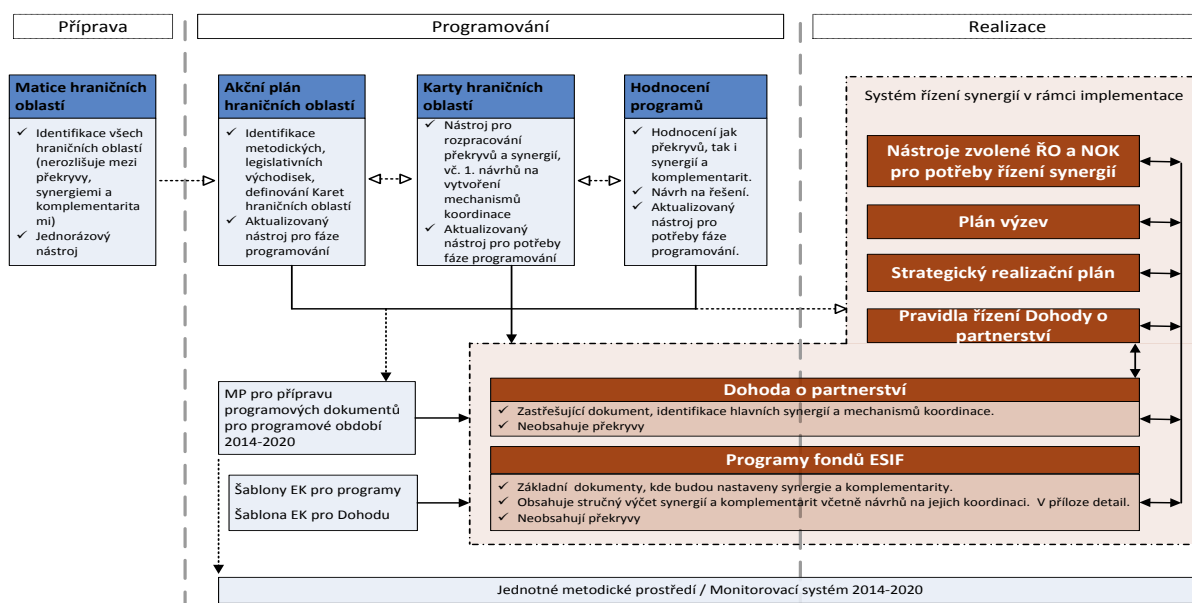
2 Opatření k zajištění účinné implementace podle čl. 15 (1,B) obecného nařízení

2.1 Institucionální rámec pro zajištění koordinace mezi fondy a ostatnímu Unijními a národními nástroji financování a s EIB

2.1.1 Popis opatření k zajištění koordinace mezi ESIF a ostatními unijními a národními zdroji

Nastavení koordinace má za cíl směřovat k eliminaci nežádoucích překryvů mezi programy a prioritami, dosahování komplementarit a synergií, kdy dochází k vhodnému doplňování intervencí. Koncentrace podpor uvnitř programů a mezi programy vyžaduje soustředění se na klíčové problémy a intervence, které mohou zajistit významné přínosy i při omezeném počtu programů a priorit, a to při zacílení finanční alokace prostředků na hlavní synergické oblasti. Proto je na úrovni Dohody o partnerství a jednotlivých programů koordinace mezi fondy, programy a dalšími unijními nástroji vnímána jako klíčový prvek programování i realizace, i s cílem optimálního naplňování tematických cílů a cílů strategie Evropa 2020.

Následující schéma popisuje intervenční logiku nastavování a realizace synergií a komplementarit nejen z pohledu časové posloupnosti, ale především i z pohledu použitých nástrojů a nastavení konceptu pro fázi implementace. Překryvy mezi programy byly postupným vyjednáváním a upřesňováním eliminovány a ve finálních návrzích programů se v dané struktuře programů neobjevují. I přesto je nezbytné průběžně pomocí zvolených nástrojů (např. vzájemnou spolupráci při formulaci výzev, účastí na platformách) zamezovat duplicitám, které mohou i při větší specifikaci realizovaných intervencí v rámci implementace programů vznikat. Pro fázi implementace tak budou podstatné zejména komplementarity a synergické intervence. Programové dokumenty a Dohoda o partnerství jsou základním stavebním kamenem pro zakotvení / naprogramování synergií. Aby tyto synergie byly jednoznačně formulovány a nastaveny pro fázi implementace, bude nezbytné nastavit systém řízení, procesy a implementační strukturu. Flexibilní interakce probíhá na úrovni definování projektových záměrů a aktivit pro realizaci v rámci programů. Klíčovým prvkem pro definování synergických intervencí bude plánování výzev a jejich popis, včetně paralelně existujících mechanismů koordinace, které budou tyto vstupy nastavovat a synchronizovat. Vedle toho jsou užity i další nástroje koordinace a to podle charakteru řešené synergie (více viz část k nástrojům mechanismů koordinace).

2.1.2 Identifikace oblastí intervencí, které budou vzájemně koordinovány

Vzájemné komplementarity a synergie, které přispějí k naplňování tematických cílů ESIF a cílů strategie Evropa 2020, je možné identifikovat mezi programy (fondy) ESIF navzájem (příp. uvnitř programů), mezi programy ESIF a Unijními programy/nástroji a částečně mezi programy ESIF a národními programy. Nejsilnější synergie jsou spatřovány mezi programy ESIF. Synergie na úrovni tematického cíle jsou identifikovány zejména pro potřeby naplňování těchto tematických cílů a jejich monitorování. Synergie na úrovni prioritních os, investičních priorit nebo specifických cílů slouží ke konkrétnímu nastavení komplementárních a synergických vazeb, které se vzájemně doplňují nebo posilují ve svých účincích a dopadech. Nejnižší úroveň jsou vazby mezi aktivitami nebo konkrétními projekty, kde se realizují konkrétní synergie ve fázi implementace.

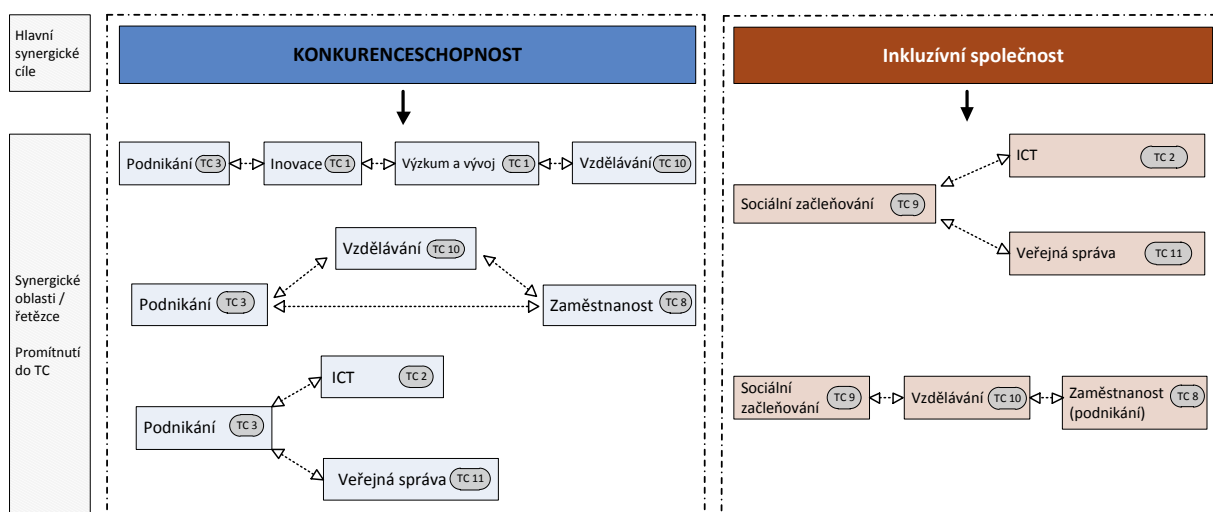
Vazby mezi programy ESIF

Tematické cíle jsou zpravidla naplňovány několika programy ESIF, v rámci kterých bude docházet ke komplementárním a synergickým vazbám. Tyto vazby jsou koordinovány podle nastavených a pro daný segment zvolených nástrojů. Kromě toho, že bude nezbytné mezi dotčenými ŘO zamezit vzniku duplicit při nastavování realizovaných intervencí, bude docházet při vzájemné koordinaci k dosahování přidané hodnoty v rámci tematického cíle.

Klíčové jsou intervence, které se navzájem posilují ve svých účincích a dopadech a které je možné identifikovat v rámci jednoho TC. Jde například o naplňování TC 1 v oblasti inovačních aktivit podniků, uplatnění výsledků výzkumu a vývoje v podobě inovací. Dalším příkladem je naplňování TC 3 v oblasti podpory podnikání, zejména MSP a to i pro zemědělské podniky a podniky v odvětví akvakultury. Dále jde např. o naplňování TC 4 v oblasti snižování energetické náročnosti jak budov, tak výrobních a technologických procesů prostřednictvím 5 programů podle sektorového členění (OP ŽP, OP PIK, IROP, OP PPR a PRV). Významné synergie lze vnímat i v rámci TC 10 v oblasti vzdělávání zahrnující nejen zvýšení kvality vzdělávání, ale i uplatnitelnosti osob na trhu práce, inkluzivní vzdělávání nebo zvýšení kvalifikace pracovníků v zemědělství (OP VVV, IROP, OP PPR, PRV). Dalším příkladem je naplňování TC 11 v oblasti zvýšení efektivity veřejné správy a modernizace elektronické veřejné správy (eGovernment) prostřednictvím OP Z a IROP. Posílení veřejné správy (i za předpokladu využitelnosti elektronizace) je nezbytné pro

podnikatelsky příznivé prostředí, snížení administrativní zátěže i pro občany, stimuluje služby např. v oblasti zaměstnanosti a sociálního začleňování.

Kromě synergických a komplementárních vazeb mezi programy v rámci jednotlivých tematických cílů jsou definovány rovněž úzké vazby mezi programy různých tematických cílů. Funkční intervence, které podmiňují naplňování cílů Dohody o partnerství i strategie Evropa 2020, směřují ke dvěma hlavním synergickým cílům – konkurenceschopnosti a inkluzivní společnosti, a to při respektování ochrany životního prostředí a úzké vazby na rozvoj venkova. Tyto synergické cíle přímo vycházejí ze strategických cílů Dohody o partnerství (viz kap. 1.1). K dosažení těchto cílů jsou realizovány klíčové synergie resp. synergické řetězce, které jsou vnímány jako ucelenější a na sobě „závislé“ synergie a které při vzájemné a bezprostřední realizaci přinášejí v krátkodobém (okamžité dopady) a dlouhodobém (zpožděné dopady) horizontu vyšší účinky, než kdyby byly realizovány odděleně. Je identifikováno pět hlavních identifikovaných řetězců, v tom tři pro dosažení synergického cíle Konkurenceschopnosti a dva pro dosažení synergického cíle Sociální začleňování. Dílčí synergické intervence probíhají uvnitř řetězců, v mnoha případech jde také o vzájemnou funkční či nutnou závislost resp. podmíněnost (věcnou, časovou, místní atd.) mezi některými synergiiemi v rámci fáze realizace. Pokud se část řetězce nepodaří realizovat, původně zamýšlené efekty nebudou dosahovány v plné míře, nicméně efekty přinese i realizace dílčích synergií. Synergické intervence jsou následně realizovány v jednotlivých programech a výsledky z implementace budou promítány do naplňování TC a cílů Dohody o partnerství.

V rámci synergického cíle Konkurenceschopnost lze identifikovat tři klíčové synergie vedoucí k rozvoji podnikání. U synergie podpora podnikání (TC 3) včetně odvětví zemědělství a odvětví rybářství a akvakultury, výzkum, vývoj a inovace (TC 1) a vzdělávání (TC 10), půjde o posilování výzkumné a inovační infrastruktury a podpory podnikových investic do inovací. Jedná se o vazby na bázi znalostního a inovačního řetězce mezi výzkumnými a vývojovými kapacitami a podniky, s propojením na iniciující podporu výzkumných aktivit za aktivní účasti podnikové sféry ale také kvalitu a kapacity v oblasti vzdělávání. Kromě tohoto úžeji zaměřeného synergického řetězce je nutné sledovat a hodnotit širší vzájemnou synergii mezi podporou zaměstnanosti (TC 8) spojující stranu nabídky a poptávky na trhu práce na jedné straně a vzděláváním (TC 10) umožňující sladění nabídky vzdělávacího systému se stávajícími a očekávanými požadavky trhu práce na straně druhé (včetně aktivit v oblasti celoživotního učení), s úzkou vazbou na podporu podnikání (TC 3) včetně odvětví zemědělství a odvětví rybářství a akvakultury. V neposlední řadě existuje

významná synergie vznikající úzkou provázkou podpory podnikání (TC 3), službami veřejné správy (TC 11) a dostupnou infrastrukturou ICT (TC 2).

V rámci synergického cíle Sociální začleňování jsou identifikovány 2 klíčové synergie. V jednom případě jde podporu sociálního začleňování (TC 9) rozvojem ICT infrastruktury (TC 2) a příslušnými službami veřejné správy (TC 11). Ve druhém případě je nutné sledovat vzájemné synergie mezi sociálním začleňováním (TC 9) a vzděláváním (TC 10) a zaměstnaností (TC 8), s úzkou vazbou na podporu podnikání (sociální podnikání apod.).

Dílčí identifikovaná vazba je mezi TC 5 Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik (OP ŽP, IROP) a TC 6 Ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů ve vazbě na infrastrukturu (OP ŽP). Půjde o zajištění synergií v oblasti zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní, řešení odpadů a materiálových toků, ekologických zátěží a rizik, řešení mimořádných situací vzniklých z nových hrozeb způsobených změnami klimatu.

Důležitá vazba je identifikována mezi TC 4 v oblasti energetických úspor (OP ŽP, OP PIK, IROP, OP PPR a PRV) a TC 6 pro oblast účinného využívání zdrojů (OP ŽP, IROP, PRV, OP R). Půjde o synergie a komplementarity v oblasti výstavby a využití tepla z bioplynových stanic, zavádění nízkouhlíkových technologií v dopravě, nákup vozidel na alternativní paliva, snižování energetické náročnosti jak budov, tak výrobních a technologických procesů, zvýšení využívání druhotných surovin a rozvoj soustav zásobování teplem.

Infrastruktura, ať už dopravní (TC 7) či ICT (TC 2), energetická (TC 4) či v oblasti životního prostředí (TC 5 a TC 6), je klíčovým determinujícím předpokladem pro realizaci většiny z rozvojových intervencí v oblasti podnikání, výzkumu a vývoje, vzdělávání či trhu práce. Dosahování očekávaných výsledků u stanovených synergií je tak podmíněno úspěšnou, cílenou a flexibilní výstavbou a modernizací dopravní infrastruktury a systémů, energetických sítí, ICT či aktivitami v oblasti životního prostředí.

Některé ze synergií mají silný územní charakter. Pro realizaci synergií ve vybraném území je rozhodujícím faktorem stanovení a zacílení potřeb daného území. Prakticky ve všech stanovených řetězcích lze spatřovat synergií na Operační program Praha – pól růstu ČR.

Přehledy uvádí již konkrétní věcnou specifikaci u synergických řetězců včetně institucionálního zajištění a nástrojů mechanismů koordinace. Širší popis užitých nástrojů a institucí, které budou synergie zajišťovat je poté uveden k podkapitole 2.1.1.3.

Synergický řetězec: Podnikání - Výzkum - vývoj – inovace – vzdělávání

Program	OP VVV	OP PIK	OP R	PRV
Tematický cíl	TC1, TC10	TC1, TC3	TC3, TC6	TC 1, TC 10
Prioritní osa	PO 1 Posilování kapacit pro kvalitní výzkum (EFRR) PO 2 Rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj (ESF)	PO 1 Rozvoj výzkumu a vývoje pro inovace (EFRR) PO 2 Rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních podniků (EFRR)	PU: 2 Podpora akvakultury, včetně souvisejícího zpracování, založená na inovacích, konkurenceschopnosti a znalostech	Priorita 1 PRV Podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech.
Věcná specifikace	Posílení výzkumné excelence, kvalitní orientovaný výzkum. Zlepšení podmínek pro výuku spojenou s výzkumem	Podpora inovační výkonnosti podniků, zvýšení intenzity a využití výsledků aplikovaného výzkumu, spolupráce podnikatelského sektoru a veřejných institucí v oblasti výzkumu	Podpora inovací zejména transferu technologií do praxe Celoživotní vzdělávání	Podpora inovací a spolupráce Podpora dalšího odborného vzdělávání a informační akce v zemědělství a lesnictví.
Institucionální	Řídící orgány: Předběžná dohoda mezi ŘO OP PIK a OP VVV na společném zprostředkujícím subjektu pro příslušné			

zajištění	části obou OP (Technologická agentura ČR). Oblast zemědělství bude v rámci celého synergického řetězce pokryta PRV. <u>NOK:</u> Facilitace a celková koordinace v rámci Dohody, účast při řešení obsahu a časování ročních strategických plánů a výzev, monitoruje naplňování opatření v rámci řetězce. <u>PS Rady pro ESI fondy:</u> Pracovní skupina pro konkurenceschopné podniky, výzkum, inovace, efektivní VS a zaměstnanost a vzdělávání – odborné poradenství a návrhy řešení komplexních problémů, vzájemné sladění intervencí za účelem efektivního naplňování synergického řetězce. <u>MV:</u> Vzájemné zastoupení ŘO v MV. Sledování, průběžné hodnocení a doporučování úprav plánů, postupů apod.
Nástroje	Společná příprava Strategických realizačních plánů, průběžná kontrola jejich naplňování, řešení překážek, problémů a bariér realizace. Nastavení harmonogramu výzev, garance věcného obsahu zaměření výzev, podíl na nastavení technických parametrů výzev, podíl ŘO na výběru projektů, bodové zvýhodnění projektů. Společná data a indikátory, měsíční monitoring, sledování a vyhodnocování ročních strategických plánů, v případě problémů doporučení evaluace příčin apod.

Synergický řetězec: Podnikání – zaměstnanost – vzdělávání

Program	OP Z	OP PIK	OP VVV	IROP	OP R	PRV
Tematický cíl	TC8	TC3	TC10	TC 10	TC3	TC8
Prioritní osa	PO 1 Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly (ESF)	PO 2 Rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních podniků (EFRR)	PO 3 Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání (ESF)	PO 2 Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů (EFRR)	Priorita Unie 2: Podpora akvakultury, včetně souvisejícího zpracování, založená na inovacích, konkurenceschopnosti a znalostech	Priorita 6 PRV Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech
Věcná specifikace	Zvýšení odborné úrovně znalostí, dovedností a kompetencí pracovníků a souladu kvalifikační úrovně pracovní síly s požadavky trhu práce	rozvoj podnikových vzdělávacích středisek a zajištění kvalitního zázemí pro realizaci vzdělávacích aktivit v podnicích	aktivity zaměřené na podporu motivace dětí a žáků ke studiu technických a přírodovědných oborů, zlepšení odborné a podnikatelské kompetence absolventů a zvýšení jejich uplatnitelnosti na trhu práce	Investice do výstavby, rekonstrukce či přestavby objektů, ve kterých je poskytování předškolní, primární a sekundární vzdělávání	Podpora pro podniky akvakultury v oblasti zpracovatelského průmyslu Rybářská turistika	Diverzifikace činností zemědělských subjektů ve smyslu zahájení a rozvoje nezemědělské podnikatelské činnosti
Institucionální zajištění	<u>Řídící orgány:</u> Stanoven věcný garant pro oblast vzdělávání v průmyslovém odvětví ve vazbě na podnikání a zároveň věcný garant za oblast dalšího vzdělávání. <u>NOK:</u> Facilitace a celková koordinace v rámci Dohody, účast při řešení obsahu a časování ročních strategických plánů a výzev, monitoruje naplňování opatření v rámci řetězce. <u>PS Rady pro ESI fondy:</u> Pracovní skupina pro konkurenceschopné podniky, výzkum, inovace, efektivní VS a zaměstnanost a vzdělávání – odborné poradenství a návrhy řešení komplexních problémů, vzájemné sladění intervencí za účelem efektivního naplňování synergického řetězce. <u>MV:</u> Vzájemné zastoupení ŘO v MV. Sledování, průběžné hodnocení a doporučování úprav plánů, postupů apod.					
Nástroje	Společná příprava Strategických realizačních plánů, průběžná kontrola jejich naplňování, řešení překážek, problémů a bariér realizace. Nastavení harmonogramu výzev, garance věcného obsahu zaměření výzev, podíl na nastavení technických parametrů výzev, podíl ŘO na výběru projektů, bodové zvýhodnění projektů. Společná data a indikátory, měsíční monitoring, sledování a vyhodnocování ročních strategických plánů, v případě problémů doporučení evaluace příčin apod. Memorandum o vzájemné spolupráci mezi IROP a OP VVV v oblasti vzdělávání.					

Synergický řetězec: Podnikání - veřejná správa – infrastruktura ICT

Program	OP PIK	OP Z	IROP
Tematický cíl	TC2, TC3	TC11	TC2, TC11

Prioritní osa	PO 2 Rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních podniků (EFRR) PO 4 Rozvoj vysokorychlostních přístupových sítí k internetu a informačních a komunikačních technologií (EFRR)	PO 4 Efektivní veřejná správa (ESF)	PO 3 Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí (EFRR)
Věcná specifikace	realizace podnikatelských záměrů začínajících podniků (do 5 let) a rozvojových podniků zřizování nových sítí pro vysokorychlostní přístup k internetu a rozšiřování stávající infrastruktury pro přístup k internetu	aktivity spojené s další etapou modernizace veřejné správy, s dalším rozvojem využívání kvalitních systémů ICT, s podporou investic k řešení zvláštních rizik a k rozvoji systémů krizového řízení	rozvoj systémů ICT, výstavba datových sítí veřejné správy, vybudování bezpečných datových úložišť a infrastruktury pro vytvoření cloudových řešení státní správy a samosprávy, další rozvoj; sdílení; publikace dat veřejné správy na principu „open data“ pro potřeby dalších uživatelů
Institucionální zajištění	<u>Řídící orgány:</u> koordinace v rámci strategií Ministerstva vnitra; RVKIS, MV a nový vládní orgán budou koordinačními orgány v ČR v oblasti reformy veřejné správy; významná role vládního architekta (součástí MV). <u>NOK:</u> Facilitace a celková koordinace v rámci Dohody, účast při řešení obsahu a časování ročních strategických plánů a výzev, monitoruje naplňování opatření v rámci řetězce. <u>PS Rady pro ESI fondy:</u> Pracovní skupina pro konkurenceschopné podniky, výzkum, inovace, efektivní VS a zaměstnanost a vzdělávání a PS pro páteřní infrastrukturu – odborné poradenství a návrhy řešení komplexních problémů, vzájemné sladování intervencí za účelem efektivního naplňování synergického řetězce. <u>MV:</u> Vzájemné zastoupení ŘO v MV. Sledování, průběžné hodnocení a doporučování úprav plánů, postupů apod.		
Nástroje	Společná příprava Strategických realizačních plánů, průběžná kontrola jejich naplňování, řešení překážek, problémů a bariér realizace. Nastavení harmonogramu výzev, garance věcného obsahu zaměření výzev, podíl na nastavení technických parametrů výzev, podíl ŘO na výběru projektů, bodové zvýhodnění projektů. Společná data a indikátory, měsíční monitoring, sledování a vyhodnocování ročních strategických plánů, v případě problémů doporučení evaluace příčin apod.		

Synergický řetězec: Sociální začleňování – infrastruktura ICT- veřejná správa

Program	OP Z	IROP
Tematický cíl	TC9, TC11	TC2, TC9
Prioritní osa	PO 2 Sociální začleňování a boj s chudobou (ESF) PO 4 Efektivní veřejná správa (ESF)	PO 2 Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů (EFRR) PO 3 Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí (EFRR)
Věcná specifikace	Podpora sociálně vyloučeným osobám prostřednictvím sociálních služeb, služeb pro rodiny a děti, podpora služeb zaměřených na prevenci sociálního vyloučení Aktivity spojené s další etapou modernizace veřejné správy, s dalším rozvojem využívání kvalitních systémů ICT, s podporou investic k řešení zvláštních rizik a k rozvoji systémů krizového řízení	Zřizování a rozšiřování kapacity či rozsahu služeb poskytovaných v komunitě, podporovány budou terénní, ambulantní a pobytové formy sociálních, zdravotních a návazných služeb pro osoby sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené; Rozvoj systémů ICT, výstavba datových sítí veřejné správy, vybudování bezpečných datových úložišť a infrastruktury pro vytvoření cloudových řešení státní správy a samosprávy;
Institucionální zajištění	<u>Řídící orgány:</u> Ustavení koordinační pracovní skupiny k přípravě a realizaci návazných výzev – koordinace opatření z ESF a EFRR. koordinace v rámci strategií Ministerstva vnitra; RVKIS, MV a nový vládní orgán budou koordinačními orgány v ČR v oblasti reformy veřejné správy; významná role vládního architekta (součástí MV). <u>NOK:</u> Facilitace a celková koordinace v rámci Dohody, účast při řešení obsahu a časování ročních strategických plánů a výzev, monitoruje naplňování opatření v rámci řetězce. <u>PS Rady pro fondy:</u> Pracovní skupina pro trh práce, vzdělávání a boj s chudobou a PS pro páteřní infrastrukturu – odborné poradenství a návrhy řešení komplexních problémů, vzájemné sladování intervencí za účelem efektivního naplňování synergického řetězce. <u>MV:</u> Vzájemné zastoupení ŘO v MV. Sledování, průběžné hodnocení a doporučování úprav plánů, postupů apod.	
Nástroje	Společná příprava Strategických realizačních plánů, průběžná kontrola jejich naplňování, řešení překážek, problémů a bariér realizace. Nastavení harmonogramu výzev, garance věcného obsahu zaměření výzev, podíl na nastavení technických parametrů výzev, podíl ŘO na výběru projektů, bodové zvýhodnění projektů.	

	Společná data a indikátory, měsíční monitoring, sledování a vyhodnocování ročních strategických plánů, v případě problémů doporučení evaluace příčin apod.
--	--

Synergický řetězec: Sociální začleňování – zaměstnanost - vzdělávání

Program	OP Z	OP VVV	IROP
Tematický cíl	TC8, TC9	TC10	TC9, TC10
Prioritní osa	PO 1 Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly (ESF) PO 2 Sociální začleňování a boj s chudobou (ESF)	PO 3 Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání (ESF)	PO 2 Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů (EFRR)
Věcná specifikace	Poradenské a informační činnosti a programy – podpora poradenských činností a programů, jejichž cílem je zjišťování osobnostních a kvalifikačních předpokladů osob pro volbu povolání, pro zprostředkování vhodného zaměstnání; příprava k práci osob se zdravotním postižením a při výběru vhodných nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, podpora JOB klubů, řízené poradenství ke změně kvalifikace; podpora rozvoje a kapacit institucí trhu práce (analytických, metodických a řídicích) s ohledem na potřeby trhu práce Podpora sociálně vyloučeným osobám prostřednictvím sociálních služeb, služeb pro rodiny a děti, podpora služeb zaměřených na prevenci sociálního vyloučení	aktivity zaměřené na rozvoj rovných příležitostí a podmínek pro začleňování dětí a žáků SVP do běžných škol s důrazem na vzdělávání v MŠ a ZŠ	Zřizování a rozšiřování kapacity či rozsahu služeb poskytovaných v komunitě, podporovány budou terénní, ambulantní a pobytové formy sociálních, zdravotních a návazných služeb pro osoby sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené. Úpravy a vybavení škol, které umožňují vyšší zapojení žáků a studentů se specifickými vzdělávacími potřebami.
Institucionální zajištění	Řídící orgány: Stanoven věcný garant za další vzdělávání (MŠMT), zejména ve vztahu s OP Z Ustavení koordinační pracovní skupiny k přípravě a realizaci návazných výzev – koordinace opatření z ESF a EFRR. NOK: Facilitace a celková koordinace v rámci Dohody, účast při řešení obsahu a časování ročních strategických plánů a výzev, monitoruje naplňování opatření v rámci řetězce PS Rady pro fondy: Pracovní skupina pro trh práce, vzdělávání a boj s chudobou – odborné poradenství a návrhy řešení komplexních problémů, vzájemné sladění intervencí za účelem efektivního naplňování synergického řetězce. MV: Vzájemné zastoupení ŘO v MV. Sledování, průběžné hodnocení a doporučování úprav plánů, postupů apod.		
Nástroje	Společná příprava Strategických realizačních plánů, průběžná kontrola jejich naplňování, řešení překážek, problémů a bariér realizace. Společné výchozí strategie a to i pro jednotlivá sociálně vyloučená území. Nastavení harmonogramu výzev, garance věcného obsahu zaměření výzev, podíl na nastavení technických parametrů výzev, podíl ŘO na výběru projektů, bodové zvýhodnění projektů. Společná data a indikátory, měsíční monitoring, sledování a vyhodnocování ročních strategických plánů, v případě problémů doporučení evaluace příčin apod. Memorandum o vzájemné spolupráci mezi IROP a OP VVV v oblasti vzdělávání.		

Vazby mezi programy ESIF a Unijními programy/nástroji

Důležité synergie je možné identifikovat a následně řídit nejen na úrovni programů ESIF, ale rovněž mezi programy ESIF a Unijními programy.

Horizont 2020 - rámcový program pro výzkum a inovace v Evropské unii

Synergie vůči programu Horizont 2020 jsou identifikovány v rámci tematických cílů 1, 2 a 3 (OP VVV, OP PIK, OP PPR, PRV).

Vazbu PRV na Horizont 2020 lze spatřovat již na úrovni formulace cílů pro Evropské inovativní partnerství ze strany EU. Koordinaci předpokládáme z úrovně EK, kdy snahou EK je sladit cíle EIP s náplní Horizont 2020. PRV naplňuje cíle EIP prostřednictvím operačních skupin EIP.

V případě konkrétních intervencí jde o realizaci aktivit jak směřujících k posílení absorpční kapacity pro projekty Horizont 2020, tak aktivit směřujících k využití, šíření a uplatnění výsledků projektů realizovaných s podporou Horizont 2020. Z hlediska konkrétních intervencí se v rámci OP VVV předpokládá podpora zejména aktivit na posílení kapacit pro zapojení českých subjektů do projektů v prioritě 1 Horizont 2020 (vynikající věda), a to především v aktivitách na posílení zapojení českých subjektů do projektů nadnárodních výzkumných infrastruktur, dále aktivity na podporu absorpční kapacity v účasti v Horizont 2020 (podpora přípravy mezinárodních grantů a pracovníků grantové podpory), podpůrné granty (tzv. top-up grants), zejména pro akce European Research Council, Marie Skłodowska-Curie a pro projekty ERA Chairs. Podpora je cílena rovněž na podporu absorpční kapacity v účasti v Horizont 2020 (podpora přípravy mezinárodních grantů), dále na systémové nadnárodní aktivity jako např. příprava účasti a účast českých subjektů v projektech EIT, joint programming, joint technology initiatives, apod.

Vazbu OP PIK na rámcový program pro výzkum a inovace Horizont 2020 (zejména na priority 1 a 2) lze spatřovat zejména v prioritní ose 1 a 2, kde se předpokládá realizace aktivit směřujících k ochraně práv z duševního vlastnictví, zvyšování informovanosti podniků o opatřeních a projektech na podporu ochrany průmyslového vlastnictví, podpora zavádění inovací výrobků a služeb a jejich uvedení na trh, rozvoj služeb podpůrné infrastruktury a realizace podnikatelských záměrů nových a rozvinutých MSP. OP PIK vytváří materiální i personální podmínky pro zapojení českých subjektů do programu Horizont 2020, zvyšuje úspěšnost českých subjektů i týmů, neboť účast v národních programech zlepšuje jejich odbornou i organizační úroveň. Dílčí vazba je rovněž v oblasti energeticky účinného a nízkouhlíkového hospodářství v rámci prioritní osy 3 OP PIK ve vztahu k prioritě 3 Horizont 2020 Společenské výzvy. OP PIK rovněž zajišťuje kvalitní poradenské služby a informace pro potenciální účastníky Horizont 2020.

Z hlediska mechanismů a struktur pro koordinaci je předpokládáno zapojení vybraných českých delegátů programových výborů Horizont 2020 v monitorovacím výboru OP VVV a OP PIK tak, aby mohla být zajištěna těsná koordinace a přenos informací mezi oběma podpůrnými nástroji. Otázky koordinace struktur a aktivit určených na podporu účasti žadatelů a příjemců budou řešeny v závislosti na tom, jak se vyvinou jednání ohledně organizačního a finančního zajištění podpůrné sítě Horizont 2020 prostřednictvím Národního kontaktního bodu (tzv. NCP).

Prioritou programu relevantní ve vztahu k OP PPR je především „Vedoucí postavení v průmyslu“ zaměřené mj. na podporu MSP. Využití programu ze strany subjektů se sídlem na území hl. m. Prahy je nutné vnímat jako významnou komplementaritu k podpoře z prioritní osy 1 OP PPR. Další relevantní prioritou je priorita „Společenské výzvy“ zaměřená na některé oblasti (doprava, energetika, demografické změny) významné pro městské prostředí Prahy.

LIFE (Program pro životní prostředí a ochranu klimatu)

Doplňkovost vůči programu LIFE je identifikována v rámci tematických cílů 4, 5 a 6 (OP ŽP, IROP, PRV, OP PPR)

Vzhledem k tomu, že OP ŽP i program LIFE jsou koordinovány Ministerstvem životního prostředí (v rámci jedné sekce resortu), předpokládá se, že bude koordinace zajištěna v rámci organizační a administrativní struktury MŽP. Koordinace bude probíhat z hlediska sladování harmonogramu výzev obou programů a identifikace konkrétních tematických průniků a komplementarit s cílem poskytovat informace a poradenství žadatelům ohledně možností komplementárního využití obou programů při implementaci akčních rámců pro NATURA 2000 dle strategie Unie v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020, se zvláštním důrazem

na účinné řízení a upevňování soustavy NATURA 2000 zřízené směrnicí 92/43/EHS, dále i povodňových plánů dle Vodní rámcové směrnice a dalších relevantních právních předpisů, odpadových plánů dle rámcové směrnice o odpadech č. 2008/98, plánů a programů kvality ovzduší dle Směrnice EP a Rady 2008/50/ES a implementace mitigačních a adaptačních strategií v oblasti změny klimatu. Za tímto účelem budou nastaveny interní mechanismy koordinace a vzájemné spolupráce.

Přesné postupy pro předkládání a hodnocení integrovaných projektů jsou součástí nastavení víceletého programového pracovního období programu LIFE, který byl připraven Evropskou komisí ve spolupráci s členskými státy (Nařízení 1293/2013 (EU)). Na základě schválení tohoto dokumentu jsou dopracovány jednotlivé postupy i na národní úrovni.

Vazba mezi programem LIFE a IROP je volná, přičemž LIFE se zaměřuje na rozvoj institucionální základny, vzdělávání a sdílení informací v oblasti změny klimatu a ochrany životního prostředí a IROP podporuje řešení a řízení rizik s ohledem na změny klimatu a snižování energetické náročnosti v sektoru bydlení věnuje přímo investičním aktivitám.

Jedním z obecných cílů programu LIFE je přispívat k přechodu k nízkouhlíkovému hospodářství odolnému vůči změnám klimatu a účinně využívajícímu zdroje, k ochraně a zlepšování kvality životního prostředí. Podobně tematický cíl 4 OP PPR je zaměřen na podporu přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích. Vzájemná doplňkovost programu LIFE (hlavně prioritní oblasti Zmírňování změny klimatu) s OP PPR se týká především PO 2 Udržitelná mobilita a energetické úspory, specifického cíle 2.1 „Energetické úspory v městských objektech dosažené také s využitím vhodných obnovitelných zdrojů energie, energeticky efektivních zařízení a inteligentních systémů řízení“. Jedná se zejména o aktivity, které přispívají k demonstraci inovativních systémů ke snižování emisí skleníkových plynů vhodných k tomu, aby byly napodobovány, přenášeny nebo začleňovány. V OP PPR to jsou např. pilotní projekty přeměny energeticky náročných veřejných budov (ve vlastnictví hl. m. Prahy) na budovy s téměř nulovou spotřebou energie (příp. na budovy v pasivním energetickém standardu) s integrovanými inteligentními systémy. Prioritní osa 2 OP PPR je zaměřena pouze na veřejné objekty a zařízení ve vlastnictví hl. m. Prahy nebo jeho organizací umístěných na území hl. m. Prahy. Program LIFE se v programovém období 2014-2020 více zaměří na inovace orientované na veřejný sektor a na hledání řešení, která lze nejčastěji nejlépe realizovat v rámci partnerství veřejného a soukromého sektoru. Cílovým územím je celá ČR. Program LIFE je doplňkovým finančním nástrojem a platí pro něj, že projekty, které jsou financovatelné z některého z programů členské země, nemohou být financovány z programu LIFE. Žádosti se předkládají na národní kontaktní místo, kterým je MŽP, jsou však posuzovány na evropské úrovni, kde probíhá také výběr projektů.

COSME (Program pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky)

Doplňkovost vůči programu COSME je identifikována v rámci tematických cílů 1 a 3 (OP PIK, OP PPR).

Pokud jde o Program pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky 2014 - 2020 (COSME), zde lze vysledovat rovněž vazbu na prioritní osy 1 a 2 OP PIK. Z hlediska detailní vazby uvnitř prioritních os, doplňkovost OP PIK na COSME lze spatřovat v intervencích k zlepšení přístupu firem na trhy Unie a celosvětově a zlepšení přístupu k financím pro malé a střední podniky ve formě vlastního kapitálu a dluhů. Z hlediska podporovaných aktivit v rámci OP PIK, které mají vazbu na výše uvedené intervence COSME, jde především o realizaci podnikatelských záměrů nových a rozvinutých MSP, rozvoj internalizace MSP a rovněž podporu MSP v oblasti ochrany duševního vlastnictví.

Program COSME je zaměřen mj. na stimulaci podnikání a zlepšení přístupu podniků k financím. V tomto smyslu jsou podpůrné aktivity prioritní ose 1 OP PPR koncipovány s vědomím doplňkovosti vůči programu COSME.

CEF (Nástroje pro propojení Evropy)

Doplňkovost vůči programu CEF je identifikována v rámci tematických cílů 4 a 7 (OP PIK, OP D, IROP).

V rámci CEF je podpora zacílena na intervence do významných přeshraničních spojení na síti TEN-T v oblasti výstavby a modernizace železničních tratí – jde o vzájemnou doplňkovost s OP Doprava. Pro oblast silniční infrastruktury sítě TEN-T i mimo síť TEN-T je v rámci OP Doprava předpokládána podpora investic do sítí celostátního významu. Všechny investice do dopravní infrastruktury celostátního významu má v gesci Ministerstvo dopravy a to bez ohledu na to, z jakého zdroje budou financovány. Hlavním mechanismem koordinace bude dodržování plánu výstavby stanoveného v rámci dokumentu Dopravních sektorových strategií 2014-2020 (2. fáze). Schvalování všech projektů bude probíhat na Ministerstvu dopravy (v rámci Centrální komise), které bude za koordinaci odpovědné.

EFRR. Podpora modernizace a rozvoj přenosových sítí (vysoké napětí) z EFRR, bude využita na doplnění finančních prostředků z CEFu. Zde je však dále nutné zdůraznit, že z CEFu lze žádat jen na projekty, které byly zařazeny na seznam Projektů společného zájmu (PCI). V případě ČR se jedná o několik dílčích projektů (vedení a rozvodny), které v konečném důsledku tvoří jedno dlouhé vedení velmi vysokého napětí. Potřeby samotné ČR jsou vzhledem k přenosové soustavě daleko širší. Vazba CEFu na EFRR a FS je tedy nejen komplementární, tj. možnost podpory i těch projektů, které jsou v zájmu bezpečnosti dodávek pouze pro ČR bez významných evropských dopadů, ale i substituční, a sice možnost finanční podpory projektů, které sice na seznamu PCI jsou, ale na čerpání z nástroje CEF se nemusí dostat

Projekty financované z IROP budou navazovat na páteřní projekty ICT financované z CEF na úrovni EU. Jedná se především o aktivity na podporu propojení a interoperability vnitrostátních veřejných elektronických služeb i přístup k těmto sítím, jakož i ochrana občanů a kritické infrastruktury před kybernetickými útoky a obdobnými událostmi. Mezi programy existuje tedy doplňkovost a vzájemná koordinace vychází především ze společné strategie rozvoje eGovernment v ČR. Druhým aspektem z hlediska vzájemné koordinace je role Hlavního architekta eGovernmentu v rámci ministerstva vnitra, který se vyjadřuje ke všem projektům ICT v oblasti eGovernmentu.

Erasmus+

Doplňkovost vůči programu Erasmus+ pro všechny je identifikována v rámci tematického cíle 10 (OP VVV).

Vzájemná doplňkovost s OP VVV se týká zejména PO 2 Rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj. Jde zejména o aktivity směřující ke studijní mobilitě a mobilitě pracovníků škol, podpoře podnikavosti, podpoře zvyšování rovnosti ve vzdělávání, posilování inovativních partnerství mezi vzdělávacími institucemi a podnikatelským sektorem, vytváření provázanosti mezi pracovním trhem a vzděláváním, aktivity pro zvýšení efektivity vzdělávání, aktivity na podporu reformy, která cílí na dosažení cílů strategie Evropa 2020. Konkrétně se jedná o studijní mobilitu jedinců, mobilitní aktivity v rámci Joint Master Degrees, strategická partnerství, partnerství mezi vzdělávacími institucemi a tzv. světem práce.

IZM (Iniciativa na podporu zaměstnanosti mládeže)

Doplňkovost vůči programu je identifikována v rámci tematického cíle 8 (OP Z).

Iniciativa na podporu zaměstnanosti mládeže je v souladu s čl. 15 iii nařízení o ESF integrována do programování ESF. Prostředky, které ČR obdrží v rámci Iniciativy na podporu zaměstnanosti mládeže, proto budou zahrnuty do OP Z, konkrétně do investiční priority 1.5, která je speciálně vyčleněna na implementaci IZM v ČR. Současně existuje silná vazba intervencí IZM na zbývající investiční priority v prioritní ose 1 OP Z Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly, zejména pak na investiční prioritu 1.1. Tím, že Iniciativa na podporu zaměstnanosti mládeže je realizována v rámci OP Z při zapojení stejných subjektů, které implementují obdobné intervence ESF, je plně zabezpečeno využití doplňkovosti s intervencemi ESF na podporu zaměstnanosti mladých osob v regionech ČR nezpůsobilých pro podporu z IZS (všechny kromě NUTS 2 Severozápad), nebo využití doplňkovosti s intervencemi ESF na podporu zaměstnanosti jiných než mladých osob v regionu NUTS 2 Severozápad.

EaSI (Program Evropské unie pro sociální změny a inovace)

Doplňkovost vůči programu je identifikována v rámci tematických cílů 3, 8, 9 a 11 (OP Z, OP PIK, IROP) a TC 2 (OP PIK).

Program pro sociální změnu a inovace je přímo řízen Evropskou komisí a skládá se ze tří os: program PROGRESS, síť EURES a mikrofinancování. Výzvy na předkládání projektů do jednotlivých os vyhlašuje přímo EK a členské státy dle svých potřeb předkládají projekty v rámci vyhlášených témat. Subjektem zodpovědným za realizaci EaSI v ČR je MPSV. Za účelem plného využití doplňkovosti intervencí EaSI a ESF (OP Z) je dbáno na to, aby zástupci MPSV zodpovědní za realizaci EaSI v ČR byli zastoupeni v pracovních skupinách připravujících výzvy v rámci OP Z, a to v těch oblastech, které mají potenciálně obdobné zaměření (tvorba politik, sociální inovace, služby zaměstnanosti a sociální ekonomika). Účelem je soustředit prostředky ESF na podporu těch oblastí a témat, která nebudou podporována z EaSI. Program PROGRESS má přispět k vypracování, provádění, sledování a hodnocení politiky v oblasti zaměstnanosti, sociálních podmínek, sociální ochrany a začleňování a právních předpisů v těchto oblastech a podporovat tvorbu politik a provádění inovací podložených fakty ve spolupráci se sociálními partnery, organizacemi občanské společnosti a dalšími zúčastněnými stranami. Program PROGRESS má tedy potenciál přispět ke zvýšení efektivity intervencí OP Z, a to v úzké součinnosti s prioritní osou 3 OP Z Sociální inovace a mezinárodní spolupráce. Vazba na síť EURES, jejímž účelem je rozvoj výměny a šíření informací a dalších forem spolupráce na podporu geografické mobility pracovníků, je významná v prioritní ose 1 OP Z, konkrétně v rámci investiční priority, ve které je zahrnuta mj. aktivita na rozvoj sítě EURES. Důvodem je záměr zahrnout výdaje na síť EURES, které nebudou způsobilé pro financování v rámci EaSI, do relevantních investičních priorit OP Z. Osa týkající se mikrofinancování, která usnadňuje přístup k finančním prostředkům pro podnikatele, zejména ty, kteří jsou nejvíce vzdáleni od trhu práce, a pro sociální podniky, má nejsilnější vazbu na prioritní osu 2 OP Z Sociální začleňování a boj s chudobou, konkrétně investiční prioritu, která obsahuje rovněž oblast podpory sociálního podnikání. Je zajištěno, že subjekty, které obdrží podporu z osy na mikrofinancování, mají přístup rovněž k podpoře z ESF poskytované formou vzdělávání a poradenství tak, aby se zvýšila pravděpodobnost úspěchu takto podporovaných subjektů.

Komponenta evropského nástroje mikrofinancování Progress je komplementární i k programu IROP zaměřeného na rozvoj sociálního podnikání. S ohledem na rozdílné formy realizace,

kdy IROP má tento cíl nastaven jako dotační, Progress jako úvěrový, se nejedná o duplicitu mezi programy. Vzájemná koordinace a východiska jsou dána strategií pro sociální podnikání, jejímž gestorem je MPSV.

Vazbu na síť EURES lze spatřovat rovněž v oblasti zvyšování přístupu k mikrofinancování, kdy OP PIK bude podporovat realizaci podnikatelských záměrů začínajících a rozvojových firem, včetně mikropodniků.

FEAMD (Fond evropské pomoci nejvíce deprivovaným osobám)

Doplňkovost vůči programu je identifikována v rámci tematických cílů 9 (OP Z).

Pro využití Fondu evropské pomoci nejvíce deprivovaným osobám je ze strany MPSV připraven samostatný operační program. Vzhledem k celkové alokaci FEAMD pro ČR (20,7 mil. EUR na programové období 2014-2020 v cenách za rok 2011) jsou z tohoto operačního programu financovány pouze aktivity zaměřené na poskytování potravin a základních potřeb pro nejvíce deprivované osoby, které nejsou financovatelné z ESF. Doprovodná opatření (aktivity směřující k sociálnímu začleňování) pro nejvíce deprivované osoby mohou být financována z ESF z OP Zaměstnanost, konkrétně v rámci prioritní osy 2 Sociální začleňování a boj s chudobou. Koordinace aktivit z obou operačních programů je zajištěna úzkou spoluprací obou řídicích orgánů a zastoupením v příslušných monitorovacích výborech. Koordinace je usnadněna tím, že oba řídicí orgány jak pro OP Z tak pro FEAMD jsou součástí jedné sekce MPSV.

AMIF (Azylového, migračního a integračního fondu)

Doplňkovost vůči programu je identifikována v rámci tematického cíle 9 (OP Z, OP PPR).

Obecným cílem Azylového, migračního a integračního fondu je přispívat k účinnému řízení migračních toků v rámci Unie jakožto součásti prostoru svobody, bezpečnosti a práva v souladu se společnou azylovou politikou, politikou týkající se doplňkové a dočasné ochrany a společnou přistěhovaleckou politikou. Na tento účel získá ČR na období 2014-2020 cca 26,4 mil. EUR. Subjektem zodpovědným za realizaci Azylového, migračního a integračního fondu v ČR je Ministerstvo vnitra. Vazbu Azylového, migračního a integračního fondu a OP Z lze spatřovat především v prioritní ose 2 OP Z Sociální začleňování a boj s chudobou, jejíž cílovou skupinu představují mj. také migranti. Za účelem plného využití doplňkovosti intervencí Azylového, migračního a integračního fondu a ESF (OP Z) je dbáno na to, aby zástupci MV ČR zodpovědní za realizaci Azylového, migračního a integračního fondu byli zastoupeni v pracovních skupinách připravujících výzvy v rámci prioritní osy 2 OP Z, a to v těch oblastech, které mají potenciálně obdobné zaměření. Účelem je soustředit prostředky ESF na podporu těch aktivit a cílových skupin, které nejsou podporovány z Azylového, migračního a integračního fondu.

V souvislosti s OP PPR lze vazbu pozorovat v prioritní ose 3 Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě (tematický cíl 9), v jejíž tematické rovině je kladen důraz na rozvoj sociálních služeb pro začleňování a zvyšování sociální soudržnosti a na podporu sociálního podnikání jako sociálně inovativního přístupu k zaměstnávání obtížně zaměstnatelných osob, lidí dlouhodobě nezaměstnaných a skupin osob vyloučených, ohrožených a marginalizovaných, tedy i migrantů, respektive cizinců. Účelem je soustředit prostředky ESF a EFRR na podporu těch aktivit a cílových skupin, které nejsou podporovány z Azylového, migračního a integračního fondu.

ISF (Fond pro vnitřní bezpečnost)

Doplňkovost vůči programu je identifikována v rámci tematického cíle 11 (OP Z).

Fond pro vnitřní bezpečnost poskytuje finanční pomoc na policejní spolupráci, předcházení trestné činnosti a boj proti závažné přeshraniční trestné činnosti a organizované trestné činnosti a rovněž na krizové řízení a ochranu důležité infrastruktury EU. Přispěje k tomu posílením operativní spolupráce v oblasti vymáhání práva, a to například tím, že bude finančně podporovat společné operace orgánů činných v trestním řízení, sdružování zdrojů, výměnu informací a osvědčených postupů nebo odbornou přípravu policistů. Vzhledem zaměření fondu je jeho vazba na programy ESIF velmi slabá. Spatřovat ji lze okrajově v prioritní ose 4 OP Z Efektivní veřejná správa, a to konkrétně v projektech, které budou zacíleny na Policii ČR. V tom případě je koordinace aktivit zajištěna prostřednictvím zapojení pracovníků MV ČR, které je jednak věcným garantem prioritní osy 4 OPZ Efektivní veřejná správa, ale rovněž subjektem zodpovědným za realizaci Fondu pro vnitřní bezpečnost v ČR.

Kreativní Evropa (CE - Creative Europe)

Doplňkovost vůči programu Kreativní Evropa je identifikována v rámci tematického cíle 3 a 6 (OP PIK, OP ŽP, IROP).

Komplementární vazba programu je v OP PIK spatřována u aktivit směřujících k posílení finančních možností MSP, kdy příjemci podpory v OP PIK mohou být rovněž žadatelé z kulturních a kreativních odvětví.

Komplementární vazba programu je v IROP spatřována u aktivit následně realizovaných v revitalizovaných a obnovených památkách, kulturně a historicky cenných, architektonicky a urbanisticky významných budovách a industriálních památkách. Druhá aktivita spočívá v zmapování a zpřístupnění sbírek a mobiliárních fondů pro kulturně kreativní průmysl. Koordinace bude zajištěna prostřednictvím kanceláří programu zřízených u Institutu umění-divadelního ústavu a u Národního filmového archivu, které jsou příspěvkovými organizacemi MK.

Komplementární vazba programu je v OP ŽP vnímána u aktivit zaměřených na ochranu a péči o přírodní bohatství, tj. zejména o zvláště chráněná území. Za taková území se považují nejčastěji lokality s unikátní nebo reprezentativní biologickou rozmanitostí, a to na úrovni druhů, populací i společenstev, dále území s jedinečnou geologickou stavbou, území reprezentující charakteristické prvky krajinného rázu kulturní krajiny a území významná z hlediska vědeckého výzkumu. Zákon o ochraně přírody a krajiny vymezuje šest kategorií zvláště chráněných území, národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky.

Tabulka vazeb programů ESIF a Unijních programů a nástrojů

	Horizont	CEF	Erasmus+	COSME	LIFE	IZM	FEAMD	EaSI	AMF	ISF	CE
OP Z						PO1, TC8	PO2, TC9	PO1 TC8 PO2 TC9 PO3, TC11	PO2, TC9	PO4, TC11	
OP VVV	PO1, TC1		PO2, TC10 PO3, TC10								
OP PIK	PO1, TC1 PO2, TC3 PO3, TC4	PO3, TC4		PO1, TC1 PO2, TC3				PO2, TC3			PO2, TC3
OP D		PO1, TC7 PO2, TC7 PO3 TC7									
OP ŽP					PO1, TC6 PO2, TC6 PO3, TC6						PO4, TC6

					PO4, TC6 PO5, TC4						
IROP		PO1, TC7			PO1, TC4 PO1, TC5 PO2, TC4			PO2, TC9			PO3, TC6
PRV	P1, TC1				P4, TC6 P5, TC6						
OP PPR	PO1, TC1			PO1, TC3	PO2, TC4				PO3, TC9		

Identifikace komplementarit a synergií mezi I. a II. pilířem SZP

Podpory I. pilíř SZP jsou cílené na zajištění stability příjmů zemědělců a zajištění konkurenceschopnosti zemědělství. Komplementaritu s II. pilířem, lze vnímat v definovaných oblastech LFA či investičních opatřeních. Tyto jsou rozšířeny i na navazující zpracovatelský průmysl a lesní hospodářství. Konkrétní vymezení pro investiční podpory bude na bázi způsobilých výdajů či definice žadatele v programovém dokumentu. Oba pilíře se rovněž doplňují v oblasti mimoprodukčních funkcí a udržitelného rozvoje. Přímé platby budou podporovat udržitelnou produkci na zemědělské půdě díky tzv. „ozelenění“. Nad rámec ozelenění obsahuje II. pilíř opatření AEKO a Ekologické zemědělství, kde obecně zajišťuje podporu synergického efektu podmínka nastavení podpor v rámci II. pilíře nad základní environmentální předpoklady přímých plateb. Právě tyto nadstavby upravují zemědělské postupy tak, aby cenné lokality byly obhospodařovány způsoby zohledňující potřeby stanovišť, příp. aby došlo k realizaci vhodných agrotechnických postupů předcházejících erozi půdy zejména v erozně ohrožených oblastech. Správně nastavená pravidla ozelenění a AEKO mohou motivovat zemědělce k větší účasti na opatřeních příznivých pro životní prostředí a poskytování tak většího rozsahu veřejných statků. Kompenzaci za náklady vynaložené na tento způsob údržby nejsou zemědělcům poskytovány skrze podpory v rámci I. pilíře a náklady na poskytování veřejných statků je třeba zajistit skrze II. pilíř SZP. Nedílnou součástí synergie je vázaná podpora živočišné výroby. Doplňkovost prostorovou lze vnímat zejména podporou mimo zemědělskou půdu, což z pohledu II. pilíře představují lesnické podpory zaměřující se na environmentálně udržitelné hospodaření na pozemcích určených k plnění funkcí lesa, a to zejména v citlivých či přírodně cenných oblastech. Jedním ze základních styčných bodů mezi oběma pilíři je i rozvoj vzdělávání a poradenství zaměřený na plnění norem EU, včetně podmínek cross-compliance (C-C), jejichž plnění se bude vztahovat na všechny subjekty pobírající přímé platby. Informovanost zemědělců o účelu a podmínkách C-C a titulů AEKO by měla být zajištěna prostřednictvím opatření k přenosu znalostí z II. pilíře.

Vazby mezi programy ESIF a národními programy

Národní programy doplňují programy ESIF v těch oblastech, které nejsou programy ESIF pokryty (bílá místa), případně dochází mezi ESIF a národními programy k doplňkovosti. Národní programy jsou většinou navrhovány a schvalovány na roční období, tzn. sledují zejména krátkodobé cíle. Příkladem doplňkovosti programů ESIF a národního programu je oblast energetických úspor. Prostřednictvím naplňování tematického cíle 4, v rámci kterého jsou realizovány intervence v OP PIK, IROP, OP ŽP, OP PPR a také prostřednictvím naplňování cílů programů Nová zelená úsporám a Panel 2013+ je dosahováno multiplikovaných výsledků v oblasti energetických úspor. Pro tyto účely je také nastaven mechanismus koordinace.

Konkrétní vazby mezi programy ESIF a národními programy jsou součástí relevantních programů ESIF, kde je i popsán i způsob jejich koordinace a řízení.

Vazby mezi programy ESIF a nástroji EIB

V případě využití finančních nástrojů je předpokládaná vazba na EIB relevantní, jednotlivé intervence však budou vznikat podle jednotlivých připravovaných projektů.

Detailní přehled všech synergických vazeb jak mezi programy ESIF, tak i mezi ESIF a Unijními a národními programy, včetně konkrétních nástrojů koordinace je součástí relevantních programů ESIF, řídicího dokumentu MMR NOK a Strategických realizačních plánů.

2.1.3 Opatření a struktura ke koordinaci podpory ESIF

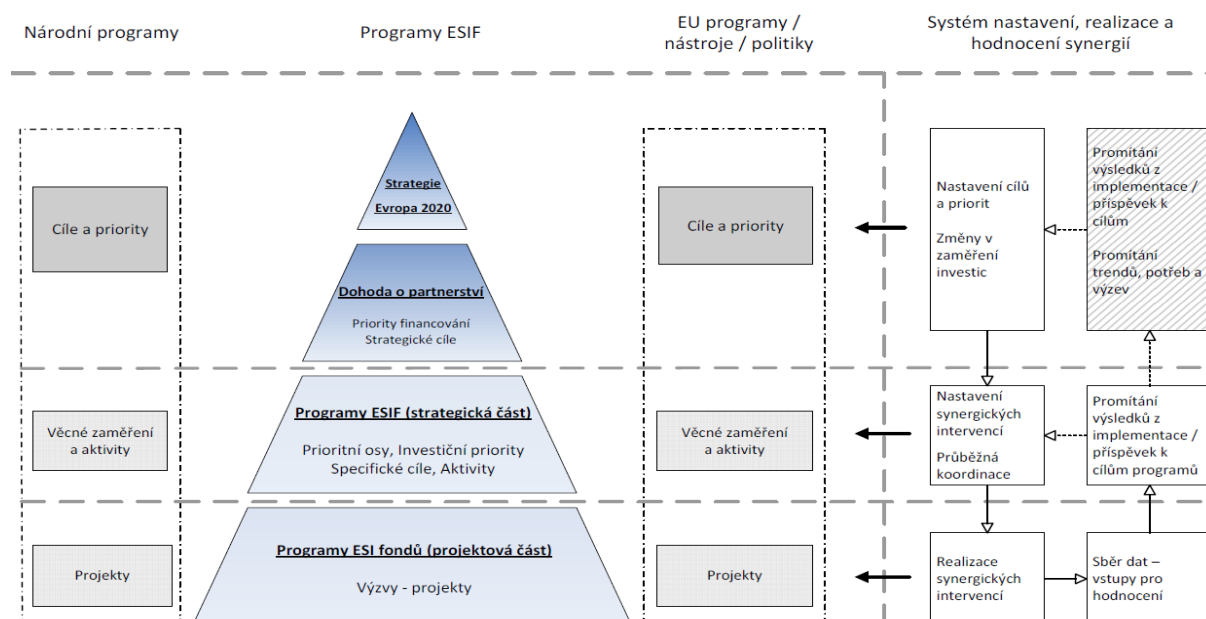
Na úrovni Dohody o partnerství je koordinace mezi fondy, programy a dalšími nástroji vnímána jako klíčový prvek programování a následné realizace. Dohoda o partnerství stanovuje základní východiska, jejichž respektováním bude možné docílit maximální komplementarity a synergie (věcný, finanční a časový soulad) v rámci a především mezi programy ESIF, ale také mezi programy ESIF a EU programy/nástroji. Zajištění provázanosti intervencí mnohdy vychází z kompetence dané instituce, která spravuje jak ESIF, tak i národní či EU program a tudíž dochází jak k vyloučení duplicit tak i vhodnému nastavení doplňkových intervencí. U synergických intervencí budou průběžně plánovány zamýšlené intervence (např. spolupráci na plánování výzev) a následně koordinovány (např. účastí na řídicích platformách) a vyhodnocovány (např. společné evaluační aktivity pomocí provázané sady indikátorů). Mechanismy koordinace ESIF a programů na národní úrovni tak budou propojovány. V některých případech lze využít možnosti využít více zdrojů pro jednu operaci.

Pravidla řízení Dohody o partnerství specifikují klíčové činnosti a role jednotlivých subjektů v implementaci, cílem je tedy zajištění institucionálního a procesního řízení všech ESI fondů za účelem naplnění cílů Dohody o partnerství a to i v oblasti synergií. Pravidla řízení Dohody stanovují základní rámec činností nezbytných pro účely naplnění cílů Dohody o partnerství. Pro potřeby definování konkrétních činností a odpovědností na úrovni programů jsou mj. vytvářeny operační manuály a další dokumenty k řízení a koordinaci.

Metodické nastavení řízení synergií a komplementarit v různých fázích programování je upraveno v odpovídajících pokynech, které jsou součástí jednotného metodického prostředí, a dále v dokumentech, které jsou připravovány pro koordinaci synergií.

Koordinace bude uplatňována na všech úrovních implementace programů ESIF, včetně úzké provazby na národní programy a nástroje (politiky) EU. Jak je znázorněno v dalším schématu, systém koordinace synergií bude vycházet od nastavení cílů k jejich zabudování do programů až po jejich zhodnocení a návrh na případné změny v rámci zaměření realizovaných intervencí. Zpětná vazba v podobě zhodnocení výsledků či dopadů realizovaných synergických intervencí je zásadní pro nastavení takových intervencí, které přinesou přidanou hodnotu jak pro samotné čerpání EU prostředků, tak i pro ekonomiku České republiky. Zjištěné výsledky z implementace synergií jsou nástrojem pro možné odlišné nastavení původní strategie, především na úrovni programů, výjimečně na úrovni Dohody o partnerství.

Koordinace synergií zároveň znamená, že na každé dílčí úrovni musí probíhat interaktivní dialog subjektů zapojených do implementace synergií, které kromě věcného vymezení a nastavení samotných synergií mají i rozhodovací pravomoc tak, aby dané intervence mohly být zakomponovány do realizace programů.

2.1.4 Koordinační mechanismy mezi subjekty odpovědnými za implementaci synergií

Způsob zajištění koordinace podpory ESIF je rozdělen do dvou pilířů:

- Institucionální zajištění.
- Nástroje.

Institucionální zajištění

Institucionální zajištění synergií a komplementarit je nezbytným předpokladem pro jejich efektivní realizaci. Aby intervence a projekty přinášely v rámci realizace přidaný efekt, předchází tomu jejich precizní vydefinování, tj. řešení např. otázek, zda je dané synergie možné realizovat, jaký efekt to přinese, zda rizika nepřevažují potenciální dosažení efektu realizace dané synergie apod. Plánování, scénáře a systémové pojetí tvoří základ institucionální roviny mechanismů koordinace.

Nezbytné je ve fázi implementace zamezit vzniku překryvů mezi programy, které se mohou objevit při specifikaci záměrů řídicích orgánů nebo rozšířením původně zamýšlených intervencí. Vzájemná účast dotčených zástupců ŘO na platformách (monitorovacích výborech, odborných platformách, plánovacích skupinách) v rámci již plánování, tvorby a hodnocení strategických realizačních plánů a následné koordinace výzev se jeví jako jeden z nejefektivnějších nástrojů.

Klíčovými koordinačními subjekty a platformami podílející se na realizaci synergií i na zamezení vzniku překryvů mezi programy ESIF navzájem, a mezi ESIF a národními a EU programy/nástroji, jsou tyto:

Rada pro ESI fondy zajišťuje věcné rozhraní a návaznosti mezi programy spolufinancovanými ESI fondy a projednává opatření k vyšší komplementární a synergické efektivitě podpory poskytované z ESI fondů. V čele Rady stojí předseda vlády ČR, jejími členy jsou ministři, zástupci Asociace krajů, Svazu města a obcí, Národní síť Místních akčních skupin, zástupce neziskových organizací, odborů a řada dalších profesních sdružení.

Dílčí synergie budou řešit jednotlivé pracovní skupiny pod Radou pro ESI fondy, které jsou koncipovány podle tematického zaměření a které budou řešit soulad se strategiemi a dosažení komplementarit a synergií v příslušných problematikách.

Rada pro fondy a jednotlivé PS projednávání opatření k vyšší synergické efektivitě podpory poskytované z ESI fondů. V rámci činnosti PS dochází ke vzájemnému sladování intervencí za účelem efektivního naplňování tematických cílů a funkčnímu nastavení a řízení komplementárních a synergických vazeb. Pracovní skupiny mají odpovědnost za další činnosti stanovené v Pravidlech řízení Dohody o partnerství (kap. 6.1.4). Národní orgán pro koordinaci průběžně dohlíží na plánování synergických výzev, navrhuje opatření k zajištění synergií napříč programy, dále zajišťuje komplementarity a synergie mezi intervencemi stanovenými Dohodou o partnerství a mezi ostatními strategickými dokumenty, specifikuje vhodné nástroje pro řízení komplementarit a synergií, a má odpovědnost za další činnosti stanovené v Pravidlech řízení Dohody o partnerství (kap. 6.1.4).

Řídící orgány programů své aktivity směřují zejména k zajištění toho, že prioritní osy a priority Unie obsažené v jednotlivých programech společně přispějí k tematickým cílům, cílům vymezeným ve strategických dokumentech a budou se vhodně doplňovat, a také budou podporovány projekty, které naplňují integrovaná řešení v území; a to zejména nastavením mechanismů, vnitřní struktury a nástrojů používaných pro tento účel. ŘO navzájem uzavírají více či méně formální dohody, které zajišťují vzájemnou kooperaci při plánování a koordinaci výzev (viz také níže uváděná memoranda o spolupráci). V rámci řídicích orgánů budou vymezení koordinátoři, kteří budou jak mezi ESIF, tak i mezi ESIF a národními a EU programy sledovat synergie a komplementarity. Kromě toho budou koordinátoři sledovat a řešit případně vzniklé duplicity mezi programy s cíle zamezení jejich vzniku v rámci realizace, dále také vhodně koordinovat synergické aktivity v daném programu. Problematické synergie a duplicity budou průběžně řešeny spolu s NOK.

ŘO mají odpovědnost za další činnosti stanovené v Pravidlech řízení Dohody o partnerství (kap. 6.1.4) a řídicích dokumentech jednotlivých programů.

Zprostředkující subjekty přejímají od ŘO případné delegované činnosti týkající se synergií. Pro oblast zajištění řízení komplementarit a synergií plní ZS mj. úlohu jednotných kontaktních míst jako např. společných ZS.

Monitorovací výbory programů jsou informovány o plánech výzev, v případě potřeby navrhují a doporučují řídicím orgánům opatření pro zefektivnění čerpáním a to i v oblasti synergií. Z hlediska řešení komplementarit a synergií je důležité vzájemné zastoupení členů ŘO a dalších subjektů koordinace v monitorovacích výborech a to těch programů, které řeší vzájemné komplementární/synergické vazby.

Věcný garant je institucí veřejné správy, která má věcnou a odbornou kompetenci k sektorovým intervencím, včetně těch, které jsou předmětem realizovaných synergií. Věcný garant se ve spolupráci s řídicím orgánem podílí na identifikaci synergických intervencí, jejich koordinaci vůči výzvám a dalších stanovených činnostech i v oblasti řešení synergií. Specifická role věcného garanta je vždy ukotvena ve vybraných programech podle dohod mezi dotčenými řídicími orgány.

Odborné platformy a pracovní skupiny vznikají za účelem řešení konkrétních synergických vazeb mezi programy. Podílí se na nastavení harmonogramu výzev (časování výzev) nebo např. na nastavení technických parametrů výzev. Platformy vznikají za účasti expertů na danou oblast, mohou vznikat tzv. task forces k řešení dílčích synergických projektů. Pro zajištění klíčových synergií mohou vznikat společné orgány.

Nástroje

Klíčovým prvkem pro hladkou implementaci a řízení synergií je pečlivé nastavení programových prvků ještě před samotným spuštěním výzev. Z čistě technického hlediska, jde o úzkou spolupráci dotčených subjektů na tvorbě programových dokumentů, příruček, manuálů a dalších metodicko-programových dokumentů, kde je vytvářeno prostředí (a i mantinely) pro následnou realizaci.

Koordinaci mezi fondy za účelem naplňování tematických cílů a navíc k dosažení synergických efektů mezi jednotlivými intervencemi je potřebné nastavit nejen z hlediska zajištění jednotlivými subjekty implementace, které se podílejí na jejich řízení, ale i pomocí zvolené sady nástrojů, mezi které patří:

Koordinace v oblasti výzev

Z důvodu zajištění maximální efektivnosti jednotlivých intervencí a zabezpečení synergických vazeb mezi dotčenými programy probíhá v rámci odpovídajících platform koordinace procesu přípravy jednotlivých výzev (časové hledisko, věcný obsah, technické parametry apod.). Koordinovaný proces nastavování výzev a jejich hodnocení přispěje k realizaci takových projektů, které v maximální možné míře zajistí provázanost jednotlivých intervencí napříč relevantními programy a bude dosaženo plnění cílů programů a tím i Dohody o partnerství. Koordinace výzev tak přispívá k dosažení synergií mezi aktivitami, které jsou sice podporovány z různých programů, ale které se vzájemně doplňují a jejich vzájemná provázanost je objektivní a potřebná, a zároveň je kladen důraz na odstraňování případných duplicít.

Strategické realizační plány (SRP)

Součástí SRP, který je každý rok připravován ŘO, je také precizní plánování synergických výzev včetně jejich obsahu a zaměření. Vzhledem k tomu, že jsou v pravidelném cyklu aktualizovány, jsou brány v potaz i případné trendy, potřeby a podle aktuálního vývoje lze řešit i dané limity a bariéry čerpání u synergických intervencí. Následně je možné dané synergické výzvy v rámci SRP vyhodnocovat.

Memoranda, meziinstitucionální dohody mezi řídicími orgány programů

Řídící orgány, případně další subjekty koordinace vytvářejí v rámci nastavování a řízení konkrétních synergií mezi sebou dohody (memoranda) vymezující formy závazných postupů, projednání a odpovědností mezi dotčenými subjekty řešícími synergie. Dohody umožňují úzkou kooperaci mezi ŘO, zajištěnou účastí představitele jednoho řídicího orgánu na činnosti orgánů, výborů vytvořených pro řízení druhého programu a samozřejmě i recipročně

Výběr projektů a jejich hodnocení

Řídící orgány, případně další subjekty koordinace mají možnost dohodnout se na vzájemném schvalování výběrových kritérií, společné hodnotitelské komisi, společné databázi externích hodnotitelů, případně bodovém zvýhodnění vzájemných projektů.

Společná data a indikátory

Pro sledování a hodnocení jsou nastaveny relevantní indikátory, příp. podíl na naplňování indikátorů TC či nastavení kontextových indikátorů u synergií (na úrovni TC). Důležitým prvkem je také schvalování indikátorů monitorovacím výborem, sdílení dat o žadatelích a projektech u synergických projektů a jejich společný monitoring a hodnocení.

Integrované nástroje pro potřeby cílení synergií v území

Integrované přístupy mají již ze své podstaty přispět k dosažení požadovaných synergických efektů. Z hlediska řídicích orgánů a nositelů integrovaných přístupů, kteří realizují intervence na svém území, jsou integrované strategie nejvýznamnějším nástrojem pro nastavení klíčových synergií. Dosahování synergií bude výrazně podmíněno situací (hospodářskou, dopravní, environmentální, sociální či jinou) a situací na trhu v jednotlivých typech území, zejména v aglomeracích a dalších typech integrovaných území. Konkrétní realizace synergií bude odvislá od nastavení jednotlivých programů a schopnosti věcně a časově intervence provázat, i s ohledem na administraci a pravidla daných programů.

Dalšími nástroji, které lze podle charakteru dané synergie využít v programech, jsou:

- Nastavení absorpční kapacity pro splnění dané strategie.
- Nastavení a řízení rizik při nastavení a realizaci synergií, např. u časově, věcně a finančně podmíněných projektů.
- Využití možnosti křížového financování zajišťující sladování synergických intervencí.
- Formování společné informační a komunikační strategie, vytváření společných kontaktních míst.
- Další specifické nástroje použité ŘO.

Rozpracování použitých mechanismů koordinace a jejich nástrojů v rámci již konkrétních synergií je součástí jednotlivých programů, a to dle charakteru sledované synergie vyžadující vždy specifický přístup.

Součástí kapitoly nejsou obsaženy mechanismy koordinace programů ESIF s programy EÚS a makroregionálních strategií, což je obsaženo v kap. 3.1.4.

2.1.5 Mechanismus pomoci žadatelům k použití fondů doplňkovým způsobem

Pro příští programové období připravuje MMR soubor informačních nástrojů, které mají pomoci žadatelům a příjemcům využít prostředky fondů ESI odpovídajícím způsobem.

Základem komunikace jsou webové stránky fondů ESI, které vedle přehledných informací o regionální politice a jednotlivých programech ESIF nabízejí uživatelům on-line kontakt se zaměstnanci informační linky fondů ESI. Dalším webovým nástrojem je portál Mapaprojektu.cz, který uživatelům umožňuje rychlý přehled o projektech, které byly na území České republiky realizovány za pomoci prostředků z ESI fondů. Uživatel tak může zjistit základní informace o projektech realizovaných na kterémkoli místě ČR a současně získat i odkazy na další zdroje informací.

Poradenství k fondům ESI je z centrální úrovně zajištěno prostřednictvím kontaktních míst Eurocenter ve třinácti krajských městech a také prostřednictvím informační linky Eurofon. Paralelně funguje informační servis na úrovni jednotlivých programů a jejich informačních nástrojů (kontaktní místa, webové stránky, infolinky). Informační servisy jednotlivých ŘO informují o ESI fondech vůči všem cílovým skupinám. Jejich pracovníci zajišťují podporu žadatelům a příjemcům a na vyžádání poskytují potřebné informace, případně radí, kde odpovědi na dotazy najít.

Detailnější informace jsou rozpracovávány Metodickým pokynem pro publicitu a Společná komunikační strategie Evropských strukturálních a investičních fondů v ČR v programovém období 2014-2020.

2.2 Informace požadované pro ex ante ověření souladu s pravidly adicionality

Ověření adicionality ve fázi ex-ante se provádí na základě údajů uvedených v Konvergenčním programu. Program publikovaný v květnu 2013 udává hodnoty příslušných veličin do roku 2016. Proto pro výpočty za zbývající roky 2017–2020 byly využity navazující odhady vývoje makroekonomických ukazatelů vytvořené Ministerstvem financí, včetně poměrového ukazatele THFKVS/HDP.

ČR bude ověřování adicionality provádět za celé své území nikoliv na regionální úrovni. Vyplývá to ze skutečnosti, že počet obyvatelstva v méně rozvinutých regionech překračuje v ČR hranici 65% celkové její populace. Jediným regionem, který se v ČR vymyká definici méně rozvinutého regionu, je region Hlavního města Prahy, v kterém dle údajů Eurostatu v roce 2012 žilo 1 241,7 tis. obyvatel, což představuje 11,8% z počtu obyvatel ČR čítajícím 10 505,4 tis. obyvatel.

Na základě těchto východisek byla pro určení výchozí výše ukazatele THFKVS/HDP za ČR vypočtena jeho průměrná hodnota dle údajů jednotlivých roků období 2014–2020 **ve výši 3,3%**. Návazně na předpoklady vývoje HDP tato úroveň poměrového ukazatele reprezentuje v absolutním vyjádření průměrný roční objem THFKVS v výši 145,3 mld. Kč (v b.c.).

Limit adicionality za ČR období 2014–2020 a odvozené přírůstky THFKVS na jednotlivé roky byly jednoznačně navázány na předpokládaný vývoj HDP v letech 2014–2020 a kopíruje jeho vývojovou linii. Stejně jako HDP i THFKVS se má v souhrnu let 2014 až 2020 zvýšit o 24,6%. Toto tempo růstu za celé období by v absolutním vyjádření mělo představovat přírůstek hrubého fixního kapitálu vládního sektoru v částce 32 mld. Kč (v b.c.). Uvedená tempa růstu THFKVS navázaná na růst HDP ve výši průměrných 3,5% ročně představují dostatečný prostor pro rozvoj této ekonomické kategorie, aniž by bylo nutné z hlediska stanovení limitu adicionality je nad tuto úroveň navyšovat promítáním dodatečných přírůstků vzniklých nad rámec předpokládaného tempa růstu HDP. Současně odhadovaná výše poměrového ukazatele navazuje na jeho úroveň za rok 2013, pro který je předpokládán ve výši 3,2%.

Tímto modelem řešení výpočtu je plně zajištěn přístup dle návrhu nařízení týkající se adicionality, neboť ta má být bezprostředně spojena se skutečným ekonomickým vývojem na základě vývoje HDP. Tím je umožněno, aby se vývoj hospodaření v průběhu celého období 2014–2020 do ukazatele adicionality plně promítl. Tak by mělo dojít k podchycení dopadů potencionálních i vzniklých rizik ve vývoji národního hospodářství na THFKVS a k omezení nejistot při naplňování stanoveného limitu adicionality. Rovněž by tento přístup založený na přírůstcích investování podle vývoje HDP měl umožnit sledování širších ekonomických cílů včetně zajištění trvalého a stabilního vývoje veřejných investic.

Hodnota výchozího limitu adicionality plyne z výpočtu dle údajů následující tabulky:

Tabulka 2-2: Limit adicionality pro období 2014–2020 vyjádřený poměrovým ukazatelem THFKVS/HDP v %

rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	roční průměr 2014–2020
THFKVS/HDP v % (kód ESA P.51)	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
THFKVS v mld. Kč	130,0	134,6	139,5	144,8	150,3	156,1	162,0	145,3
roční růst HDP v %	+2,1	+3,6	+3,7	+3,8	+3,8	+3,8	+3,8	+3,5

Zdroj: ukazatele THFKVS/HDP a tempo růstu HDP meziročně za roky 2014–2016 dle Konvergenčního programu 04/2013; údaje za roky 2017–2020 jsou odhadem Ministerstva financí.

2.3 Hodnocení naplňování předběžných podmínek

Česká republika si klade za cíl zabezpečit naplňování předběžných podmínek v rozsahu potřebném pro účinné a efektivní čerpání z (ESIF). Česká republika vybírá ty předběžné podmínky, které mají přímou vazbu s významným dopadem na realizaci specifických cílů či investičních priorit nebo priorit Unie v rámci jednotlivých programů ESIF.

Předběžné podmínky vycházejí z obecného nařízení k ESIF, přílohy XI, nařízení k jednotlivým EIS fondům a z metodického dokumentu EK Guidance on Ex Ante Conditionalities (pro EFRR, ESF, FS a ENRF). Na národní úrovni jsou pro fázi přípravy ESIF předběžné podmínky ukotveny v Metodickém pokynu pro přípravu programových dokumentů pro programové období 2014–2020 a v dalších metodických pokynech. Pro fázi implementace jsou klíčovým dokumentem mimo samotnou Dohodu o partnerství také Pravidla řízení a koordinace Dohody o partnerství a Akční plán řízení a koordinace předběžných podmínek (také Akční plán).

Akční plán je vytvořen pro účely nastavení systému řízení a koordinace předběžných podmínek, včetně jejich vyhodnocení, identifikace problematických předběžných podmínek s návrhem opatření a harmonogramem splnění. Akční plán je závazný pro všechny subjekty implementace programového období 2014–2020, přičemž zohledňuje specifika jednotlivých ESI fondů. Akční plán jako systémový dokument je veden pro účely národních potřeb, pro úroveň jednotlivých programů ESIF a návazně jsou zpracovávány ze strany gestorů PP jednotlivé akční plány pro částečně splněné či nesplněné předběžné podmínky.

Dohoda o partnerství uvádí přehled všech uplatňovaných předběžných podmínek včetně stručného shrnutí naplňování a zamýšlených opatření u nesplněných předběžných podmínek v České republice podle identifikace na úrovni programů. Dále obsahuje detailnější popis naplňování u obecných předběžných podmínek tam, kde je k naplňování nezbytná realizace na centrální úrovni. Programy ESIF jsou klíčovými dokumenty, na úrovni kterých jsou předběžné podmínky uplatňovány a po obsahové i technické stránce rozpracovány, včetně zahrnutí detailnějších informací u nesplněných PP resp. popisu opatření, harmonogramu a zodpovědných subjektů v rámci naplňování obecných předběžných podmínek, a to s ohledem na specifika programů.

Řízení a koordinace předběžných podmínek na národní úrovni

Koordinační roli v oblasti předběžných podmínek plní MMR, a to jak v rámci přípravy programového období, tak i ve fázi implementace. MMR proto nastavuje systém řízení a koordinace předběžných podmínek.

Zásadní roli při uplatňování předběžných podmínek mají řídicí orgány, které identifikují a stanoví předběžné podmínky vždy k danému programu a také k dané prioritní ose či prioritě Unie jednotlivých programů ESIF. Za naplňování předběžných podmínek jsou zodpovědní gestoři. Řídicí orgány ve spolupráci s dalšími dotčenými subjekty (gestoři, spolugestoři, další subjekty dle aktuální verze Akčního plánu) uvádí jak plnění předběžných podmínek, tak i časový a věcný rozsah k dané předběžné podmínce, tj. opatření a harmonogram splnění v případě dosud nesplněných či částečně splněných předběžných podmínek.

Řídící orgány, ale i další subjekty zapojené do implementace ESI fondů ve všech fázích přípravy a následné realizace respektují Akční plán vytvářený na národní úrovni a spravovaný MMR.

Přehled hodnocení naplňování předběžných podmínek

Naplňování předběžných podmínek na národní úrovni vychází pro potřeby Dohody o partnerství z jednotlivých programů ESI fondů.

Přehled uplatnitelných předběžných podmínek, tj. jak splněných, tak i částečně splněných či nesplněných včetně navržených opatření a harmonogramu splnění je uveden v příloze 5.2 Dohody o partnerství. Tento přehled je případně konkretizován v jednotlivých programech ESIF. Programy obsahují i případné odůvodnění neuplatnitelnosti vybraných předběžných podmínek, identifikaci rizik či dalších souvislostí spojených s naplňování předběžných podmínek.

K částečně splněným či nesplněným předběžným podmínkám gestoři ve spolupráci s řídicími orgány a dalšími subjekty vytvářejí jednotlivé akční plány dle šablon EK, které slouží pro detailnější argumentaci a odůvodnění nesplněných předběžných podmínek včetně detailně vymezených opatření deklarujících budoucí plnění, harmonogramu a odpovědných subjektů za naplňování předběžné podmínky.

Tyto akční plány pro částečně splněné či nesplněné předběžné podmínky jsou průběžně aktualizovány podle stavu naplňování a jejich konečné splnění bude vycházet z dohody mezi gestory předběžných podmínek, řídicími orgány, MMR a Evropskou komisí.

Na úrovni Dohody o partnerství budou koordinovány akční plány k nesplněným obecným předběžným podmínkám – SEA/EIA, veřejná podpora, případně další. Akční plány budou pravidelně aktualizovány a po technické stránce evidovány jako součást národního Akčního plánu řízení a koordinace předběžných podmínek.

Nejzazší termín pro splnění předběžných podmínek stanovují nařízení k ESIF do dvou let od přijetí Dohody o partnerství nebo do 31. prosince 2016.

Další relevantní informace

Česká republika vnímá vytvoření konceptu předběžných podmínek jako krok k dosahování vyšší efektivity prováděných intervencí z ESI fondů, vzhledem k tomu, že posiluje vazbu mezi financováním intervencí v rámci kohezní politiky a provádění reforem, legislativních změn či schvalování strategických dokumentů. Tyto požadavky ze strany Komise ne vždy jednoduše korespondují s institucionálním uspořádáním, legislativním prostředím nebo procesy vyžadujícími meziresortní koordinaci v České republice. Proto je naplnění vybraných předběžných podmínek očekáváno v delším časovém horizontu. Z těchto důvodů jsou některé předběžné podmínky Českou republikou vnímány jako rizikové.

Součástí Akčního plánu řízení a koordinace předběžných podmínek je mj. i sledování těch nejvíce rizikových předběžných podmínek, včetně analýzy problémovosti naplňování předběžných podmínek, uvedení rizik a bariér stojících v jejich naplňování, definování odpovědností jednotlivých gestorů apod. Rizikové předběžné podmínky jsou na základě Akčního plánu v pravidelných intervalech řešeny a mezi dotčenými subjekty vždy pod vedením gestora dotčené předběžné podmínky, ke které se riziko vztahuje, projednávány,

z čehož plyne následné naplnění předběžných podmínek či aktualizace opatření vedoucích k jejich naplnění.

Kromě rizik spojených s prováděním změn v legislativě či v oblasti reforem, lze za značné riziko obecně považovat doposud probíhající transpoziční a implementační proces u některých ze směrnic. Zároveň je třeba vzít v potaz i další rizika, která jsou spojená se zahájením řízení nebo porušení povinností členskou zemí. Konkrétní rizika Česká republika identifikuje ve vztahu k navrženým předběžným podmínkám v Akčním plánu

Většina předběžných podmínek je cílena také na zajištění existence strategických dokumentů. Rizikovost u strategických dokumentů spočívá v načasování schválení těchto dokumentů, v existenci více strategií pro jednu tematickou oblast, případně v nutnosti strategie, které jsou schválené, ale nepokrývají celé programové období, aktualizovat, apod. Tato oblast je rovněž řešena Akčním plánem.

Některé předběžné podmínky se nevztahují vždy pouze na jeden program či prioritní osu daného programu, ale jejich uplatnitelnost zasahuje do více programů ESIF a prioritních os. S tím úzce souvisí zajištění předběžných podmínek i v situaci, kdy řídicí orgán uplatňuje předběžnou podmínku v programu, ale není jejím gestorem. Zajištění věcné gesce je tak zásadním východiskem pro následné možné uplatnění předběžných podmínek pro dotčené programy (a to zejména u obecných předběžných podmínek, které jsou zpravidla vždy uplatňovány ve více programech).

2.4 Metodologie a mechanismus k zajištění konzistentnosti při fungování výkonnostního rámce v souladu s čl. 21 obecného nařízení

Výkonnostní rámec je novým prvkem v nastavení intervencí programů ESI fondů. Je zaměřen na zvýšení výkonnosti programů a má za cíl lépe provázat intervence ESI fondů s naplňováním cílů strategie Evropa 2020 a jejich orientaci na výsledky. Mechanismus koordinace při nastavování milníků a zajištění konzistentnosti při fungování výkonnostního rámce v souladu s čl. 21 obecného nařízení je popsán v Metodickém pokynu pro přípravu programových dokumentů v programovém období 2014–2020. Metodická doporučení pro nastavení výkonnostního rámce na národní úrovni reflektují a jsou průběžně upravována v závislosti na poskytování a aktualizaci podkladových materiálů k této problematice ze strany EK⁹⁹.

- Nástroje k nastavení milníků a cílů v podobě finančních ukazatelů

Při stanovování milníků a cílů v podobě finančního ukazatele jsou základním východiskem alokace na jednotlivé roky implementace, pravidlo n+3 a předběžné platby, od kterých se odvozuje tzv. limit čerpání pro daný rok implementace. Na základě tohoto limitu čerpání se následně stanovuje minimální objem finančních prostředků, které musí řídicí orgány předložit na Platební a certifikační orgán, a to dříve než v posledním čtvrtletí daného roku, a to z toho důvodu, aby byl zajištěn dostatečný časový prostor pro proces certifikace, zpracování a odeslání žádosti o platbu do EK. Při určování předpokládaného příspěvku prioritní osy / priority Unie k naplnění pravidla n+3 na úrovni programu budou zohledněny zejména

⁹⁹Guidance fiche – Performance framework review and reserve in 2014–2020 (version 3 – 19 July 2013)

Fiche 24A – Implementing act on the arrangements to ensure a consistent for determining milestones and targets in the performance framework for each priority and for assessing the attainment of the milestones and targets (version 1 – 22 October 2013)

Fiche 24B – Delegated act on the criteria for financial corrections linked to the performance framework (version 1 – 22 October 2013)

charakter a typy operací, forma podpory (např. ex post, ex ante a kombinované financování), náročnost administrace jednotlivých operací včetně procesů a lhůt s tím souvisejících.

- *Nástroje k nastavení milníků a cílů v podobě indikátorů výstupu a výsledku*

Kromě finančních ukazatelů bude pro každou prioritní osu / prioritu Unie vybrán alespoň jeden indikátor výstupu nebo výsledku nebo klíčový implementační krok. Tyto ukazatele musí svým věcným zaměřením reflektovat intervenční logiku / teorii změny programu a většinu aktivit dané prioritní osy / priority Unie. Počty indikátorů výsledku nebo výstupu na každé prioritní ose / prioritě Unie jsou závislé na rozsahu respektive množství plánovaných aktivit. Nastavení indikátorových soustav a milníků se řídí metodickými pokyny definovanými ze strany EK a závaznými metodickými pokyny MMR-NOK. Jako hlavní nástroj pro koordinaci věcného monitorování bude vytvořen Národní číselník indikátorů pro programové období 2014–2020, který popisuje jednotnou a závaznou metodickou konstrukci všech indikátorů využívaných v rámci období 2014–2020 napříč programy ESI fondů, tak aby na národní úrovni byl zajištěn metodický soulad monitorování a hodnocení výsledků intervencí. V rámci přípravy programů je na základě teorií změny pro každý specifický cíl navrhována indikátorová soustava v souladu s uvedenými pravidly jednotného metodického prostředí. Samotné stanovování cílových hodnot indikátorů a milníků bude nastaveno primárně na základě zkušeností období 2007–2013.

- *Nastavení milníků a cílů v podobě klíčových implementačních kroků*

U těch aktivit, kde lze předpokládat pomalou počáteční fázi realizace (např. oblast velkých projektů), budou místo milníků v podobě indikátorů využity tzv. klíčové implementační kroky, které budou monitorovat správný směr a rozsah plnění cílů.

- *Monitorování a vyhodnocování plnění milníků a cílů*

Řídící orgány a NOK budou pravidelně monitorovat plnění milníků a cílů na základě srovnávání skutečného stavu a pokroku čerpání ve vztahu k hodnotám milníků a cílů. V případě finančních ukazatelů budou na národní úrovni nastaveny tzv. kontrolní hranice čerpání pro stav finančních prostředků předložených řídicím orgánem na Platební a certifikační orgán pro určité časové úseky jako mety, kterých je žádoucí dosáhnout, aby bylo naplněno pravidlo $n+3$, resp. milníky a cíle. Dále budou pravidelně zpracovávány predikce čerpání a bude hodnoceno jejich nastavení a plnění ve vztahu ke kontrolním hranicím čerpání, milníků a cílů. Ze strany NOK bude stav plnění milníků sledován čtvrtletně, v případě neplnění kontrolních hranic budou ze strany ŘO ve spolupráci s NOK nastavena v rámci procesu řízení rizik nápravná opatření. V případě indikátorů bude plnění věcných cílů sledováno pravidelně v rámci výročních zpráv a predikce očekávaného plnění věcných cílů budou vytvářeny z detailních plánů výzev.

V případě EZFRV bude výběr ukazatelů a stanovení milníků vycházet ze společného systému pro monitoring a hodnocení pro EZFRV ustanoveného ve specifických předpisech, a to včetně relevantního mechanismu monitoringu. Cíle budou určeny na základě analýzy a intervenční logiky Programu rozvoje venkova.

2.5 Vyhodnocení, zda existuje potřeba posílit administrativní kapacitu úřadů a případně příjemců, a kromě toho v odůvodněných případech souhrn opatření, která mají být přijata za tímto účelem.

Systém implementace, resp. architektury programů v programovém období 2014–2020 musí být nastaven tak, aby umožnil efektivní řízení, dosahování cílů, řádné plnění povinností

stanovených nařízením, a byl srozumitelný pro žadatele, příjemce, samotné subjekty implementační struktury, ale i orgány vykonávající kontrolu nebo audit. Lidské zdroje, jejich optimální rozložení, kvalita, struktura a flexibilita jsou jedním z rozhodujících předpokladů pro nastavení efektivního a účinného systému řízení a využití fondů ESI v plném rozsahu.

Struktura a procesní optimalizace administrativních kapacit

Mezi hlavní identifikované faktory, které měly v předchozím programovém období vliv na stav administrativní kapacity ve fondech, patří:

- Komplikovaný systém řízení a koordinace fondů s nízkou vymahatelností delegovaných funkcí;
- Výrazný dopad politických změn na institucionální rámec implementace fondů;
- Rozdílné administrativní postupy s rozdílnými lhůtami v rámci a mezi operačními programy a jejich nedodržování;
- Vysoké riziko netransparentnosti prostředí implementace;
- Široce vymezené priority a omezená možnost kvalitního vyhodnocení úspěšnosti a přínosu realizovaných intervencí;
- Nedostatečná integrita informačních systémů v rámci subjektů implementace i ve vztahu k žadatelům a příjemcům;
- Nedostatečná personální kapacita, fluktuace zaměstnanců způsobená nízkou motivovaností těchto kapacit a nedostatečnou zkušeností.

S ohledem na hlavní faktory ovlivňující stav administrativní kapacity v programovém období 2007-2013 a fakt, že pro zajištění efektivní a účinné implementace ESI fondů a naplnění nových prvků plynoucích z nařízení, které kladou zvýšené požadavky na řízení, kontrolu a koordinaci, byly tyto zkušenosti využity v rozhodnutí:

- Nezavádět nové instituce a nové prvky bez nebo jen s minimálními zkušenostmi s implementací evropských fondů do systému implementace pro programové období 2014–2020, nejedná-li se o strategické rozhodnutí. Toto rozhodnutí bylo učiněno také s ohledem na skutečnost překryvu a paralelního souběhu dvou programových období.
- Snížit počet programů, k čemuž došlo zejména na úrovni regionálních operačních programů.
- Snížit počet subjektů zapojených do implementace programů, což se projevilo ve snížení počtu zprostředkujících subjektů.
- Posílit centrální koordinaci implementace fondů ESI za účelem naplnění cílů Dohody.
- Stanovit jasné role a kompetence subjektů zapojených do implementace tak, aby nedocházelo ke střetu zájmu, překryvům, byly pokryty všechny procesy, byly určeny jasné formy delegování a kontroly těchto rolí.
- Stabilizovat a v maximální míře využít uvolněné kapacity z implementace vlivem rozhodnutí o nepokračování regionálních operačních programů.
- Stanovit základní jednotný rámec pravidel a procesů řízení, administrace, proplácení, hodnocení a provádění kontrol (specifikováno blíže viz Koncepce jednotného metodického prostředí jako součást pro naplňování cílů Dohody o partnerství, schválena č. 345 ze dne 15. května 2013 a dále kap. 2.6)
- Redukovat administrativní zátěž kladenou subjekty implementace, na příjemce a žadatele (viz kap. 2.6).
- Vybudovat jednotný monitorovací systém pro účely řízení a koordinace Dohody a zajistit naplnění požadavků e-cohesion policy vůči žadatelům a příjemcům (viz kap. 4.1).

- Využít podpůrných nástrojů vedoucí ke stabilizaci lidských zdrojů (viz níže), elektronizaci procesů (viz kap. 2.6 a 4.1), unifikaci požadavků a zvýšení transparentnosti systému (viz kap. 2.6).

Protikorupční opatření

V programovém období 2007-2013 byly v rámci kontrol a auditů zjištěny případy podvodů a korupčního jednání, kdy došlo ke zneužití prostředků a negativním dopadům na státní rozpočet, a to z důvodů:

- nekoncepčního přístupu k boji proti korupci ve fondech,
- zavádění nápravných mechanismů ex-post,
- roztržitosti pravidel a postupů.

Pro programové období 2014-2020 je cílem minimalizovat riziko výskytu podvodů a korupčního jednání, a to prostřednictvím nastavení vhodných preventivních opatření, mechanismů odhalování podvodů a zabránění jejich opakovanému výskytu. Pro tyto účely byla připravena Strategie pro boj s podvody a korupcí v rámci čerpání ESI fondů v období 2014-2020 (Strategie), která navazuje na Strategii vlády v boji s korupcí 2013-2014 a svou implementací navazuje na přípravu jednotného metodického prostředí. Jako hlavní problémové oblasti byly identifikovány výběr a hodnocení projektů, zadávání veřejných zakázek, provádění kontrolní činnosti a nastavení řídicích procesů na úrovni jednotlivých subjektů implementace. Mezi nástroje, které budou v boji proti korupci využívány, patří zejména:

- jednotný monitorovací systém¹⁰⁰ a elektronizace procesů,
- unifikace pravidel a postupů,
- etický kodex zaměstnanců,
- systém vzdělávání a přenosu informací o korupčních rizicích,
- specifikace indikátorů podvodu a jejich aplikace v rámci kontrolní činnosti,
- stanovení jednotných pravidel a lhůt pro hodnocení a výběr projektů,
- pravidelný monitoring a hodnocení významnosti rizika podvodů v rámci implementace ESI fondů a vzájemná informovanost.

Plnění cílů Strategie bude předmětem evaluační činnosti MMR-NOK v rámci evaluací Dohody o partnerství zaměřených na posouzení funkčnosti a efektivnosti systému implementace fondů ESI.

Oblast veřejných zakázek

Česká republika si je vědoma toho, že v předcházejícím programovém období se vyskytovaly potíže s aplikací pravidel EU pro zadávání veřejných zakázek na úrovni příjemců i na úrovni řídicích orgánů, ať už z důvodu nezkušenosti zadavatelů s procesem zadávání zakázek a složitosti postupů, tak z důvodu rozdílné interpretace výkladů legislativy na evropské a národní úrovni či dlouhých rozhodovacích lhůt při přezkumných úkonech. Za účelem zlepšení situace oproti předchozímu programovému období si ČR předsevzala realizovat preventivní opatření spočívající v právním, institucionálním a procedurálním nastavení systému řízení a

¹⁰⁰ Zvažováno je také využití nástroje ARACHNE, který připravuje Evropská komise.

monitorování veřejného zadávání, která budou doplněna o intenzivní spolupráci relevantních národních orgánů.

Cílem je zjednodušit a sjednotit pravidla v této oblasti, zajistit dostatečné vzdělávání, sdílet informace o nejčastějších pochybeních (viz také příloha 2) a posílit roli řídicích orgánů při řešení nesrovnalostí v této oblasti. K tomuto účelu bude:

- Upravena příslušná legislativa na národní úrovni;
- Metodickým pokynem pro oblast zadávání veřejných zakázek v programovém období 2014-2020 (schválen usnesením vlády č. 44 ze dne 15. ledna 2014) zavedeny vzorové dokumenty, zjednodušené postupy např. pro posouzení a hodnocení nabídek;
- Kladen důraz na prohlubování znalostí v rámci systému vzdělávání za účelem zvyšování profesní úrovně kapacit pro provádění a kontrolu veřejných zakázek;
- Nastavena užší spolupráce mezi jednotlivými institucemi;
- Zaveden systém průběžného monitoringu a sdílení informací o obtížích při aplikaci právních předpisů k zadávání veřejných zakázek.

Lidské zdroje

V rámci většiny institucí implementujících fondy EU v programovém období 2007-2013 v ČR se postupně daří budovat kvalifikované a zkušené personální kapacity s dlouholetou praxí v čerpání fondů EU, jejichž další zapojení je žádoucí i z hlediska zachování kontinuity a odborných znalostí. Tím bude zajištěna plynulá návaznost implementace na programové období 2007-2013 a vytvořen základ pro budoucí administrativní kapacitu subjektů zajišťujících čerpání ESI fondů.

Důležitým prvkem, který se ukázal jako klíčový v rámci programového období 2007–2013, je nutnost stabilizace týmů, přenos zkušenosti a motivace kvalitních manažerů pro práci ve veřejné správě. Z tohoto důvodu je nutné ukotvit na jednotlivých úrovních vhodné **nástroje** řízení lidských zdrojů, průběžně vyhodnocovat jejich efektivitu a omezit rizika provázející zajištění stabilní administrativní kapacity, kterými byla:

- vysoká fluktuace, zejména v počátku programového období 2007-2013, riziko vlivu personálních změn souvisejících s politickými změnami, a dále riziko spojené s vyšší motivací zaměstnanců přecházet na práci pro programové období 2014-2020,
- nedostatečné pokrytí procesů typovými pozicemi, jejichž důsledkem bylo využívání outsourcingu i v činnostech, které měly být zajištěny základními typovými pozicemi a přílišná pracovní zátěž (při vysoké náročnosti z hlediska kvalifikace na vykonávanou činnost),
- chybějící jednotné metodické prostředí v oblasti administrativní kapacity řešící komplexnost na sebe navazujících procesů řízení a rozvoje lidských zdrojů.

K omezení těchto rizik budou pro zajištění dostatečných a stabilních personálních zdrojů v programovém období 2014-2020 využita osvědčená opatření zavedená v programovém období 2007-2013, zároveň je pro oblast administrativní kapacity připravena i řada nových prvků:

- personální plánování subjektů implementace vycházející ze zpracované analýzy potřeb administrativní kapacity.
- systém vzdělávání umožňující centrální proškolení zaměstnanců EU fondů ve všech hlavních průřezových oblastech. Na horizontální úrovni bude zajišťováno zejména odborné vzdělávání a dále vzdělávání v oblastech ex-ante kondicionalit.
- systém výběru zaměstnanců s důrazem na transparentnost a nediskriminaci při stanovení jednotných minimálních požadavků a standardů celého procesu.

- finanční motivace, resp. kompenzace za náročnost vykonávaných činností ve fondech EU.
- jednotný systém a limity odměňování, v rámci systému odměňování zohlednění pravidelně prováděného hodnocení pracovního výkonu zaměstnance ze strany nadřízeného.
- systém typových pozic, včetně základního popisu činností v rámci implementace a požadavků na znalosti/vzdělání a kompetence.
- omezení outsourcingu - zajištění cílů implementace by mělo být realizováno přednostně prostřednictvím interní administrativní kapacity subjektů implementace.
- centrální pravidelný monitoring administrativní kapacity - prostřednictvím monitorovacího systému MS2014+.

Výše uvedená opatření jsou detailně rozvedena v Metodickém pokynu k rozvoji lidských zdrojů v programovém období 2014-2020 a v programovém období 2007-2013 (dále jen MP lidské zdroje).

Z horizontální úrovně (Operačního programu Technická pomoc) bude zajištěno posilování administrativní kapacity horizontální úrovně implementace ESI fondů, tj. zejm. Národní orgán pro koordinaci, Platební a certifikační orgán, Auditní orgán, jakož i realizace výše uvedených opatření, zvláště pak zajištění detailního monitoringu administrativních kapacit (MS2014+), profesního vzdělávání, adekvátního finančního ohodnocení a evaluace opatření v rámci systému řízení a rozvoje lidských zdrojů. V případě vzdělávání budou centrálně zajištěna témata společná pro všechny programy. Z technické pomoci jednotlivých programů pak budou financovány osoby implementující daný program a v oblasti vzdělávání témata specifická pro příslušný program.

Vazba na Služební zákon

Systém řízení a rozvoje lidských zdrojů v ESI fondech pro 2014 – 2020 realizovaný prostřednictvím MP lidské zdroje je připraven s cílem komplexně nastavit jednotné požadavky na zajištění kvalitní, stabilní a kompetentní administrativní kapacity. Zohledňuje připravovaný služební zákon. Novelizovaný služební zákon bude v první řadě zákonem s veřejnoprávními prvky. V rámci novelizace je především cílem důsledně oddělit politické a nepolitické pozice. Garantem transparentních procesů v oblasti metodologie, implementace a kontroly služebních předpisů včetně vzdělávání, úřednických zkoušek a odměňování bude nově vzniknuvší nezávislé Generální ředitelství státní služby. Nově bude rovněž zřízena funkce státního tajemníka, který bude mít personální pravomoc vůči podřízeným úředníkům v rámci resortu, což lze považovat za jeden z nejpodstatnějších prvků zajišťujících omezení politických vlivů na personální obsazení státní správy. Nastavení administrace programového období 2014–2020 bude koordinováno v souladu se služebním zákonem, jehož hlavním smyslem je zajištění depolitizace, efektivity a také stability veřejné správy.

Posilování administrativní a absorpční kapacity na úrovni příjemců

Posilování administrativní a absorpční kapacity příjemců bude na základě zkušeností z období 2007–2013 podporováno na úrovni technické pomoci jednotlivých programů například prostřednictvím zajištění informovanosti žadatelů a příjemců, metodické pomoci a poradenství určeného potenciálním žadatelům či jejich vzděláváním v přípravě a realizaci projektů. Absorpční kapacitu nelze efektivně budovat právě bez vazby na konkrétní program či výzvu. Zvláštní pozornost bude věnována budování kapacit příjemců z řad organizačních složek státu, kde byly v období 2007–2013 shledány četné problémy, jakož i subjektů zajišťujících realizaci komunitně vedených strategií místního rozvoje.

2.6 Souhrn akcí plánovaných v rámci programů, včetně indikativního harmonogramu k dosažení snížení administrativní zátěže příjemců

Při přípravě budoucího programového období 2014-2020 je kladen velký důraz na posílení strategického plánování, zvýšení efektivity systému řízení a na posílení důležitosti dosahování cílů a plánovaných výsledků. Vzhledem k posílení role plánování a posílení orientace na výsledky a naplňování cílů je připraven takový systém řízení a koordinace, který bude efektivní a výkonný. Ze zkušeností z programového období 2007-2013 lze vyvodit, že ke splnění tohoto cíle pozitivně přispěje stanovení základního souboru pravidel pro všechny subjekty zapojené do implementace Dohody o partnerství a programů, která budou jednotná a budou zohledňovat specifika jednotlivých fondů EU. Tak bude zajištěn jednotný výklad těchto pravidel a shodné nastavení klíčových procesů v celém systému implementace a dosáhnout tak zjednodušení a transparentnosti procesů. Jednotné metodické prostředí je budováno tak, že povede k odstranění problematických oblastí systému implementace, které byly identifikovány v rámci programového období 2007 – 2013. Cílem jednotného metodického prostředí je dosáhnout prostřednictvím standardizace postupů a pravidel, efektivnosti a hospodárnosti při nakládání s finančními prostředky z fondů ESI, transparentnosti procesů a přehlednosti pravidel poskytování podpory, a to vše při nízké administrativní zátěži kladené na subjekty implementační struktury a především také na žadatele a příjemce podpory. Jednotné metodické prostředí zajistí jednotné standardy, které při správné implementaci a jasném vymezení rolí a odpovědností na všech úrovních řízení čerpání fondů ESI zajistí účinný, efektivní, transparentní a vymahatelný systém podpory z evropských prostředků. Proces jednotné standardizace zahrnuje celou škálu postupů, od sjednocení používaných pojmů (odborná terminologie), přes návaznost procesů a vybraných lhůt až po oblast kontrolních postupů.

Snížení administrativní zátěže příjemců podpory z ESI fondů je jednou z priorit nastavení systému programového období 2014 - 2020, jedná se o důraz na zjednodušení administrativy při rozdělování finančních prostředků z fondů EU a zjednodušování požadavků, které stávající systém na žadatele a příjemce klade).

Při snižování administrativní zátěže byly zohledněny zkušenosti v rámci dvou programových období (2004–2006 a 2007–2013). Důležitá zjištění a podněty ke snižování administrativní zátěže byly identifikovány v rámci Střednědobé evaluace NSRR programového období 2007–2013; dále specifických evaluací jednotlivých programů, dotazníkového šetření provedeného na úrovni řídicích orgánů, zprostředkujících subjektů a příjemců v roce 2011 a během partnerských diskuzí a veřejného projednávání návrhu na zajištění efektivního systému implementace programového období 2014–2020.

Snížení administrativní zátěže příjemců podpory z ESI fondů představuje jeden z cílů nastavovaného systému implementace Dohody o partnerství. K dosažení tohoto cíle nevede jedna přímočará cesta, ale celý soubor opatření, které jsou součástí všech procesů, které se přípravy implementačního systému dotýkají. V nejobecnější rovině lze proces přípravy implementačního systému rozdělit na několik základních oblastí:

1. Odstraňování právních bariér a překážek implementace.
2. Vymezení programů, jejich věcné zaměření (centralizace a tematická koncentrace) a nastavení architektury systému řízení.
3. Sjednocování a harmonizace pravidel (jednotné metodické prostředí) vč. elektronizace administrace projektů.
4. Zajištění odpovídající administrativní kapacity (viz kap. 2.5).

Ve vztahu k odstraňování právních bariér implementace bylo již od roku 2010 ze strany MMR jako Národního orgánu pro koordinaci předloženo vládě ČR ke schválení 5 balíčků s návrhy legislativních a nelegislativních úprav vedoucích ke zjednodušení systému administrace strukturálních fondů a Fondu soudržnosti a další je momentálně připravován. Ve vztahu k přípravě nového programového období 2014–2020 vláda ČR usnesením ze dne 22. srpna 2012 č. 610 schválila opatření ke snížení legislativních bariér pro implementaci strukturálních fondů a Fondu soudržnosti v programovém období 2014–2020. Aktivita v této oblasti také navazuje na nálezy českých a evropských orgánů vykonávajících kontrolu nebo audit a souvisí pěti problematickými oblastmi ve fungování řídicích a kontrolních systémů, na které ČR upozornila Evropská komise. Všechna doporučení směřují zejména do oblasti zjednodušení administrativních procedur, finančního řízení, kontroly. Tato doporučení jsou postupně promítána do připravovaných novel příslušných právních předpisů či metodických dokumentů.

Snížení počtu programů na základě rozhodnutí vlády č. 867 z 28. listopadu 2012, a s tím spojeným snížením počtu ŘO a také zprostředkujících subjektů vč. jasně vymezených vazeb mezi těmito subjekty, povede ke zvýšení přehlednosti celého systému poskytování dotací v ČR a odstranění některých duplicit ve výkonu a administrativní činnosti.

S nastavením implementační struktury také do značné míry souvisí, jak budou nastavena pravidla a postupy pro využití fondů ESI. Na základě výsledků provedených evaluací a doporučení z programového období 2007–2013 byla na centrální úrovni zpracována Koncepce jednotného metodického prostředí pro naplňování cílů Dohody o partnerství (Koncepce JMP, schválena usnesením vlády č. 345 ze dne 15. května 2013) a zní vycházející sada metodických dokumentů, které jsou pro všechny subjekty podílející se na naplňování cílů Dohody o partnerství, tj. mimo jiné také pro řídicí orgány, závazné. Tyto metodické dokumenty také zohledňují specifika jednotlivých fondů.

V této koncepci jsou uvedeny také hodnotitelné ukazatele, podle kterých bude posuzováno naplnění jednotlivých cílů jednotného metodického prostředí. Mezi tyto ukazatele patří například snížení míry chybovosti v kontrolních zprávách, naplňování indikátorů ve výzvách, maximální možná míra elektronizace, zavedené strategie rozvoje lidských zdrojů, procesní plán a systém průběžného hodnocení, snížení počtu úprav metodických dokumentů či stanovená míra, kolik předložených projektových žádostí splní formální požadavky a požadavky přijatelnosti. Za účelem naplnění těchto indikátorů, které jsou blíže specifikovány v Koncepci JMP, bude MMR v rámci prevence dohlížet na promítnutí závazných povinností stanovených v jednotném metodickém prostředí do řídicí dokumentace programů. Plnění konkrétních indikátorů Koncepce JMP bude hodnoceno z úrovně MMR v rámci evaluační činnosti zaměřené na hodnocení systému implementace a na základě výsledků těchto výstupů budou realizována případná navržená opatření.

Na základě výsledků evaluací, zejména střednědobé hodnocení věcné a finanční realizace Národního strategického referenčního rámce - Programové období 2007 – 2013, průběžné hodnocení Programu rozvoje venkova 2007-2013 – Zpráva o střednědobém hodnocení, střednědobé hodnocení operačního programu Rybářství 2007- 2013, Evaluace a optimalizace nastavení systému hodnocení projektů operačních programů v programovém období 2007-2013, Ex post evaluace Rámce podpory Společenství a jednotných programových dokumentů z programového období 2004-2006 (2012), které byly provedeny v programovém období 2007-2013, bylo identifikováno několik problematických aspektů, které měly negativní vliv na kvalitu systému čerpání podpory z fondů EU, a docházelo díky nim ke zvyšování administrativní zátěže. V oblasti strukturálních fondů a Fondu soudržnosti se jednalo například o rozsáhlé a komplikované nastavení implementační struktury (nezajištěny vztahy

nadřízenosti a podřízenosti, vysoký počet zprostředkujících subjektů), které vedlo k nejednotnému způsobu poskytování dotací a řešení nesrovnalostí, snížení efektivity řízení operačních programů z důvodu nízké vymahatelnosti delegovaných funkcí, neodůvodněně rozdílným administrativním postupům s rozdílnými lhůtami v rámci operačních programů u běžných projektů, častým změnám dokumentace, příruček a metodik U ENRF se jednalo zejména o vysoké administrativní požadavky na žadatele související s příjmem žádosti o dotaci a složitou administrativní kontrolu. V oblasti EZFRV pak šlo o vysoké administrativní požadavky na žadatele související s příjmem žádosti o dotaci, a to zejména ve vztahu k žadatelům s malými výměrami či nízkou částkou dotace, nejednotný výklad některých pravidel na centrální a regionální úrovni i mezi jednotlivými regionálními úrovněmi, časté změny pravidel podpor v průběhu implementace či vysokou fluktuaci zaměstnanců v některých složkách řízení programu.

V roce 2012 byl dále zpracován samostatný komplexní dokument „Doporučení ke zjednodušení administrativní zátěže pro žadatele a příjemce při čerpání finančních prostředků z fondů EU v programovém období 2014–2020“ (dále „Doporučení“), který která vláda schválila v březnu 2012 pod usnesením vlády ČR č. 184. Tento materiál zkoumá administrativní procesy a jejich komplikovanost z hlediska žadatele a příjemce a poskytuje ucelený pohled na problematiku administrativní zátěže a obsahuje návrhy doporučení na zjednodušení administrativní zátěže pro žadatele a příjemce v rámci přípravy budoucího programového období 2014–2020. Materiál vznikl v úzké spolupráci se všemi partnery, velká pozornost byla věnována zejména žadatelům a příjemcům. Dokument byl rovněž diskutován s dalšími odborníky či pracovníky, kteří se zabývají implementací SF. Tvorbě materiálu předcházelo dotazníkové šetření a také semináře, na jejichž základě byly analyzovány základní problematické oblasti a tyto dále rozpracovány. Zohledněna byla v rámci nastavení opatření pro zjednodušení také studie EK “Comparative study of the project selection process applied in cohesion policy programmes 2007–2013 in a number of member states”. Závěry z této studie se shodují s některými doporučeními, která jsou uvedena níže.

Pro potřeby zjednodušení procesů pro žadatele a příjemce při čerpání evropských prostředků v programovém období 2014–2020 byly identifikovány čtyři základní fáze, které charakterizují projektový cyklus v implementačním systému všech ESI fondů a mají významný vliv na komfort žadatele a příjemce. V rámci těchto fází implementace budou realizována následující opatření, která přispějí ke zjednodušení systému implementace a snížení administrativní zátěže žadatelů. Platí při tom, že navržená opatření budou realizována pouze v případě, že tomu nebudou bránit specifika jednotlivých fondů:

- I. Výzvy pro předkládání projektových žádostí – přístupy k vyhlášení a řízení výzev.
 - Jednotný webový portál ESI fondů s informacemi o jednotlivých programech a možnostech čerpání – jednotné místo pro žadatele k získání aktuálních informací.
 - Povinné vytváření harmonogramů vyhlášení výzev v jednotném formátu na rok dopředu a jejich uveřejnění, případně aktualizace – dostatečný čas pro žadatele k přípravě kvalitních projektů.
 - Povinný minimální obsah výzev společný pro všechny programy – transparentnost vůči všem potenciálním žadatelům/ příjemcům.
 - Používání jednotné terminologie při přípravě dokumentace pro žadatele a příjemce napříč programy – přehlednost a vyšší srozumitelnost dokumentů.

II. Podání projektové žádosti – možnosti při podání projektové žádosti.

- Omezení údajů vkládaných žadatelem, automatizace při práci s daty a práce s registry pro automatické získávání dat.
- Elektronické podávání žádosti o podporu.

III. Výběr projektu a jeho hodnocení – proces hodnocení projektu a jeho pravidla.

- Je kladen větší důraz na dvoukolové hodnocení (cílem je zejména ušetřit náklady žadatelů na zpracování žádostí, možnost dopracování velkých a komplexnějších projektů ve druhé fázi hodnocení) a proces negociace tak, kde je to možné.
- Větší míra využití nástrojů hodnocení investic a efektivity výdajů prostřednictvím nástroje eCBA, který je využitelný napříč programy pro vybrané typy projektů a dostupný pro žadatele/ příjemce.
- Nastavena jednotná a maximální lhůta trvání procesu hodnocení a výběru projektů napříč programy.

IV. Realizace projektu, žádost o platbu a proplácení, kontroly – realizace projektu a jeho proplácení.

- Kladen důraz na e-komunikaci prostřednictvím MS 2014+ – zejména v rámci fondů EFRR, ESF a FS, případně prostřednictvím Portálu Farmáře pro EZFRV a ENRF.
- Elektronické předávání zpráv ze strany příjemce s využitím elektronického podpisu a elektronického oběhu dokumentů.
- Zpracování vzorových dokumentů pro využití v oblasti veřejného zadávání.
- Rozšíření využívání modifikovaných ex-ante plateb a snížení finanční zátěže příjemců – zkrácení lhůty pro převod prostředků mezi poskytovatelem dotace a příjemce.
- Zavedení centrálního plánování finančních kontrol tak, aby byly minimalizovány duplicity výkonu finančních kontrol a příjemce nebyl zatěžován několika paralelními kontrolami.

Je plánováno také širší využití zjednodušených metod vykazování v rámci realizaci projektů, a to zejména těch, které jsou financovány z ESF. Pro nové programové období bude čerpáno zejména ze zkušeností z programového období 2007–2013. Zkušenosti s nepřímými náklady jsou převážně pozitivní, a to jak mezi příjemci, tak mezi vyhlašovatelí výzev. Lze předpokládat, že nejrozšířenější metodou bude použití flat rate. Svým charakterem bude nejvíce využívána v oblasti zaměstnanost tak kde je to vhodné a proveditelné (např. vzdělávání zaměstnanců podniků, výdaje na administraci projektů, sociální služby, apod.), Využití jednotkových nákladů lze očekávat, stejně jako tomu bylo v programovém období 2007–2013, v oblasti vzdělávání na úrovni mateřských, základních a středních škol, či schémat zabývajících se podporou mobility (například podpoře mezisektorové a mezinárodní mobility, například studentů, akademických či výzkumných pracovníků). Z pohledu využití zjednodušených metod vykazování v rámci projektů financovaných z EFRR je možnost spatřovat využití těchto nástrojů např. v oblasti intervencí zaměřených na ochranu péče o krajinu a přírodu.

Časový indikativní rámec realizace opatření ke snížení administrativní zátěže:

- Během 1. poloviny roku 2013 byla připravena ve spolupráci s řídicími orgány sada metodických dokumentů na národní úrovni. Ve druhé polovině roku 2013 byla tato sada metodických dokumentů průběžně konzultována se zástupci hospodářských a sociálních

partnerů, zástupci neziskového sektoru a vládních organizací, obcí a měst, tj. potenciálními žadateli a příjemci podpory z fondů ESI.

- Do konce roku 2013 byla vládou ČR schválena sada metodických dokumentů definující opatření ke snížení zátěže v oblasti vyhlašování výzev, výběru a hodnocení projektů.
- Od roku 2013 je připravován monitorovací systém MS2014+ a implementovány prvky zjednodušení v oblasti vyhlašování výzev a podávání projektových žádostí, plné dokončení procesu elektronizace je předpokládáno ve 2. pol. 2014.
- Do konce 1. poloviny 2014 očekáváme schválení zbylé sady metodických dokumentů ze strany vlády ČR a jejich následné promítnutí do řídicí dokumentace programů v průběhu 2. poloviny roku 2014.

Jak bylo výše již několikrát uvedeno – opatření pro snížení administrativní zátěže příjemců jsou do značné míry postavena na elektronizaci procesů a postupů. K tomuto účelu budou využity podporné nástroje v podobě informačních systémů.

Vláda ČR dne 8. září 2011 svým usnesením č. 664 schválila základní koncepci řešení monitorovacího systému strukturálních fondů EU a Fondu soudržnosti na programové období 2014-2020 (dále MS2014+). Současně schválila rámcový harmonogram dalšího postupu jeho přípravy. Komplexní řešení MS2014+ je tvořeno následujícími základními pilíři:

- Pořízení Aplikace MS2014+.
- Pořízení HW a SW infrastruktury včetně provozních služeb pro MS2014+ k zajištění testovacího, pilotního a rutinního provozu aplikace.
- Služby spojené s provozováním infrastruktury serverovny pro MS2014+.
- Zajištění služby Bezpečnostního dohledu.

Prvním z realizačních kroků je zajištění technické a metodické přípravy a realizace MS2014+ do 1. ledna 2014, a to na základě rámcového harmonogramu dalšího postupu uvedeného v bodě II/2 usnesení vlády č. 664/2013. Tento realizační krok je určen na úrovni Dohody o partnerství pro celou implementační strukturu ČR programového období 2014–2020. Smluvní závazek s vítězným uchazečem byl podepsán 6. 6. 2013, následně byly zahájeny kroky organizačního a procesního charakteru, které povedou k naplnění potřeb řádné implementace podle pravidel projektového řízení. Pro zabezpečení potřeb, které byly definovány v zadávací dokumentaci, a potřeb, které jsou obsahem nařízení, byl připraven harmonogram, který plně reflektuje potřeby národního gestora pro přípravu Dohody o partnerství, ale také potřeby všech řídicích orgánů jednotlivých programů.

Pro úroveň plánování, řízení a kontroly naplňování cílů Dohody o partnerství bude do aplikační části systému MS2014+ připravena platforma, která umožní na základě předávaných vstupů (otevřený formát strukturovaných dat) z programů spolufinancovaných z ENRF a EZFRV doplňovat údaje s cílem získávání souhrnných přehledů o prostředcích ESI fondů s možností je následně vyhodnocovat na úrovni Dohody o partnerství jako celku, a zároveň tak umožní vyhodnocovat jednotlivé tematické cíle a strategické cíle a priority financování Dohody a tyto výstupy předávat do systému Evropské komise.

V rámci etapizace jednotlivých aktivit pro pořízení Aplikace MS2014+ se stal klíčovým milníkem 1. 1. 2014. K tomuto datu připravuje MMR pro účely odsouhlasení Dohody o Partnerství nástroje určené pro přípravu vstupů pro celý proces Dohody, ale také pro navazující procesy na úrovni programů a celé hierarchické a tematické struktury.

K 1. 1. 2014 bude podle stanoveného harmonogramu připraven i nástroj pro žadatele/příjemce, kteří budou na základě definovaných vstupů a parametrů ze strany ŘO OP

schopni zahájit přípravné aktivity na úrovni žádostí o dotaci. Veškeré realizační aktivity plně vycházejí z požadavků na zajištění snížení administrativní zátěže žadatelů/příjemců.

Dalším klíčovým milníkem je 1. 9. 2014, kdy by měl být připraven celý upravený implementační proces na úrovni potřeb žadatele/příjemce a potřeb řídicího orgánu a národního koordinátora pro plánování, řízení a vyhodnocování plnění Dohody o partnerství. Samozřejmou realizační aktivitou bude i naplnění požadavků na zajištění přenosu strukturovaných dat mezi členským státem a EK.

V rámci realizace nového systému MS2014+ byly požadovány úpravy vybraných klíčových funkcionalit a procesů, které již musí splňovat požadavky fiche č. 6 (elektronická výměna informací s žadateli) k e-Cohesion a fiche č. 7 (výměna informací mezi členským státem a komisí) k SFC2014, tzn. požadavky na elektronizaci procesů implementace, bezpapírovou komunikaci, využití elektronického podpisu, vkládání datových zdrojů pouze jednou, sdílení informací a datových zdrojů v rámci celé implementační struktury a zajištění dlouhodobého důvěryhodného archivu.

Všechny tato požadavky jsou i základním vstupem pro realizované úpravy procesních kroků pro implementační strukturu i pro žadatele/příjemce, pro plánování, řízení, kontrolu a audit nad jednotnou datovou základnou a s klíčovými validačními procesy s využitím nástrojů, které v současné době poskytují služby e-Governmentu České republiky prostřednictvím Základních registrů a dále informací ze Státní pokladny. Dalším nástrojem, který by mohl sloužit pro zjednodušení procesů, je i záměr na změnu vnitřních postupů implementace s využitím státem garantovaného nástroje přenosu informací Datové schránky.

3 Popis integrovaného přístupu k územnímu rozvoji, podporovanému fondy nebo shrnutí integrovaných přístupů k územnímu rozvoji na základě obsahu programů podle čl. 15 (2,A) obecného nařízení

Základním východiskem k uplatnění priorit regionální politiky a vymezení územní dimenze v ČR je Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020 (SRR)¹⁰¹ Územní dimenze je chápána jako možnost koncentrovat prostředky z programů ESIF ve specifických typech území podporujících jednak konkurenceschopnost (v závislosti na rozvojový potenciál) ČR a zohledňující vyrovnávání územních disparit (ve vztahu k vnitřní diferenciaci území a koncentraci problémů¹⁰² ekonomického, sociálního či environmentálního charakteru). Územní zaměření intervencí v programech financovaných z ESIF bude respektovat specifická hlediska¹⁰³.

Teritoriální rozvojová strategie obsažená ve schválené SRR (vychází z analytických závěrů a vývojových tendencí v oblasti regionálního rozvoje) stanovuje základní cíle a priority regionální politiky ČR.

- Prioritní oblast **regionální konkurenceschopnost** je zaměřena na území s dostatečným potenciálem na realizaci stanovených cílů a zahrnuje klíčová témata inovací, spolupráce podnikatelského sektoru s výzkumnými a vývojovými pracovišti, zvýšení kvality vysokoškolského vzdělávání, flexibility pracovního trhu reagujícího na místní potřeby a v neposlední řadě téma dostatečné a kvalitní infrastruktury dopravní i technické - konkurenceschopnosti daného území.
- Druhá prioritní oblast územní soudržnost je zaměřena na **snížení disparit** v území a mezi hlavní témata patří infrastruktura veřejných služeb, podpora integrace sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených skupin obyvatelstva, částečně pak kultura, cestovní ruch a bydlení a v periferních územích také podpora lokální ekonomiky.
- Prioritní oblast **environmentální udržitelnost** představuje v širších souvislostech témata, která mají přispět ke zlepšení životního prostředí a života obyvatel v něm a soustřeďuje se především na odstraňování ekologických zátěží, omezování vlivu dopravy na krajinu, lepší hospodaření s přírodními zdroji a využívání moderních technologií ve vodním i odpadovém hospodářství. Rovněž nepomíjí ani jako součást územního rozvoje problematiku řešení bezpečnosti v rámci prevence a případné likvidace škod a rizik při živelních pohromách a antropogenních pohromách.

¹⁰¹SRR byla schválena vládou usnesením č. 344 z 15. května 2013. Tato Strategie (dále SRR) je základním koncepčním dokumentem v oblasti regionálního rozvoje. Dle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje formuluje přístup státu k podpoře regionálního rozvoje, poskytuje potřebná východiska a stanovuje rozvojové cíle a zásady pro vypracování regionálních programů rozvoje a dalších opatření regionální politiky.

¹⁰² viz např. UV 732/2013

¹⁰³ Specifická hlediska jsou reflektována v Národním dokumentu územní dimenze, který obsahuje územní průmět identifikovaných potřeb a na základě toho vymezuje územní zaměření v relevantních programech 2014-2020.

- Čtvrtou prioritní oblastí je **veřejná správa**, jež musí vytvářet legislativní i administrativní základnu a naplňovat podporu pro realizaci všech výše jmenovaných témat.

Územní průmět realizace uvedených prioritních oblastí je dán typologií území ČR, která na základě multikriteriální analýzy rozděluje území ČR na (i) rozvojová (ii) stabilizovaná a (iii) periferní území a byl zohledněn při definování problémových oblastí v kapitole 1.1. Specifickým typem území jsou pak státem podporované regiony, které ve svém sociálně ekonomickém rozvoji významně zaostávají za ostatními územními celky a musí řešit specifické problémy, jejichž zvládnutí je s ohledem na příčiny problémů obtížné a nelze je zvládnout bez širší, koordinované spolupráce.

Charakter regionální a sídelní struktury v ČR je vhodný pro široké uplatnění integrovaných přístupů právě v územní dimenzi. Vysoká roztržitost sídelní struktury (6 250 obcí, z nichž zhruba 80 % má méně než 1 000 obyvatel) vede k velmi intenzivním vazbám mezi městy navzájem a mezi městy a venkovem, který tvoří přirozené zázemí regionálních center (viz analytická část návrhu Dohody). Nutnost vyšší míry meziobecní a regionální spolupráce za účelem zlepšení životních podmínek a synergického využití lokálně omezeného potenciálu dokumentuje existence cca 175 místních akčních skupin (MAS)¹⁰⁴ a kolem 500 mikroregionů, které s výjimkou největších měst pokrývají prakticky celé území ČR. Analýza SRR rovněž dokumentuje potřebu vyšší územní integrace jádrových prostorů nejvýznamnějších metropolitních oblastí a aglomerací s jejich širším zázemím za účelem efektivního využití jejich ekonomického a lidského potenciálu.

Územní dimenze bude realizována následujícími způsoby:

1. individuálními projekty (prostřednictvím výzev zacílených na konkrétní typy území)
2. integrovanými nástroji.

Pro nastavení integrovaných přístupů se vycházelo ze zkušeností programového období 2007–2013¹⁰⁵, K naplňování integrovaného přístupu k územnímu rozvoji docházelo v programovém období 2007 – 2013 zejména prostřednictvím realizace tzv. „**Integrovaných plánů rozvoje měst (IPRM)**“ financovaných z regionálních operačních programů (dále jen „ROP“) a Integrovaného operačního programu (dále jen „IOP“).

Dosavadní hodnocení integrovaných přístupů ukazuje, že přispěly ke zlepšení strategického plánování, hledání vhodných synergií, možnosti využití větších objemových finančních rámců na řešení potřebné infrastruktury, posílení partnerství ve městech a další. Mezi negativní stránky pilotního uplatnění v ČR lze řadit především obsahové zaměření strategií pouze na problém řešený na katastrálním území samotného města nebo v rámci vymezené zóny, menší provázanost ROP a IOP s ostatními operačními programy. Rovněž jako negativní se ukázala málo účinná bonifikace projektů IPRM v těchto dalších OP, nejasná závaznost a malá účinnost smlouvy mezi předkladatelem IPRM a řídicím orgánem.

Zkušenosti s využitím metody LEADER ukazují, že většina MAS v ČR dokázala plnit stanovené cíle. Integrace na úrovni projektů v rámci přípravy Strategických plánů LEADER probíhala v rozsahu opatření prioritních os I. a III. Programu rozvoje venkova. S ohledem na nastavenou možnost kombinovat aktivity v rámci os nelze považovat tyto strategie za

¹⁰⁴MAS vytváří rozsáhlou síť, která pokrývá 90% území ČR..

¹⁰⁵ průběžné hodnocení Strategie regionálního rozvoje ČR 2007–2013 i Střednědobého hodnocení NSRR

integrované v pravém smyslu, neboť musely být orientované na užší obsahové zaměření Programu rozvoje venkova. Rovněž management a kvalita řízení těchto MAS není u všech na stejné výši. Celkový vývoj v čase, personální změny a další faktory u některých MAS významně poznamenávají pozitivně, ale též negativně jejich celkovou kvalitu.

Základním principem pro uplatnění integrovaných přístupů bude **věcná** (vhodně a logicky provázané a potřebné tematické/sektorové intervence), **územní** (realizace intervencí ve vhodném, geograficky a ekonomicky spojeném území) a **časová** (realisticky připravený harmonogram a časové a věcné sladění předpokládaných intervencí) **provázanost** intervencí realizovaná na základě kvalitní **strategie** rozvoje území.

Nástroje pro uplatnění integrovaných přístupů realizovaných prostřednictvím fondů ESI budou v českém kontextu představovat Integrované územní investice (ITI), Integrované plány rozvoje území (IPRÚ) a Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD).

Pro nastavení a realizaci principu víceúrovňového partnerství bude využita platforma Stálé konference, sloužící k zajištění vzájemné provázanosti a koordinace státu a regionů při implementaci územní dimenze zahrnuté v programech spolufinancovaných z ESIF. Stálá konference bude vytvořena na národní a na regionální úrovni:

- Na **národní úrovni** bude Stálá konference přispívat ke koordinaci realizace územní dimenze, a to prostřednictvím zapojení řídicích orgánů a regionálních i dalších partnerů, a projednáváním integrovaných strategií.
- Na **regionální úrovni** bude sloužit ke sladování investičních záměrů na území krajů a bude dávat doporučení k zaměření a sladování výzev pro individuální projekty také v návaznosti na nastavení a průběh realizace schválených integrovaných nástrojů v rámci územní dimenze. Stálá konference na regionální úrovni bude zřízena v každém kraji, hl. m. Praha bude mít společnou se Středočeským krajem.

Využití integrovaných nástrojů je metodicky popsáno v materiálu „Metodický pokyn pro uplatnění integrovaných nástrojů v programech ESIF 2014–2020“, kde jsou zakotveny zejména základní principy pro naplňování územního rozměru intervencí, popis jednotlivých integrovaných nástrojů (jejich tvorby, implementace a hodnocení, nastavení spolupráce a postupů vedoucích k uplatnění integrovaného přístupu) a rolí a odpovědností zapojených aktérů.

3.1 Opatření přijatá pro zajištění integrovaného přístupu při využívání fondů pro územní rozvoj specifických subregionálních oblastí podle čl.15 (2,ii) obecného nařízení

3.1.1 Komunitně vedený místní rozvoj (čl. 32 - 35 obecného nařízení, čl. 10 EÚS a nařízení k EZFRV, ESF a EFRR

ČR má pozitivní zkušenosti s uplatněním komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD) již od předvstupních nástrojů. S principy CLLD pracoval předvstupní nástroj SAPARD, národní program LEADER ČR 2004-2008, byly uplatněny v OP Zemědělství (programové období 2004–2006) i v Programu rozvoje venkova (programové období 2007–2013).

CLLD, resp. metoda LEADER přispívá v ČR k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni. Prostřednictvím Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) budou jednotlivé projekty

vykazovat přidanou hodnotu spočívající především ve vzájemné provázanosti, synergii a předcházení duplicitám oproti izolovaně připraveným individuálním projektům. Hlubší znalost místních problémů, dovednost zacílení na specifické problémy v místě působnosti MAS jsou výhody implementace projektů formou komunitně vedeného místního rozvoje, který posiluje principy spolupráce, motivace a důvěry.

Koordinační role místních akčních skupin (MAS) při realizaci intervencí ve prospěch rozvoje venkova vychází z detailní znalosti místních podmínek a široké spolupráce s místními aktéry. Spolupráce mezi jednotlivými MAS navzájem pak přispívá k přenosu zkušeností a příkladů dobré praxe a vytváření integrovaných projektů s širokým dopadem. Je vhodné posílit správně vedenou koordinační činnost v místě působení MAS. Na základě zkušeností nabytých v programovém období 2007–2013 bude hledána optimální role pro MAS zastoupených NS MAS v oblasti vytváření sítí národní a mezinárodní spolupráce v rámci využívání metody LEADER.

CLLD bude realizován nejen prostřednictvím Společné zemědělské politiky, ale i prostřednictvím dalších operačních programů v rámci EFRR a ESF. Integrovaného nástroje CLLD bude mimo Program rozvoje venkova využito také v:

OP Zaměstnanost, OP Životní prostředí a v Integrovaném regionálním operačním programu. Z EZFRV bude vyčleněno minimálně 5 % v Programu rozvoje venkova. Z EFRR bude indikativně pro CLLD využito minimálně 4,95 % a z ESF minimálně 2,17 %.

Integrovaného nástroje CLLD bude využito ve venkovském území, konkrétně v území MAS tvořeném správními územími obcí s méně než 25 000 obyvateli, kdy maximální velikost MAS nepřekročí hranici 100 000 obyvatel a nebude menší než 10 000 obyvatel.

CLLD bude využito především pro naplňování tematického cíle 9 Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě v integraci s tematickými cíli (1) Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací, (3) Zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, (4) Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích, (6) Ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů, (7) Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách, (8) Podpora zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil a (10) Investice do vzdělávání, dovedností a celoživotního učení. Cílovou skupinou jsou obyvatelé venkova, obecným cílem je zlepšení kvality života na venkově.

Hlavním cílem využití CLLD je posílení územní soudržnosti venkovského území a zajištění dlouhodobého udržitelného rozvoje území s řešením vztahů mezi obcemi s periferní a stabilizovanou typologií a venkovskými rozvojovými centry.

Hlavní úkoly CLLD

- Řešení vysoké nezaměstnanosti ve venkovských oblastech a zvýšení možnosti uplatnění uchazečů na trhu práce zvýšením počtu pracovních míst na venkově, snížení vnitřní diferenciací trhu práce v rámci místních akčních skupin mezi městem a venkovem zvýšením podílu pracovních míst na venkově
- Stabilizace obyvatelstva zvyšování a změnami jejich kvalifikace a zajištěním pracovních příležitostí ve venkovském prostoru
- Podpora podnikatelských příležitostí, podpora zakládání nových podnikatelských subjektů v součinnosti místních aktérů. Zastavení odlivu kvalifikované a mladé pracovní síly do lukrativnějšího nezemědělského podnikání mimo venkovské oblasti.
- Využití rozvojového potenciálu venkova (např. lidský, atraktivita prostředí, alternativní služby, schopnost obyvatel spolupracovat, obnova kultury).

- Vytváření podmínek pro spolupráci mezi základními a středními školami ve venkovském prostoru.
- Zvýšení funkční vybavenosti venkova, vytváření podmínek pro spolupráci při zlepšování kvality a dostupnosti sítí služeb (např. sociálních, zdravotních a návazných).
- Podpora rozvoje lokální ekonomiky (vč. sociálních podniků) ve venkovském prostoru, podpora rozvoje vzájemné spolupráce firem a dalších relevantních aktérů, podpora a rozvoj služeb v oblasti zavádění technických i netechnických inovací.
- Realizace pozemkových úprav a současně s tím realizovat další efekty zlepšující biodiverzitu, vodní režim v krajině, snižující erozní ohroženost půdy a zvyšující estetickou hodnotu krajiny.
- Snížení počtu malých zdrojů znečištění, podpora regenerace brownfieldů, zvyšování podílu znovuvyužití odpadů, recyklace a podpora náhrad prvotních zdrojů za druhotné suroviny.
- Realizace projektů pro využití místních potenciálů pro úspory energie a výroby energie z OZE.
- Zachování a obnovení propojenosti a prostupnosti krajiny, posílení retenční schopnosti krajiny včetně ochrany před povodněmi, koordinace agroenvironmentálních opatření pro zlepšení vzhledu krajiny.

SCLLD mohou kromě jiného napomoci také řešení problémů obyvatel lokalit ohrožených sociálním vyloučením, avšak primárně by se mělo jednat o strategie rozvojové, jak vyplývá z jejich názvu.

Proces hodnocení CLLD probíhá ve třech fázích (i) ověření kritérií přijatelnosti MAS, (ii) hodnocení kvality Integrované strategie území a (iii) výběr Integrovaných akčních plánů rozvoje území MAS.

Řídící a koordinační úlohu v procesu administrativního zajištění bude mít MMR v úzké spolupráci s MZe.

MZe bude, na základě kritérií zohledňující kvalitu organizace a řízení procesů samotných MAS, vybírat okruh MAS, které splní základní kritéria přijatelnosti pro další postup a možnost zpracování SCLLD. MAS mohou zpracovávat integrovanou strategii širšího zaměření financovatelnou z více ESI fondů, a mohou ji realizovat také z jiných prostředků než pouze z evropských fondů. Tyto SCLLD budou pak posuzovány a hodnoceny MMR stejným procesem jako další strategie integrovaných nástrojů.

ČR bude realizovat SCLLD za podpory více fondů. Zvažuje se proto stanovení některého z přispívajících fondů jako tzv. hlavního fondu v souladu s článkem 32.4 obecného nařízení.

I přes kvalitní nastavení systému fungování metody LEADER ještě v rámci stávajícího programového období s ohledem na fakt, že financování z programového období 2007–2013 není již dále k dispozici, zvažuje ČR využít institut přípravné podpory pro podporu provozních a animačních nákladů pro všechny MAS, které se na další plánovací období připravují.

3.1.2 Integrované územní investice (ITI)

Integrované územní investice budou v České republice, v souladu s čl. 36 obecného nařízení a na základě jejich vymezení ve SRR, využity v největších metropolitních oblastech celostátního významu. Jádry metropolitních oblastí (území s koncentrací nad 300 tis. obyvatel) jsou největší města v České republice (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň), včetně jejich

funkčního zázemí. Z hlediska koncentrace obyvatelstva jsou určitou částí společných problémů k těmto centrům přiřazeny i oblasti Ústecko – Chomutovské, Olomoucké a Hradecko – Pardubické aglomerace.

Jmenovitě jde o ITI pro:

- (i) metropolitní oblasti funkčně vymezené pro hl. m. Prahu (a Středočeský kraj), Brno, Ostravu, Plzeň a
- (ii) Hradecko-pardubickou, Olomouckou a Ústecko-chomutovskou aglomeraci.

Realizací ITI bude v podmínkách ČR rovněž naplňována dimenze urbánní politiky charakterizovaná proporčním zastoupením složek ekonomické, sociální a environmentální složky, což je v souladu s čl. 7 nařízení k EFRR pro udržitelný rozvoj měst.

ITI jsou realizovány na základě **integrovaných územních strategií**. Výše vymezená metropolitní oblast/aglomerace předloží ke schválení a realizaci jednu integrovanou územní strategii, vypracovanou na bázi partnerského přístupu v území.

Integrovaná územní strategie se ve své analýze a následném definování a hierarchizaci priorit soustředí na klíčové tematické okruhy rozvoje specifické pro danou metropolitní oblast v souladu s cíli a prioritami EU. Mezi nejvíce nosná témata spojující jádrová města aglomerací s jejich funkčním zázemím patří zejména doprava, trh práce, propojení výzkumných kapacit a aplikace jejich výstupů do praxe, inovace a podnikání a oblast životní prostředí včetně technické infrastruktury. Dále pak může být řešena oblast veřejných služeb (především sociální, zdravotní a vzdělávací). Integrované územní investice budou zaměřeny převážně na realizaci větších strategických projektů, které mají významný dopad pro řešená území; podpořeny budou i menší projekty, které větší projekty vhodně doplní pro dosažení žádoucích synergických efektů.

U předložených Integrovaných územních strategií MMR posoudí soulad strategií s požadavky stanovenými Metodickým pokynem pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014 – 2020. Poté předložené strategie posoudí řídicí orgány dotčených OP zejména z hlediska souladu strategií s cíli OP, podporovanými aktivitami, plánovanými výsledky a možnostmi alokace daných OP. Na základě souhlasu dotčených řídicích orgánů bude s příslušnými nositeli Integrovaných územních strategií uzavřena smlouva o jejich realizaci. (Detaily implementace jsou popsány v Metodickém pokynu pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014–2020). Schválené Integrované územní strategie budou implementovány zejména prostřednictvím specifických výzev vypisovaných řídicími orgány OP podle schváleného harmonogramu strategií a jejich věcného naplňování.

Projekty předkládané v rámci Integrovaných územních strategií do specifických výzev programů ESIF musí respektovat podmínky stanovené příslušným programem a plnit předem stanovené závazné ukazatele včetně zajištění monitoringu a vyhodnocení. Rozhodnutí/smlouvu o jejich financování podepisuje ŘO příslušného OP.

Integrované územní strategie budou podpořeny nejen z EFRR prostřednictvím operačních programů OPŽP, OPPIK, IROP, OPVTVV a OPD, ale také z ESF z operačních programů OPZ a OPVTVV a z Fondu soudržnosti - z programů OPD a OPŽP.

3.1.3 Udržitelný rozvoj měst, včetně zásad pro vymezení městských oblastí, ve kterých mají být integrované intervence uplatněny (čl. 7 a 8 nařízení k EFRR a čl. 12 nařízení k ESF)

V podmínkách ČR je udržitelný rozvoj měst určován třemi dimenzemi - hospodářskou prosperitou, příznivým životním prostředím a sociální soudržností. Hlavními zásadami pro vymezení městských oblastí k naplnění udržitelného rozvoje měst jsou:

- (i) **Města představují přirozené prostředí pro výzkum a inovace a na ně navazující podnikání** –města ovlivňují rozvoj sousedních venkovských oblastí a jsou chápána jako významný faktor konkurenceschopnosti celého regionu. Intervence zaměřené na posilování měst a jejich seskupení jako motorů rozvoje regionů budou podporovat vytváření urbánních sítí schopných přenášet rozvojové a inovační impulsy do regionů.
- (ii) **Infrastruktura a dostupnost služeb**–významnou materiální podmínku pro rozvoj a kvalitu udržitelného městského rozvoje představuje dopravní a technická infrastruktura (zejména vodohospodářské, energetické a další sítě). Klíčovým úkolem je podporovat rozvoj dopravních sítí a zajistit provázanost (integraci) regionálních dopravních systémů.
- (iii) **Sociální začleňování** –součástí městské problematiky je i problematika bezpečnosti, prevence kriminality a sociální soudržnosti. Problémem především velkých měst se stává narůstání sociálních rozdílů v některých místních částech. K největším problémům patří vysoká nezaměstnanost a sociální vyloučení, které je často lokalizováno do určitých čtvrtí či lokalit s často zdevastovaným bytovým fondem a narušeným životním prostředím.
- (iv) **Životní prostředí** –kumulativně působící negativní vlivy na životní prostředí ve městech vyžadují integrovaný přístup k péči o jeho jednotlivé složky a vzájemnou provázanost s ostatními politikami rozvoje města. Zásadním problémem je omezování negativních vlivů dopravy a průmyslu (způsobující znečištění ovzduší, emise škodlivých plynů a hluk, na životní prostředí a zdraví obyvatel), řešení ochrany a udržitelného využívání zdrojů a bezpečnosti prostředí.
- (v) **Strategické plánování a rozvoj vztahů měst a venkova**–při posilování vazby město-venkov hrají v území významnou roli koordinační a organizační opatření, především v oblasti dopravy, technické a občanské infrastruktury a cestovního ruchu. V oblasti veřejné dopravy (zajištění dopravní obslužnosti území) se ve vazbě na velká města vytvářejí integrované dopravní systémy pomáhající propojit město a jeho okolí, které umožňují lidem cestovat za prací, za vzděláním i službami. Vazba město-venkov se dále projevuje při budování technické infrastruktury, a to především v hospodaření s odpady, zásobování vodou a čištění odpadních vod, v oblasti občanské vybavenosti při zajištění sociálních služeb, zdravotnictví nebo vzdělání, především vyššího stupně. Pro rozvoj vztahů mezi městem a venkovem mají velký význam mikroregionální centra poskytující široké spektrum služeb svému okolí. Jejich podporou dojde k posílení územní soudržnosti a k funkční integraci území mikroregionů.

ČR se zavazuje ke splnění požadavku alokace minimálně 5% prostředků EFRR na udržitelný městský rozvoj. Naplnění požadavku na vyčlenění alespoň 5% alokace EFRR bude dosaženo prostřednictvím:

- (i) **kombinace intervencí OP Praha** – pól růstu, který sám o sobě splňuje definici pro možný příspěvek k naplnění uvedeného cíle,
- (ii) **realizace aktivit v rámci 7 ITI** uvedených v kapitole 3.1.2.

V těchto metropolitních oblastech se tvoří více jak 55 % HDP ČR, žije zde více jak 45 % obyvatel a aglomerace mají klíčový význam pro ČR z hlediska ekonomického růstu a mezinárodní konkurenceschopnosti. Jsou zde koncentrovány funkce nejvyššího řádu (např. administrativní, finanční sektor, věda, výzkum, vývoj, vysoké školství, infrastruktura, kultura a manažerské struktury). Výrazným trendem ve vývoji jejich prostorové struktury je intenzivní suburbanizace, ovšem s řadou negativních důsledků, ovlivňujících jejich celkový vývoj.

Pražská metropolitní oblast svým významem přímo ovlivňuje podstatnou část území státu (obyvatel), prostorový vliv *brněnské, ostravské a plzeňské* metropolitní oblasti je omezený na příslušné části republiky. Určitou částí společných problémů jsou k těmto centrům přiřazeny i dvě aglomerace *ústecko – chomutovská, hradecko – pardubická a olomoucká*.

Ústecko – chomutovská aglomerace je tematicky propojena především problémy plynoucími z těžby uhlí, výroby elektrické energie, alokovaných chemických výrob a poškozeným životním prostředím s nutností rekultivace rozsáhlých území. Je oblastí, která prochází od roku 1989 složitými strukturálními změnami, které se promítají do vysoké míry nezaměstnanosti a vyskytují se zde ve zvýšené míře problémy spojené se sociálním vyloučením. Přes tyto skutečnosti a přes výrazný pokles významu v ekonomické struktuře patří k hospodářsky velmi významným oblastem České republiky. Tato charakteristika je z naprosté většiny platná i pro *ostravskou oblast* s tím rozdílem, že místo výroby elektrické energie v ní dominuje těžký průmysl především hutnictví.

V případě *hradecko – pardubické* aglomerace se jedná o území s víceméně stejně dominantními dvěma jádry, ve významné části orientované na chemickou výrobu a služby, postižené však zánikem významné části průmyslu. Olomoucká aglomerace tvořená nejvýznamnějším jádrem – městem Olomouc a dále menšími jádry – městy Přerov a Prostějov je orientovaná kromě strojího a chemického průmyslu významně také na potravinářský průmysl. Olomoucká a hradecko-pardubická aglomerace disponují celkem třemi univerzitami s významným potenciálem v oblasti VaV. Na území těchto aglomerací se nachází významné podniky s mezinárodní konkurenceschopností, přičemž důležitým faktorem rozvoje obou území je jejich poměrně výhodná dopravní poloha, avšak s naléhavou nutností řešit dopravu uvnitř měst těchto aglomerací.

Určité specifikum k realizaci udržitelného rozvoje měst v podmínkách ČR budou představovat tzv. integrované plány rozvoje území (IPRÚ). Ty bude možné (nikoli povinně) realizovat v Českých Budějovicích, Jihlavě, Karlových Varech, Liberci, Mladé Boleslavi a Zlíně včetně funkčního zázemí těchto měst. Mladá Boleslav je významným průmyslovým centrem a významným zdrojem růstu celé ekonomiky ČR, v případě dalších 5 měst¹⁰⁶ se jedná se o regionálně významné aglomerace, které jsou charakterizovány jako regionální póly růstu s přirozeným spádovým územím. V těchto územích je esenciální potřeba zaměřit intervence na dobudování potřebné infrastruktury, které jsou pro následný rozvoj naprosto nezbytné a bez jejichž realizace by hrozilo zaostávání nejen samotného regionálního centra, ale také celého přílehlého regionu.

¹⁰⁶ České Budějovice – sídlo samosprávného Jihočeského kraje, Jihlava – sídlo samosprávného kraje Vysočina, Karlovy Vary – sídlo samosprávného Karlovarského kraje, Liberec – sídlo samosprávného Libereckého kraje a Zlín – sídlo samosprávného Zlínského kraje) a statutární město Mladá Boleslav.

IPRÚ je integrovaná rozvojová strategie popisující problémy a potřeby vymezeného území, cíle a priority z nich vycházející (včetně investiční a neinvestiční záměrů). IPRÚ systémově navazují na IPRM (realizované v programovém období 2007–2013); jsou však modifikovány pro potřeby širšího území a doplněny o způsob implementace (vyčleněné alokace v rámci programů ESIF a specifické výzvy pro projekty z těchto IPRÚ, včetně smluvního zajištění).

Fond	Orientační alokace prostředků na národní úrovni na integrované aktivity pro udržitelný rozvoj měst (EUR)	Podíl celkové alokace na fond (%)
EFRR	min. 2,26 mld. EUR	18,9%
(ESF)	min. 0,148 mld. EUR	4,3 %

Pozn.: Rozdělení finančních prostředků na ITI bude upřesněno dle národního dokumentu k vymezení územní dimenze v programovém období 2014-2020.

3.1.4 Určení hlavních prioritních oblastí pro spolupráci v rámci fondů a v relevantních případech se zohledněním makroregionálních aj. strategií

Hlavní prioritní oblasti EÚS a jejich vazby na programy cíle Investice pro růst a zaměstnanost

Česká republika se bude v programovém období 2014–2020 v rámci cíle Evropská územní spolupráce (EÚS) účastnit programů přeshraniční spolupráce ČR – Polsko, Slovensko – ČR, Rakousko – ČR, Svobodný stát Bavorsko – ČR a Svobodný stát Sasko – ČR a programů nadnárodní spolupráce Central Europe 2020 a Dunajský program.

Hlavní prioritní oblasti EÚS

Česká republika se v rámci cíle Evropská územní spolupráce plánuje zaměřit na spolupráci se zahraničními partnery v následujících prioritních oblastech:

Výzkum, vývoj a inovace

V oblasti výzkumu, vývoje a inovací bude podpora zaměřena na rozvoj spolupráce mezi vědeckovýzkumnými institucemi navzájem a na podporu vytváření a posilování vazeb mezi výzkumem a vývoje na jedné straně a soukromým (zejména MSP) a veřejným sektorem na straně druhé (usnadnění přístupu veřejné správy a MSP k výsledkům aktivit v oblasti vývoje a inovací, přímé i nepřímé zapojení MSP do inovačních procesů, rozvíjení sítí na podporu zprostředkování spolupráce MSP a vědeckovýzkumných institucí, rozvíjení klastrů atd.).

Prevence, monitoring a řízení rizik

Podpora bude zaměřena na vytváření společných systémů prevence, monitoringu a řešení rizik, sdílení informací o potenciálních hrozbách, zvyšování kompatibility a propojenosti integrovaných záchranných systémů a prohlubování spolupráce jednotlivých složek integrovaného záchranného systému přes hranici s cílem zvýšení účinnosti a efektivity opatření na ochranu obyvatelstva, materiálních a kulturních hodnot.

Životní prostředí a účinné využívání zdrojů

V rámci této oblasti bude spolupráce zaměřena na aktivity v oblasti společné ochrany povrchových a podzemních vod, ochrany půdy a zachování a obnovy biodiverzity, ochrany ovzduší, zvyšování energetické účinnosti a podílu využívání obnovitelných zdrojů ve veřejné správě a bydlení, zavádění nízkouhlíkových strategií ve městech, regionech a funkčních městských oblastech a zavádění inovací a přenosu know-how v oblasti ochrany životního prostředí a efektivního využívání zdrojů.

Kulturní a přírodní dědictví

V rámci této prioritní oblasti bude podpora zaměřena na zachování a obnovu kulturních a přírodních památek, jejich zpřístupnění a přiblížení obyvatelům a návštěvníkům dotčených regionů a začlenění do konceptů udržitelného hospodářského rozvoje dotčených oblastí.

Doprava

V rámci této prioritní oblasti bude podporováno plánování rozvoje dopravní infrastruktury, budování přeshraničních dopravních spojení, rozvoj dopravních systémů šetrných k životnímu prostředí jak v osobní dopravě (systémy veřejné dopravy osob), tak v nákladní dopravě (nástroje, sítě a služby v oblasti logistiky), rozvoj multimodálních dopravních uzlů apod.

Zaměstnanost

V rámci této prioritní oblasti bude podporováno zlepšování podmínek pro zaměstnanost aktivací a využitím vnitřního potenciálu příhraničních území.

Vzdělávání, dovednosti a celoživotní učení

Podpora v rámci této prioritní oblasti bude zaměřena na rozvoj a realizaci společných konceptů a programů všeobecného a profesního vzdělávání, výměnu zkušeností a know-how atd. Spolupráce bude podporována jak mezi vzdělávacími institucemi navzájem, tak např. spolupráce mezi vzdělávacími institucemi a institucemi na trhu práce, ve veřejném sektoru apod.

Právní a správní spolupráce a spolupráce mezi občany a institucemi

V rámci této prioritní oblasti bude rozvíjena spolupráce institucí veřejné správy, zájmové samosprávy, neziskového sektoru, místních iniciativ s cílem prohlubovat integraci příhraničních regionů a budovat administrativní kapacitu pro další rozvoj přeshraniční spolupráce.

Vazby na programy cíle Investice pro růst a zaměstnanost

Výše uvedené prioritní oblasti se tematicky překrývají s oblastmi realizovanými v rámci operačních programů (OP) cíle Investice pro růst a zaměstnanost. Obsahově jsou však zaměřeny na řešení společných výzev konkrétních přeshraničních a nadnárodních regionů a jejich cílem bude zejména aktivovat potenciál, který spolupráce při řešení společných problémů nabízí.

Zde se otevírá potenciál navazovat na výstupy a výsledky OP cíle Investice pro růst a zaměstnanost a tyto dále v kontextu územní spolupráce rozvíjet a realizovat přidanou hodnotu spolupráce.

Příkladem může být v oblasti výzkumu a vývoje sdílení na národní úrovni vybudovaných výzkumných kapacit se zahraničními výzkumnými subjekty; v oblasti vzdělávání například využívání pořízené vzdělávací infrastruktury pro realizaci společných přeshraničních

vzdělávacích programů nebo v oblasti rizik sdílení infrastruktury a její zapojování do společných přeshraničních plánů a systémů řízení rizik.

Vedle toho se mohou programy EÚS stát katalyzátorem inovací při řešení konkrétních problémů a výzev na národní úrovni, a to realizací pilotních projektů využívajících přenosu know-how a příkladů dobré praxe uplatňovaných v partnerských státech, které pak mohou být ve větším měřítku rozvíjeny v rámci OP cíle Investice pro růst a zaměstnanost.

Následující tabulka poskytuje přehled, ve kterých programech OP cíle Investice pro růst a zaměstnanost budou realizována témata shodná s hlavními prioritními oblastmi EÚS a kde tedy vznikají potenciální vazby s OP cíle EÚS.

Hlavní prioritní oblast EÚS	OP cíle Investice pro růst a zaměstnanost
Výzkum, vývoj a inovace	- OP výzkum, vývoj a vzdělávání - OP podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
Prevence, monitoring a řízení rizik	- OP životní prostředí - Integrovaný regionální operační program
Životní prostředí a účinné využívání zdrojů	- OP životní prostředí - Integrovaný regionální operační program
Kulturní a přírodní dědictví	Integrovaný regionální operační program
Doprava	Integrovaný regionální operační program
Zaměstnanost	OP Zaměstnanost
Vzdělávání, dovednosti a celoživotní učení	- Výzkum, vývoj a vzdělávání - Integrovaný regionální operační program
Právní a správní spolupráce a spolupráce mezi občany a institucemi	- OP zaměstnanost - Integrovaný regionální operační program

Zohlednění makroregionálních strategií

Z existujících makroregionálních strategií se Česká republika podílí na Strategii EU pro Podunají. Základním dokumentem pro její implementaci je Sdělení Evropské komise¹⁰⁷ a zvláště pak doprovodný Akční plán, který tematicky vymezuje oblasti, v nichž by měla být Strategie implementována. Implementací tohoto Akčního plánu jsou na makroregionální úrovni pověřeny tzv. řídicí výbory, které jsou zřízeny pro každou z jedenácti prioritních oblastí Strategie EU pro Podunají. Za Českou republiku se jednání těchto řídicích výborů účastní jako gestoři či spolugestoři zástupci věcně příslušných ministerstev (MD, MMR, MK, MPO, MŽP, MV, MŠMT). Zároveň je zaručena jejich vzájemná informovanost prostřednictvím Resortní koordinační skupiny ÚV pro makroregionální strategie, které jsou zástupci těchto ministerstev členy, a které předsedá národní kontaktní bod pro Strategii EU pro Podunají v ČR (viz dále). Tato resortní koordinační skupina se schází podle potřeby, zpravidla čtyřikrát ročně.

Česká republika vidí v možnosti identifikace společných cílů na makroregionální úrovni podstatnou přidanou hodnotu pro řešení těch vlastních potřeb, které jsou lépe naplnitelné na

¹⁰⁷ COM (2010) 715: Sdělení Komise evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Strategie Evropské unie pro Podunají.

úrovni makroregionu a z tohoto hlediska je pro ni podstatné zajistit funkční propojení mezi Strategií pro Podunají a přípravou i implementací programu. Ministerstva pověřená gescí řídicích výborů na úrovni ČR jsou zároveň řídicími orgány programů, čímž jsou dány vhodné podmínky pro zajištění vazby mezi Strategií EU pro Podunají, konkrétně implementací jejího Akčního plánu na makroregionální úrovni, a programů na národní úrovni. Členové řídicích výborů byli požádáni o spolupráci na přípravě programů řídicími orgány těch programů, které byly vyhodnoceny jako pro daný program relevantní na základě podkladů vypracovaných Resortní koordinační skupinou pro makroregionální strategii. Členové řídicích výborů budou ve fázi implementace vykonávat konzultace či asistenci v monitorovacích výborech příslušných programů. Tato vazba je využitelná oběma směry, neboť umožňuje jednak vzít v potaz priority Strategie EU pro Podunají při programování a vypisování výzev na národní úrovni, a zároveň také zohlednit priority České republiky ve společném stanovení konkrétních cílů makroregionu prostřednictvím činnosti těchto zástupců v řídicích výborech.

Na horizontální úrovni zajišťuje provázanost mezi cíli Strategie a programem národní kontaktní bod, který koordinuje aktivity v rámci Strategie pro Podunají na úrovni ČR. Jde primárně o politickou roli, jejímž cílem je zajištění prosazování makroregionálního přístupu k řešení problémů tam, kde je to relevantní. Národním kontaktním bodem Strategie EU pro Podunají v rámci České republiky je Státní tajemník pro evropské záležitosti při ÚV. Pro potřeby koordinace zřídil výše zmíněnou resortní koordinační skupinu, které předsedá. Státní tajemník pro evropské záležitosti má právo účasti na jednáních vlády, jednání relevantních pracovních skupin pro přípravu i implementaci budoucího programového období, především Řídicího výboru Pracovní skupiny k přípravě Dohody o partnerství 2014–2020, vyjednávacího týmu pro Dohodu o partnerství či monitorovacích výborů jednotlivých OP, čímž je zajištěno propojení na horizontální úrovni jak ve fázi přípravy, tak ve fázi implementace.

Specifická situace existuje v rámci Prioritní oblasti 2 “Povzbuzení udržitelnější energetiky“ Strategie EU pro Podunají, ve které je ČR koordinátorem společně s Maďarskem. Jednání řídicího výboru této skupiny se zpravidla účastní také národní kontaktní bod, přičemž ČR některá tato jednání pořádala a bude pořádát. Koordinační úloha ze strany ČR vykonává MPO, přičemž na jeho žádost tato role přejde na ÚV. Tím se dostane roli koordinátora prioritní oblasti vyšší politická váha a budou také umožněny odpovídající investice do lidských zdrojů. Zároveň seskupením obou rolí pod jednu instituci bude usnadněna součinnost mezi nimi.

Česká republika vidí možnost zesílené koordinace v rámci těch OP přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce, které nepřesahují teritorium makroregionu Podunají. Specificky se nabízí nově zřízený OP nadnárodní spolupráce Dunaj, jehož území je zcela identické s územím makroregionu. Při uvažování o těchto možnostech je ovšem třeba vzít v potaz objem disponibilních zdrojů tohoto OP.

Zpracování konkrétních priorit bude upřesněno v návrzích programů.

3.1.5 Integrovaný přístup k řešení specifických potřeb území, která jsou nejvíce zasažena chudobou nebo cílových skupin s nejvyšším rizikem diskriminace nebo sociálního vyloučení

V ČR je možné identifikovat **oblasti** a cílové skupiny s výskytem nebo zvýšeným rizikem sociálního vyloučení, které jsou v řadě případů spojeny s problematikou chudoby a existencí

sociálně patologických jevů. **Mezi území s největším rizikem diskriminace nebo sociálního vyloučení jsou v ČR považovány sociálně vyloučené lokality.**

V těchto lokalitách dochází k souběhu faktorů, které výrazně omezují možnosti k **(1) přístupu na otevřený trh práce, (2) přístupu k veřejným službám**, včetně sociálních služeb či vzdělávání, **(3) kontaktu ze sociálním okolím, (4) řešení osobních krize (zadlužení, nemoc, apod.) a (5) politické participaci** či omezují schopnosti a dovednosti těchto možnosti využívat. Specifickou roli v sociálním vyloučení v českém kontextu hraje **etnicita**.

Řešení specifických potřeb těchto lokalit je nejen vzhledem k jejich příčinám vzniku velmi obtížné a nelze jej zvládnout bez širší, koordinované spolupráce více subjektů včetně aktivní pomoci státu. To s sebou nese i diferencovanou aplikaci územní dimenze tj. preference potřeby na specifické oblasti, koncentrace a využití všech dostupných finančních prostředků (evropských i národních) a určení komplexního/integrovaného přístupu při definování podpory s cílem zabránit nárůstu hrozby sociálního vyloučení, reagovat odpovídajícím způsobem na prohlubující se socioekonomické nerovnosti a snížit riziko chudoby.

Geografická identifikace

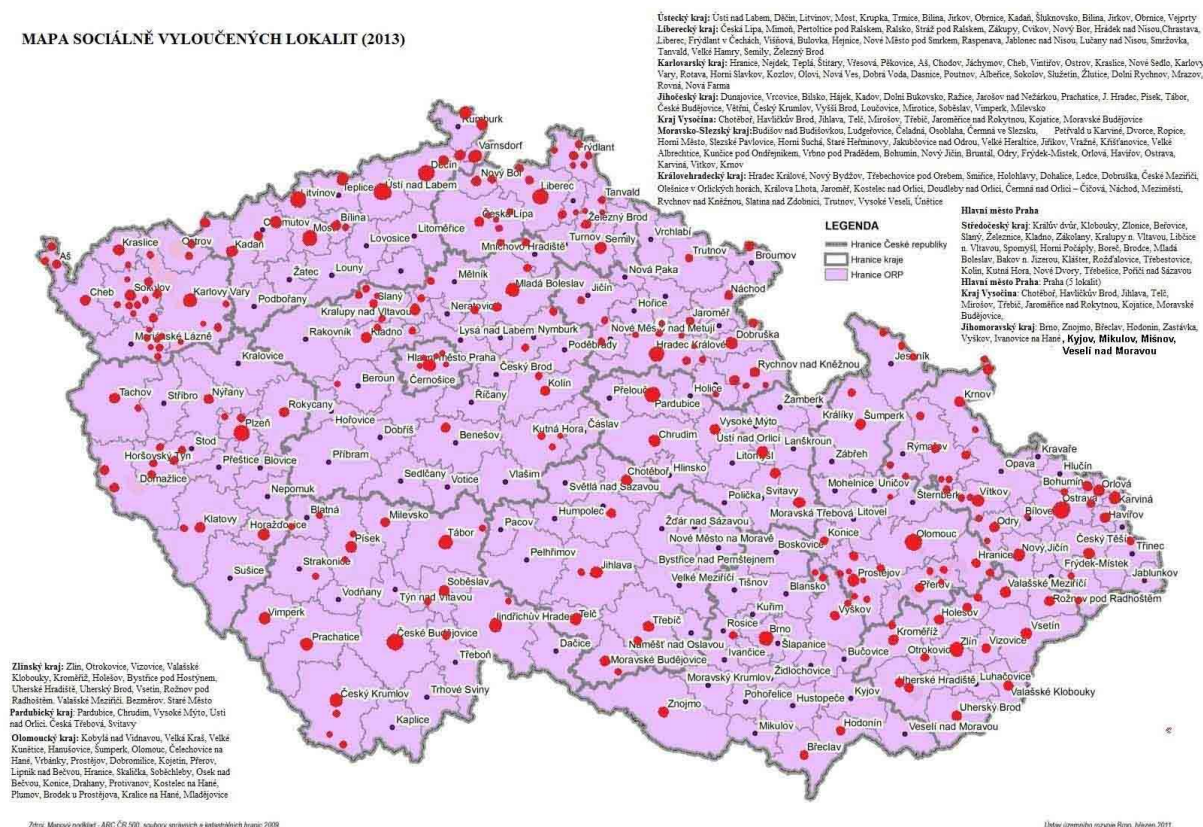
Vymezení sociálně vyloučených lokalit vychází ze studie zpracované pro MPSV¹⁰⁸, která byla následně aktualizována na základě analýz zpracovaných v letech 2010–2013 v 11 krajích ČR¹⁰⁹. V ostatních třech krajích, ve kterých nejsou k dispozici zcela aktuální data, je níže uvedená mapa sestavena z údajů z výše uvedené studie MPSV provedené plošně na celém území ČR v roce 2006. ***V období let 2014-2015 probíhá aktualizace celkového přehledu o sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených lokalitách v ČR a jejich vývoji, jejíž výstupy (lokality) budou relevantní při aplikaci integrovaného řešení sociálně vyloučených lokalit.***

108 GAC spol. s r.o.: „Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a komunit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti“. Praha 2006.

109 Královéhradecký kraj – Zdroj: Průzkum potřeb v sociálně vyloučených lokalitách Královéhradeckého kraje, Etnologický ústav AV ČR, v.v.i., (2010), Liberecký kraj – Zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit a dostupnosti sociálních služeb prevence v těchto lokalitách v Libereckém kraji, Socio Faktor s.r.o. (2013), Plzeňský kraj – Zdroj: Monitoring aktuální situace v soc. vyloučených lokalitách Plzeňského kraje, Člověk v tísni (2013), Moravskoslezský kraj – Zdroj: Průběžná zpráva – analýza sociálně vyloučených lokalitám, AUGUR Consulting s.r.o (2013), Ústecký kraj – Zdroj: Analýza financí a zdrojů kapacit služeb sociální prevence v Ústeckém kraji, Barbora Šolková, Petra Lelovičová (2012), Karlovarský kraj – Zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit v Karlovarském kraji, Mgr. Tereza Dvořáková a kol., TD kontext (2013), Jihočeský kraj – Zdroj: Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a komunit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti, Ivan Gabal, GaC (2006), aktualizován na základě: Mapování aktuálního stavu sociálně vyloučených lokalit v Jihočeském kraji v roce 2010, Michaela Nováková, Krajský úřad Jihočeského kraje (2010), Středočeský kraj – Zdroj: Gabal (2006) aktualizován na základě: Mapování skupin obyvatel akutně ohrožených sociálním vyloučením ve vybraných čtyřech krajích v souvislosti s nedostupností bydlení, Martin Lux a kol. (2010), Olomoucký kraj – Zdroj: Gabal (2006) aktualizován na základě: Popis vyloučených lokalit zapojených do projektu: Podkladová analýza pro projekt Zajištění integrace příslušníků romských komunit v Olomouckém kraji II., Olomoucký kraj (2013), Zlínský kraj – Zdroj: Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2012, (2013), Vysočina – Zdroj: Strategie integrace sociálně vyloučených lokalit v Kraji Vysočina na období 2012–2017, Kraj Vysočina (2011), Hlavní město Praha – Zdroj: Gabal (2006), Jihomoravský kraj – Zdroj: Gabal (2006), Pardubický kraj – Zdroj: Gabal (2006).

Schéma 3-1: Sociálně vyloučené lokality a oblasti s potenciálem sociálního vyloučení

MAPA SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LOKALIT (2013)

Pozn.: Černé tečky jsou ORP bez uváděných SVL, červené tečky jsou místa s výskytem SVL. Velikost červené tečky je daná velikostí SVL.

Identifikace hlavních cílových skupin

Mezi cílové skupiny sociálně vyloučených/sociálním vyloučením ohrožených osob a osob zasažených chudobou patří zejména etnické menšiny (zejména Romové), osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách a v jejich okolí, bezdomovci, senioři, osoby se zdravotním postižením, nízkopříjmové skupiny obyvatel, dlouhodobě nezaměstnaní (opakovaně nezaměstnaní), osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách, v nepříznivě sociální situaci žijící rodiny, děti, mládež a osoby opouštějící ústavní zařízení nebo zařízení výkonu trestu. Zvýšenou pozornost je třeba věnovat osobám ohroženým vícenásobnými riziky (kumulace znevýhodnění z více hledisek, jako je např. věk, pohlaví, zdravotní postižení, finanční zdroje, etnicita)

Integrovaný přístup a potřeby identifikovaných oblastí a cílových skupin

Cílem podpory vymezených oblastí je snížení či zmírnění nežádoucích socio-ekonomických regionálních disparit. Mezi nejvýznamnější opatření vyžadující integrovaný přístup vedle aktivit, jež podporují pobídky na trhu práce, patří zejména:

- rozvoj aktivní politiky zaměstnanosti pro nejvíce ohrožené kategorie (např. dlouhodobě nezaměstnané, nekvalifikované, zdravotně handicapované, sociálně vyloučené, příslušníky etnických menšin, zejména Romy a osoby ohrožené vícenásobnou diskriminací), včetně podpory sociálních podniků,

- podpora vzdělávání, rozšíření nabídky rekvalifikací a specifických forem zvyšování kvality znalostí a dovedností,
- podpora inkluzivního vzdělávání,
- podpora zvyšování kvality a flexibility v poskytování sociálních služeb, uplatnění preventivní programů v ohrožených oblastech a strategického plánování, dostupnost nájemního bydlení,
- podpora malého a středního podnikání, podpora sebezaměstnávání a začínajících podnikatelů a aktivní zapojení místních samospráv při řešení předemné problematiky.

Hlavní potřeby identifikovaných cílových skupin jsou zejména zvýšení jejich uplatnitelnosti na trhu práce, zlepšení kvality jejich života, zdraví, dále pak zvýšení účasti místních samospráv na prevenci a řešení problémů v oblasti sociálního začleňování prostřednictvím vytváření a realizace místních rozvojových strategií, zvýšení kvality a dostupnosti v poskytování sociálních a zdravotních služeb.

ESI fondy a integrované nástroje

Pro řešení problémů identifikovaných oblastí a cílových skupin se využije kombinace vhodných integrovaných nástrojů a provázanosti/komplementarity (při zajištění koordinace výzev) aktivit mezi relevantními programy financovaných z ESF, EFRR (např. problematika zaměstnanosti, sociálních a zdravotních služeb, vzdělávání, rozvoje podnikání a dostupnosti bydlení pro cílové skupiny) a okrajově z EZFRV (cílené intervence na tvorbu pracovních míst do oblastí s vysokou mírou nezaměstnanosti, metoda LEADER – místní rozvoj). Příkladem jsou strategické plány sociálního začleňování, na jejich základě již dnes pracuje Agentura pro sociální začleňování. Funkčně vymezeným územím pro řešení sociálně vyloučených lokalit a prevence jejich vzniku jsou především mikroregiony, obce, svazky obcí, regionální centra a jejich zázemí (na úrovni ORP) apod.

Tabulka 3-1: Indikativní přehled shrnující integrovaný přístup k řešení specifických potřeb sociálně vyloučených oblastí/lokalit a identifikovaných cílových skupin.

Specifické cílové skupiny/zeměpisná oblast	Stručný popis jejich potřeb	ESI fondy, které budou využity	Hlavní typy plánových akcí zahrnující integrovaný přístup	Program
<i>Oblasti sociálně znevýhodněné</i> Sociálně vyloučené lokality	- podpora vzdělávání (inkluzivního), rozšíření nabídky rekvalifikací a specifických forem zvyšování kvality znalostí a dovedností, - podpora zvyšování kvality a flexibility v poskytování sociálních služeb, - podpora malého a středního podnikání, podpora sebezaměstnávání a začínajících podnikatelů - zvýšit aktivní zapojení místních samospráv při	EFRR	- zřizování a rozšiřování kapacity služeb poskytovaných v komunitě (terénní, ambulantní a pobytové formy sociálních, zdravotních a návazných služeb - podpora zázemí pro vznik integračních center, komunitních center - vytváření kapacit pro sociální bydlení (tj. byty a zařízení pobytových sociálních služeb) vznik nových a	IROP

	řešení předmětné problematiky. - zvýšení uplatnitelnosti na trhu práce, - zlepšení kvality života, zdraví, - zvýšení účasti místních samospráv na prevenci a řešení problémů v oblasti sociálního začleňování prostřednictvím vytváření a realizace místních rozvojových strategií, - zvýšení kvality a dostupnosti v poskytování sociálních a zdravotních služeb.		rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání	
		ESF	- podpora vytváření nových pracovních míst na lokální úrovni - rozvoj spolupráce aktérů na místní úrovni s důrazem na řešení nezaměstnanosti - vznik a rozvoj specifických nástrojů k prevenci a řešení problémů - podpora komunitní sociální práce - podpora procesu střednědobého plánování služeb - vzdělávání v sociální oblasti, vzdělávání sociálních pracovníků ve službách a VS	OP Z
			- rozvoj inkluzivního vzdělávání - zvýšení počtu proinkluzivně nastavených běžných škol a školských zařízení směrem k vyšší úrovni sociálního začleňování - zvýšení počtu dětí v účasti na předškolním vzdělávání (PV) s ohledem na děti se specifickými vzdělávacími potřebami (SVP) a rozvoj systému včasné péče o ohrožené děti. - odstranění bariér k přístupu ke kvalitnímu vzdělání - zlepšení systému pedagogicko-psychologického poradenství - vyšší míra začleňování dětí a žáků se SVP do již existujících zájmových a volnočasových aktivit.	OP VVV

		EZFRV	- podpora podnikání a usnadnění diverzifikace, vytváření nových podniků a pracovních míst - Investice do nezemědělských činností a podpora cestovního ruchu. - zvýšení spolupráce a integrace v rozvoji venkova	PRV
--	--	-------	---	-----

3.1.6 Integrovaný přístup k řešení demografických problémů v regionech nebo specifické potřeby geografických oblastí, postižených silnými nebo trvalým přírodním nebo demografickým znevýhodněním

Pro ČR není využití tohoto oddílu vzhledem k tomu, že se na jejím území nenacházejí regiony, na něž se vztahují parametry čl. 174 Smlouvy.

Protože se tyto regiony týkají pouze některých členských států, není tento oddíl ve všech případech relevantní.

4 Opatření k zajištění efektivní implementace Dohody a programů podle čl. 15 (2,B) obecného nařízení

4.1 Elektronizace dat

Jedním z principů přípravy jednotného metodického prostředí je také oblast elektronizace procesů administrace. V souvislosti s požadavky na zjednodušení a snížení administrativní zátěže bude ze strany MMR-NOK zajištěna maximální vhodná míra elektronické výměny informací mezi jednotlivými subjekty při řízení a administraci programů. Toto opatření se pozitivně projeví zejména na úrovni žadatelů/ příjemců podpory a na úrovni řídicích orgánů.

Stávající systém elektronické výměny dat již zahrnuje některé prvky e-Cohesion policy a jsou tedy s aplikací této politiky určité zkušenosti, které je možné dále rozvíjet. Elektronické služby, které jsou již v současné době k dispozici, pokrývají určité klíčové oblasti, např. v rámci komunikace žadatele/příjemce s ŘO je umožněno elektronické podávání projektové žádosti, není však většinou používán kvalifikovaný elektronický podpis (žadatel/příjemce zároveň podává projektovou žádost i v listinné podobě). V rámci realizace projektu je dále umožněna elektronická registrace zpráv o pokroku projektu (monitorovacích zpráv), která však není v plné míře využívána ze strany ŘO, elektronicky je možné předkládat i žádosti o platbu (nicméně zároveň je žádost o platbu i požadované přílohy předkládána v listinné podobě). Existuje však celá řada dalších oblastí, které elektronická výměna dat plně nepokrývá (např. kontrola a audit) a jejichž elektronizace je plánována v rámci programového období 2014-2020. Dále je úzkým místem existujících systémů poněkud ztěžujícím implementaci i roztříštěnost a duplicitní ukládání elektronických dat, není zpravidla možné pracovat nad jednou zadanou množinou dat v rámci celého procesu implementace včetně kontrol.

Realizuje se nový jednotný monitorovací systém MS2014+ zajišťující potřeby celé implementační struktury.

Stěžejní částí aplikace MS2014+ je webový portál pro žadatele/ příjemce k získání informací o aktuálně vyhlášených výzvách, umožňuje předkládání žádostí o podporu nebo návratné finanční výpomoci a umožňuje sledování stavu administrace schvalování projektů.

MS2014+ umožní žadatelům/příjemcům dále spravovat své informace o projektu, efektivně komunikovat s řídicím orgánem/zprostředkujícím subjektem a administrovat další nezbytné kroky v průběhu realizace projektu, jako je pravidelné předkládání zpráv a hlášení o stavu realizace projektu, administrace změnových řízení a předkládání žádostí o uvolnění finančních prostředků souvisejících s realizací projektu. Výměna dat s žadatelem/příjemcem bude probíhat pouze elektronickou formou.

Plná elektronizace procesů přináší výhody v podobě automatického předvyplnění dříve zadaných dat, a tím usnadňuje práci žadatele/příjemce.

Aplikace dále obsahuje portál administrace programů/ projektů, ve kterém budou zaznamenávána, zpracovávána a uchovávána data o všech operacích potřebná pro monitorování, vyhodnocování, finanční řízení, kontrolu, audit a další potřeby řízení programů.

Back office funkcionality MS2014+ slouží pro uchovávání údajů o všech operacích ve strukturovaném i nestrukturovaném formátu v elektronické podobě a pro komunikaci s externími systémy (včetně SFC).

MS2014+ bude zajišťovat nezbytné kontrolní a hodnotící mechanismy nápomocné pro výběr a kontrolu předložených žádostí o podporu. Součástí MS2014+ jsou i formuláře a základní šablony vztahující se k administrativní stránce poskytování finančních prostředků jako jsou formulář žádosti o podporu nebo monitorovací zprávy, šablona právního aktu o poskytnutí podpory apod.

Systém pořizování a ukládání dat splňuje všechny požadavky kladené v rámci e-Cohesion policy. MS2014+ bude zajišťovat vzájemnou komunikaci mezi subjekty implementační struktury zapojené do přípravy, administrace, hodnocení a kontroly poskytování finančních prostředků a zároveň komunikaci s žadateli a příjemci podpory z ESI fondů. Systém dále implementuje sadu rolí a kompetencí, které jsou vyžadovány pro výkon specializovaných činností a zodpovědností příslušných subjektů.

Kde to bude vyžadováno podle přílohy I Nařízení ESF, budou data o indikátorech specifikována podle pohlaví. Pro programy spolufinancované z Evropského zemědělského fondu rozvoje venkova a Evropského námořního rybářského fondu budou v MS2014+ uchovávána pouze data potřebná pro monitorování a vyhodnocování plnění Dohody o partnerství a nebudou pro ně aplikovány všechny prvky e-Cohesion policy. Data o všech operacích potřebná pro monitorování, vyhodnocování, finanční řízení, kontrolu, audit a další potřeby řízení těchto programů budou primárně zaznamenávána, zpracovávána a uchovávána v IS SZIF.

Plánovaná opatření (rozvojové potřeby) pro období 2014-2020

- Jednotná centrální databáze zahrnující data pro vyhodnocení realizace DoP
- Možnost plně elektronické výměny dat mezi žadatelem/příjemcem a ŘO, včetně využití elektronického podpisu, snížení administrativní zátěže příjemců (např. efektivní přístup do systému, automatické ověřování, ověřená komunikační linka mezi žadatelem/příjemcem a ŘO), posílení principu „only once encoding“ (pořízení dat pouze jednou) prostřednictvím používání centralizované databáze
- Posílení možnosti sdílení dat mezi ostatními aktéry implementační struktury a využití vazby na databázové systémy e-governmentu ČR (základní registry, registr podpor de minimis, státní pokladna)
- Digitalizace dokumentace a její uchovávání (e-storage), důvěryhodný dlouhodobý archiv
- Posílení e-audit trailu (forma elektronické „auditní stopy“ zejména k využívání při ověřování legálnosti a korektnosti)
- Efektivnější nástroje pro podporu procesů a řízení (např. workflow, zabudované nástroje pro komunikaci, reportování a získávání údajů)

Tyto principy a opatření budou promítnuty do metodických dokumentů upravujících implementaci programů a budou zapracovány do příslušné SW aplikace. Základní funkce monitorovacího systému potřebné pro příjemce a implementační strukturu s cílem umožnit příjem a administraci žádostí o podporu jsou v MS2014+ zapracované od ledna 2014. Další funkčnosti potřebné pro komplexní zajištění procesů realizovaných v rámci programů a projektů včetně jejich návaznosti na externí systémy implementační struktury budou do MS2014+ zapracovány po příslušném otestování postupně v dubnu, červnu a září 2014, kdy bude aplikace MS2014+ jako celek otestována v kompletním procesním cyklu a dokončena. Následně bude rozvoj Aplikace MS2014+ probíhat podle postupů stanovených v projektové dokumentaci pro jednotlivé typy a druhy požadavků/funkcionalit.

5 Přílohy

5.1 Platformy pro přípravu programového období 2014–2020 a členství v klíčových platformách

Platformy pro fázi přípravy programového období 2014–2020

- **Rada pro ESI fondy** – nadresortní odborný a poradní orgán vlády ČR, který zajišťuje věcné zaměření intervencí všech ESI fondů v ČR v programovém období 2014–2020, Rada pro ESI fondy převeze úlohu současného Řídícího a koordinačního výboru pro potřeby koordinace pomoci poskytované v programovém období 2007–2013 (členství Rady pro ESI fondy uvedeno v příloze 5.4);
- **Pracovní skupiny Rady pro ESI fondy** – pět pracovních skupin s konkrétním tematickým zaměřením, které řeší soulad se strategiemi a dosažení synergií v příslušných oblastech, vedené generálními sekretáři, resp. generálním zmocněncem;
- **Pracovní skupina pro přípravu Dohody o partnerství 2014–2020** – klíčová platforma pro projednávání zpracování Dohody se zástupci řídicích orgánů programů i ostatních partnerů z řad regionálních partnerů, hospodářských a sociálních partnerů a zástupců neziskové, akademické a vědecko-výzkumné sféry (seznam členů a hostů pracovní skupiny uveden v příloze 5.4);
- **Pracovní skupiny k rozpracování programů 2014–2020** – projednávání rozpracování programových dokumentů s řídicími orgány pod koordinačním vedením MMR, které v této souvislosti připravilo „Metodický pokyn pro přípravu programových dokumentů pro programové období 2014–2020“, který byl se všemi partnery široce komunikován a následně schválen vládou usnesením č. 401 ze dne 29. května 2013.
- **Meziresortní expertní poradní skupina** – seskupení odborníků pro přípravu metodického prostředí a diskusi k jednotlivým zpracovávaným metodickým dokumentům, které zahájilo činnost již v srpnu roku 2012;
- **Oponentní skupina pro vytvoření jednotného metodického prostředí** – oponentura připravovaných metodických dokumentů širším plénem potenciálních uživatelů a dalších dotčených aktérů (členství uvedeno v příloze 5.4);
- **Pracovní skupiny pro přípravu jednotlivých programů 2014–2020** – zřízeny jednotlivými řídicími orgány, přičemž relevantní zastoupení partnerů je komunikováno a koordinováno ze strany MMR v rámci Pracovní skupiny k rozpracování programů.
- Další průřezové platformy – např. **Pracovní skupina k integrovaným přístupům a územní dimenzi** (široce reprezentovaná zástupci krajů, měst a obcí a dalších regionálních partnerů) a **Pracovní skupina pro přípravu jednotného monitorovacího systému 2014+.**

Platformy pro fázi realizace programového období 2014–2020:

- **Rada pro ESI fondy a její pracovní skupiny** – nadále bude fungovat Rada pro ESI fondy jako obdoba Řídícího a koordinačního výboru v programovém období 2007–2013 včetně všech tematických pracovních skupin a generálních sekretářů a generálního zmocněnce s cílem zejména zajištění souladu realizace se strategickými dokumenty EU a ČR a zajištění synergických efektů mezi programy spolufinancovanými ESI fondy;

- **Monitorovací výbory** – vznik monitorovacích výborů, včetně pravidel jejich fungování stanovuje návrh obecného nařízení především ve svých člancích 41 až 43 a článku 100;
- **Pracovní skupina Národního orgánu pro koordinaci a řízení Dohody o partnerství** – naváže na činnosti Meziresortní expertní poradní skupiny a bude projednávat zejména metodické prostředí a procesy v implementačním systému 2014–2020;
- **Další průřezové pracovní skupiny pro procesy implementace 2014–2020** – pracovní skupiny pro oblast finančního řízení a kontroly, oblast zjednodušení a odstranění legislativních bariér, oblast evaluace a vyhodnocení intervencí, nastavení jednotného monitorovacího systému MS2014+, integrované přístupy a územní dimenzi, oblast administrativní kapacity a personální stabilizace.

Členství v Koordinačních výborech NSRR (KV)

KV Konkurenceschopná česká ekonomika:

- ministerstvo průmyslu a obchodu
- ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- ministerstvo práce a sociálních věcí
- ministerstvo pro místní rozvoj
- ministerstvo financí
- ministerstvo zahraničních věcí
- Asociace krajů ČR
- Svaz měst a obcí ČR
- Hlavní město Praha
- Česká konference rektorů
- Svaz průmyslu a dopravy ČR
- Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR
- Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů

KV Otevřená, flexibilní a soudržná společnost:

- ministerstvo práce a sociálních věcí
- ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- ministerstvo pro místní rozvoj
- ministerstvo vnitra
- ministerstvo zdravotnictví
- ministerstvo spravedlnosti
- ministerstvo zemědělství
- ministerstvo financí
- Český statistický úřad
- Úřad vlády ČR
- Rada vlády pro nestátní neziskové organizace
- Asociace krajů ČR
- Svaz měst a obcí ČR

KV Atraktivní prostředí:

- ministerstvo životního prostředí
- ministerstvo dopravy
- ministerstvo pro místní rozvoj
- ministerstvo průmyslu a obchodu
- ministerstvo zemědělství
- Český statistický úřad
- Úřad vlády ČR
- Asociace krajů ČR
- Svaz měst a obcí ČR
- Hlavní město Praha

KV Vyvážený rozvoj území:

- ministerstvo pro místní rozvoj
- ministerstvo kultury
- ministerstvo vnitra
- ministerstvo zemědělství
- ministerstvo zdravotnictví
- ministerstvo financí
- Český statistický úřad
- Úřad vlády ČR
- Asociace krajů ČR
- Hlavní město Praha
- ministerstvo životního prostředí
- ministerstvo dopravy
- Rada vlády pro nestátní neziskové organizace
- Svaz měst a obcí ČR
- Agentura pro sociální začleňování

- Hlavní město Praha
- Konfederace zaměstnavatelských podnikatelských svazů
- Svaz průmyslu a obchodu ČR
- Českomoravská konfederace odborových svazů
- Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách

v romských lokalitách

Členství v Resortní koordinační skupině MMR pro EU

- ministerstvo zahraničních věcí,
- ministerstvo financí,
- ministerstvo průmyslu a obchodu,
- ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,
- ministerstvo práce a sociálních věcí,
- ministerstvo životního prostředí,
- ministerstvo vnitra,
- ministerstvo dopravy,
- ministerstvo zdravotnictví,
- ministerstvo zemědělství,
- ministerstvo kultury,
- Úřad vlády ČR,
- Asociace krajů ČR,
- Svaz měst a obcí ČR,
- Hlavní město Praha,
- Národní síť Místních akčních skupin ČR,
- Rada vlády pro nestátní neziskové organizace,
- Rada vlády pro výzkum, vývoj a inovace,
- Český statistický úřad,
- Českomoravská konfederace odborových svazů,
- Stálé zastoupení ČR při EU,
- Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR,
- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže,
- Hospodářská komora ČR,
- Technologická agentura ČR.

Členství v Radě pro ESI fondy

Členy Rady s hlasovacím právem jsou:

- předseda vlády ČR,
- ministr pro místní rozvoj,
- ministr financí,
- ministr průmyslu a obchodu,
- ministryně práce a sociálních věcí,
- ministr dopravy,
- ministr školství, mládeže a tělovýchovy,
- ministr životního prostředí,
- ministr zemědělství,

Členy Rady bez hlasovacího práva jsou:

- zástupce Rady vlády pro nestátní neziskové organizace,
- zástupce Rady vlády pro výzkum, vývoj a inovace,
- zástupce Rady vlády pro konkurenceschopnost a informační společnost,
- zástupce Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a veřejného ochránce

- ministr zahraničních věcí,
- ministr vnitra,
- ministryně kultury,
- ministr zdravotnictví,
- ministr spravedlnosti,
- ministr obrany,
- ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu
- zástupce Úřadu vlády ČR,
- zástupci ministerstva pro místní rozvoj (Národní orgán pro koordinaci),
- zástupci ministerstva financí (Auditní orgán a Platební a certifikační orgán),
- zástupce hl. města Prahy,
- zástupce Asociace krajů ČR,
- zástupce Svazu měst a obcí ČR,
- zástupce Sdružení místních samospráv,
- zástupce Národní sítě Místních akčních skupin,
- zástupci nevládních delegací Rady hospodářské a sociální dohody ČR,
- zástupce sítí nestátních neziskových organizací.

- práv,
- zástupce Legislativní rady vlády ČR,
- zástupce Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách,
- zástupce Českého statistického úřadu,
- zástupce Hospodářské komory ČR,
- zástupce Agrární komory ČR,
- zástupce Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže,
- zástupce Svazu průmyslu a dopravy ČR,
- zástupce Svazu obchodu a cestovního ruchu,
- zástupce Technologické agentury ČR,
- generální sekretáři, generální zmocněnec pro inovativní finanční nástroje.

Seznam členů a hostů Pracovní skupiny pro přípravu Dohody o partnerství 2014–2020

Řádnými členy Pracovní skupiny jsou:

- Ministerstvo pro místní rozvoj – Národního orgánu pro koordinaci,
- Ministerstvo financí (Auditní orgán a Platební a certifikační orgán),
- Úřad vlády ČR,
- ŘO OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost,
- ŘO OP Výzkum, vývoj a vzdělávání,
- ŘO OP Doprava,
- ŘO OP Životní prostředí,
- ŘO OP Zaměstnanost,
- ŘO Integrovaný regionální operační program,
- ŘO OP Praha - pól růstu ČR,
- ŘO OP Technická pomoc,
- ŘO k programům přeshraniční spolupráce,
- ŘO Programu rozvoje venkova,
- ŘO OP Rybářství,
- generální sekretáři, generální zmocněnec pro inovativní finanční nástroje,
- Asociace krajů ČR,

Hosty Pracovní skupiny jsou:

- ministr zahraničních věcí,
- ministr vnitra,
- ministryně kultury,
- ministr zdravotnictví,
- ministr spravedlnosti,
- ministr obrany,
- Úřad vlády ČR - Sekce pro lidská práva,
- Sdružení místních samospráv ČR,
- Národní síť Místních akčních skupin ČR,
- Český statistický úřad,
- Rada vlády pro nestátní neziskové organizace,
- síť nestátních neziskových organizací.
- Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách,
- Hospodářská komora ČR,
- Rada vlády pro výzkum, vývoj a inovace,
- Rada vlády pro konkurenceschopnost a informační společnost,
- Legislativní rada vlády ČR,

- Svaz měst a obcí ČR.
- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže,
- Technologická agentura ČR,
- Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR,
- Českomoravská konfederace odborových svazů,
- Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR,
- Rada vlády pro záležitosti romské menšiny.

Členství v Oponentní skupině pro vytvoření jednotného metodického prostředí

- zástupci Ministerstva pro místní rozvoj – Národního orgánu pro koordinaci
- zástupce Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR
- zástupce Svazu měst a obcí
- zástupce Českého statistického úřadu
- zástupce Rady vlády pro nestátní neziskové organizace
- zástupce sítě nestátních neziskových organizací
- zástupce Hospodářské komory ČR
- zástupce Svazu průmyslu a dopravy ČR
- zástupce Českomoravské konfederace odborových svazů
- zástupce Komory auditorů ČR
- zástupce Senátu ČR
- zástupce České konference rektorů
- na přizvání další partneři

5.2 Hodnocení naplňování předběžných podmínek

Samostatná příloha

Seznam použitých zkratk

AGC	Evropská dohoda o mezinárodních železničních magistrálách
AGTC	Evropská dohoda o nejdůležitějších trasách mezinárodní kombinované dopravy a souvisejících objektech
APZ	Aktivní politika zaměstnanosti
BC	Bakalář
BRIC	Brazílie, Rusko, Indie, Čína
CEF	Nástroj pro propojení Evropy (Connecting Europe Facility)
CentralEurope	Program nadnárodní spolupráce
CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj (Community Led Local Development)
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČPH	Čistá přidaná hodnota
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
CZ	Česká republika
Dohoda	Dohoda o partnerství pro programové období 2014 - 2020
Dohoda o partnerství	Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020
DV	Další vzdělávání
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj (European Regional Development Fund – EFRR)
EIA	Vyhodnocení vlivů na životní prostředí (Environmental Impact Assessment)
EIB	Evropská investiční banka
EGNOS	European Geostationary Navigation Overlay Service
EIT	Evropský inovační a technologický institut (European Institute of Innovation and Technology)
EK	Evropská komise
ENRF	Evropský námořní a rybářský fond (European Maritime and Fisheries Fund – EMFF)

EP	Evropský parlament
EQAVET	European Quality Assurance Reference Framework for Vocational Education and Training
ERTMS	Evropský systém řízení železničního provozu (European Rail Traffic Management System)
ES	Evropské společenství
ESF	Evropský sociální fond (European Social Fund – ESF)
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
ESPON	Operační program (Evropská monitorovací síť pro územní rozvoj a soudržnost)
ESÚS	Evropské seskupení pro územní spolupráce
EU	Evropská unie
EUR	Euro
EÚS	Evropská územní spolupráce
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (European Agricultural Fund for Rural Development – EAFRD)
FIFG	Finanční nástroj na podporu rybolovu (Financial Instrument for Fisheries Guidance)
FS	Fond soudržnosti (Cohesion Fund – CF)
GCI	Index globální konkurenceschopnosti (Global Competitiveness Index)
HDP	Hrubý domácí produkt
HRDP	Horizontální plán rozvoje venkova ČR na období 2004–2006
HU	Maďarsko
ICT	Informační a komunikační technologie (Information and Communication Technologies)
INTERACT	Název operačního programu
INTERREG IVC	Operační program meziregionální spolupráce
IOP	Integrovaný operační program
IOR	Integrovaná ochrana rostlin
IPRÚ	Integrovaný plán rozvoje území
IROP	Integrovaný regionální operační program
IRÚ	Integrovaný rozvoj území
IT	Informační technologie

ITI	Integrované územní investice (Integrated Territorial Investments)
ITS	Inteligentní dopravní systémy (Intelligent Transportation Systems)
IZM	Iniciativa na podporu zaměstnanosti mladých lidí
JTS	Společný technický sekretariát (Joint Technical Secretariat)
LEADER	Program zaměřený na podporu venkovských území
MA	Master of Arts
MAS	Místní akční skupina
MD	Ministerstvo dopravy ČR
MEPS	Mezirezortní expertní poradní skupina
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MRS	Místní rozvojové strategie
MSP	Malé a střední podniky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí ČR
NATURA 2000	Soustava chráněných území, které vytvářejí na svém území podle jednotných principů všechny státy EU
NCP	Národní kontaktní bod (National Contact Point)
NH	Národní hospodářství
NIS	Národní inovační strategie
NOK	Národní orgán pro koordinaci
NPR	Národní program reforem ČR
NRP	Národní rozvojové priority
NS MAS	Národní síť místních akčních skupin
NSRR	Národní strategický referenční rámec
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OP	Operační programy
OP D	Operační program Doprava
OP PIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost

OP PPR	Operační program Praha – pól růstu ČR
OP TP	Operační program Technická pomoc
OP VaVpI	Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OP Z	Operační program Zaměstnanost
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
OZE	Obnovitelné zdroje energie
PD	Poziční dokument (Stanovisko útvarů Komise k přípravě dohody o partnerství a programů v České republice na období 2014–2020)
PF	Priorita financování
PMA	Procesní modelování agend
PO	Prioritní osa
POH	Plán odpadového hospodářství
PRV	Program rozvoje venkova
PS	Pracovní skupina
EaSI	Program Evropské unie pro zaměstnanost a sociální inovace
PÚR	Politika územního rozvoje ČR
Rada pro ESI fondy	Rada pro Evropské strukturální a investiční fondy
RIS3	Národní strategie inteligentní specializace
RMAS	Rybářská místní akční skupina
ROP	Regionální operační program
ŘKV	Řídící a koordinační výbor pro potřeby koordinace pomoci poskytované v programovém období 2007–2013
ŘO	Řídící orgán
SAPARD	Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development)
SEA	Strategic Environmental Assessment (proces posuzování vlivů koncepcí a územně plánovacích dokumentací za životní prostředí)
SFC	Structural Funds common database
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
SMK	Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR
SRP	Společná rybářská politika
SRR	Strategie regionálního rozvoje

SRUR	Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky
SSR	Společný strategický rámec (Common Strategic Framework – CSF)
SZP	Společná zemědělská politika
TC	Tematický cíl
TEN-T	Transevropská dopravní síť (Trans-European Transport Network)
THFKVS	Tvorba hrubého fixního kapitálu vládního sektoru
TO	Tematické okruhy
TOP	Tematický operační program
URBACT	Název operačního programu
ÚSES	Územní systém ekologické stability
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VaV	Výzkum a vývoj
VaVaI	Výzkum, vývoj a inovace
VPM	Volná pracovní místa
VŠ	Vysoká škola/školství
ZPF	Zemědělský půdní fond
ZS	Zprostředkující subjekt
ZŠ	Základní škola/školství